

KUNGL. MAJ:TS

PROPOSITION

TILL

Riksdagen

**angående statsverkets tillstånd och behov under tiden
1 januari—30 juni 1923.**

KUNGL. MAJ:TS PROPOSITION

TILL

Riksdagen

**angående statsverkets tillstånd och behov under tiden
1 januari—30 juni 1923;**

Given Stockholms slott den 7 januari 1922.

Jämlikt grundlagens bud avgiver Kungl. Maj:t härmed proposition angående statsverkets tillstånd och behov under tiden 1 januari—30 juni 1923.

Med åberopande av bilagda statsrådsprotokoll angående statsverkspropositionens justering vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att godkänna de i ovannämnda protokoll berörda förslag och alltså upptaga statsverkets inkomster och utgifter sålunda:

Inkomsterna.

Specifikation av statens inkomster.

				Kronor
A. Egentliga statsinkomster.				
I. Skatter:				
1.	Mantalspenningar		100,000	
2.	Prästerskapets till statsverket indragna tionde		50,000	
3.	Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:			
	a. Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i> :			
	α. Skatt å inkomst och förmögenhet	8,400,000		
	β. B-skatt å aktiebolag			
	m. fl.	100,000	8,500,000	
	b. Bevillning av fast egendom samt av inkomst, <i>bevillning</i>	400,000		
	c. Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>bevillning</i>	150,000		
	d. Stämpelmedel, <i>bevillning</i>	25,000,000		
	e. Lastpenningar, <i>bevillning</i>	250,000	34,300,000	
4.	Tullar och acciser:			
	a. Tullmedel, <i>bevillning</i>	49,000,000		
	b. Sockerskatt, <i>bevillning</i>	10,000,000		
	c. Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	22,000,000		
	d. Brännvinstillverknings-skatt, <i>bevillning</i>	6,000,000		
	e. Rusdrycksförsäljnings-medel, <i>bevillning</i>	21,000,000		
	f. Maltskatt, <i>bevillning</i>	2,200,000	29,200,000	
	g. Omsättningsskatt och utskänknings-skatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	35,000,000	145,200,000	179,650,000

II. Uppbörd i statens verksamhet:

		Kronor
1. Vattendomstolsavgifter	1,000	
2. Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten	300,000	
3. Avgifter för registrering av automobiler	100,000	
4. Inkomst av myntning och justering	557,000	
5. Bidrag till bankinspektionen	55,000	
6. Bidrag till fondinspektionen	50,500	
7. Kontrollstämpelmedel	300,000	
8. Denatureringsavgifter	71,350	
9. Terminsavgifter från läroverken	225,000	
10. Avgifter för granskning av biografbilder	39,000	
11. Inkomster av statens reproduktionsanstalt	107,000	
12. Fyr- och båkmedel	800,000	
13. Lotspenningar	750,000	
14. Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter . .	613,070	
15. Bidrag till försäkringsinspektionen	78,200	
16. Inkomster av statens provningsanstalt	137,200	
		4,184,320

III. Inkomster av postsparbanksrörelsen 424,310

IV. Diverse inkomster 4,000,000

Säger för egentliga statsinkomster 188,258,630 kronor.

B. Inkomster av statens produktiva fonder.

I. Statens affärsverksamhet (överskott):

1. Postverket, bevilning	8,000,000	
2. Telegrafverket	8,300,000	
3. Statens järnvägar	8,000,000	
4. Statens vattenfallsverk:		
a. Statens kanalverk	—	
b. Statens kraftverk	7,000,000	
c. Statens vattenfallsverks fastighetsför- valtning	50,000	7,050,000
5. Statens domäner	10,000,000	
		41,350,000

II. Statens aktier:

1. Utdelning i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag:		
a. Enligt 1907 års överenskommelse	—	
b. Enligt 1908 års överenskommelse	638,750	
c. Enligt 1913 års överenskommelse	—	
d. Enligt 1918 års överenskommelse	—	638,750
2. Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet . . .	8,990,000	9,628,750

		Kronor
III. Statens utlåningsfonder (överskott):		
1. Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby . . .	92,000	
2. Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare	50,000	
3. Allmänna järnvägslånefonden	375,000	
4. Bibanelånefonden	—	
5. Vattenkraftslånefonden	90,000	
6. Allmänna byggnadslånefonden	—	
7. Odlingsslånefonden	25,000	
8. Egnahemsslånefonden	3,310,000	
9. Fiskerilånefonden	95,000	
10. Dräneringsfonden	100	
11. Norrländska nyodlingsfonden	20,000	
12. Jordförmedlingsfonden	25,000	
13. Lånefonden för inköp av ädla avelsston	100	
14. Täckdikningslånefonden	1,000	
15. Allmänna nyodlingsfonden	3,000	
16. Norrländska andelsmejerifonden	4,000	
17. Kraftledningslånefonden	220,000	
18. Gödselvårdslånefonden	20,000	
19. Lånefonden för mindre linberedningsanstalter	7,000	
20. Norrbottens nybyggeslånefond	500	
21. Lånefonden för inköp av renar	100	
22. Kolonisternas kreaturslånefond	1,000	
23. Hantverksslånefonden	6,000	
24. Rederilånefonden	270,000	
25. Torvindustrilånefonden	115,000	
IV. Statsverkets fond av rusdrycksmedel		4,729,800
		400,000
Säger för inkomster av statens produktiva fonder 56,108,550 kronor.		
C. Andel i riksbankens vinst för år 1921		12,000,000
D. Andel i aktiebolaget vin- och spritcentralens vinst för år 1922 . .		5,000,000
E. I anspråk tagna kapitaltillgångar.		
I. Uppkomna av andra statsinkomster än lånemedel:		
1. Reservationer å vissa riksstatsanslag	6,858,930	
2. Statsverkets kassafond	67,993,834	
3. Allmänna byggnadslånefonden	500	
4. Värnskattefonden	573,356	
		75,426,620

	Kronor
II. Uppkomna av lånemedel:	
1. Allmänna järnvägslånefonden	112,000
Säger för i anspråk tagna kapitaltillgångar 75,538,620 kronor.	
F. Lånemedel.	
I. Fast upplåning	35,443,100
Summa	372,348,900

Utgifterna.

Verkliga utgifter.

I. Första huvudtiteln. Kungl. hov- och slottsstaterna.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Kungl. hovstaten.					
1	Kungl. Maj:ts hovhållning			400,000	
2	Förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hov- hållning, <i>förslagsanslag</i> , högst				100,000
3	Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning ..			90,000	
4	Förstärkning av anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning, <i>förslagsanslag</i> , högst ..				45,000
5	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland ..			13,000	
6	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke			13,000	
7	Ved och kol för de kungl. hoven			50,000	
8	Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten			42,300	
9	Kungl. hovstallets utfodring			22,500	
Säger för kungl. hovstaten				630,800	145,000
B. Kungl. slottsstaten.					
Stockholms slott:					
1	Reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader	63,000			
2	Polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott	22,500			
3	Brandväsendet och yttre lyshållningen vid Stock- holms slott	7,500		93,000	
Övriga kungl. slott:					
4	Drottningholms slott	18,450			
5	Gripsholms slott	4,500			
6	Ulriksdals slott	6,250			
7	Haga lustslott och park	6,000			
8	Strömsholms slott	3,000			
9	Rosersbergs slott	1,500		39,700	
Säger för kungl. slottsstaten				132,700	
Summa				763,500	145,000

Verkliga utgifter.

II. Andra huvudtiteln. Justitiedepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.					
1	Statsministern, lönefyllnad			3,000	
2	Statsråden utan departement, 3 å 12,000 kronor			36,000	
3	Departementschefen			12,000	
4	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, förslagsanslag			80,500	
5	Departementschefens ombud för tillsyn å tryckta skrifters allmängörande, förslagsanslag			7,000	
6	Handsekreterare åt statsministern, förslagsanslag, högst				2,000
	Säger för departementet			138,500	2,000
B. Lagberedningen m. m.					
1	Lagberedningen, reservationsanslag				35,000
2	Processkommissionen, reservationsanslag				40,000
3	Strafflagskommissionen, reservationsanslag				25,000
	Säger för lagberedningen m. m.				100,000
C. Justitiekanslersämbetet.					
1	Justitiekanslersexpeditionen, förslagsanslag			24,100	
D. Rättsskipningen.					
Högsta domstolen:					
1	Högsta domstolen, förslagsanslag			220,750	
2	Extra expeditionsvakt, förslagsanslag, högst				1,182
3	Regeringsrätten, förslagsanslag			66,250	
Nedre justitierevisionen:					
4	Nedre justitierevisionen, förslagsanslag	220,500			
5	Övergångsstat	3,700			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
6	Ytterligare arbetskrafter, <i>förslagsanslag</i> , högst ..		32,080		
7	Extra expeditionsvakt, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,182	224,200	33,262
	Svea hovrätt:				
8	Hovrätten, <i>förslagsanslag</i>	418,250			
9	Justitiestat under hovrätten	194,944			
10	Extra division, <i>förslagsanslag</i> , högst		24,750		
11	Extra ledamot, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,770		
12	Extra notarie å krigshovrättsavdelningen, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,024		
13	Extra expeditionsvakt, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,182	613,194	33,726
	Göta hovrätt:				
14	Hovrätten, <i>förslagsanslag</i>	205,600			
15	Justitiestat under hovrätten	142,257			
16	Extra division, <i>förslagsanslag</i> , högst		23,850		
17	Personligt avlöningstillägg åt kontorsbiträdet J. M. Håkansson, <i>förslagsanslag</i> , högst		200	347,857	24,050
	Hovrätten över Skåne och Blekinge:				
18	Hovrätten, <i>förslagsanslag</i>	108,000			
19	Justitiestat under hovrätten	54,457			
20	Extra division, <i>förslagsanslag</i> , högst		25,110	162,457	25,110
	Krigsrätterna:				
21	Civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna, <i>förslagsanslag</i> , högst		75,000		
22	Avlöning till å äldre stat kvarstående auditör ..	2,000			
23	Arvoden åt civil personal vid särskilda krigsrätter m. m., <i>förslagsanslag</i>	12,500		14,500	75,000
24	Bidrag till domsagornas förvaltning, <i>förslagsanslag</i>				220,000
25	Partiell -löneförbättring för häradshövdingarna m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				145,000
26	Vattendomstolarna, <i>förslagsanslag</i> , högst				90,000
27	Ersättning åt domare, vittnen och parter, <i>förslagsanslag</i>			187,500	
28	Övervakning av villkorligt dömda, <i>förslagsanslag</i> ..				7,500
29	Rättshjälp m. m. åt vissa nyttjanderättshavare, <i>förslagsanslag</i>				2,500
30	Understöd till offentliga rättshjälpsanstalter, <i>förslagsanslag</i>				75,000
31	Medikolegala besiktningar, <i>förslagsanslag</i>			8,100	

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
32	Ersättning åt personer, menigheter och allmänna inrättningar för dem genom nya strafflagens införande frångångna bötesandelar, <i>förslagsanslag</i>			13,450	
	Säger för rättsskipningen			1,858,258	732,330
	E. Fångvården.				
	Fångvården:				
1	Fångvården, <i>förslagsanslag</i>	2,535,250			
2	Övergångsstat, <i>förslagsanslag</i>	16,350			
3	Extra byrådirektör å fångvårdsstyrelsens arbetskontor, <i>förslagsanslag</i>		5,250	2,551,600	5,250
4	Understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd, <i>reservationsanslag</i>				17,500
	Säger för fångvården			2,551,600	22,750
	F. Uppfostringsanstalter för minderåriga förbrytare.				
	Minderåriga manliga förbrytare:				
1	Statens uppfostringsanstalt å Bona			* 187,500	
2	Provisorisk förläggning till uppfostringsanstalten å Bona av statens uppfostringsanstalt å Venn-garn, <i>förslagsanslag</i> , högst				* 30,000
	Minderåriga kvinnliga förbrytare:				
3	Hyra m. m. för uppfostringsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst		30,000		
4	Bespisning och beklädnad m. m. åt elever vid uppfostringsanstalt, <i>förslagsanslag</i>		27,625		57,625
	Säger för uppfostringsanstalter för minderåriga förbrytare			187,500	87,625
	G. Diverse.				
1	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			2,000	
2	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>				500
3	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> ..			40,000	
4	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>			125,000	

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
5	Svensk författningssamling, <i>förslagsanslag</i>			100,000	
6	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			25,037	
7	Fastighetsregister i städer och vissa andra sam- hällen, <i>reservationsanslag</i>				25,000
8	Internationella byrån i Bern, <i>förslagsanslag</i>			4,000	
9	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			200,000	
10	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			6,000	
11	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>				* 39,000
12	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>				* 1,450,000
	Säger för diverse			502,037	1,514,500
	Summa			5,261,995	2,459,205

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

III. Tredje huvudtiteln. Utrikesdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen, ministern för utrikes ärendena	18,000			
2	Departementet, <i>förslagsanslag</i>	236,500			
3	Arvoden åt viss extra personal i departementet m. m., <i>förslagsanslag</i>		25,500	254,500	25,500
B. Sveriges representation i utlandet.					
1	Beskickningar och konsulat, <i>förslagsanslag</i>	844,000			
2	Arvoden och ortstillägg åt viss extra personal i ut- rikesrepresentationen, <i>förslagsanslag</i>		152,000		
3	Tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i ut- landet, <i>förslagsanslag</i> , högst		15,000		
4	Extra ortstillägg åt ordinarie och extra personal i utrikesrepresentationen, <i>förslagsanslag</i> , högst ..		250,000		
5	Ekiperingspenningar, <i>förslagsanslag</i>	15,000			
6	Kontorskostnadsersättningar åt lönade konsuler, <i>förslagsanslag</i> , högst	60,000			
7	Ersättningar till olönade konsuler, <i>förslagsanslag</i> ..	50,000			
8	Personliga gottgörelser för mistade konsulatavgifter, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,500		
9	Attachéer (aspiranter), <i>reservationsanslag</i>	50,000			
10	Militär- och marinattachéer	20,000			
11	Handelsattachéer, <i>reservationsanslag</i>	—			
12	Extra biträden och vaktbetjante vid beskickningar och konsulat	27,500			
13	Ytterligare medel för anställande av extra biträden och vaktbetjante vid beskickningar och konsulat, <i>förslagsanslag</i> , högst		27,500	1,066,500	447,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
C. Internationella byråer m. m.					
1	Internationella skiljedomstolens byrå i Haag, <i>förslagsanslag</i>		6,100		
2	Interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat, <i>förslagsanslag</i> , högst		5,000		
3	Riksdagens interparlamentariska grupp, <i>förslagsanslag</i> , högst		16,000		
4	Riksdagens interparlamentariska grupps deltagande i av interparlamentariska unionen anordnad konferens, <i>reservationsanslag</i>		20,000		
5	Internationella fredsbyrån i Bern, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,000		49,100
D. Diverse.					
1	Rese- och flyttningersättning, inspektioner, tillfälliga uppdrag, <i>förslagsanslag</i>	140,000			
2	Underhåll och reparationer av statens fastigheter i utlandet, möbler m. m., <i>reservationsanslag</i>	17,500			
3	Skrivmaterialier, expenser, renskrivning, ved, ljus m. m., <i>förslagsanslag</i>	275,000			
4	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	10,000			
5	Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar, <i>förslagsanslag</i>	17,500			
6	Upplysningsverksamheten i utlandet angående Sverige, <i>förslagsanslag</i> , högst		67,500		
7	Hemliga utgifter	37,500			
8	Fortsatt utgivande av Sveriges traktater, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,500		
9	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga m. m., <i>förslagsanslag</i>	37,500			
10	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	15,000			
11	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		* 400,000	550,000	470,000
Summa				1,871,000	991,600

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

IV. Fjärde huvudtiteln. Försvarsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
1. Departementet.					
1	Departementschefen			12,000	
2	Departementet, <i>förslagsanslag</i>			151,750	
Säger för departementet				163,750	
2. Lantförsvaret.					
A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.					
1	Arméförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	276,068			
2	Arméförvaltningens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		23,800		
3	Avlöning till personal vid staber och truppförband m. m., <i>förslagsanslag</i>	*19,780,000			
4	Inkvarteringsordnande i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	—			
5	Ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, <i>förslagsanslag</i> , högst		* 2,150		
6	Dagavlöningsstillägg åt indelt manskap, <i>förslagsanslag</i>		57,500		
7	Mötesbidrag, <i>förslagsanslag</i>		10,000		
8	Rekryteringskostnader, <i>reservationsanslag</i>	195,000			
9	Arméns reservstater, <i>förslagsanslag</i>	268,650			
10	Arméns personal över stat, <i>förslagsanslag</i>	* 120,000			
11	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> ..	180,000			
12	Höjning av dagtraktamenten, <i>förslagsanslag</i>		275,000		
13	Rese- och traktamentskostnader m. m. för häst- uttagingsnämndernas ordförande, <i>förslagsanslag</i> ..	50,000			
14	Flyttningssättning, <i>förslagsanslag</i>	115,000			
15	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	—		20,984,718	368,450

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.					
1	Penningbidrag och penningtillskott, <i>förslagsanslag</i>	1,553,321			
2	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, <i>förslagsanslag</i>	186,000			
3	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	262,650		2,001,971	
C. Undervisning, understöd, expenser m. m.					
1	Undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, <i>reservationsanslag</i>	346,737			
2	Vissa kostnader för krigsskolans verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		* 27,500		
3	Studiestipendier, <i>reservationsanslag</i>	2,250			
4	Understöd åt föreningar och till skrifers utgivande, <i>reservationsanslag</i>	12,000			
5	Skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m., <i>reservationsanslag</i>	356,714			
6	Skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, <i>reservationsanslag</i>	195,932			
7	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	190,000			
8	Vissa arbeten å mobiliseringsverket, <i>reservationsanslag</i>		17,500		
9	Fortsatt utgivande av generalstabens översiktskarta över Sverige, <i>reservationsanslag</i>		7,000	1,103,633	52,000
D. Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.					
1	Mathållning, <i>förslagsanslag</i>	4,041,132			
2	Munderingsutrustning, <i>reservationsanslag</i>	2,426,722			
3	Kasernutredning, intendenturfordon m. m., <i>reservationsanslag</i>	826,536			
4	Inventarier i Södermanlands regementes kasern-etablissemang, <i>reservationsanslag</i>		30,000		
5	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden, <i>reservationsanslag</i>	2,650,000			

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
6	Remontering, <i>reservationsanslag</i>	567,500			
7	Furagering, <i>förslagsanslag</i>	2,308,946			
8	Drift och underhåll av personautomobiler, <i>förslagsanslag</i>		34,500		
9	Truppförbandens övningar, <i>reservationsanslag</i> ..	701,321			
10	Vinterrekrytskola vid Södra skånska infanteriregementet, <i>förslagsanslag</i>		20,000		
11	Sjötransportmateriel för Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementens övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst		33,000		
12	Fält- och fälttjänstövningar, <i>reservationsanslag</i> ..	100,000			
13	Flygövningar, <i>reservationsanslag</i>		230,450		
14	Förtäning av kokvagnskittlar, <i>reservationsanslag</i>		74,000	13,622,157	421,950
E. Sjukvård m. m.					
1	Sjuk- och veterinärvård m. m., <i>reservationsanslag</i>	389,010			
2	Arméns bakteriologiska laboratorium, <i>förslagsanslag</i>		4,000		
3	Nytt sjukhus för Upplands artilleriregemente, <i>reservationsanslag</i>		87,500		
4	Om- och tillbyggnad av garnisonssjukhuset i Boden, <i>reservationsanslag</i>		175,000		
5	Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, <i>reservationsanslag</i>		12,500	389,010	279,000
F. Vapen och ammunition.					
1	Vapen och ammunition m. m., <i>reservationsanslag</i> ..	3,200,000			
2	Fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel, <i>reservationsanslag</i>		550,000		
3	Anskaffning av gasskydd, <i>reservationsanslag</i>		150,000	3,200,000	700,000
G. Byggnader och ingenjörmateriel.					
1	Byggnader, övningsfält och skjutbanor, <i>reservationsanslag</i>	2,088,000			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
2	Underhåll av maskinella anordningar vid vätgas- verket i Boden, <i>reservationsanslag</i>		2,100		
3	Elektrifiering av Vendes artilleriregementes kasern- etablissemang, <i>reservationsanslag</i>		50,000		
4	Ingenjörmateriel utom flygmateriel, <i>reservations- anslag</i>	86,600			
5	Underhåll av flygmaterielen, <i>reservationsanslag</i> ..		268,750		
6	Förlag av materialier för flygplantillverkning, <i>reservationsanslag</i>		15,000	2,174,600	335,850
H. Diverse.					
1*	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i>	—			
2	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	307,500			
3	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>	100,000			
4	Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare, <i>förslagsanslag</i>		40,000	407,500	40,000
Säger för lantförsvaret				43,883,589	2,197,250
3. Sjöförsvaret.					
A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.					
1	Marinförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	* 111,335			
2	Marinförvaltningens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		32,500		
3	Avlöning till personal vid kårer och stater m. m., <i>förslagsanslag</i>	* 8,057,500			
4	Extra biträden å flottans stationer och inom kust- fästningarna, <i>förslagsanslag</i> , högst		40,000		
5	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>		100		
6	Personliga lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>		* 1,500		
7	Rekryteringskostnader, <i>förslagsanslag</i>	66,400			
8	Marinens reservstat, <i>förslagsanslag</i>	19,555			
9	Marinens reservpersonal, <i>förslagsanslag</i>	* 54,182			

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
10	Rese- och traktementspenningar, <i>förslagsanslag</i> ..	50,000			
11	Höjning av dagtraktementen, <i>förslagsanslag</i>		15,000		
12	Flyttningersättning, <i>förslagsanslag</i>	12,500			
13	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	—		8,371,472	89,100
B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.					
1	Penningbidrag och penningtillskott, <i>förslagsanslag</i> .	274,800			
2	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, <i>förslagsanslag</i>	10,000			
3	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	37,500		322,300	
C. Undervisning, understöd, expenser m. m.					
1	Undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m., <i>reservationsanslag</i>	9,410			
2	Understöd åt föreningar, <i>reservationsanslag</i>	10,775			
3	Skrivmaterialier och expenser m. m., <i>förslagsanslag</i>	212,000			
4	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	40,354			
5	Biblioteksverksamheten för underbefäl och man- skap vid marinen, <i>reservationsanslag</i>		4,100		
6	Fackutbildningskurs för marinläkarstipendiater över stat och värnpliktiga läkare vid marinen, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,500	272,539	6,600
D. Förplägnad, beklädnad m. m.					
1	Förplägnad, <i>förslagsanslag</i>	1,777,200			
2	Beklädnad, <i>reservationsanslag</i>	931,100			
3	Kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m., <i>reservationsanslag</i>	107,400			
4	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., <i>förslagsanslag</i>	577,600		3,393,300	
E. Övningar.					
1	Flottans krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	2,118,150			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
2	Kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	207,700			
3	Krigsövningar vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	6,700			
4	Lega och furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet, <i>förslagsanslag</i> , högst		25,000	2,332,550	25,000
F. Sjukvård.					
1	Sjukvård för marinen, <i>förslagsanslag</i>			60,000	
G. Flytande materiel och byggnader.					
1	Flottans nybyggnad och underhåll, <i>reservationsanslag</i>	2,884,700			
2	Befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., <i>reservationsanslag</i>	300,000			
3	Kustartilleriets materiel m. m., <i>reservationsanslag</i>	302,000			
4	Elektriska anläggningar inom Vaxholms fästning och på Rindön, <i>reservationsanslag</i>		75,000	3,486,700	75,000
H. Artilleri-, min-, torped-, gnist-, flyg- och annan teknisk materiel.					
1	Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner, <i>reservationsanslag</i>	25,000			
2	Jagares förseende med luftkanoner, <i>reservationsanslag</i>		18,750		
3	Förbättrad projektilutredning för luftkanoner, <i>reservationsanslag</i>		16,625		
4	Ersättande av förbrukade brisansrör, <i>reservationsanslag</i>		7,500		
5	Lyspistoler för kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>		4,375		
6	Revidering av kustfästningarnas äldre krut m. m., <i>reservationsanslag</i>		12,500		
7	Minmateriel för flottan, <i>reservationsanslag</i>		65,000		
8	Minsvcp för kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i> ..		14,000		

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
9	Elektrisk kabel för Vaxholms fästning, <i>reservationsanslag</i>		24,000		
10	Prövning och undersökning av brisanta sprängämnen, <i>reservationsanslag</i>		12,500		
11	Anskaffning av torpeder, <i>reservationsanslag</i>		296,000		
12	Modernisering av flottans radiostationer, <i>reservationsanslag</i>		42,500		
13	Underhåll av flygmaterielen, <i>reservationsanslag</i> ..		160,000		
14	Anskaffning av chifferapparater m. m., <i>reservationsanslag</i>		11,250		
15	Försök med teknisk materiel, <i>reservationsanslag</i> ..		50,000	25,000	735,000
I. Diverse.					
1	Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m., <i>förslagsanslag</i>	8,000			
2	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	42,500			
3	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>	32,500			
4	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i> ..	—			
5	Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare, <i>förslagsanslag</i>		41,000		
6	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		*22,000	83,000	63,000
J. Sjökarteverket.					
1	Avlöning till sjökarteverkets civila personal	51,350			
2	Ålderstillägg åt sjökarteverkets civila personal, <i>förslagsanslag</i>	3,500			
3	Omkostnader för sjömåtningsväsendet, <i>reservationsanslag</i>	24,500			
4	Utförande av sjömåtningar, <i>reservationsanslag</i> ..		91,700		
5	Omkostnader för kontroll- och undersökningsväsendet, <i>reservationsanslag</i>	9,500			

^b Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
6	Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande», <i>reservationsanslag</i>		19,000	88,850	110,700
	Säger för sjöförsvaret			18,435,711	1,104,400
	4. Gemensamt anslag.				
1	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>				* 7,500,000
	Summa			62,483,050	10,801,650

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

V. Femte huvudtiteln. Socialdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen			12,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>			141,950	
3	Övergångsstat, <i>förslagsanslag</i> , högst			2,600	
4	Departementets verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst				6,850
	Säger för departementet			156,550	6,850
B. Sociala verk och inrättningar.					
Riksförsäkringsanstalten:					
1	Riksförsäkringsanstalten, <i>förslagsanslag</i>	119,250			
2	Riksförsäkringsanstaltens verksamhet, <i>förslags- anslag</i>		693,550		
3	Kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om för- säkring för olycksfall i arbete, <i>förslagsanslag</i>	37,500			
4	Statens bidrag till fiskares försäkring, <i>förslags- anslag</i>	—		156,750	693,550
Försäkringsrådet:					
5	Försäkringsrådet, <i>förslagsanslag</i>			43,500	
6	Försäkringsrådets verksamhet, <i>förslagsanslag</i> ..				25,000
Socialstyrelsen:					
7	Socialstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	156,000			
8	Socialstyrelsens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst ..		68,500		
9	Ersättning åt förlikningsmän m. m. för medling i arbetstvister, <i>förslagsanslag</i>		72,000		
10	Centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister, <i>förslagsanslag</i>		15,000		
11	Särskilda skiljedomare i arbetstvister, <i>förslags- anslag</i>		7,500		
12	Offentliga arbetsförmedlingen i riket, <i>förslags- anslag</i>		200,000		
13	Medellösa arbetssökandes resor, <i>förslagsanslag</i> ..		15,000		

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
14	Bekämpande av arbetslösheten, <i>förslagsanslag</i> , högst		* 5,000,000		
15	Understöd i vissa fall åt genom tobaksmonopo- lets införande nödlidande personer, <i>förslags- anslag</i>		70,000	156,000	5,448,000
	Arbetarskydd:				
16	Yrkesinspektionen	82,050			
17	Personligt lönetillägg åt yrkesinspektrisen Ker- stin Hesselgren, <i>förslagsanslag</i> , högst		500		
18	Yrkesinspektionens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		30,000	82,050	30,500
	Statens tvångsarbetsanstalter:				
19	Statens tvångsarbetsanstalter, <i>förslagsanslag</i> ..	278,000			
20	Övergångsstat, <i>förslagsanslag</i>	7,500		285,500	
	Nykterhetsverksamhet:				
	Alkoholistvård:				
21	Driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister vid Svartsjö, <i>för- slagsanslag</i>	25,000			
22	Driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister i Landskrona, <i>för- slagsanslag</i>	3,500			
23	Avlöningar och vikariatsersättningar åt befattningshavare vid statens vårdanstalt å Venngarn för alko- holister, <i>förslagsanslag</i> , högst	20,473			
24	Bidrag till driftkostnaderna i övrigt för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister, <i>förslagsanslag</i> ..	26,500			
25	Erkända och enskilda alkoholistan- stalters driftkostnader, <i>förslags- anslag</i>	40,000			
26	Statens kostnader för farliga alko- holister m. m., <i>förslagsanslag</i>	3,000			
27	Sakkunnigt biträde hos socialstyrel- sen för ärenden rörande alkoholist- vården, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,800			
	Främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder:				
28	Sveriges nykterhetssällskaps representantför- samlings upplysningsbyrås verksamhet, <i>för- slagsanslag</i> , högst		5,000		125,273

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Sjukförsäkring:				
29	Sjukkasseväsendets befrämjande, <i>förslagsanslag</i>	930,000			
30	Extra statsbidrag för år 1922 åt registrerade sjuk-				
	kassor, <i>förslagsanslag</i>		300,000		
31	Sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd,				
	<i>förslagsanslag</i>		50,000		
32	Tillsyn över understödsföreningar, <i>förslags-</i>				
	<i>anslag</i> , högst		3,000	930,000	353,000
	Arbetsrådet:				
33	Kostnader för tillämpning av lagen om arbets-				
	tidens begränsning m. m., <i>förslagsanslag</i>				60,000
	Allmänna pensionsförsäkringen:				
34	Pensionsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	312,000			
35	Pensionsstyrelsens verksamhet m. m., <i>förslags-</i>				
	<i>anslag</i>		306,000		
36	Statens kostnad för pensionstillägg och understöd				
	åt de personer, som äro därtill berättigade				
	jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring				
	enligt dess lydelse före lagen den 8 juni 1915,				
	<i>förslagsanslag</i>		10,100,000		
37	Bidrag till understöd åt de personer, som genom				
	lagen den 8 juni 1915 blivit delaktiga i den				
	allmänna pensionsförsäkringen, <i>förslagsanslag</i> ,				
	högst		2,725,000		
38	Ersättning till postverket för dess bestyr med				
	pensionsutbetalningar m. m., <i>förslagsanslag</i>				
			425,000		
39	Ersättning till postsparbanken för dess bestyr				
	med den på frivilliga avgifter grundade pen-				
	sionsförsäkringen, <i>förslagsanslag</i> , högst				150
40	Ersättning till häradskrivarna för pensionsför-				
	teckningar, <i>förslagsanslag</i>		25,000	312,000	13,581,150
	Fattigvård och barnavård:				
41	Fattigvården i Stockholm och landsorten	4,782			
42	Fattigvården i allmänhet, <i>förslagsanslag</i>	600,000			
43	Stipendier för beivrande av Svenska fattigvårds-				
	förbundets kurs i Stockholm för utbildande av				
	föreståndarinnor vid ålderdomshem och barn-				
	hem, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,000		
44	Sveriges bidrag till den internationella föreningen				
	för barnaskydd, <i>förslagsanslag</i>		2,500		

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
45	Statsinspektion av fattigvården, <i>förslagsanslag</i> , högst		24,825		
46	Bidrag till uppförande eller inrättande av arbets- hem, <i>förslagsanslag</i>		40,000		
47	Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem, <i>för- slagsanslag</i>		25,000		
48	Allmänna barnhuset i Stockholm	42,350			
49	Frimurarbarnhuset	1,375			
50	Barnhusen i landsorten	14,190		662,697	95,325
	Säger för sociala verk och inrättningar			2,628,497	20,411,798
C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.					
<i>Medicinalstyrelsen med dithörande stater.</i>					
1	Medicinalstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	182,550			
2	Övergångsstat	2,250			
3	Medicinalstyrelsens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		18,350		
4	Personligt avlöningstillägg till en befattningshavare hos medicinalstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> , högst ..		650		
Statsmedicinska anstalten:					
5	Statens bakteriologiska la- boratorium	51,145			
6	Driften vid statens bakte- riologiska laboratorium, <i>förslagsanslag</i> , högst	50,000			
7	Statens rättskemiska la- boratorium	9,775			
8	Driften vid statens rättske- miska laboratorium, <i>för- slagsanslag</i> , högst	2,600			
9	Statens farmaceutiska la- boratorium, <i>förslagsanslag</i> , högst	10,850			
10	Förste provinsialläkare och provinsialläkare	60,920	63,450		
11	Skrivbiträde och övriga expenser åt förste provin- sialläkare m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	780,650			
			26,200		

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
12	Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden, <i>reservationsanslag</i>		50,000		
13	Provisoriska lönetillägg åt förste provinsialläkare och provinsialläkare, <i>förslagsanslag</i> , högst		114,000		
14	Flyttningsbidrag åt vissa provinsialläkare, <i>förslagsanslag</i>		5,000		
15	Omedelbart provisoriskt avhjälpande av läkarbristen, särskilt i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, <i>förslagsanslag</i> , högst		25,000		
16	Resestipendier åt förste provinsialläkare m. fl., <i>reservationsanslag</i>	—			
17	Avlöning åt civila läkarstipendiater, <i>reservationsanslag</i>	—			
18	Bidrag till extra provinsialläkares avlönande, <i>förslagsanslag</i>	15,000		1,041,370	302,650
<i>Sjukvårdsanstalterna.</i>					
Sinnessjukvårdsanstalterna:					
19	Hospital och asyler, <i>förslagsanslag</i> * 6,157,500				
20	Övergångsstat, <i>förslagsanslag</i> * 61,260				
21	Bidrag till befordringsavgifter för vissa befattningshavare vid hospital och asyler, <i>förslagsanslag</i> , högst				22,500
22	Resestipendier åt vid hospital och asyler anställda läkare, <i>reservationsanslag</i>				
23	Anstalter för obildbara sinnesslöa, <i>förslagsanslag</i>				225,000
24	Anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, <i>förslagsanslag</i>				350,000
25	Epileptikeranstalter, <i>förslagsanslag</i>				50,000
26	Avlöningar och vikariatersättning m. m. åt befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, <i>förslagsanslag</i> , högst				6,015

* Beräknat belopp.

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
27	Bidrag till driftkostnader i övrigt vid statens uppfost- ringsanstalt för sinnesslöa gossar, <i>förslagsanslag</i>	14,900				
28	Avlöningar och vikariatser- sättningar m. m. åt befatt- ningshavare vid statens uppfostningsanstalt för sin- nesslöa flickor, <i>förslags- anslag</i> , högst	3,880				
29	Bidrag till driftkostnader i övrigt vid statens uppfost- ringsanstalt för sinnesslöa flickor, <i>förslagsanslag</i>	8,450	6,843,760	55,745		
	Övriga sjukvårdsanstalter:					
30	Lasarets underhåll	7,887				
31	Resestipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett m. fl., <i>reservationsanslag</i>	—				
32	Underhåll av Järvsö sjuk- hus för spetälska	17,750				
33	Bidrag för driftkostnader- na vid tuberkulossjuk- vårdsanstalter, <i>förslagsan- slag</i>	1,250,000				
34	Resebidrag till vissa patien- ter vid kustsanatorierna, <i>förslagsanslag</i>	7,500				
35	Resestipendier åt läkare för studier i tuberkulossjuk- vård, <i>reservationsanslag</i> ..	—				
36	De genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade folksanatorierna, <i>förslagsanslag</i> , högst	300,000				
37	Statsbidrag till dispensär- verksamhet, <i>förslagsanslag</i>	200,000				
38	Behandling av medellösa lu- puspatienter från landsor- ten, <i>förslagsanslag</i>	25,000				
39	Radiumhemmets poliklinik, <i>förslagsanslag</i> , högst	7,500				

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
40	Radiumhemmets klinik, förslagsanslag	15 500			
41	Resebidrag till vissa patienter vid radiumhemmet, förslagsanslag	7,500			
42	Statsbidrag för uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus, förslagsanslag	750,000			
43	Statsbidrag för driften av epidemisjukhus, förslagsanslag	225,000	1,300,637	1,513,000	
	<i>Vanföreväsendet:</i>				
44	Kliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg, förslagsanslag	79,000			
45	Polikliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg, förslagsanslag	7,500			
46	Underhåll av skol- och uppfostringshem för vanföra, förslagsanslag	45,400			
47	Bidrag till resor för vanföra jämte vårdare, förslagsanslag	25,000			
48	De i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg inrättade undervisningsanstalterna för vanföra m. m., förslagsanslag	77,500	234,400	8,378,797	1,568,745
	<i>Hälsövård i allmänhet.</i>				
49	Kostnader för allmän hälso- och sjukvård, förslagsanslag	600,000			
50	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, förslagsanslag		25,000		
51	Statens skola för utbildning av distriktssköterskor, förslagsanslag		4,000		
52	Stipendier för sjuksköterskor för genomgående av statens skola för utbildning av distriktssköterskor, förslagsanslag, högst		10,000		
53	Statsbidrag för anställning av distriktssköterskor, förslagsanslag		75,000		

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
54	Statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor, <i>förslagsanslag</i>		150,000		
55	Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen	30,532			
56	Repetitionskurser för barnmorskor, <i>förslagsanslag</i> , högst		7,750		
57	Ortopediska institutet	4,125			
58	Skyddskoppypningen, <i>förslagsanslag</i>	130,000			
59	Karantänsanstalten på Kånsö, <i>förslagsanslag</i> , högst	8,800			
60	Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren på Kånsö G. E. Hjortzberg, <i>förslagsanslag</i> , högst		167		
61	Svenska läkarsällskapet	—			
62	Resestipendier åt civila läkare	—			
63	Internationella hälsovårdsbyrån i Paris, <i>förslags- anslag</i>	7,000			
64	Provisoriska åtgärder beträffande sjukvården inom rikets ödemarksområden m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		36,250	780,457	308,167
	Säger för medicinalstaten samt hälso- och sjuk- vården			10,200,624	2,179,562
D. Överståthållarämbetet.					
1	Överståthållarämbetet			61,911	
2	Utgivande av »Polisunderrättelser», <i>förslagsanslag</i> , högst				35,000
3	Centralbyrån för fingeravtryck, <i>förslagsanslag</i> ...				13,500
	Säger för överståthållarämbetet			61,911	48,500
E. Landsstaten.					
1	Landshövdingarna			159,250	
2	Tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna			729,550	
3	Sakkunniga till biträde vid utredningar m. m., <i>för- slagsanslag</i> , högst			3,000	
4	Extra länsnotarier m. m., <i>reservationsanslag</i>			165,000	
5	Fögderiförvaltningarna			1,179,266	

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
6	Vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna, <i>förslagsanslag</i>			20,000	
7	Övergångsstat			16,750	
8	Ortstillägg till vissa tjänstemän och betjante vid landsstaten i Göteborgs och Bohus län, <i>förslags-</i> <i>anslag</i> , högst				1,875
9	Särskild polisstyrka på landet, <i>förslagsanslag</i>				450,000
10	Ersättning åt lappfogdar m. m., <i>reservationsanslag</i>				21,775
	Säger för landsstaten			2,272,816	473,650
F. Diverse.					
1	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			225,000	
2	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> ..			400,000	
3	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			112,500	
4	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			20,000	
5	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslags-</i> <i>anslag</i>			500,000	
6	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>				* 458,000
7	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>				* 4,250,000
8	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			150,742	
	Säger för diverse			1,408,242	4,708,000
	Summa			16,728,640	27,828,360

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

VI. Sjätte huvudtiteln. Kommunikationsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen			12,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>			93,500	
3	Departementets verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst				14,210
	Säger för departementet			105,500	14,210
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.					
1	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>			84,500	
2	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst				28,800
3	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän			15,000	
4	Ytterligare medel till avlöning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän, <i>förslagsanslag</i> , högst				2,250
5	Stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren, <i>reservationsanslag</i>			—	
6	Expenser för allmänna arbeten, <i>reservationsanslag</i>			45,000	
7	Vägundersökningar, <i>reservationsanslag</i>			150,000	
8	Vägar och kommunikationer, <i>reservationsanslag</i> ..			6,000	
9	Undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m., <i>reservationsanslag</i>				10,000
10	Understödande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m., <i>reservationsanslag</i>				550,000
11	Anläggning eller förbättring av vägar m. m., <i>reservationsanslag</i>				2,500,000
12	Anläggning av enklare vägar, <i>reservationsanslag</i> ..				600,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
13	Enklare väg mellan Parkajoki och Muonionalusta i Norrbottens län, <i>reservationsanslag</i>				25,000
14	Anläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län, <i>reservationsanslag</i>				200,000
15	Anläggning av utfartsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län, <i>reservationsanslag</i>				50,000
16	Tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag, <i>reservationsanslag</i>				500,000
17	Väganläggning Tärna kyrkoby—Slussfors, <i>reservationsanslag</i>				150,000
18	Jordförluster genom kanal- och väganläggningar, <i>förslagsanslag</i>			3,500	
19	Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet, <i>förslagsanslag</i>			200	
20	Förbättring av Visby hamn, <i>reservationsanslag</i> ...				62,500
21	Utförande av vissa fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>				500,000
22	Utförande av vissa hamnförbättringar, <i>reservationsanslag</i>				250,000
23	Undersökningar m. m. av vissa fiskehamnsanläggningar, <i>reservationsanslag</i>				25,000
24	Understödjande av mindre fiskehamnsbyggnader, <i>reservationsanslag</i>				100,000
25	Undersökningar m. m. för vissa mindre fiskehamnsbyggnader, <i>reservationsanslag</i>				7,500
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet			304,200	5,561,050
C. Vägunderhållet och skjutsväsendet.					
1	Bidrag till vägunderhållet på landet, <i>förslagsanslag</i>			480,000	
2	Statsverkets andel i kostnaden för vägdelnings, <i>förslagsanslag</i>				5,000
3	Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt, <i>reservationsanslag</i>				250,000
4	Färjor och färjkarlar, <i>förslagsanslag</i> , högst			190	
5	Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>			250,000	
6	Utgifter för registrering av automobiler, <i>förslagsanslag</i> , att utgå i första hand av inflytande avgifter för registrering av automobiler				20,400
	Säger för vägunderhållet och skjutsväsendet			730,190	275,400

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
D. Byggnadsväsendet.					
Byggnadsstyrelsen m. m.:					
1	Byggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	119,000			
2	Byggnadsstyrelsens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		48,000		
3	Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader, <i>reservationsanslag</i>	—			
4	Lokaler för vissa byggnadsstyrelsens byråer, <i>förslagsanslag</i> , högst		9,500		
5	Länsarkitekter, <i>förslagsanslag</i> , högst		12,500	119,000	70,000
Kronans publika hus:					
6	Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, <i>förslagsanslag</i>	25,000			
7	Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i>	400,000			
8	Förbättrande av grunden under vissa delar av Stockholms slott, <i>reservationsanslag</i>		100,000		
9	Yttre restaurering av Stockholms slott, <i>reserva- tionsanslag</i>		140,000		
10	Uppmätningar av Stockholms slott m. m., <i>re- servationsanslag</i>		17,350		
11	Ämbetsbyggnader i kvarteren Murmästaren och Kandidaten i Stockholm, <i>reservationsanslag</i> ..		800,000		
12	Förhyrande av bostad åt landshövdingen i Väs- ternorrlands län, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,500		
13	Vissa byggnadsarbeten å länsresidenset i Karl- stad m. m., <i>reservationsanslag</i>		100,000		
14	Tillbyggnad av landsstatshuset i Kalmar, <i>reser- vationsanslag</i>		15,000		
15	Tillbyggnad av länsresidenset i Jönköping, <i>re- servationsanslag</i>		40,000	425,000	1,215,850
Säger för byggnadsväsendet				544,000	1,285,850
E. Diverse.					
1	Schematisk förteckning och beskrivning över Sve- riges vattenfall, <i>reservationsanslag</i>				48,000
2	Ersättning åt statens järnvägar för vissa av Kungl. Maj:ts medgivna lindringar i befodringsavgifter, <i>förslagsanslag</i>				50,000
3	Lufttrafik mellan Porjus och Suorvajaure, <i>för- slagsanslag</i> , högst				25,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
4	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>				2,000
5	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			5,000	
6	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> ..			30,000	
7	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändel- ser, <i>förslagsanslag</i>			1,800,000	
8	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			80,000	
9	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			10,000	
10	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslags- anslag</i>			50,000	
11	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>				* 4,500
12	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>				* 135,000
13	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			15,000	
	Säger för diverse			1,990,000	264,500
	Summa			3,673,890	7,401,010

* Beräknat belopp

Verkliga utgifter.

VII. Sjunde huvudditeln. Finansdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen			12,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>			119,600	
3	Departementets verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst				7,000
4	Biträde inom departementet vid beredning av ären- den rörande bank- och fondväsendet m. m., <i>för- slagsanslag</i> , högst			2,350	
5	Föredragande inom departementet av ärenden rö- rande sparbanksväsendet, <i>förslagsanslag</i> , högst				* 1,670
	Säger för departementet			133,950	8,670
B. De centrala ämbetsverken.					
Kammarkollegium:					
1	Kammarkollegium, <i>förslagsanslag</i>			144,950	
2	Kammarkollegii verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst				52,000
3	Statskontoret, <i>förslagsanslag</i>			167,000	
Mynt- och justeringsverket:					
4	Mynt- och justeringsverkets drift, <i>reservations- anslag</i> , att direkt utgå av inkomst av myntning och justering			530,000	
5	Dyrtidstillägg vid mynt- och justeringsverket, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av inkomst av myntning och justering				* 27,000
Kammarrätten:					
6	Kammarrätten, <i>förslagsanslag</i>			153,400	
7	Kammarrättens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst				61,500
Statistiska centralbyrån:					
8	Statistiska centralbyrån, <i>förslagsanslag</i>	139,000			
9	Bibliotekets underhållande, <i>reservationsanslag</i> ..	1,000			
10	Statistiska centralbyråns verksamhet, <i>förslags- anslag</i> , högst		8,000		

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
11	Personal vid vissa finansstatistiska undersökningar, <i>förslagsanslag</i> , högst		33,800		
12	Personal vid valstatistik, <i>förslagsanslag</i>		2,000		
13	Personal vid 1920 års folkräkning, <i>reservationsanslag</i>		43,500	140,000	87,300
	Bank- och fondinspektionen:				
14	Bank- och fondinspektionens verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen			88,500	
15	Dyrtidstillägg vid bank- och fondinspektionen, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen				* 17,000
	Postsparbanken:				
16	Postsparbankens verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av inkomster av postsparbanksrörelsen			* 314,310	
17	Dyrtidstillägg vid postsparbanken, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av inkomster av postsparbanksrörelsen				* 110,000
	Riksräkenskapsverket:				
18	Riksräkenskapsverket, <i>förslagsanslag</i>			251,500	
19	Riksräkenskapsverkets verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst				25,000
20	Statens tryckerisakkunnige m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				15,300
	Säger för de centrala ämbetsverken			1,789,660	395,100
	C. Skatteomkostnader.				
	Tullverket:				
1	Tullverket, <i>förslagsanslag</i>			* 8,580,000	
2	Övergångsavlöning till tullverkets personal, <i>förslagsanslag</i>				* 428,000
	Kontrollstyrelsen:				
3	Kontrollstyrelsens avdelningar för kontrollen över tillverkningsavgifter samt för rusdrycksförsäljningsärenden, <i>förslagsanslag</i>	59,800			
4	Kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av denatureringsavgifter	60,350			

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
5	Verksamheten å kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden, <i>förslagsanslag</i> , högst		21,000		
6	Dyrtidstillägg vid kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av denatur- eringsavgifter		* 11,000	120,150	32,000
7	Kontroll å tillverkningsavgifter, <i>förslagsanslag</i>			* 500,000	
8	Stämpelomkostnader, <i>förslagsanslag</i>			300,000	
9	Kostnader för taxering till skatt å inkomst och för- mogenhet, <i>förslagsanslag</i>			200,000	
10	Observations- och uppbördsprocenter m. m., <i>för- slagsanslag</i>			10,000	
	Säger för skatteomkostnader			9,710,150	460,000
D. Diverse.					
1	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			500	
2	Ersättning till städerna för mistad tolag, <i>förslags- anslag</i>			5,000,000	
	Städers friheter, <i>förslagsanslag</i> :				
3a	Direkt anvisning	22,335			
3b	Friheter	—		22,335	
4	Restitutioner, <i>förslagsanslag</i>			2,500,000	
5	Bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av bevillning av fast egendom samt av inkomst ..				400,000
6	Ersättning till vissa städer och köpingar för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel			—	
7	Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna bränn- vinsförsäljningsmedel			—	
8	Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter, <i>för- slagsanslag</i>			37,500	
9	Inlösen av skattefrälseräntor, <i>förslagsanslag</i>				22,500
10	Ersättning för skattefrälseräntor, <i>förslagsanslag</i> ..				40,000
11	Avlösning av frälsekskatteräntor, <i>förslagsanslag</i>				62,500
12	Staten åliggande kommunala och andra utskylder, <i>förslagsanslag</i>				125,000
13	Vissa utskylder för det brittiska beskickningshuset i Stockholm, <i>förslagsanslag</i>				500
14	Internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag, <i>förslagsanslag</i> , högst				1,000

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
15	Bevakning nattetid av i det s. k. gamla kungs- huset inrymda ämbetslokaler, <i>förslagsanslag</i> , högst				1,000
16	Kostnader för provtaxering i och för omläggning av det kommunala beskattningsväsendet, <i>reser- vationsanslag</i>				* 100,000
17	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> ..			70,000	
18	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslags- anslag</i>			125,000	
19	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			100,035	
20	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			200,000	
21	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			30,000	
22	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>				* 2,600,000
23	Avlösningsförhöjningar till vissa icke-ordinarie be- fattningshavare inom den civila statsförvaltningen m. m., <i>förslagsanslag</i>				* 50,000
Säger för diverse				8,085,370	3,402,500
Summa				19,719,130	4,266,270

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

VIII. Åttonde huvudtiteln. Ecklesiastikdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen			12,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>			150,100	
3	Extra föredragande m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst ..				12,000
	Säger för departementet			162,100	12,000
B. Arkiv, bibliotek och museer.					
<i>Arkiv.</i>					
Riksarkivet:					
1	Riksarkivet, <i>förslagsanslag</i>	81,500			
2	Inköp av arkivalier och tryckta arbe- ten för riksarkivet, <i>reservationsan-</i> <i>slag</i>	1,000			
		82,500			
3	Avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare i riksarkivet m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst			2,000	
4	Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia, <i>reserva-</i> <i>tionsanslag</i>			3,000	
5	Registrering av vissa rättshistoriska källor, <i>förslags-</i> <i>anslag</i> , högst			900	
Landsarkiven:					
6 a	<i>Bestämt anslag</i>	19,703			
<i>Reservationsanslag:</i>					
6 b	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för landsarkivet i Vad- stena	125			

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
6 c	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för landsarkivet i Uppsala	125				
6 d	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för landsarkivet i Göteborg	125				
6 e	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för landsarkivet i Lund ..	125				
6 f	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten för arkivdepån i Visby ..	50	550	20,253		
7	Amanuenser m. m. vid landsarkiven, <i>förslagsanslag</i> , högst			5,950	102,753	11,850
	<i>Bibliotek.</i>					
	Kungl. biblioteket:					
8	Kungl. biblioteket, <i>förslagsanslag</i>	107,850				
9	Gäldande av skulder å kungl. bibliotekets konton för böckers inköp och inbindning, <i>förslagsanslag</i> , högst		20,000			
10	Bokinköp och bokbindning för kungl. biblioteket, <i>reservationsanslag</i>		10,000			
11	Katalogiseringsarbeten inom kungl. biblioteket, <i>förslagsanslag</i> , högst		12,600			
12	Sveriges offentliga biblioteks gemensamma accessionskatalogs 37:e årgång, omfattande år 1922, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,000			
13	Ändringsarbeten i kungl. bibliotekets byggnad, <i>reservationsanslag</i>	* 240,000	107,850	285,600		
14	Arvodesökning åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst			1,300		

* Beräknat belopp.

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
15	Pedagogiska biblioteket, <i>förslagsanslag</i> , högst			5,550		
16	Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris, <i>förslagsanslag</i> , högst			750	107,850	293,200
	<i>Museer.</i>					
	Nationalmuseet:					
	Museet:					
17 a	<i>Förslagsanslag</i> 75,550					
	<i>Reservationsanslag:</i>					
17 b	Målnings- och skulptur-					
	samlingarnas ökande 15,000					
17 c	Inlösen av levande					
	svenska konstnärers					
	arbeten 15,000					
17 d	Handtecknings- och gra-					
	vyrsamlingarnas					
	ökande 3,750					
17 e	Samlingarnas vård och					
	underhåll samt ex-					
	penser 5,500					
17 f	Ökande av samlingen av					
	konsthantverk 5,000					
17 g	Boksamlingen 1,500					
17 h	Utländska studieresor.. 1,500					
18	Försäkring och transport					
	av konstföremål, <i>reser-</i>					
	<i>vationsanslag</i> 1,250					
19	Konservering av handteck-					
	nings- och gravyrsam-					
	lingar inom museet, <i>reser-</i>					
	<i>vationsanslag</i> 2,500					
20	Juridiskt och administrativt					
	biträde hos museet, <i>för-</i>					
	<i>slagsanslag</i> , högst 350					
			122,800	4,100		
	<i>Livrustkammaren:</i>					
21	Underhåll och vård av livrustkam-					
	marens samlingar m. m., <i>förslags-</i>					
	<i>anslag</i> , högst 9,925					
22	Tillfällig löneförbättring för viss per-					
	sonal vid livrustkammaren, <i>förslags-</i>					
	<i>anslag</i> , högst * 1,000					
				10,925		

* Beräknat belopp.

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Naturhistoriska riksmuseet:					
	Museet:					
23 a	Bestämt anslag	99,056				
23 b	Reservationsanslag	22,400				
24	Personligt arvodestillägg åt assistenten G. A. H. Dahl- stedt, <i>förslagsanslag</i> , högst	250				
25	Tillfällig avlöningsförbättring åt tre preparatorer, <i>förslagsanslag</i> , högst	750				
26	Skåp och lådor för entomologiska avdelningen, <i>reservationsanslag</i>	5,000				
27	Herbarieskåp m. m. för paleobotaniska och arkeogniatavdelningen, <i>reservationsanslag</i>	8,000				
28	Arbetsbiträde vid etnografiska avdelningen, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,000	121,456	15,000		
	Nordiska museet:					
29	Museet, <i>förslagsanslag</i> , högst	63,275				
30	Tillfällig löneförbättring åt viss nordiska museets personal, <i>förslagsanslag</i> , högst	* 6,863		70,138		
31	Dyrtdistillägg åt viss nordiska museets och livrustkammarens personal, <i>förslagsanslag</i>			* 45,000		
32	Kulturhistoriska museet i Lund, <i>förslagsanslag</i> , högst			15,000		
	Norrlands kulturhistoriska museum i Härnösand:					
33	Amanuens vid lapska avdelningen, <i>förslagsanslag</i> , högst			2,500		
34	Musikhistoriska museet, <i>förslagsanslag</i> , högst			2,500		
35	Svenska skolmuseet, <i>förslagsanslag</i> , högst			4,750	244,256	169,913
	Säger för arkiv, bibliotek och museer				454,859	474,963
	C. Kyrkliga ändamål.					
	<i>Kleresistaten.</i>					
1	Kleresistaten, <i>förslagsanslag</i>		20,000			
2	Lappmarks ecklesiastikverk, kyrkliga ändamål, <i>förslagsanslag</i>		2,000			
3	Ersättning för prästerskapets tionde, <i>förslagsanslag</i>		4,294,400			

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
4	Ersättning för vissa prästerskapet tilldelade stats- anslag	—			
5	Ersättning åt vissa församlingar till följd av lind- ring i främmande trosbekännares skattskyldighet, <i>förslagsanslag</i>	25,000			
6	Pastor vid svenska Gustafs församlingen i Köpen- hamn	3,000			
7	Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,250		
8	Svenska sjömanspräster i vissa utländska hamn- städer, <i>förslagsanslag</i> , högst		20,750		
9	Dyrtidstillägg åt svenska sjömanspräster i vissa ut- ländska hamnstäder, <i>förslagsanslag</i>		* 11,000		
10	Pastor vid svenska Victoria församlingen i Berlin, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,000		
11	Utredning rörande ecklesiastika boställen, <i>förslags- anslag</i>		9,850		
12	Svensk kyrka i Kristiania, <i>reservationsanslag</i>		50,000	4,344,400	96,850
<i>Domkapitlens expeditioner.</i>					
13	Domkapitlens expeditioner	45,675			
14	Ökade arbetskrafter vid domkapitlens expeditioner, <i>förslagsanslag</i> , högst		14,395		
15	Provisorisk lönereglering för tjänstemän vid de ecklesiastika konsistorierna, <i>förslagsanslag</i>		21,000	45,675	35,395
<i>Kyrkors underhåll m. m.</i>					
Kyrkors underhåll:					
16 a	<i>Bestämt anslag</i>	1,028			
<i>Förslagsanslag:</i>					
16 b	Ersättningar	25,000			
17	Svenska kyrkan i Paris	26,028 2,060		28,088	
Säger för kyrkliga ändamål				4,418,163	132,245
D. Akademier m. m.					
<i>Svenska akademien.</i>					
1	Akademien			4,125	

* Beräknat belopp.

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	<i>Vetenskapsakademien.</i>					
2	Akademien		5,980			
3	Internationella jordmätningen, <i>förslagsanslag</i> , högst			1,424		
4	Katalog över svensk naturvetenskaplig litteratur, <i>förslagsanslag</i> , högst			1,250	5,980	2,674
	<i>Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.</i>					
	Akademien:					
5 a	<i>Förslagsanslag</i>	47,350				
	<i>Reservationsanslag:</i>					
5 b	Underhåll och förökande av de under akademiens inseende ställda sam- lingar	9,000				
5 c	Tryckningskostnader samt utgivande av plansch- verk över fornsaker och andra märkvärdiga fö- remål i statens histo- risk museum m. m. . .	12,000				
5 d	Rese- och transportkost- nader, fornlämnings vård, lyshållning m. m.	3,500				
5 e	Underhåll och fortsätt- ning av inredningen i statens historiska mu- seum och myntkabi- nettet	1,000				
5 f	Undersökning och beskriv- ning av fäderneslandets fornlämningar m. m. . .	3,000				
5 g	Visby ruiners vård och underhåll	1,000	29,560			
			76,850			
6	Avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst			8,000		
7	Resekostnader för fornminnesvården m. m., <i>reser- vationsanslag</i>			9,000		
8	Restaurering av Varnhems klosterkyrka, <i>reserva- tionsanslag</i>			11,000		
9	Konservering av vissa kyrkoruiner och ödekyrkor, <i>reservationsanslag</i>			6,000	76,850	34,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	<i>Akademien för de fria konsterna.</i>				
	Akademien:				
10 a	Bestämt anslag	39,765			
10 b	Reservationsanslag	23,795			
		63,560			
11	Belysning, undervisningsmateriel m. m. för aka-		8,880		
	demien, <i>förslagsanslag</i> , högst		8,600		
12	Skolan för dekorativ konst, <i>förslagsanslag</i> , högst ..			63,560	17,480
	<i>Musikaliska akademien.</i>				
	Akademien:				
13 a	Bestämt anslag	40,968			
13 b	Reservationsanslag	25,000			
		65,968			
14	Biträdande lärare m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		2,500		
15	Biblioteket, <i>förslagsanslag</i> , högst		900		
16	Expenser m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		5,000	65,968	8,400
	<i>Nobelstiftelsen.</i>				
17	Svenska akademiens Nobelbibliotek, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>				10,000
	<i>De kungl. teatrarna.</i>				
18	Kungl. operan			75,000	
	Säger för akademier m. m.			291,483	72,554
	E. Universiteten, den medicinska undervis- ningen m. m.				
	<i>Universitetskanslersexpeditionen.</i>				
1	Expeditionen, <i>förslagsanslag</i>			11,650	
	<i>Uppsala universitet.</i>				
	Universitetet:				
2 a	Bestämt anslag	527,174			
	<i>Förslagsanslag:</i>				
2 b	Avlöningsfyllnad åt pro-				
	fessorerna i växtbiologi ..	500			
2 c	Arvoden åt vikarierande				
	akademiska lärare	2,500	3,000		
		530,174			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
3	Akademiska sjukhuset, <i>förslagsanslag</i>	55,000			
4	Sjukvård åt fattiga sjuka från ort utom Uppsala län, <i>förslagsanslag</i> , högst		7,500		
	Institut för rasbiologi:				
5	Avlöning åt en chef för institutet	3,750			
6	Institutets verksamhet, <i>reservationsanslag</i>		30,000		
7	Lärararvoden m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		28,205		
8	Materiel för vissa institutioner m. m., <i>reservations- anslag</i>		20,795		
9	Ersättning åt vissa befattningshavare inom teolo- giska fakulteten för mistad prebendeinkomst, <i>förslagsanslag</i> , högst		385		
	<i>förslagsanslag</i> , högst		8,500		
10	Pedagogiska seminariet, <i>reservationsanslag</i>				
11	Uppvärmning av det s. k. Gustavianum, <i>reserva- tionsanslag</i>		1,750		
12	Materiel m. m. för universitetsbiblioteket, <i>reserva- tionsanslag</i>		22,250		
13	Uppvärmning och belysning m. m. vid universitets- biblioteket, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,650	588,924	123,035
<i>Lunds universitet.</i>					
	Universitetet:				
14 a	Bestämt anslag	459,290			
14 b	Förslagsanslag	2,500			
		461,790			
15	Lärararvoden m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		35,100		
16	Materiel för vissa institutioner m. m., <i>reservations- anslag</i>		27,800		
17	Ersättning till vissa befattningshavare inom teolo- giska fakulteten för mistad prebendeinkomst, <i>förslagsanslag</i> , högst		11,725		
18	Ytterligare lönefyllnad åt den teologie professor, vilken såsom prebende innehar Husie pastorat, <i>förslagsanslag</i> , högst		550		
19	Förbättrande av utrustningen för fysiska institutio- nen, <i>reservationsanslag</i>		15,000	461,790	90,175
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet.</i>					
	Institutet:				
20 a	Bestämt anslag	156,343			
20 b	Reservationsanslag	34,800			

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	<i>Förslagsanslag:</i>					
20 c	Arvoden åt vikarierande akademiska lärare	1,000				
20 d	Ersättning åt vikarier för kamreraren m. fl.	300 1,300	192,443			
21	Lärararvoden m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst			22,175		
22	Materiel för vissa institutioner m. m., <i>reservationsanslag</i>			4,500		
23	Vetenskapliga arbeten å ett patologiskt-anatomiskt laboratorium, <i>förslagsanslag</i> , högst			2,000		
24	Dagavgifter vid pediatrik klinik å allmänna barnhuset i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> , högst			15,000		
25	Poliklinik för barnsjukdomar, <i>förslagsanslag</i> , högst			3,378		
26	Bokinköp och bokbindning för biblioteket, <i>förslagsanslag</i> , högst			4,000	192,443	51,053
	<i>Tandläkarinstitutet.</i>					
27	Institutet, <i>förslagsanslag</i> , högst		16,425			
28	Assistent i tandkirurgi, <i>förslagsanslag</i> , högst			450		
29	Assistent å tandprotéslaboratoriet, <i>förslagsanslag</i> , högst			600		
30	Assistent å tandfyllningslaboratoriet, <i>förslagsanslag</i> , högst			450		
31	Inredning och utrustning för tandläkarinstitutet, <i>reservationsanslag</i>			* 100,000	16,425	101,500
	<i>Serafimerlasarettet.</i>					
32	Understöd och ersättningar		60,000			
33	Inrättningen för sjukas behandling med elektricitet		375		60,375	
	<i>Gemensamma universitetsändamål.</i>					
34	Klinisk undervisning i epidemiologi åt medicinerkandidater, <i>förslagsanslag</i> , högst			4,700		
35	Utgivande i tryck av anteckningar efter juridiska föreläsningar vid rikets universitet, <i>reservationsanslag</i>			5,000		
36	Kurser i skyddskoppypmning, <i>reservationsanslag</i> ..			500		
37	Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer, <i>förslagsanslag</i> , högst			1,250		11,450
	<i>Farmaceutiska institutet.</i>					
38	Institutet				32,950	
39	Nya lokaler för institutet, <i>reservationsanslag</i>					150,000

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
<i>Allmänna barnbördshuset i Stockholm.</i>					
40	Allmänna barnbördshuset i Stockholm			12,427	
41	Verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> , högst				33,458
	Säger för universiteten, den medicinska undervis- ningen m. m.			1,376,984	560,671
F. Tekniska högskolan m. m.					
<i>Tekniska högskolan.</i>					
Högskolan:					
1 a	<i>Bestämt anslag</i>	181,675			
1 b	<i>Reservationsanslag</i>	30,625			
		212,300			
2	Arvoden åt professorsvikarier, <i>förslagsanslag</i>	1,500			
3	Arvoden till speciallärare, <i>förslagsanslag</i> , högst ..		13,725		
4	Tillfälliga lärarbiträden och assistenter, <i>förslags- anslag</i> , högst		19,250		
5	Vissa fyllnadsarvoden och avlöning åt viss vaktbe- tjäning m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		11,345		
6	Samlingar och laborationer, <i>reservationsanslag</i> ..		82,500		
7	Bränsle, lyshållning m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst ..		75,000		
8	Högskolans fortsatta utbyggande, <i>reservations- anslag</i>		* 100,000	213,800	301,820
<i>Chalmers tekniska institut.</i>					
Institutet:					
9 a	<i>Bestämt anslag</i>	81,892			
9 b	<i>Reservationsanslag</i>	11,775			
		93,667			
10	Uppvärmning m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		15,000		
11	Bibliotek m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		8,000		
12	Nybyggnader för kemiska och fysiska institutio- nerna, <i>reservationsanslag</i>		* 300,000	93,667	323,000
	Säger för tekniska högskolan m. m.			307,467	624,820
G. Skolöverstyrelsen.					
1	Skolöverstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>			280,200	
2	Övergångsstat			950	
3	Ökade arbetskrafter, <i>förslagsanslag</i> , högst				10,000
4	Byggnadssakkunnigt biträde, <i>förslagsanslag</i> , högst ..				2,400

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
5	Inspektion och sakkunniga biträden, <i>förslagsanslag</i> , högst				14,000
6	Extra expeditionsvakt, <i>förslagsanslag</i> , högst				900
7	Förhyrande av ämbetslokal åt skolöverstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> , högst				32,890
	Säger för skolöverstyrelsen			281,150	60,190
H. Allmänna läroverken m. m.					
<i>Högre lärarinneseminariet.</i>					
1	Högre lärarinneseminariet	60,175			
2	Stipendier, lokalhyra m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		28,655		
3	Timlärare och vikarier, <i>förslagsanslag</i> , högst		10,500		
4	Tillfällig löneförbättring för vaktmästaren samt eldaren, <i>förslagsanslag</i> , högst		325	60,175	39,480
<i>Allmänna läroverken.</i>					
5	Allmänna läroverken. <i>reservationsanslag</i>	3,918,789			
6	Extra och vikarierande ämneslärare vid de all- männa läroverken, <i>förslagsanslag</i> , högst		278,000		
7	Understöd åt extra ordinarie lärare vid de allmänna läroverken under förfall på grund av sjukdom, <i>förslagsanslag</i>	2,500			
8	Extra arvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken, <i>förslagsanslag</i> , högst		36,300		
9	Extra arvoden åt gymnastiklärare vid de allmänna läroverken, <i>förslagsanslag</i> , högst		6,800		
10	Extra arvoden åt musiklärare vid de allmänna läroverken, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,600		
11	Undervisning i slöjd vid de allmänna läroverken, <i>förslagsanslag</i>	23,000			
12	Vissa kostnader för slöjdundervisning vid de all- männa läroverken, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,500		
13	Extra arvoden åt lärarinnor i kvinnligt hand- arbete vid statens samskolor, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,800		
14	Arvoden åt skolläkare, <i>förslagsanslag</i>		56,000		
15	Provårskurser i Göteborg för blivande lärare vid de allmänna läroverken, <i>förslagsanslag</i> , högst		6,840		
16	Undervisning genom införda lärare i tyska och engelska vid de allmänna läroverken m. fl. läro- anstalter, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,500		
17	Bidrag till biblioteks- och materielkassorna vid de allmänna läroverken m. m., <i>reservationsanslag</i>		20,000	3,944,289	410,340

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
<i>Kommunala mellanskolor.</i>					
18	Understöd åt kommunala mellanskolor, <i>förslagsanslag</i>	599,600			
19	Undervisning i manlig och kvinnlig slöjd samt handarbete vid kommunala mellanskolor, <i>förslagsanslag</i>	5,000			
20	Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor, <i>förslagsanslag</i>		65,000	604,600	65,000
<i>Privatläroverken.</i>					
Privatläroverk:					
Gemensamt <i>reservationsanslag</i> :					
21 a	Enskilda mellanskolor	10,000			
21 b	Högre flickskolor	235,000			
21 c	Högre goss- och samskolor	116,250			
21 d	Enskilda lärarinneseminarier	14,250			
		375,500			
22	Extra understöd åt vissa privatläroverk, <i>reservationsanslag</i>		75,000		
23	Lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, <i>förslagsanslag</i>	148,000			
24	Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa, <i>förslagsanslag</i>	9,500			
25	Tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid de statsunderstödda privatläroverken, <i>förslagsanslag</i>		1,055,600		
26	Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, <i>förslagsanslag</i> , högst		52,800		
27	Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål, <i>förslagsanslag</i> , högst		10,000		
28	Understöd till vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete, <i>förslagsanslag</i> , högst ..		15,500		
29	Dyrtidstillägg åt vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala samt vid tre läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete, <i>förslagsanslag</i>		* 17,000	533,000	1,225,900
Säger för allmänna läroverken m. m.				5,142,064	1,740,720

* Beräknat belopp.

I. Folkundervisningen.

Anstalter för lärarutbildning.

Folkskoleseminarier:

Gemensamt *reservationsanslag*:

1 a	Folkskoleseminarierna	931,460				
1 b	Stipendier för elever vid folkskoleseminarier	99,113	1,030,573			
2	Höjda stipendier åt elever vid folkskoleseminarierna, <i>förslagsanslag</i> , högst		62,500			
3	Hyresersättning till rektorerna vid vissa folkskoleseminarier, <i>förslagsanslag</i> , högst		5,700			
4	Hyresbidrag till lärare vid folkskoleseminarierna i Stockholm och Göteborg, <i>förslagsanslag</i>		6,000			
5	Studentkurser och parallellavdelningar vid vissa folkskoleseminarier m. m., <i>reservationsanslag</i>		200,860			
6	Förhyrande av vissa lokaler för folkskoleseminariet i Göteborg m. m., <i>reservationsanslag</i>		1,140			
7	Nybyggnad för folkskoleseminariet i Linköping, <i>reservationsanslag</i>		* 150,000			
8	Inredning och möblering av den nya byggnaden vid folkskoleseminariet i Karlstad, <i>reservationsanslag</i>		100,000			
9	Anläggande av trädgård vid folkskoleseminariet i Karlstad, <i>reservationsanslag</i>		5,000			
10	Inredning och möblering av folkskoleseminariets i Stockholm nya lokaler m. m., <i>reservationsanslag</i>		49,000			

* Beräknat belopp.

Ordinarie
anslag
KronorExtra
anslag
KronorOrdinarie
anslag
KronorExtra
anslag
Kronor

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
11	Ateneums folkskoleseminarium och Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium, förslagsanslag, högst	15,000	1,030,573	595,200		
	Småskoleseminarier:					
12	Statens småskoleseminarier, reservationsanslag	66,780				
13	Verksamheten vid statens småskoleseminarier i Lycksele och Hageström, reservationsanslag	38,500				
14	Nybyggnader för småskoleseminariet i Lycksele, reservationsanslag	245,000				
15	Understöd åt småskoleseminarier, förslagsanslag	190,500				
16	Stipendier åt elever vid småskoleseminarier, reservationsanslag	45,000				
17	Tillfällig löneförbättring för lärare vid småskoleseminarier, inrättade av landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, förslagsanslag . .	11,250				
18	Understöd åt vissa enskilda småskoleseminarier, förslagsanslag, högst	6,000	302,280	300,750	1,332,853	895,950
	<i>Folkskolinspektionen.</i>					
19	Avlöning m. m. åt folkskolinspektörer, förslagsanslag		173,450			
20	Tilläggsersättning för expenser åt folkskolinspektörer, förslagsanslag, högst			7,800		
21	Resekostnadsersättning åt folkskolinspektörer, förslagsanslag		160,000		333,450	7,800
	<i>Folkskolor.</i>					
22	Statsbidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor, förslagsanslag		21,500,000			
23	Befrämjande av folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar, förslagsanslag		150,000			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
24	Lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål, <i>förslagsanslag</i>	92,500			
	Upphjälpande av folkskoleväsendet inom vissa lappmarksförsamlingar i Västerbottens och Norr- bottens län:				
25	Beredande av möjlighet till skolgång genom inackordering i skolhem eller enskilda hem för skolpliktiga barn av fattiga, avlägset boende föräldrar, <i>förslagsanslag</i> , högst	62,500			
26	Särskilt lönetillägg åt lärare i lapp- marksförsamlingar med icke finsk- talande befolkning samt i Över-Kalix församling, <i>förslagsanslag</i>	23,500			
27	Avlönande av föreståndarinna för skol- hem eller arbetsstuga inom lapp- marksförsamlingar med icke finsk- talande befolkning samt i Över-Kalix församling, <i>förslagsanslag</i>	5,500			
28	Skytteanska lappfolkskolan i Tärna, <i>förslagsanslag</i>	4,500			
29	Upphjälpande av folkskoleväsendet inom Hotagens och Frostvikens församlingar, <i>förslagsanslag</i> , högst	96,000			
30	Lärare åt vid vanförestalter och kustersanatorier intagna barn i skolåldern, <i>förslagsanslag</i>		1,500		
31	Anordnande av slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola, <i>förslagsanslag</i>	—	10,000		
32	Anordnande av undervisning i hushållsgöromål i egentlig folkskola, <i>förslagsanslag</i>	—			
33	Undervisningsmateriel m. m. för folkskolor, <i>reser- vationsanslag</i>	30,000			
34	Understödjande av folkskolebarns ferieresor, <i>för- slagsanslag</i>	125,000		21,993,500	11,500
<i>Fortsättningsskolor.</i>					
35	Understöd för avlönande av lärare vid fortsätt- ningsskola, <i>förslagsanslag</i>	1,900,000			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
36	Arvodesförhöjning åt lärare vid fortsättningsskola, <i>förslagsanslag</i>		350,000		
37	Utbildningskurser för lärare vid fortsättningsskolor, <i>reservationsanslag</i>		150,000	1,900,000	500,000
<i>Högre folkskolor.</i>					
38	Understöd åt högre folkskolor, <i>förslagsanslag</i>	440,000			
39	Anordnande av slöjd i högre folkskolor, <i>förslagsanslag</i>	—			
40	Sällskapets för folkundervisningens befrämjande verksamhet i allmänhet, <i>reservationsanslag</i>	750			
41	Understöd åt sällskapets för folkundervisningens befrämjande högre folkskola, <i>förslagsanslag</i>	3,785		444,535	
<i>Folkhögskolor.</i>					
42	Understöd åt folkhögskolor, <i>förslagsanslag</i>	530,000			
43	Ökat understöd åt folkhögskolor, <i>förslagsanslag</i> ..		106,000		
44	Stipendier åt elever vid folkhögskolor, <i>förslagsanslag</i> , högst	86,850			
45	Höjda stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid folkhögskolor, <i>förslagsanslag</i> , högst		43,000	616,850	149,000
<i>Abnormundervisningen.</i>					
46	Befrämjande av dövstumundervisningen, <i>förslagsanslag</i>	100,000			
47	Kyrklig själavård åt dövstamma, <i>förslagsanslag</i> , högst	7,000			
48	Tidning för dövstamma, <i>förslagsanslag</i> , högst		500		
49	Institutet och förskolan för blindas i Tomtebodas ..	51,575			
50	Järnvägsresor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare, <i>förslagsanslag</i>	2,200			
51	Förskolan för blindas i Växjö	10,300			
	Hantverksskolan i Kristinehamn för blindas:				
	Hantverksskolan i Kristinehamn för blindas:				
52 a	Bestämt anslag	8,650			
52 b	Reservationsanslag	5,500			
53	Uppehållande av ytterligare en korgmakeriavdelning, <i>reservationsanslag</i>	2,200			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
54	Frakthidrag för arbetsmaterialier till blinda hantverkare, <i>förslagsanslag</i> , högst	5,000			
		14,150	7,200		
55	Bidrag till avlönande av vikarier för lärare vid blindundervisningsanstalter, <i>förslagsanslag</i>	600			
56	Tryckning av blindskrifter, <i>reservationsanslag</i> ..		3,500		
57	Understöd åt blindlärarelever, <i>reservationsanslag</i> ..		1,200		
58	De blindas förening, <i>förslagsanslag</i> , högst		45,000		
59	De blindas veckoblad, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,800		
60	Understöd åt hantverksskolan i Uppsala för blinda kvinnor, <i>förslagsanslag</i> , högst		10,000		
	Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte:				
61	Anstalten	64,200			
62	Extra ordinarie lärarpersonal och vaktmästare, <i>förslagsanslag</i> , högst	7,750			
63	Ytterligare medel till vissa i staten för anstalten upptagna utgiftsposter, <i>förslagsanslag</i> , högst	8,500			
		64,200	16,250		
64	Uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn, <i>förslagsanslag</i>	92,000			
				342,025	85,450
	Säger för folkundervisningen			26,963,213	1,649,700
J. Yrkesundervisningen.					
<i>Tekniska läroverk.</i>					
1	Tekniska läroverk, <i>reservationsanslag</i>	280,000			
2	Undervisningsmateriel för tekniska elementarskolan i Norrköping, <i>reservationsanslag</i>		5,000		
3	Fjärde parallellavdelning vid tekniska gymnasiet i Örebro, <i>förslagsanslag</i> , högst		13,000		
4	Parallellavdelningar vid tekniska fackskolan i Eskilstuna, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,300		
5	Ytterligare kostnader för expenser, bränsle m. m. vid tekniska läroverk, <i>förslagsanslag</i> , högst		18,000		
				280,000	40,300

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
<i>Handelsläroverk.</i>					
6	Handelsgymnasier, <i>förslagsanslag</i> , högst			70,000	
7	Förhöjda understöd åt handelsgymnasier, <i>förslagsanslag</i> , högst				80,000
<i>Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning.</i>					
8	Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning, <i>förslagsanslag</i>	350,000			
9	Arvodesförhöjning åt lärare vid kommunala anstalter för yrkesundervisning, <i>förslagsanslag</i> ..		44,000		
10	Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning, <i>förslagsanslag</i>	187,500			
11	Arvodesförhöjning åt lärare vid enskilda anstalter för yrkesundervisning, <i>förslagsanslag</i>		12,500		
12	Understöd till obemedlade och mindre bemedlade elever vid statsunderstödda enskilda skolor för husmodersutbildning, <i>förslagsanslag</i>		25,000	537,500	81,500
<i>Särskilda anstalter för yrkesundervisning.</i>					
Tekniska skolan i Stockholm:					
13	Tekniska skolan i Stockholm 65,000				
14	Verksamheten vid skolan, <i>förslagsanslag</i> , högst	12,000			
15	Provisorisk lönerreglering vid skolan, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,100			
16	Ytterligare löneförbättring åt lärarna vid skolan, <i>förslagsanslag</i> , högst	6,700			
17	Löneförbättring åt vaktmästarna vid skolan, <i>förslagsanslag</i> , högst	400	65,000	22,200	
Bergsskolorna i Filipstad och Falun:					
18	Bidrag till uppehållande av undervisningen, <i>förslagsanslag</i> , högst	* 16,000			
19	Laboratorieutrustning och annan undervisningsmateriel, <i>reservationsanslag</i>	* 50,000		66,000	
Vävskolan i Borås:					
20	Upprätthållande av vävskolan, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,100			

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
21	Andre lärare, <i>förslagsanslag</i> , högst .. 875				
22	Personlig löneförbättring för vissa lärare, <i>förslagsanslag</i> , högst 825		4,800		
23	Dyrtidstillägg vid tekniska skolan i Stockholm, vävskolan i Borås samt bergsskolorna i Filipstad och Falun, <i>förslagsanslag</i>		* 30,000	65,000	123,000
	<i>Anstalter för utbildande av lärare för yrkesundervisning.</i>				
24	Yrkespedagogisk centralanstalt, <i>reservationsanslag</i>				40,000
	Säger för yrkesundervisningen			952,500	364,800
K. Folkbildningsåtgärder i övrigt.					
<i>Folkbibliotek.</i>					
1	Understöd åt folkbibliotek, <i>förslagsanslag</i>			200,000	
	<i>Populärvetenskapliga föreläsningar.</i>				
2	Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, <i>reservationsanslag</i>		100,000		
3	Arbetarnas bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader, <i>förslagsanslag</i> , högst		6,000		
4	Bidrag till de från universiteten i Uppsala och Lund utom universitetsstäderna anordnade föreläsningkurser, <i>reservationsanslag</i>		7,250		
5	Sommarkurser vid Göteborgs högskola, <i>reservationsanslag</i>		6,000		119,250
	<i>Upplysningsverksamhet i kommunala ämnen.</i>				
6	Understöd åt statsunderstödda folk- och skolbibliotek m. fl. för anskaffande av litteratur till kurser i medborgarkunskap, <i>förslagsanslag</i> , högst ..				7,500
	<i>Nyktterhetsundervisning.</i>				
	Undervisnings- och upplysningsverksamhet för nyktterhetens främjande:				
7 a	<i>Förslagsanslag</i> , högst		35,750		
7 b	<i>Reservationsanslag</i>		13,500		49,250

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	<i>Musikföreställningar för allmänheten.</i>				
8	Föreningar, som anordna god orkestermusik för allmänheten m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				37,750
	<i>Statens biografbyrå.</i>				
9	Statens biografbyrå, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder		30,000		
10	Dyrtidstillägg vid statens biografbyrå, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder		* 9,000		39,000
	<i>Förvaltningskostnader för statens räntefria studielån.</i>				
11	Ersättning till postsparbanken för dess bestyr med statens räntefria studielån, <i>förslagsanslag</i>		580		
12	Kostnaderna för nämnden för statens räntefria studielån, <i>förslagsanslag</i>		5,000		5,580
	Säger för folkbildningsåtgärder i övrigt			200,000	258,330
	L. Åtgärder för fysisk utbildning.				
1	Gymnastiska centralinstitutet			36,350	
2	Extra personal vid gymnastiska centralinstitutet m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				2,005
3	Litteratur och bokbindning för gymnastiska centralinstitutets bibliotek, <i>reservationsanslag</i>				300
4	Understödjande av idrotten, <i>förslagsanslag</i> , högst				45,000
	Säger för åtgärder för fysisk utbildning			36,350	47,305
	M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.				
1	Systematisk undersökning av svenska folkmål, <i>reservationsanslag</i>				14,300
2	Systematisk undersökning av sydsvenska folkmål, <i>reservationsanslag</i>				2,000
3	Ortnamnskommitténs sekreterare m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				4,000
4	Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst, <i>förslagsanslag</i> , högst				10,000
5	Statistiska tabeller över Öresundstullen, <i>förslagsanslag</i> , högst				1,500

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
6	Nusvensk ordbok, <i>förslagsanslag</i> , högst				2,500
7	Svenska naturskyddsföreningen, <i>förslagsanslag</i> , högst				2,000
8	Beredande av delaktighet för Sverige i Ramsay Memorial Fund, <i>förslagsanslag</i> , högst				5,400
9	Understöd åt ryske undersåten Alexander Sibiria- koff, <i>förslagsanslag</i> , högst				1,500
10	Resestipendier samt läroböckers, tidskrifters och lärdas verks utgivande, <i>reservationsanslag</i>			—	
	Säger för understöd åt vetenskap, vitterhet och konst, m. m.				43,200
	N. Diverse.				
1	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			55,000	
2	Rese- och traktementspenningar, <i>förslagsanslag</i> ..			110,000	
3	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			37,500	
4	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			225,000	
5	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslags- anslag</i> (därav till domkapitlens expeditioner högst 16,500 kronor)			157,000	
6	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i> (därav till domkapitlens expeditioner högst 4,500 kronor)			42,169	
7	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i> ..				* 805,000
8	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>				* 4,250,000
9	Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter, <i>förslagsanslag</i>				*16,000,000
	Säger för diverse			626,669	21,055,000
	Summa			41,213,002	27,096,498

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

IX. Nionde huvudtiteln. Jordbruksdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen			12,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>			89,750	
3	Egnahemsavdelning inom departementet, <i>förslags-</i> <i>anslag</i> , högst				13,050
	Säger för departementet			101,750	13,050
B. Lantbruksstyrelsen m. m.					
1	Lantbruksstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>			116,050	
	Lantbruksingenjörer och deras biträden:				
2	Lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater	55,400			
3	Tillskott till dyrtidstillägg för lantbruksingenjör- er och lantbruksstipendiater		* 15,000		
4	Assistenter hos lantbruksingenjörer, <i>förslags-</i> <i>anslag</i> , högst		27,000	55,400	42,000
	Statskonsulenter och deras biträde:				
5	Statskonsulenter			14,500	
6	Stipendiat i boskapsskötsel och mejerihushåll- ning m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				1,250
	Säger för lantbruksstyrelsen m. m.			185,950	43,250
C. Lantbruksakademien och försöksväsendet på jordbruksområdet m. m.					
	Lantbruksakademien:				
1	Lantbruksakademiens sekreterare	2,800			
2	Lantbruks- och fiskerimuseum, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>	4,000			
3	Lantbruksakademiens tidskrift m. m., <i>reserva-</i> <i>tionsanslag</i>	3,000			
4	Lantbruksakademiens bibliotek, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>	2,000		11,800	

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Försöksväsendet på jordbruksområdet:				
5	Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet	156,350			
6	Fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor	—		156,350	
7	Internationella lantbruksinstitutet i Rom, <i>reservationsanslag</i>				10,200
8	Internationella frysinstitutet i Paris, <i>reservationsanslag</i>				3,600
	Säger för lantbruksakademien och försöksväsendet på jordbruksområdet m. m.			168,150	13,800
	D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar.				
	Lantbruksinstitutet:				
1	Lantbruksinstitutet vid Ultuna	48,600			
2	Diverse behov vid lantbruksinstitutet vid Ultuna, <i>förslagsanslag</i> , högst		10,000		
3	Lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp	58,950			
4	Diverse behov vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,000	107,550	14,000
5	Lanthushållningsseminariet å Rimforsa, <i>förslagsanslag</i> , högst				10,500
	Lägre lantbruksundervisning m. m.:				
6	Understöd åt lantmannaskolor, <i>förslagsanslag</i> ..	370,000			
7	Understöd åt lanthushållsskolor, <i>förslagsanslag</i> ..	170,000			
8	Understöd åt lantbruksskolor	122,000			
9	Ålderstillägg åt föreståndare och lärare vid lantmanna-, lanthushålls- och lantbruksskolor, <i>förslagsanslag</i>	20,000			
10	Dyrtidstillägg åt föreståndare och lärare vid lantmanna-, lanthushålls- och lantbruksskolor ..		* 115,000		
11	Lantbruksskolan vid Ultuna	2,825			
12	Inspektion över de lägre lantbruksundervisningsanstalterna	2,500			
13	Lägre mejeriskolor för kvinnor, <i>reservationsanslag</i>	29,000			
14	Hovbeslagsskolan vid Alnarp	2,250			
15	Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter, <i>förslagsanslag</i> , högst	120,000			

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
16	Förhöjda understöd åt elever vid lägre lantbruks- undervisningsanstalter, <i>förslagsanslag</i> , högst		30,000	838,575	145,000
	Trädgårdsundervisningen:				
17	Stipendier för högre utbildning i trädgårdsfacket, <i>reservationsanslag</i>	4,800			
18	Lantbruksakademiens trädgårdsskola	8,000			
19	Trädgårdsskolan vid Alnarp	6,000			
20	Försöksverksamhet med köksväxter vid Alnarps trädgårdar, <i>förslagsanslag</i> , högst		6,000		
21	Trädgårdsskolorna i mellersta och norra Sverige	11,000			
22	Ökat anslag till trädgårdsskolorna i mellersta och norra Sverige, <i>förslagsanslag</i> , högst		7,500	29,800	13,500
23	Reseunderstöd för lantbrukets studerande			—	
	Säger för undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar			975,925	183,000
	E. Stuteriväsendet.				
1	Stuteriöverstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>			17,200	
	Hingstdepåerna:				
2	Hingstdepåernas verksamhet, <i>reservationsanslag</i>			118,800	
3	Extra personal vid Flyinge hingstdepå, <i>förslags- anslag</i> , högst				2,000
4	Prisbelöningar av hästar, <i>reservationsanslag</i>			70,000	
	Säger för stuteriväsendet			206,000	2,000
	F. Boskapsskötsel m. m.				
	Nötboskapsavels befrämjande:				
1	Premiering av nötboskap			—	
2	Förekommande och hämmande av tuberkelsjuk- domar hos nötkreaturen, <i>reservationsanslag</i> ..				47,000
3	Kontroll å uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk, <i>förslagsanslag</i>				5,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
4	Svinavelns befrämjande: Avkastningsbedömning rörande avelssvin, <i>reservationsanslag</i>				7,500
	Säger för boskapsskötsel m. m.				59,500
G. Veterinärväsendet.					
	Veterinärundervisningsanstalter:				
1	Veterinärhögskolan	106,150			
2	Personliga arvodesförhöjningar för vissa befattningshavare vid veterinärhögskolan, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,400		
3	Veterinärinrättningen i Skara	4,250		110,400	2,400
	Statens veterinärbakteriologiska anstalt:				
4	Avlöningar m. m.	24,250			
5	Anstaltens verksamhet, <i>reservationsanslag</i>	15,000			
6	Bakteriologisk köttkontroll, <i>reservationsanslag</i> ..		1,000	39,250	1,000
	Veterinärstaten:				
7	Länsveterinärer och veterinärstipendiater	69,250			
8	Distriktsveterinärers avlöande, <i>förslagsanslag</i> ..	73,000			
9	Dyrtdistillägg åt distriktsveterinärer		* 50,000	142,250	50,000
10	Förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren, <i>förslagsanslag</i>			25,000	
11	Karantänsanstalten i Haparanda för husdjur, <i>förslagsanslag</i> , högst				750
	Säger för veterinärväsendet			316,900	54,150
H. Lanthushållning i allmänhet.					
1	Hushållningssällskapen			—	
2	Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar, <i>reservationsanslag</i>			54,550	
	Mindre jordbruket:				
3	Ordnad bokföring vid mindre jordbruk, <i>förslagsanslag</i>				5,000
	Jordbrukskonsulenter m. m.:				
4	Utbildningskurser för vandringsrättare, <i>reservationsanslag</i>		5,000		

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
5	Utbildningskurser för förrättningsmän vid täckdikningsföretag ävensom för täckdikningsförmän, <i>reservationsanslag</i>		19,000		24,000
6	Maskin- och redskapsprovninganstalterna vid Ultuna och Alnarp, <i>förslagsanslag</i> , högst				25,000
	Kemiska stationer m. m.:				
7	Kemiska stationer, <i>förslagsanslag</i> , högst		24,000		
8	Kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län, <i>förslagsanslag</i> , högst		14,000		38,000
	Befrämjande av mossodlingar:				
9	Svenska mosskulturföreningen, <i>förslagsanslag</i> , högst		44,000		
10	Försöksgård å myrjord i Jämtlands län, <i>förslagsanslag</i> , högst		5,000		
11	Försöksgård å myrjord i Norrbottens län, <i>förslagsanslag</i> , högst		3,500		52,500
	Befrämjande av fröodlingen:				
12	Frökontrollanstalter, <i>förslagsanslag</i> , högst		10,000		
13	Sveriges utsädesförening, <i>förslagsanslag</i> , högst		101,300		111,300
14	Rönnbärsmalens bekämpande, <i>reservationsanslag</i> ..				6,000
15	Trädgårdsutställningen i Göteborg, <i>förslagsanslag</i> , högst				30,000
16	Lantbrukskonsulenter i London och Berlin, <i>förslagsanslag</i> , högst				17,000
17	Föreningar för jordbrukskredit, <i>förslagsanslag</i> ..				17,500
	Säger för lantushållning i allmänhet			54,550	326,300
	I. Grundförbättringar, kolonisation och egnahemsbildning m. m.				
1	Odlingshjälp åt innehavare av odlingslägenheter m. fl., <i>förslagsanslag</i>			75,000	
2	Kolonisation å vissa kronoparker, <i>förslagsanslag</i> ..				307,500
3	Kolonat å Abmobergets kronopark, <i>reservationsanslag</i>				10,000
4	Ströängars indragande till kronan, <i>reservationsanslag</i>				50,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
5	Jordförmedlingsbyråer för egnahemsrörelsen, <i>reservationsanslag</i>				
6	Jordbrukskommissioner, <i>förslagsanslag</i>			7,500	40,000
	Säger för grundförbättringar, kolonisation och egnahemsbildning m. m.			82,500	407,500
J. Fiskeriväsendet.					
1	Statens fiskeritjänstemän			22,300	
	Fiskerinäringens understöd:				
2	Fiskets befrämjande i de särskilda orterna, <i>reservationsanslag</i>				
3	Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, <i>reservationsanslag</i>	20,200		20,200	
4	Undervisningskurser i navigation för bohuslänska fiskare, <i>reservationsanslag</i>				
5	Södra Sveriges fiskeriförening, <i>förslagsanslag</i> , högst				775
	Hydrografisk-biologiska havsundersökningar:				26,000
6	Hydrografisk-biologiska kommissionens under- sökningar, <i>reservationsanslag</i>		3,000		
7	Vissa havshydrografiska mätningar, <i>reservations- anslag</i>		3,000		
8	Underhålls- och driftkostnad för fartyget Ska- gerak, <i>reservationsanslag</i>		15,000		
9	Försäkring av fartyget Skagerak, <i>förslagsanslag</i> , högst		13,500		34,500
10	Underhålls- och driftkostnad för fartyget Eystra- salt, <i>reservationsanslag</i>				5,000
11	Stationerande vid rikets kuster av ett armerat ång- fartyg, <i>reservationsanslag</i>				17,000
	Säger för fiskeriväsendet			42,500	83,275
K. Skogsväsendet.					
	Skogsundervisning m. m.:				
1	Skogshögskolan	105,850			
2	Personligt ålderstillägg åt extra läraren G. Grön- berg, <i>förslagsanslag</i> , högst		250		

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
3	Statens skogsförsöksanstalt	56,190			
4	Diverse behov vid statens skogsförsöksanstalt, <i>reservationsanslag</i>		34,000		
5	Specialundersökningar rörande norrländska skog- arnas föryngring, <i>reservationsanslag</i>		6,800		
6	Statens skogsskolor	—			
7	Skogshushållning i allmänhet	8,500		170,540	41,050
	Skogsvård m. m.:				
8	Tillsyn å enskildas skogar i lappmarkerna samt Särna och Idre socknar	—			
9	Tillsyn å enskildas skogar i Västerbottens och Norrbottens läns kustland	—			
10	Släckning av skogseld, <i>förslagsanslag</i>			25,000	
11	Kostnader för nationalparker, <i>reservationsanslag</i>				1,300
12	Vetenskapsakademiens förvaltning av naturskydds- ärenden, <i>reservationsanslag</i>				1,900
13	Belöningar för rovdjurs dödande, <i>förslagsanslag</i> ..			10,000	
	Säger för skogsväsendet			205,540	44,250
	L. Lantmäteriväsendet.				
1	Lantmäteristyrelsen, <i>förslagsanslag</i>			101,500	
	Statens reproduktionsanstalt:				
2	Statens reproduktionsanstalts verksamhet, <i>för- slagsanslag</i> , att utgå i första hand av inkom- ster av reproduktionsanstalten	100,000			
3	Personligt lönetillägg till föreståndaren för sta- tens reproduktionsanstalt, byråchefen P. A. Eriksson, <i>förslagsanslag</i> , högst		970		
4	Dyrtidstillägg vid statens reproduktionsanstalt, att utgå i första hand av inkomster av repro- duktionsanstalten		* 7,000	100,000	7,970
5	Lantmäteriundervisningen, <i>reservationsanslag</i>				24,850
	Lantmäterikontoren i länen:				
6	Avlöningar	152,675			
7	Renovation av kartor för lantmäterikontoren i länen, <i>reservationsanslag</i>	—			
8	Extra arbetskrafter å lantmäterikontoren i länen, <i>reservationsanslag</i>		17,000		

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
9	Kopior av vissa kartor m. m. för lantmäterikon- toret i Karlstad, <i>reservationsanslag</i>		5,000	152,675	22,000
	Lantmäteripersonal, som sysselsättes med utfö- rande av lantmäteriförrättningar:				
10	Avlöningar	374,750			
11	Ersättning för publik renovation, <i>förslagsanslag</i>	10,000			
12	Tillskott till dyrtidstillägg till vissa lantmätare		* 250,000	384,750	250,000
	Understöd av jorddelningsväsendet:				
13	Bidrag till jordavsöndringar och ägostyckningar, <i>förslagsanslag</i>	10,000			
14	Bidrag till skiften och hemmansklyvningar, <i>för- slagsanslag</i>	75,000			
15	Bidrag till utflyttnings- och väganläggningskost- nader i sammanhang med skiften och hem- mansklyvningar, <i>förslagsanslag</i>	50,000		135,000	
16	Avvittringar, <i>förslagsanslag</i>			20,000	
	Säger för lantmäteriväsendet			893,925	304,820
	M. Rikets allmänna kartverk.				
	Rikets allmänna kartverk:				
	<i>Bestämt anslag:</i>				
1 a	Avlöningar	111,523			
	<i>Förslagsanslag:</i>				
1 b	Ålderstillägg	20,577			
	<i>Reservationsanslag:</i>				
1 c	Kartarbeten m. m.	111,850		243,950	
2	Diverse behov vid rikets allmänna kartverk, <i>reser- vationsanslag</i>				35,000
3	Namngranskning för rikets allmänna kartverks be- hov, <i>reservationsanslag</i>				1,500
	Säger för rikets allmänna kartverk			243,950	36,500

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
N. Geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar.					
	Sveriges geologiska undersökning:				
1	Sveriges geologiska undersökning, <i>förslagsanslag</i>	78,770			
2	Sveriges geologiska undersöknings fältarbeten m. m., <i>reservationsanslag</i>		57,100		
3	Expenser m. m. för Sveriges geologiska undersökning, <i>reservationsanslag</i>		7,000		
4	Praktisk-geologisk undersökning i Jämtlands och Västerbottens län, <i>reservationsanslag</i>		4,500		
5	Undersökningar av torvmarker i södra Sverige, <i>reservationsanslag</i>		71,000	78,770	139,600
Meteorologiska och hydrografiska undersökningar: Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt:					
<i>Bestämt anslag:</i>					
6 a	Avlöningar 75,750				
<i>Reservationsanslag:</i>					
6 b	Arvoden åt observatörer.. 20,000				
6 c	Expenser 4,000 24,000	99,750			
7	Diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, <i>reservationsanslag</i>		94,800		
8	Stormvarningar vid rikets kuster, <i>förslagsanslag</i> , högst		15,000		
9	Meteorologiska iakttagelser i Abisko, <i>reservationsanslag</i>		9,500		
10	Geofysisk station i samband med Roald Amundsens polarexpedition, <i>reservationsanslag</i>		6,350		
11	Hydrogeologiska specialundersökningar, <i>reservationsanslag</i>		5,700	99,750	131,350
Säger för geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar				178,520	270,950
O. Diverse.					
1	Åiderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			112,500	
2	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> ..			350,000	
3	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>			135,000	
4	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			27,495	
5	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			200,000	
6	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			20,000	

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
7	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen				* 112,
8	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst				* 1,000,
	Säger för diverse			844,995	1,112,000
	Summa			4,501,155	2,954,345

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

X. Tionde huvudtiteln. Handelsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen			12,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>			75,150	
3	Departementets verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst ..				6,000
	Säger för departementet			87,150	6,000
B. Centrala verk med underlydande stater.					
Kommerskollegium:					
1	Kommerskollegium, <i>förslagsanslag</i>			269,960	
2	Kommerskollegii verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst				67,000
Bergsstaten:					
3	Bergsstaten			42,400	
4	Arvoden åt två gruvingenjörer, <i>förslagsanslag</i> , högst				5,200
Sprängämnesinspektionen:					
5	Sprängämnesinspektionen			3,800	
6	Arvode åt en assistent, <i>förslagsanslag</i> , högst				1,950
Inspektion över elektriska anläggningar för be- lysning eller arbetsöverföring:					
7	Inspektionen			10,400	
8	Arvoden åt två assistenter, <i>förslagsanslag</i> , högst				3,900
9	Förhandskontroll å fartygs sjövärdighet, <i>förslags- anslag</i> , högst				119,350
Undervisningsanstalter för sjöfart:					
10	Navigationsskolorna	91,400			
11	Navigationslärarkursen, <i>reservationsanslag</i>	—			
12	Ålderstillägg för personalen vid undervisnings- anstalterna för sjöfart, <i>förslagsanslag</i>	5,500		96,900	
13	Skeppsmätningkostnad, <i>förslagsanslag</i>			16,100	

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Lots- och fyrväsendet:				
14	Lots- och fyrrinrättningen med livräddningsan- stalterna, <i>förslagsanslag</i>			* 3,200,000	
15	Säkerhetsanstalter för sjöfarten, <i>reservations- anslag</i>				112,000
	Patent- och registreringsverket:				
16	Patent- och registreringsverkets verksamhet, <i>re- servationsanslag</i> , att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel	478,070			
17	Dyrtidstillägg vid patent- och registreringsverket, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel		* 135,000		
18	Tillfällig försträckning åt patent- och registre- ringsverket, <i>förslagsanslag</i> , högst		75,000		
19	Kostnader, som föranledas av överståthållaräm- betets och länsstyrelsernas befattning med vissa slag av registrering, <i>förslagsanslag</i>		2,000	478,070	212,000
	Försäkringsinspektionen:				
20	Försäkringsinspektionens verksamhet, <i>reserva- tionsanslag</i> , att direkt utgå av bidrag till för- säkringsinspektionen			65,200	
21	Dyrtidstillägg vid försäkringsinspektionen, <i>reser- vationsanslag</i> , att direkt utgå av bidrag till för- säkringsinspektionen				* 13,000
	Statens provningsanstalt:				
22	Statens provningsanstalts verksamhet, <i>förslags- anslag</i> , att utgå i första hand av inkomster av provningsanstalten			172,000	
	Säger för centrala verk med underlydande stater			4,354,830	534,400
	C. Handel och sjöfart.				
1	Handelshögskolan i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> , högst				30,000
2	Läkarundersökning av sjöfolk, <i>förslagsanslag</i>				25,000
3	Arvoden åt två dispaschörsassistenter, <i>förslags- anslag</i> , högst				2,000
4	Internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten. <i>förslagsanslag</i>				9,500
	Säger för handel och sjöfart				66,500

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
D. Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.					
1	Reseunderstöd åt personer, som önska i främmande länder förvärva ökad skicklighet i vad till bergshanteringen hör, <i>reservationsanslag</i>			—	
	Befrämjande i allmänhet av slöjderna:				
2 a	<i>Bestämt anslag</i>	—			
	<i>Reservationsanslag:</i>				
2 b	Reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena	—			
2 c	Reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri	—			
2 d	Reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industrien	—			
2 e	Reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen	—		—	
	Husslöjden:				
3	Befrämjande av husslöjden	1,000			
4	Arvodesförhöjning åt extra instruktören i husslöjd, <i>förslagsanslag</i> , högst		500		
5	Personligt ålderstillägg till extra instruktören i husslöjd O. O. Hagner, <i>förslagsanslag</i> , högst ..		250	1,000	750
	Torvtillgångarnas tillgodogörande:				
6	Torvingenjörer och torvassistenter, <i>förslagsanslag</i> , högst		26,200		
7	Skrivhjälp åt förste torvingenjören, <i>förslagsanslag</i> , högst		750		
8	Personliga ålderstillägg åt vissa torvingenjörer, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,750		
9	Undervisningskurs i torvhantering, <i>förslagsanslag</i> , högst		5,000		
10	Inventarier och undervisningsmateriel för undervisningskursen i torvhantering, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,000		35,700
11	Statsunderstöd åt hantverksidkare för utbildande av lärlingar m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				9,290
12	Föreningen för svensk hemslöjd, <i>förslagsanslag</i> , högst				5,000
13	Tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet, <i>reservationsanslag</i> ..				75,000
	Säger för bergsbruk, industri, hantverk och slöjd			1,000	125,740

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
E. Ingenjörsvetenskapsakademien.					
1	Ingenjörsvetenskapsakademien, <i>förslagsanslag</i> , högst			20,000	
F. Diverse.					
1	Alderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			2,500	
2	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> ..			25,000	
3	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>			37,500	
4	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			89,980	
5	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			75,000	
6	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			12,500	
7	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>				* 13,000
8	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>				* 1,000,
	Säger för diverse			242,480	1,013,
	Summa			4,705,460	1,745,64

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

XI. Elfte huvudtiteln. Pensionsväsendet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Civila pensionsväsendet.					
1	Pensionering av civila tjänst innehavare, <i>förslagsanslag</i>			950,000	
2	Förvaltningsbidrag till en ny änke- och pupillkassa för civilstaten			45,000	
3	Pensionstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, <i>förslagsanslag</i>				* 550,000
4	Dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, <i>förslagsanslag</i>				* 5,000,000
5	Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl., <i>förslagsanslag</i>				* 1,950,000
6	Statens andel i kostnaden för pensionering av extra provinsialläkare, <i>förslagsanslag</i>			—	
7	Statens andel i kostnaden för pensionering av lasarettsläkare, <i>förslagsanslag</i>			—	
8	Bidrag till sjuksköterskors pensionering, <i>förslagsanslag</i>			—	
9	Statens bidrag till pensionering av barnmorskor, <i>förslagsanslag</i>			—	
10	Statsverket åliggande av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete, <i>förslagsanslag</i>			50,000	
11	Pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, <i>förslagsanslag</i>			12,000	
12	Bidrag till kungl. hovkapellet pensionsinrättning			1,500	
13	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.			78,638	
14	Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, <i>förslagsanslag</i>			34,000	

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
15	Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna m. m., <i>förslagsanslag</i>				85,000
	Statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.:				
16	Bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering ..	2,655,000			
17	Pensionsavgifter till statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., <i>förslagsanslag</i> ..	—		2,655,000	
18	Bidrag till dövstumläraernas pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>			17,500	
19	Tillfälliga understöd åt pensionerade kronojägare, <i>förslagsanslag</i>				900
	Handelsflottans pensionsanstalt:				
20	Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>	50,500			
21	Förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>		15,500		
22	Förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst		15,500	50,500	31,000
23	Tillfälliga understöd åt f. d. befattningshavare vid lotsverket, <i>förslagsanslag</i>				3,855
	Säger för civila pensionsväsendet			3,894,138	7,620,755
B. Militära pensionsväsendet.					
Arméns pensionskassa:					
1	Ersättning för mistade löneinnehållningar	9,511			
2	Ersättning för nådårs- och begravningshjälpsbesparingar	14,040			
3	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén	68,643			
4	Ytterligare bidrag för åren 1920 och 1921 till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, <i>förslagsanslag</i> , högst		7,224		
5	Arméns pensionskassas egen pensionering m. m., <i>förslagsanslag</i>		1,750,000		
6	Tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén, <i>förslagsanslag</i>		10,000		

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
7	Pensionsförbättring för viss personal vid armén, <i>förslagsanslag</i>		400,000		
8	Ersättning för inkomster från Vadstena krigs- manshuskassas äldre medel	53,000		145,194 68,820	2,167,224
9	Vadstena krigsmanshuskassa				
10	Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring			121,000	
11	Förhöjning av ersättning i anledning av kropps- skada, ådragen under militärtjänstgöring, <i>för- slagsanslag</i>				80,000
12	Förhöjning i gratialen åt avskedad manskap			324,000	
13	Ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedad man- skap, <i>förslagsanslag</i>			230,000	
14	Tillfälligt understöd åt f. d. förrådsvaktmästare. <i>förslagsanslag</i> , högst				560
15	Pensionstillägg åt f. d. militära befattningshavare m. fl. pensionärer, <i>förslagsanslag</i>				* 250,000
16	Dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>				* 1,700,000
17	Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare, <i>förslags- anslag</i>				* 450,000
18	Dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marin- soldater samt Vadstena krigsmanshuskassas un- derstödstagare, <i>förslagsanslag</i>				* 850,000
	Flottans pensionskassa:				
	Ersättning för minskade inkomster:				
19	Pensionsfonden	18,160			
20	Gratalfonden	8,325			
21	Bidrag till flottans pensionskassas gratalfond	23,000	49,485		
22	Pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, <i>förslagsanslag</i>		126,650		
23	Pensionering av flottans gemenskap, <i>förslags- anslag</i>		154,500		
24	Tillfälliga understöd åt f. d. stammanskap vid marinen m. fl., <i>förslagsanslag</i>			1,700	
25	Tillfälliga understöd åt f. d. daglönare vid ma- rinen, <i>förslagsanslag</i>			6,155	7,855
26	Pensionsförbättring för viss personal vid marinen, <i>förslagsanslag</i>				90,000

* Beräknat belopp.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
27	Invalidhusfonden			30,175	
28	Blesserade över- och underofficerare, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>			—	
	Säger för militära pensionsväsendet			1,249,824	5,595,
	C. Allmänna indragningsstaten.				
1	Diverse föremål, <i>förslagsanslag</i>			1,157,788	
	Summa			6,301,750	13,216,394

Verkliga utgifter.

XII. Oförutsedda utgifter.

	Extra anslag Kronor
Oförutsedda utgifter, förslagsanslag	500,000

Verkliga utgifter.

XIII. Riksdags- och revisionskostnader m. m.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
1	Riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus, <i>förslagsanslag</i>		3,000,000
2	Avlöningar och pensioner m. m. vid riksgälds- och riksdagsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		300,000
	Riksdagsbiblioteket:		
3	Avlöningar, arvoden m. m., vikariatsersättningar och expenser, <i>förslagsanslag</i>	31,000	
4	Riksdagsbibliotekets komplettering och utvidgning, <i>reservationsanslag</i>	7,500	
5	Bindning av svensk officiell statistik m. m., <i>reservationsanslag</i>	2,000	40,500
6	Kontorsexpenser, inlösningsprovisioner och andra omkostnader för statsskulden, <i>förslagsanslag</i>		150,000
7	Avlöningar, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition, <i>förslagsanslag</i>		40,000
8	Avlöningar, resekostnader och expenser för militieombudsmannen och hans expedition, <i>förslagsanslag</i>		40,000
	Summa		3,570,500

Verkliga utgifter.

XIV. Räntor å statsskulden m. m.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. De fonderade statslånen.			
1	A $3\frac{9}{10}$ % lånet, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,506,420	
2	» 1880 års $3\frac{1}{2}$ % lån, <i>förslagsanslag</i>	659,800	
3	» 1886 » $3\frac{1}{2}$ % » , <i>förslagsanslag</i>	894,500	
4	» 1888 » 3 % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	362,750	
5	» 1890 » $3\frac{1}{2}$ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	349,900	
6	» 1894 » 3 % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	253,180	
7	» 1899 » $3\frac{1}{2}$ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	499,600	
8	» 1900 » $3\frac{1}{2}$ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	635,600	
9	» 1904, 1906 och 1907 års $3\frac{1}{2}$ % lån, <i>förslagsanslag</i> , högst ..	2,202,480	
10	» 1908 års $3\frac{1}{2}$ % lån, <i>förslagsanslag</i> , högst	953,400	
11	» 1911 » $3\frac{1}{2}$ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	1,440,000	
12	» 1913 » $4\frac{1}{2}$ % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	1,620,000	
13	» 1914 » 5 % » , <i>förslagsanslag</i> , högst	4,077,500	
14	» 1916 och 1917 års 5 % lån, <i>förslagsanslag</i> , högst	4,675,750	
15	» 1918 års 5 % lån, <i>förslagsanslag</i>	2,333,000	
16	» 1918 » premieobligationslån, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,000,000	
17	» 1919 » 6 % lån, <i>förslagsanslag</i> , högst	2,797,500	
18	» 1921 » 6 % » , <i>förslagsanslag</i>	2,142,000	
19	» 1921 » premieobligationslån, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,000,000	31,403,380
B. Övrig statsskuld.			
1	Ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upp- låning, <i>förslagsanslag</i>	6,999,990	
Ränta å följande av staten övertagna lån:			
2	Örebro—Svarta järnvägsaktiebolags obligationslån, <i>förslagsanslag</i> , högst	9,220	
3	Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obliga- tionslån av år 1902, <i>förslagsanslag</i> , högst	12,680	

			Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligations- lån, <i>förslagsanslag</i> , högst:				
4	Av $\frac{1}{7}$ 1896	22,960		
5	» $\frac{1}{9}$ 1896	5,780		
6	» år 1903	60,190		
7	» » 1914	24,750	113,680	135,580
8	Ränta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		45,000	
9	Ränta å konung Carl XIII:s hemgiftskapital, <i>reservationsanslag</i>		3,750	7,184,320
Summa				38,587,700

Verkliga utgifter.**XV. Engångskostnader för försvaret.**

	Extra anslag Kronor
Engångskostnader för lantförsvaret:	
Övning vid armén av årsklassen 1914 yngre, <i>reservationsanslag</i> , att utgå av värnsskattefonden	573,356

Utgifter för kapitalökning.

I. Statens affärsverksamhet.

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra stats-	
		Kronor	inkomster	Kronor
			Kronor	
A. Postverket.				
1	Inventarier, <i>reservationsanslag</i>	400,000	.	400,000
B. Telegrafverket.				
1	Ökning av telegrafverkets rörelsekapital, <i>förslagsanslag</i> , högst	15,000,000	.	15,000,000
C. Statens järnvägar.				
Nya statsbanebyggnader:				
1	Statsbanan Sveg—Hede, <i>reservationsanslag</i>		600,000	
2	Inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare, <i>reservationsanslag</i>	1,500,000		
3	Statsbanan Forsmo—Höting, <i>reservationsanslag</i>	1,200,000		
4	Statsbanan Hällnäs—Stensele, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000		
5	Genomgående tryckluftsbroms beträffande statens järnvägars rullande materiel, <i>reservationsanslag</i>	1,343,100		
	Säger för statens järnvägar	5,043,100	600,000	5,643,100
D. Statens vattenfallsverk.				
Statens kraftverk:				
Trollhätte kraftverk:				
1	Profilreglering av Göta älv mellan Trollhättan och Vargön, <i>reservationsanslag</i>	400,000		
2	Förberedande åtgärder för Vänerens reglering, <i>reservationsanslag</i>	200,000		
Lule älvs kraftverk:				
3	Kraftstationen vid Harsprånget, <i>reservationsanslag</i>	50,000		
4	Reglering av Suorvasjöarna, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000		
5	Distributionsanläggningar för statens kraftverk, <i>reservationsanslag</i>	2,000,000		
Gemensamt anslag:				
6	Inventarier, <i>reservationsanslag</i>	100,000		
	Säger för statens vattenfallsverk	3,750,000		3,750,000
Summa		24,193,100	600,000	24,793,100

Utgifter för kapitalökning.

II. Statens utlåningsfonder.

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra stats-	
		Kronor	inkomster	Kronor
			Kronor	
1	Allmänna järnvägslånefonden, <i>reservationsanslag</i>	750,000		750,000
2	Odlingslånefonden, <i>reservationsanslag</i>	500,000		500,000
3	Egnahemslånefonden, <i>reservationsanslag</i>	10,000,000		10,000,000
Summa		11,250,000		11,250,000

Utgifter för kapitalökning.

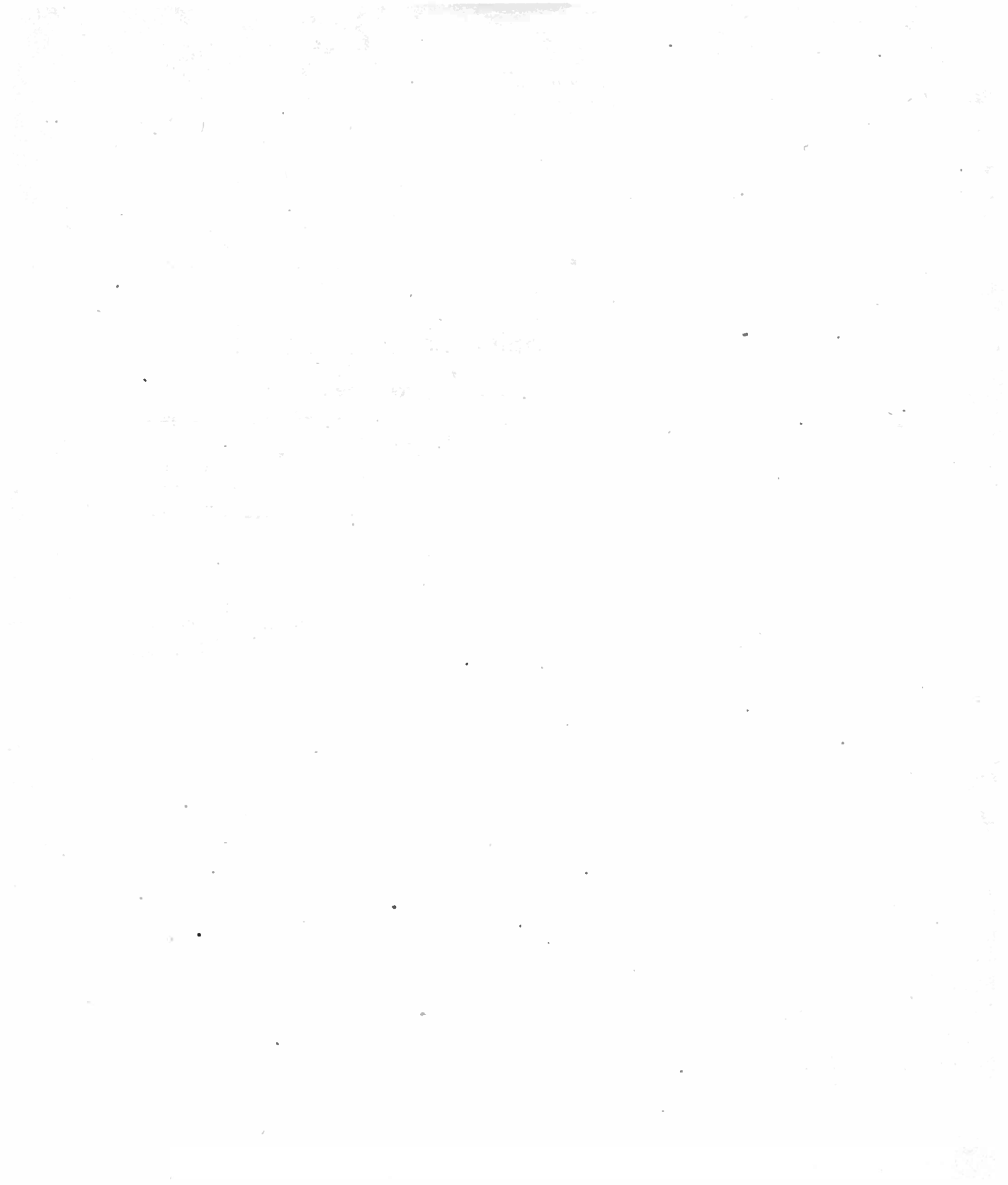
III. Avbetalning å statsskulden.

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra stats-	
		Kronor	inkomster	Kronor
			Kronor	
A. De fonderade statslånen.				
<i>Amortering.</i>				
1	1880 års 3½ % lån, förslagsanslag, högst		4,138,200	
2	1886 » 3½ % » , förslagsanslag, högst		712,500	
3	1890 » 3½ % » , förslagsanslag, högst		816,000	5,666,700
B. Övertagna lån.				
1	Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligationslån av år 1903, förslagsanslag, högst		79,000	79,000
Summa				5,745,700

Utgifter för kapitalökning.

IV. Statsverkets fond av rusdrycksmedel.

		Att täckas av		Summa Kronor
		lånemedel Kronor	andra stats- inkomster Kronor	
	Avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel, förslagsanslag:			
1	Enligt § 1 i förordningen angående statsverkets fond av rusdrycksmedel		20,800,000	20,800,000
2	Överskott å statsverkets fond av rusdrycksmedel		400,000	400,000
	Summa		21,200,000	21,200,000

Totalsumman av de i riksstaten förekommande utgifter uppgår till 372,348,900 kronor eller samma belopp, vartill statsverkets inkomster för tiden 1 januari—30 juni 1923 här förut beräknats; och erhåller riksstaten följande utseende:

Riksstat för tiden

Inkomster:		Kronor
A. <i>Egentliga statsinkomster:</i>		
I. Skatter	179,650,000	
II. Uppbörd i statens verksamhet	4,184,320	
III. Inkomster av postsparbanksrörelsen	424,310	
IV. Diverse inkomster	4,000,000	188,258,630
B. <i>Inkomster av statens produktiva fonder:</i>		
I. Statens affärsverksamhet (överskott)	41,350,000	
II. Statens aktier	9,628,750	
III. Statens utlåningsfonder (överskott)	4,729,800	
IV. Statsverkets fond av rusdrycksmedel	400,000	56,108,550
C. <i>Andel i riksbankens vinst för år 1921</i>		12,000,000
D. <i>Andel i aktiebolaget vin- och spritcentralens vinst för år 1922</i>		5,000,000
E. <i>I anspråk tagna kapitaltillgångar:</i>		
I. Uppkomna av andra statsinkomster än lånemedel	75,426,620	
II. Uppkomna av lånemedel	112,000	75,538,620
F. <i>Lånemedel:</i>		
I. Fast upplåning		35,443,100
Summa		372,348,900

1 januari—30 juni 1923.

Utgifter:				Kronor
A. Verkliga utgifter:				
	Ordinarie anslag	Extra anslag	Summa	
I. Första huvudtiteln	763,500	145,000	908,500	
II. Andra »	5,261,995	2,459,205	7,721,200	
III. Tredje »	1,871,000	991,600	2,862,600	
IV. Fjärde »	62,483,050	10,801,650	73,284,700	
V. Femte »	16,728,640	27,828,360	44,557,000	
VI. Sjätte »	3,673,890	7,401,010	11,074,900	
VII. Sjunde »	19,719,130	4,266,270	23,985,400	
VIII. Åttonde »	41,213,002	27,096,498	68,309,500	
IX. Nionde »	4,501,155	2,954,345	7,455,500	
X. Tionde »	4,705,460	1,745,640	6,451,100	
XI. Elfte »	6,301,750	13,216,394	19,518,144	
Säger	167,222,572	98,905,972	266,128,544	
XII. Oförutsedda utgifter			500,000	
XIII. Riksdags- och revisionskostnader m. m.			3,570,500	
XIV. Räntor å statsskulden m. m.			38,587,700	
XV. Engångskostnader för försvaret			573,356	309,360,100
B. Utgifter för kapitalökning:				
	Att täckas av		Summa	
	lånemedel	andra statsinkomster		
I. Statens affärsverksamhet	24,193,100	600,000	24,793,100	
II. Statens utlåningsfonder	11,250,000		11,250,000	
III. Avbetalning å statsskulden		5,745,700	5,745,700	
IV. Statsverkets fond av rusedrycksmedel		21,200,000	21,200,000	
Säger	35,443,100	27,545,700	62,988,800	62,988,800
			Summa	372,348,900

Kungl. Maj:t föreslår i sammanhang härmed, att riksdagen må medgiva, att vid statsregleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 de i rikets ständers skrivelse den 12 maj 1841 angivna grunder i avseende å dispositionen av besparingarna å huvudtitlarna fortfarande må bliva gällande, dock med iakttagande dels att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillställas, skola tillföras statsverkets kassafond, dels ock att hinder ej möter att även under pågående riksdag på nämnda sätt disponera besparingarna.

Samtliga de i denna proposition åberopade eller för övrigt med statsregleringen sammanhängande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Statsverkspropositionens justering.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Med åberopande av de förslag till riksdagen, varom hemställanden
gjorts av vederbörande departementschefer enligt vad som framgår av
statsrådsprotokollet för denna dag angående

inkomsterna samt angående

utgifterna, för flera huvudtitlar gemensamma frågor, första till och
med elfte huvudtitlarna, oförutsedda utgifter, riksdags- och
revisionskostnader m. m., räntor å statsskulden m. m., en-
gångskostnader för försvaret samt
utgifter för kapitalökning,

föredrager chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson ett i
överensstämmelse med Kungl. Maj:ts enligt samma protokoll fattade
beslut uppsatt förslag till proposition angående statsverkets tillstånd och
behov under tiden 1 januari—30 juni 1923.

Departementschefen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå
riksdagen att godkänna de härövan berörda förslag och alltså upptaga
statsverkets inkomster och utgifter på sätt bilaga till detta protokoll
utvisar.

Till vad föredragande departementschefen sålunda,
med instämmande av statsrådets övriga ledamöter,
hemställt finner Hans Maj:t Konungen gott lämna
bifall och förordnar tillika, att omförmälda proposition
skall i enlighet därmed avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Olga Gjörloff.

Inkomsterna.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anför:

Jag anhåller nu att få underställa Kungl. Maj:ts prövning finansplan för statsregleringen vid den nu instundande riksdagen ävensom beräkning av statens inkomster för tiden 1 januari—30 juni 1923; och får jag härvid till en början anmäla dels en av riksräkenskapsverket den 6 december 1921 avgiven skrivelse med inkomstberäkning för första halvåret 1923, dels ock en av fullmäktige i riksgäldskontoret till chefen för finansdepartementet avlåten skrivelse den 13 oktober 1921 med förslagsberäkningar över sådana riksgäldskontorets inkomster och utgifter under första halvåret 1923, som böra upptagas i riksstaten för samma tid.

På grund av den nästlidet år beslutade omläggningen av budgetåret skall riksstat nu fastställas allenast för tiden 1 januari—30 juni 1923. Härav följer att riksstaten genomsnittligt endast avser hälften av normalt årsbehov. Liksom under åren 1917—1921 erfordras jämväl för år 1922 en tilläggsstat till riksstaten för samma år.

Finansplanen.

Innan jag övergår till en närmare redogörelse för de budgetförslag, som nu skola föreläggas riksdagen, ber jag att få något uppehålla mig vid vissa allmänna synpunkter på det statsfinansiella läget.

Jag torde knappast behöva utveckla, att under de osäkra konjunkturförhållandena ett fullt tillförlitligt budgetförslag näppeligen kan upprättas.

Beträffande den rådande lågkonjunktursens varaktighet är det givetvis i hög grad vanskligt att uttala sig. Det är emellertid ofrånkomligt att i detta avseende intaga en viss utgångspunkt.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

Allmänna
synpunkter.

Av tillgängliga upplysningar synes framgå, att vissa utsikter till bättring i det ekonomiska läget förefinnas. I Förenta Staterna har enganska utpräglad tendens mot ökad produktion gjort sig gällande. Och läget i Förenta Staterna plägar — såsom riksräkenskapsverket i sin inkomstberäkning framhåller — förebåda utvecklingen jämväl i andra länder. Vad vårt eget land angår, kan ännu ej någon dylik tendens sägas föreligga och viktiga industrigrenar ligga alltjämt lamslagna. Men det avbrott i den förut våldsamma nedgången i de svenska partipriserna, vilket inträtt under den senaste tiden, tyder på möjligheten av att affärslivet skall ånyo komma igång. Vissa kända förhållanden beträffande handeln peka i samma riktning. Härvid är först att märka det omslag till det bättre, som på sensommaren 1921 inträdde på trävarumarknaden och som fortfarit året ut. Av utförselsiffrorna för november 1921 framgår att, om man bortser från oarbetat virke, exportsiffrorna för trävaror tämligen genomgående äro högre än för motsvarande tid 1920. Även beträffande pappersmassa och papper har i genomsnitt en väsentlig ökning av exporten på sistone skett.

Det vill förefalla mig, som skulle det med hänsyn till de sålunda redan konstaterade förbättringarna i utrikeshandeln icke kunna anses alltför förhoppningsfullt, om man antager, att under år 1923 mera normala förhållanden skola börja återinträda. Men självfallet är, att man vid upprättandet av budgetförslaget för första halvåret 1923 ej får draga några långt gående slutsatser av berörda antagande.

De inkomster, som skola uppföras i riksstaten för första halvåret 1923 äro ingalunda samtliga beroende på konjunkturförhållandena under samma tid. Detta beror därpå, att av de inkomster, som tillföras statsregleringen för ett visst år, åtskilliga grunda sig på förhållandena under redan förfluten tid. Sålunda avser den andel i riksbankens vinst, som skall uppföras i riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923, de under år 1921 intjänta vinstmedlen, och utdelningen från tobaksmonopolet hänför sig till inkomsten av 1922 års rörelse. Även i fråga om affärsverkens överskott bliva — enligt den ordning för överskottens upptagande i budgeten jag ämnar förorda — förhållandena före år 1923 väsentligen grundläggande för budgetsiffrorna. Däremot avse tullinkomster, stämpelmedel m. fl. inkomsttitlar åtminstone till huvudsaklig del det löpande året. Även i övrigt förekomma liknande skiljaktigheter.

Nu berörda omständigheter göra, att ett omslag i konjunkturerna under år 1923 endast i mindre omfattning kan inverka på halvårsbudgetens inkomstsida. Med hänsyn till säkerheten i inkomstberäkningen är det en given fördel, att man ej behöver räkna med alltför lång tid

framåt. I samma riktning verkar även den omständigheten, att på budgeten för första halvåret 1923 inkomst- och förmögenhetsskatt samt vissa andra direkta skatter upptagas endast i den mån under budgetperioden inflytande restantier för föregående år äro att påräkna.

Att för år 1922 räkna med någon förbättring i det ekonomiska läget av den omfattning, att de inkomstittlar i riksstaten för första halvåret 1923, vilka äro beroende på förhållandena under år 1922, kunna därav röna inflytande synes mig icke böra ifrågakomma. Men å andra sidan torde det icke föreligga skäl att antaga, att läget skall under år 1922 ytterligare försämrast.

Även om jag ingalunda ser enbart mörkt på den ekonomiska situationen, anser jag det vara nödvändigt, att den största försiktighet iakttages vid uppgörandet av den förestående statsregleringen.

Att i någon större utsträckning höja avkastningen av de nuvarande inkomstittlarna möter i allmänhet bestämda hinder. Den största varsamhet måste iakttagas vid utnyttjandet av statens inkomstkällor, icke blott ifråga om beskattningen utan även beträffande inkomsterna från statens affärsdrivande verk. Även om större inkomster skulle kunna ernås, genom att taxorna för kommunikationsverken bibehölles vid en hög nivå, kan en sådan politik ej tillrådas. Det är nämligen ett samhällsintresse av största betydelse, att näringslivet beredes all möjlig lättnad genom billigare frakter. Kungl. Maj:t har ock från och med ingången av år 1922 väsentligt nedsatt taxorna å statens järnvägar, liksom ock en avsevärd sänkning av telefonavgifterna genomförts från samma tidpunkt.

Vad statsutgifterna angår, skulle det helt naturligt vara ett önskemål, om staten under lågkonjunkturen kunde i vidgad omfattning bedriva sådan verksamhet, att arbete därigenom kunde beredas och den allmänna rörelsen stimuleras. Med hänsyn till den begränsade medeltillgången måste dock för ett dylikt program uppdragas snäva gränser. De direkta ansträngningar, som i allt fall måste göras för att bekämpa arbetslösheten och lindra följderna därav, måste å sin sida leda till en stark återhållsamhet ifråga om utgifter i övrigt, särskilt beträffande mera vittutseende och kapitalkrävande företag.

Vid uppgörandet av det budgetförslag, som nu skall föreläggas riksdagen, är det av vikt, att man söker bilda sig en uppfattning om prisutvecklingen under den tid, varom nu är fråga. Jag vill i detta ämne framhålla följande.

Det oerhört starka fall i partipriserna, som ägt rum sedan år 1920,

synes, såsom jag förut antytt, numera hava börjat avstanna — i vissa länder har till och med en svag prisstegring inträffat under senare delen av 1921. För vårt lands del stod partiprisnivån högst under juni 1920. Enligt Svensk handelstidning, vars partiprisindex går längst tillbaka, var vid sagda tid indextalet 366. För oktober, november och december 1921 voro motsvarande tal respektive 175, 174 och 172, allti i förhållande till ett indextal för priserna före världskrigsutbrottet av 100. Sänkningen i detaljpriserna har ej gått lika raskt som fallet i partipriserna. Enligt socialstyrelsens levnadskostnadsberäkningar var indextalet högst i oktober 1920 med en siffra av 281, som för motsvarande tid 1921 sjunkit till 231. För sista kvartalsskiftet har indextalet nedgått till 216.

Ovan angivna indexserier för partipris och levnadskostnader äro visserligen ej fullt likvärdiga, enär de senare beräknats med hänsyn jämväl till vissa kostnader, vilka icke ingå i partiprisberäkningarna. Bland dessa kostnader märkas i första hand skatter och hyror, vilka likväl för närvarande tillhopalagda ej utöva någon särskild förskjutning i levnadskostnadsindexen. Med anledning av skillnaden mellan partipris- och levnadskostnadstalen torde här böra framhållas, att efterhand som partipriserna stabilisera sig, skillnaden mellan indextalen för dessa och för levnadskostnaderna bör komma att minskas. Under förutsättning av oförändrad partiprisnivå torde alltså levnadskostnadernas sänkning komma att fortgå ännu en tid.

Vad särskilt angår socialstyrelsens levnadskostnadsindex, vilken ju är normerande för dyrtidstilläggen åt befattningshavare i statens tjänst med flera, torde böra framhållas att vid levnadskostnadsberäkningen för nästa kvartalsskifte skatteindextalet antages komma att sjunka så kraftigt, att det allmänna indextalet för levnadskostnaderna sannolikt sänkes med mer än 10 enheter. Om ej direkta åtgärder i motverkande syfte vidtagas, torde sedermera indextalet för levnadskostnaderna kunna förväntas fortsätta att ytterligare närma sig partiprisnivån. Även med iakttagande av stor försiktighet torde man därför kunna räkna med, att vid slutet av år 1922 levnadskostnadsindexen sjunkit under 200 samt att under första halvåret 1923 indextalet genomsnittligt ej överstiger 190.

Jag torde i detta sammanhang böra omnämna, att från åtskilliga håll påyrkats vidtagande av statliga åtgärder i syfte att binda den allmänna prisnivån vid ungefär den dubbla i förhållande till 1914 års prisläge.

Beträffande denna till den allmänna penningpolitiken hörande fråga, vill jag erinra, att Kungl. Maj:t den 2 december 1921 uppdragit åt tull- och traktatkommittén att verkställa utredning angående vidtagande av

åtgärder till skydd för den svenska industrin, vid vilken utredning jämväl borde tagas under övervägande åtgärder inom den allmänna valuta- och penningpolitikens områden.

Det synes mig lämpligt, att tull- och traktatkommitténs yttrande i berörda fråga föreligger, innan statsmakterna binda sig vid något nytt program i avseende å valuta- eller prispolitiken. För närvarande vill jag i detta ämne endast uttala, dels att jag ej vill medverka till åtgärder, som leda till en ny stegring i prisnivån, dels ock att jag icke funnit övertygande skäl hittills förebragta för lämpligheten av direkta åtgärder från statens sida i syfte att hindra en stabilisering vid en lägre prisnivå än den nuvarande.

Efter dessa inledande anmärkningar anhåller jag att få närmare redogöra för de båda statförslagen.

Riksstaten slutar å en summa av 372.3 miljoner kronor, tilläggsstaten å 299.9 miljoner kronor.

Ehuruväl den nya riksstaten omfattar allenast ett halvt år och utgifterna därför i regel endast uppgå till hälften av normalt årsanslag, torde dock en sammanställning av riksstater och tilläggsstater (respektive förslag till sådana) för tiden fr. o. m. år 1917, under vilket år tilläggsstat först antogs, vara belysande för den nu förestående statsregleringens förhållande till tidigare års stater.

I en dylik sammanställning torde emellertid — i anslutning till vad som tillämpats i en motsvarande tablå i inkomstberäkningen till 1920 års statsverksproposition — böra bortses från vissa dubbelförda poster, nämligen dels i anspråk tagna medel från rusdrycksmedelsfonden åren 1917—1919, 1921 och 1922, för vilka motsvarande avsättningar gjorts å utgiftssidan, dels ock å 1918—1922 års riksstater gjorda avsättningar för tillfällig löneförbättring, dyrtidstillägg m. m., i den mån dessa för avsedda ändamål disponerats å samma års tilläggsstater.

	Miljoner kronor						
	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923 1/1—30/6
Riksstat.....	442.6	671.7	621.7	707.9	890.0	788.7	372.3
Tilläggsstat	245.0	966.6	322.8	221.5	205.9	159.9	—
	687.6	1,638.3	944.5	929.4	1,095.9	948.6	—

Beträffande först tilläggsstaterna framgår av sammanställningen att 1922 års tilläggsstat fullt ansluter sig till den utveckling mot minskning av tilläggsstaternas omfattning, vilken fortgått efter år 1918. Att tilläggs-

Utgifterna.

Stater
1917—1923.

Tilläggsstaten
för år 1922.

staten för år 1922 i allt fall — bortsett från dyrtidstillägg och övriga utgifter för vilka medel avsatts å riksstaten — uppgår till ett så stort belopp som 159.9 miljoner kronor, beror framförallt på de stora anslag, som krävas på grund av den rådande arbetslösheten. Under tilläggsstatens femte huvudtitel beräknas sålunda ett anslag å 85 miljoner kronor för bekämpande av arbetslösheten, varjämte under utgifter för kapitalökning beräknas ett belopp av 5 miljoner kronor till arbeten vid telegrafverket samt statens järnvägar och vattenfallsverk, vilka för bekämpande av arbetslösheten föreslås till igångsättande vid tidigare tidpunkt än vad eljest varit nödigt. En annan betydande post å 1922 års tilläggsstat är det anslag av 50 miljoner kronor, som äskas för återbetalning av den huvudsakliga återstoden av de tillfälliga lånemedel, som använts till rörelsekapital för bränslekommissionen.

Bortser man från nu nämnda trenne anslag å tillsammans 140 miljoner kronor, vilka alla äro föranledda av särskilda tidsförhållanden, som man får hoppas ej skola återkomma, reduceras de utgifter å tilläggsstaten, vilka ej endast innebära fördelning av tidigare avsättningar, till ett belopp av 19.9 miljoner kronor, varav 13 miljoner kronor verkliga utgifter och 6.9 miljoner kronor utgifter för kapitalökning. Dessa anslag, vilka i regel hänföra sig till behov under senare halvåret 1922, avse huvudsakligen redan påbörjade företag, med vilkas fullföljande ej utan olägenhet kan anstå, eller ock täckande av brister å tidigare beviljade anslag. Under verkliga utgifter finnes även upptaget ett anslag för täckande av driftförlust å statens kanalverk under åren 1919—1921. För nya utgifter har endast i tvingande fall anslag uppförts å tilläggsstaten.

I fråga om de utgifter å tilläggsstaten, för vilka avsättning gjorts å 1922 års riksstat och som alltså ej framträda i ovanstående sammanställning, torde böra framhållas, att medan för dyrtidstillägg å riksstaten — under beräkning av en genomsnittlig levnadskostnadsindex av 230 — avsatts 132 miljoner kronor, å tilläggsstaten endast upptagits anslag till sammanlagt 116.6 miljoner kronor, varvid emellertid med tillämpning i huvudsak av nu gällande grunder för dyrtidstilläggen räknats med ett medelindex av 205.

Av de ovan anförda siffrorna ur tilläggsstaten torde framgå att det med stor sannolikhet kan antagas, att efter budgetårets omläggning tilläggsstaterna skola kunna för normala förhållanden försvinna, under förutsättning dock att anslagen å riksstaten ej från början tillmätas alltför knappt. Ett huvudsyfte med budgetårets omläggning — att avskaffa tilläggsstaterna — torde alltså kunna förväntas bliva uppfyllt.

Jag övergår härefter till utgifterna å riksstaten för första halvåret 1923.

Riksstaten
1/1—30/6 1923.

Såsom av den ovan lämnade tablan inhämtas uppgår slutsumman enligt föreliggande riksstatförslag till ej obetydligt mindre än hälften av 1922 års riksstat.

Det nu framlagda förslaget innebär — såsom självfallet är med den ovan berörda prisutvecklingen — ett fortskridande i den riktning mot sjunkande statsregleringar, som redan 1922 års budget be-tecknade, efter det riksstaten till och med år 1921 varit ständigt stigande — jag bortser nämligen från de utgifter å 1918 års riksstat, som av-sågo ersättande av vissa äldre förskott och som alltså ej böra anses belasta sagda år. I verkligheten är emellertid sänkningen av budgeten för första halvåret 1923 större än de i sammanställningen angivna siff-rorna utvisa. För att undvika anslag å tilläggsstat hava nämligen åt-skilliga till siffran begränsade anslag höjts utöver de tidigare anvisade beloppen liksom beträffande vissa utgifter, som plägat upptagas först å tilläggsstat, anslag begärts redan å riksstaten. Därjämte hava vissa förslagsanslag, som visat sig vara för lågt beräknade, blivit höjda. Detta gäller bland annat anslagen till skrivmaterialer och expenser, ved m. m. samt till tryckningskostnader, vilka anslag i vissa fall höjts med intill 50 procent. Jag torde knappast behöva påpeka, att en dylik anslagshöjning icke föranledes av någon avsikt att i större omfattning än förut utnyttja berörda anslag. Tvärtom anser jag, att ansträngning-arna böra inriktas på att hålla ifrågavarande utgifter så låga som möjligt. Några höjningar av anslagen till kommittéer och utredningar genom sakkunniga hava däremot icke ansetts böra företagas å halvårs-budgeten.

Liksom i fråga om tilläggsstaten har beträffande övergångs-budgeten största möjliga begränsning av anslagskraven iakttagits. An-slag för nya ändamål hava sålunda endast i trängande nödfall upp-tagits. Även anslag, som eljest regelmässigt plägat återkomma, hava uteslutits ur budgeten. Detta gäller exempelvis flertalet anslag till rese-understöd och andra liknande stipendier, ävensom ett flertal utbildnings-kurser. Andra år efter år utgående anslag — såsom till populärveten-skapliga föreläsningar — hava för halvåret starkt beskurits.

Bland de största utgiftsposterna å riksstaten har man allt fort-farande att räkna med dyrtidstilläggen till statstjänare med flera. Dessa anslag, som å övergångsstaten upptagits på sina respektive huvud-titlar, hava i anslutning till vad jag tidigare anfört rörande prisläget beräknats efter en genomsnittlig levnadskostnadsindex av 190. Bortsett

från affärsverken, för vilka utgifterna för dyrtidstillägg ingå i driftkostnaderna, ävensom de övriga verk, vilkas utgifter bestridas direkt av till verket inflytande medel, hava dyrtidstilläggen för första halvåret 1923 beräknats till 49.1 miljoner kronor mot, som ovan nämnts, 116.6 miljoner kronor för år 1922 i sin helhet. Vid bedömandet av kostnaderna för dyrtidstilläggen är emellertid att märka, att dessa nedgått jämväl av den anledningen, att för vissa stora personalgrupper, nämligen hospitalens, tullverkets och lotsverkets föreslås ny lönereglering från och med år 1923.

Vidkommande de verkliga utgifterna i övrigt torde böra framhållas att under femte huvudtiteln beräknas ett anslag för arbetslöshetens bekämpande å 5 miljoner kronor. Huruvida detta anslagsbelopp skall bli tillräckligt, är givetvis omöjligt att med säkerhet nu bedöma, men anledning saknas att för närvarande äska högre anslag för ändamålet.

De verkliga utgifterna å övergångsstaten uppgå sammanlagt till 309.4 miljoner kronor mot 663.6 miljoner kronor å riksstaten för år 1922.

Vad utgifter för kapitalökning angår har under statens affärsverksamhet begärts ett anslag av 15 miljoner kronor till rörelsekapital för telegrafverket. Detta anslag är nödvändigt, för att telegrafverkets överskott från tidigare år, vilka till stor del ligga bundna i verket, skola kunna i vederbörlig ordning inlevereras till statsverket. I övrigt uppgå kapitalökningsanslagen för affärsverken allenast till 9.8 miljoner kronor. Anslagen till statens utlåningsfonder hava däremot icke kunnat hållas inom hälften av 1922 års anslag, detta beroende därpå att det till egnahemslån för år 1923 behövliga anslaget, 10 miljoner kronor, i sin helhet måste göras tillgängligt redan under första halvåret. Jämväl för avbetalning å statsskulden falla utgifterna med större del på första halvåret. Likaså kommer statsverkets fond av rusdrycksmedel att under första halvåret 1923 tillföras mer än hälften av helårsbeloppet. Till beräkningen av ifrågavarande post, som i riksstatsförslaget upptagits med 21.2 miljoner kronor, återkommer jag i annat sammanhang.

Saumanlagt komma utgifterna för kapitalökning å övergångsstaten att uppgå till 63 miljoner kronor mot 132.4 miljoner kronor å 1922 års riksstat.

Inkomsterna.

Jag övergår härefter till frågan om utgifternas täckande.

Härvid vill jag först erinra, att efter införandet av tilläggsstaten den praxis utbildat sig att för tilläggsstatens finansiering taga i anspråk disponibla medel å kassafonden. Med hänsyn till konjunkturutvecklingen är man nu i särskilt hög grad nödsakad att anlita denna

utväg. Härtill kommer, att fonden på grund av budgetårets omläggning även måste användas för finansiering av den riksstat, som nu skall fastställas. Kassafondens ställning är alltså av stor betydelse för den förestående statsregleringen.

Såsom meddelades i propositionen nr 368 till 1921 års riksdag *Kassafonden.* med förslag till nya inkomstberäkningar för 1921 års tilläggsstat och 1922 års riksstat m. m., utgjorde kassafondens behållning enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning vid 1920 års slut i runt tal 490 miljoner kronor. På grund av att i sagda budgetredovisning bortsetts från vissa överskott å statens affärsverksamhet, vilka icke blivit till statsverket inlevererade, medan å andra sidan till kassafonden överförts vissa anslagsbehållningar, som voro att anse såsom disponerade, hade inom finansdepartementet utförts en omräkning av fonden, vilken givit till resultat en behållning av 506.4 miljoner kronor. Från detta belopp utgick man i förenämnda proposition vid bedömande av frågan om kassafondens anlitage för statsregleringen. Med hänsyn till de principer, som enligt min mening böra tillämpas beträffande affärsverksöverskottens uppförande å budgeten, synes det mig lämpligast att i nu förevarande sammanhang räkna med den av riksräkenskapsverket i budgetredovisningen angivna behållningen å fonden. Någon anledning att såsom utgångspunkt för beräkningen av kassafonden taga en omräkning enligt ren kassaprinzip av fonden alltifrån dess inrättande synes mig däremot icke föreligga. Om sagda behållning 490 miljoner kronor minskas med de belopp, som å 1921 års riksstat och tilläggsstat samt 1922 års riksstat anvisats å fonden, tillsammans 218.1 miljoner kronor, återstår ett belopp av 271.9 miljoner kronor. Sistnämnda belopp torde även få anses utgöra fondens behållning vid 1922 års utgång, då såväl 1921 som 1922 års statsregleringar tillsvidare få antagas utfalla utan brist.

Såväl i 1921 års statsverksproposition som i förberörda proposition nr 368 till samma års riksdag har förutsatts, att för finansiering av den halvårsbudget, som skulle förmedla övergången till det nya budgetårssystemet, borde reserveras ett belopp av 150 miljoner kronor av kassafonden. För täckande av utgifterna å övergångsstaten ävensom de verkliga utgifterna å tilläggsstaten har jag emellertid ej ansett lämpligt att taga i anspråk så stort belopp av kassafonden, utan har jag funnit nödigt att i annan ordning bereda medel, så att greppet ur fonden för dylika utgifter begränsas till 131.7 miljoner kronor. Därjämte torde visserligen ett belopp av 50 miljoner kronor böra tagas

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

ur fonden för att möjliggöra den avbetalning å bränslekommissionens skuld, varom ovan nämnts. Men härigenom uppkommer icke någon minskning i statsverkets likvida tillgångar, enär till riksgäldskontoret av statskontoret överlämnade kassafondsmedel redan nu kunna anses hava använts för återgåldande av den skuld, vari riksgäldskontoret häftat till vissa banker för kristidskommissionernas finansiering.

Därest på nu angivet sätt 181.7 miljoner kronor av kassafonden tagas i anspråk för budgetändamål, skulle fondens behållning nedgå till omkring 90 miljoner kronor. Även om på grund av ovanberörda förhållande beträffande vissa återstående utgifter för år 1920 kassafonden kan komma att minskas under nämnda siffra, bör dock fonden, med hänsyn bland annat till förefintliga reservationer å riksstatsanslag, vara tillräcklig för sitt ändamål. Detta framgår därav, att vid 1921 års utgång å statsverkets giroräkning innestående medel jämte av statskontoret till riksgäldskontoret för förvaltning överlämnade medel tillsammans betydligt överstego den behållning, som kassafonden med utgångspunkt från budgetredovisningen för år 1920 och efter avdrag av de för finansiering av riksstaten och tilläggsstaten för år 1921 i anspråk tagna beloppen ur fonden skulle utvisa. Jag torde ock böra erinra, att 1910 års riksstatssakkunniga vid behandlingen av frågan om kassafondens inrättande ansågo, att fonden under goda tider borde uppnå en behållning av 45 å 50 miljoner kronor — ett belopp som med hänsyn till det ändrade penningvärdet dock givetvis bör väsentligt höjas. Att i vidare mån anlita fonden för den nu förestående statsregleringen måste å andra sidan enligt min uppfattning anses uteslutet. Ihågkommas bör att, ehuruval budgetårets omläggning innebär en betydande stärkning av statskassans likviditet, statsregleringen fortfarande måste baseras på, att innan den allmänna kronouppbördens vid mitten av budgetåret äger rum, kassafonden måste anlitas såsom rörelsekapital. Med hänsyn till de osäkra ekonomiska förhållandena, på grund av vilka statsregleringarnas utfall måste bli ganska ovissa och en brist för något år följaktligen ej är utesluten, är det även av sådan anledning nödvändigt att hålla fonden vid en ej alltför ringa storlek. Såvitt man nu kan bedöma, torde man ej heller kunna räkna med, att kassafonden kan stå till förfogande vid uppgörande av de närmast följande statsregleringarna.

*Reservationer
å anslag.*

I sitt betänkande angående budgetårets omläggning framhöllo budgetårskommittén, att för ytterligare reducering av det belopp, som för övergångsbudgetens finansiering måste tagas ur kassafonden, kunde

ifrågasättas att å övergångsbudgeten upptaga reserverade behållningar å anslag, vilka antingen icke vore erforderliga för de löpande utgifterna eller syntes icke komma att över huvud taget anlitas för de med vederbörande anslag ursprungligen avsedda ändamålen.

Efter en särskilt företagen undersökning har, på sätt närmare utvecklas i samband med beräkningen av de särskilda inkomstitlarna, befunnits, att inemot 6.9 miljoner kronor kunna av dylika reservationer tagas i anspråk för statsregleringen. Beloppet torde i sin helhet uppföras å övergångsstaten.

I fråga om finansieringen i övrigt av de båda nu föreliggande staterna vill jag i detta sammanhang anföra följande.

1922 års tilläggsstat slutar, såsom redan ovan nämnts, å 299.9 miljoner kronor, varav samtliga verkliga utgifter om 238 miljoner kronor samt av kapitalökningsutgifterna ovanberörda 50 miljoner kronor för avbetalning å bränslekommissionens skuld böra utgå av andra statsinkomster än lånemedel. *Tilläggsstaten för år 1922.*

Av egentliga statsinkomster beräknar jag dels å titlarna tobaksskatt samt omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker på grund av ifrågasatta skattehöjningar ökade inkomster med tillsammans 15 miljoner kronor, dels ock å vissa andra inkomstitlar under samma huvudgrupp ökning med sammanlagt 3.3 miljoner kronor, varav 2 miljoner kronor överskottsmedel från krigsförsäkringskommissionen ingå i titeln diverse inkomster.

Beträffande höjningen i omsättningsskatten torde jag böra framhålla, att denna höjning endast är avsedd att motväga sänkt inkomst från aktiebolaget vin- och spritcentralen på grund av ifrågasatt omläggning av partihandeln med rusdrycker. Jag torde här även böra nämna, att jag visserligen har för avsikt att föreslå höjning av vissa tariffer i stämpelförordningen, särskilt beträffande stämplat å expeditioner, men den ökning i inkomsterna av stämpelmedlen, som därigenom skulle inträda, torde ej bliva av den betydelse, att med hänsyn jämväl tagen till den allmänna nedgången i stämpelinkomsterna skäl synes föreligga att å tilläggsstaten beräkna ökad inkomst av stämpelmedlen.

De huvudsakliga inkomstkällorna å övergångsstaten utgöras av i anspråk tagna kapitaltillgångar. Bland dessa äro i första hand att märka de å riksstaten för år 1922 gjorda avsättningarna för dyrtidskostnader för försvaret, för tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m. samt för dyrtidstillägg med tillsammans 156 miljoner kronor. Å dessa avsättningar uppstår, såsom redan fram-

hållits, överskott därigenom att dyrtidstillägget för år 1922 understiger vad som å riksstaten beräknats med 15.4 miljoner kronor, vilka därigenom kunna användas för andra utgifter å tilläggsstaten. Slutligen bör av kassafonden tagas i anspråk 113.7 miljoner kronor.

Någon del av statsverkets fond av rusdrycksmedel har ej anlitats för tilläggsstatens finansiering. Den behållning, som vid 1922 års utgång kan finnas å fonden och som torde kunna beräknas till omkring 16.9 miljoner kronor, torde i stället komma att till väsentlig del tagas i anspråk för utlåning till statens bostadslånefond.

De å tilläggsstaten upptagna utgifterna för kapitalökning för statens affärsverksamhet och utlåningsfonder, 11.9 miljoner kronor, böra samtliga bestridas med lånemedel.

Riksstaten
1/1 — 30/6 1923.

Beträffande härefter riksstaten för första halvåret 1923 böra samtliga verkliga utgifter om 309.4 miljoner kronor samt av kapitalökningsutgifterna 27.5 miljoner kronor eller tillsammans 336.9 miljoner kronor bestridas med andra statsinkomster än lånemedel.

Vad de egentliga statsinkomsterna angår har redan berörts det förhållandet, att inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1923 skall uppföras först å 1923—1924 års riksstat. Å övergångsstaten kunna fördenskull å denna inkomsttitel endast beräknas de belopp, som under första halvåret 1923 inflyta av ifrågavarande skatt för tidigare år. Omläggningen av budgetåret medför beträffande inkomst- och förmögenhetsskatten även den viktiga förändringen, att det procenttal, efter vilket inkomst- och förmögenhetsskatten utgår, skall fastställas först vid riksdagen det år skatten avser. För innevarande år har i enlighet med den hittillsvarande ordningen 1921 års riksdag bestämt berörda procenttal, vadan den nu sammanträdande riksdagen icke har att fatta något beslut i omhandlade avseende. Fördelen av den framskjutning av tiden för bestämmandet av procentsatsen för inkomst- och förmögenhetsskatten, som sålunda följer av det nya budgetårssystemet, framträder nu tydligt, då det givetvis under rådande osäkra ekonomiska förhållanden skulle varit synnerligen vanskligt att nu beräkna utfallet av taxeringen 1923 och att avväga den skattesats, som för samma år borde gälla.

Beträffande trenne skattetitlar, nämligen stämpelmedel, tobaksskatt samt omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker, har jag redan angivit min avsikt att tillstyrka vissa höjningar i skattesatserna. Dessa höjningar beräknas medföra en sammanlagd inkomstökning för övergångshalvåret av 12 miljoner kronor.

Med de beräkningar av de olika inkomsttitlarna, vilka jag funnit

mig böra förorda, komma de egentliga statsinkomsterna att i övergångsbudgeten ingå med 188.3 miljoner kronor mot i 1922 års budget 556.2 miljoner kronor.

Inkomster av statens produktiva fonder upptagas i riksstatsförslaget för första halvåret 1923 till 56.1 miljoner kronor. Motsvarande siffra för helt år i 1922 års riksstat är 57.9 miljoner kronor.

Andel i riksbankens vinst för år 1921 är upptagen till 12 miljoner kronor, medan allenast 3.5 miljoner kronor uppförts å riksstaten för år 1922. Däremot bör andel i aktiebolaget vin- och spritcentralens vinst, i sammanhang med nyss antydda höjning av omsättningsskatten och utskänkningsskatten å rusdrycker, sänkas från 10 miljoner kronor i årets riksstat till 5 miljoner kronor å övergångsstaten. Denna fråga kommer jag att senare närmare beröra.

I anspråk tagna kapitaltillgångar utgöras, förutom av förut berörda reservationer samt ett belopp av värnsskattefonden och avbetalning å utlåningsfonder om tillhoppa 7.5 miljoner kronor, av 68 miljoner kronor från kassafonden. Någon del av statsverkets fond av rusdrycksmedel har däremot icke tagits i anspråk för riksstaten.

Slutligen böra de under utgifter för kapitalökning uppförda anslagen till statens affärsverksamhet, dock med undantag för ett belopp av 0.6 miljoner kronor, samt till statens utlåningsfonder täckas med låne-medel. Upplåningen kommer härvid att å övergångsstaten uppföras med 35.4 miljoner kronor mot 80.6 miljoner kronor å 1922 års riksstat.

Innan jag övergår till beräkningen av de särskilda inkomstitlarna, vill jag till behandling upptaga frågan om principerna för inkomsternas upptagande i budgeten.

Jag vill då först erinra, att Kungl. Maj:t den 12 september 1921 — sedan dåvarande chefen för finansdepartementet i yttrande till statsrådsprotokollet åberopat, bland annat, ett av 1921 års statsutskott i utlåtande nr 148 gjort uttalande om angelägenheten av att den på kassabokföringen grundade redogörelsen i budgetredovisningen för inkomst- och utgiftstitlarnas ställning kompletterades med uppgifter angående dessa titlars respektive fordringar och återstående utgifter — på hemställan av nämnda departementschef beslutat, att inom finansdepartementet skulle skyndsamt verkställas utredning rörande de åtgärder, som utan att rubba de principer, varpå den s. k. statsbokföringsreformen vore grundad, kunde finnas lämpliga för vinnande av ökad klarhet och fullständighet med avseende å statens budgetredovisning.

De sakkunniga, som chefen för finansdepartementet på grund av

*Grunderna
för inkomst-
titlarnas be-
räkande för
stats-
regleringen.*

erhållet bemyndigande tillkallade för berörda utredning, hava, såsom jag i sammanhang med anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor kommer att närmare beröra, avgivit förslag angående behandlingen av de så kallade förstärkningsanslagen men hava ännu icke slutfört sitt arbete i övrigt.

I sin skrivelse med inkomstberäkning för första halvåret 1923 har nu riksräkenskapsverket framhållit, att kassabokföringsprincipen under normala förhållanden hittills icke behövt medföra någon ändring i avseende på beräkningen av de inkomstbelopp, som under ett visst år kunnat förväntas från ett affärsdrivande verk, eftersom förskjutningen av inkomster från ett år till ett annat blivit ungefär desamma i fråga om två på varandra följande år. För närvarande vore emellertid förhållandena icke normala, och det ena året kunde icke väntas bli likt det andra, vartill komme, vad särskilt nu föreliggande beräkning beträffade, att den endast skulle avse ett halft år. Av dessa skäl måste särskilt undersökas icke blott vilka inkomster som belöpte utan även vilka som inflöte under budgetperioden.

Riksräkenskapsverket har också i sin inkomstberäkning för första halvåret 1923 upptagit de belopp, som beräknas ingå till statskassan under samma tid. Det är emellertid i huvudsak endast beträffande inkomsterna av statens affärsverksamhet som den av riksräkenskapsverket följda principen leder till annat resultat än hittills tillämpade grundsatser för inkomstberäkningen. Överskotten av statens affärsverksamhet hava nämligen hittills i riksstaten upptagits såsom skillnaden mellan de beräknade bruttoinkomsterna och respektive driftkostnader för det ifrågavarande budgetåret, dock med det undantaget i fråga om statens domäner, att för dessa upptagits icke det på budgetåret belöpande bruttoinkomstbeloppet utan de inkomster, som — till huvudsaklig del på grund av försäljningar nästföregående år — beräknats inbetalas till domänverket under året. Beträffande statsinkomsterna i övrigt har i regel redan tidigare förfarits så, att i riksstaten beräknats det belopp, som antagits komma att inflyta under budgetåret. I andra fall inflyta inkomsterna så jämnt, att vid deras uppförande å riksstaten ej tagits särskild hänsyn till den tid, på vilken inkomsten kan anses belöpa.

I rikshuvudboken har från och med bokslutet för år 1919 tillämpats den principen, att endast de till statskontoret influtna inkomsterna bokförts såsom inkomst för budgetåret. Såsom av det ovanstående framgått, har ej ifrågasatts att göra någon ändring i själva denna bokföringsprincip, ehuru väl det ansetts önskligt att komplettera den på kassabokföringen grundade budgetredovisningen med vissa uppgifter.

Oavsett till vilket resultat den pågående utredningen i sistnämnda avseende kan leda, synes det mig vara nödvändigt, att man nu tar steget fullt ut, så att även beträffande statens affärsverksamhet budgeten och budgetredovisningen komma att svara mot varandra. För att reda och ordning härvidlag skall inträda fordras emellertid, att sådana åtgärder träffas, att affärsverkens överskott komma att inlevereras till statskassan på bestämda tider, enär det eljest icke blir möjligt att med någon säkerhet beräkna inkomstillflödet. Beträffande de åtgärder, som i sådant syfte kunna erfordras, torde likväl förslag böra framläggas i annat sammanhang.

Det nu förordade sättet för inkomstberäkningen beträffande affärsverken medför, att inkomsterna komma att i riksstaten utföras allenast med överskottsbeloppen. Bruttoinkomsterna och driftkostnaderna komma alltså ej längre att upptagas däri. Detta möter emellertid ingen svårighet utan står i full överensstämmelse därmed, att riksdagen numera ej deltagar i fastställandet av affärsverkens driftkostnadsstater, vilket helt och hållet ankommer på Kungl. Maj:t.

Vidkommande själva övergången till det nya systemet kommer för vissa av affärsverken den inkomst, som upptages å riksstaten för första halvåret 1923, att delvis hänföra sig till överskott, som intjänats under år 1922 eller tidigare år men ej inlevererats före 1923 års ingång. Visserligen har i 1922 års riksstat upptagits överskott för samma år, men på grund av den redan tillämpade statsbokföringen komma i allt fall de överskott, som inflyta under första halvåret 1923, att bokföras såsom inkomst för samma tid. I mina beräkningar över kassafondens ställning intill utgången av år 1922 har jag tagit hänsyn allenast till de till statsverket inflytande överskotten. De på 1922 års affärsverksamhet belöpande överskotten, vilka i budgeterna komma att framträda både för år 1922 och delvis för år 1923, tagas sålunda i verkligheten här ej mer än en gång i beräkning. Om ej någon inkomst för affärsverken uppfördes å övergångsbudgeten, skulle kassafonden tillföras inkomsten ifråga såsom ett för statsregleringen opåräknat överskott. En sådan anordning synes mig mindre lämplig. Jag finner mig därför böra principiellt ansluta mig jämväl till riksräkenskapsverkets förslag beträffande affärsverkens upptagande i riksstaten för första halvåret 1923.

Jag övergår härefter till beräkningen av de särskilda inkomstitlarna å riksstaten för första halvåret 1923. Jag följer härvid i stort sett riksräkenskapsverkets förslag, vadan endast beträffande vissa inkomstitlar särskilt yttrande från min sida torde påfordras.

A. **Egentliga statsinkomster.***Skatter.*

Riksräkenskapsverket har i sin inkomstberäkning upptagit de årliga skatter, vilka uppbäras vid den allmänna kronouppbörden eller *mantalspenningar*, *prästerskapets till statsverket indragna tionde*, *inkomst- och förmögenhetsskatt* och *bevillning av fast egendom samt av inkomst*, med de belopp, som beräknas inflyta under första halvåret 1923. Budgetårskommittén hade däremot i sitt betänkande angående budgetårets omläggning utgått från, att ifrågavarande inkomstitlar icke skulle tillföra övergångsbudgeten någon inkomst. I anslutning till vad jag ovan yttrat angående grundsatserna för inkomsternas upptagande i riksstaten och då nu ifrågavarande inkomstitlar redan förut plägat i riksstaten beräknas med hänsyn till de under budgetperioden inflytande beloppen, anser jag, att den av riksräkenskapsverket tillämpade principen bör följas.

Beträffande särskilt inkomsten av bevillningen av fast egendom samt av inkomst vill jag erinra, att det å denna titel inflytande beloppet skall tillföras sjunde huvudtitelns reservationsanslag bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting, vilket anslag bör upptagas till samma belopp som inkomstiteln.

Beträffande de belopp, som riksräkenskapsverket beräknat för nu berörda inkomstitlar, saknar jag anledning att föreslå någon ändring.

Stämpelmedlen har riksräkenskapsverket beräknat till 22 miljoner kronor. Då uppbörden av stämpelmedel för första halvåret 1921 uppgått till 30 miljoner kronor, vill det synas, att det av riksräkenskapsverket angivna beloppet är ganska lågt. Med hänsyn dels till den allmänna uppfattning, jag förut angivit mig hysa rörande konjunkturutvecklingen, dels ock därtill, att jag har för avsikt att föreslå vissa höjningar i stämpelförordningens tariffer, vilka för år räknat torde inbringa omkring 2 miljoner kronor, anser jag mig kunna förorda att stämpelmedlen i riksstaten upptagas med 25 miljoner kronor.

Lastpenningarna torde, då den vid 1921 års inkomstberäkning oförmålda utredning angående ändring av nuvarande system för beräklandet och uppbörden av vissa sjöfartsavgifter ännu icke slutförts, fortfarande bära upptagas i riksstaten. I fråga om beloppet ansluter jag mig till riksräkenskapsverkets förslag.

Beträffande *byggnadsskatten*, vilken finnes uppförd å riksstaterna för åren 1921 och 1922, anser jag, att då denna skatt icke är avsedd att för framtiden utgå och då eventuellt under år 1923 inflytande efter-

betalningar böra omedelbart tillföras det å 1922 års riksstat under femte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till statsbidrag åt kommuner m. fl. för uppförande av vissa bostadsbyggnader, denna inkomsttitel ej bör uppföras å övergångsbudgeten.

I detta sammanhang vill jag vidare erinra, att *krigskonjunkturskatt* senast varit uppförd i riksstaten för år 1920. Beträffande denna skatt har Kungl. Maj:t den 2 december 1921 medgivit uppskov med inbetalning av de under sista uppbördsstämman 1921 förfallande skattebelopp till tiden 1—5 juni 1922, dock mot erläggande av ränta efter 5 procent. Tillika har Kungl. Maj:t förstnämnda dag fastställt terminerna för uppbörd under år 1922 av de krigskonjunkturskattebelopp, vilka grunda sig på taxering under år 1921. Även om av sistberörda skatt någon del kan komma att inflyta först under år 1923, torde denna komma att helt åtgå för restitution av i högre skatteinstans nedsatta krigskonjunkturskattebelopp. Vid sådant förhållande och då ifrågavarande skatt saknas å såväl 1921 som 1922 års riksstat samt avsikten ej är att återupptaga denna skatteform, synes anledning ej föreligga att i övergångsstaten uppföra ifrågavarande skatttitel.

Tullmedlen har riksräkenskapsverket beräknat till 49 miljoner kronor. Under innevarande års första hälft har denna inkomsttitel ej givit mera än 46.3 miljoner kronor. Då ett omslag i konjunkturerna tämligen snart återverkar på tullinkomsterna, synes emellertid den föreslagna beräkningen kunna godtagas.

Vad angår *tobaksskatten* har jag, såsom redan tidigare omförmålts, för avsikt att förorda viss skatteökning, varigenom statsverket beräknats tillföras en inkomst av 12 miljoner kronor för år eller för övergångsbudgeten 6 miljoner kronor. Riksräkenskapsverkets beräkning av tobaksskattens avkastning till 16 miljoner kronor, vilken synes mig vara mycket försiktig men i vilken jag med hänsyn till den konstaterade allmänna övergången från dyrare till billigare tobaksvaror eljest ej vill ifrågasätta ändring, bör fördenskull höjas till 22 miljoner kronor.

Inkomsterna av *brännvinstillverkningskatt*, *rusdrycksförsäljningsmedel* och *maltskatt* har riksräkenskapsverket upptagit med respektive 6, 21 och 2.2 miljoner kronor. Beträffande dessa titlar har ämbetsverket erinrat om bestämmelsen i 1 § av förordningen den 18 juli 1913 (nr 199) angående statsverkets fond av rusdrycksmedel, enligt vilken bestämmelse, i dess lydelse jämlikt förordning den 22 juni 1921 (nr 365), av inkomsterna av förenämnda inkomstitlar ävensom den år 1920 beslutade mertullen å arrak och rom till nämnda fond skall avsättas vad som för varje år överskjuter ett belopp av 18.8 miljoner kronor. Riks-

räkenskapsverket har anført, att ordet »år» blir tvetydigt, när budgetåret icke längre kommer att sammanfalla med kalenderåret samt ansett, att i kungörelsen bör införas ordet »budgetår». Vad första hälften av år 1923 beträffar, har riksräkenskapsverket föreslagit tillämpande av bestämmelsen i den åberopade paragrafen på övergångshalvåret, såsom om detta vore helt år, då en stor del av ifrågavarande uppbörd, särskilt rusdrycksförsäljningsmedel, inflyter under första halvåret.

Med det av riksräkenskapsverket förordade förfarandet skulle — då mertullen å arrak och rom för första halvåret 1923 läser kunna beräknas till i runt tal 1 miljon kronor — fonden för samma tid tillföras $30.2 \div 18.8$ eller 11.4 miljoner kronor.

Det synes mig emellertid vara riktigare, att vid avsättningen till rusdrycksmedelsfonden för första halvåret 1923 det belopp, som skall tillgodoföras statsverket, beräknas allenast till hälften av 18.8 eller 9.4 miljoner kronor. Med denna utgångspunkt blir avsättningen till fonden — räntemedel oberäknade — 20.8 miljoner kronor. Till denna fråga återkommer jag senare.

Omsättningsskatten och utskänkningsskatten å rusdrycker utgår enligt nu gällande bestämmelser intill utgången av år 1922. Jag anser emellertid, att denna skatt bör utgå jämväl under första halvåret 1923, och torde i sinom tid få framlägga förslag till proposition i ämnet. Härvid har jag, såsom redan antytts, för avsikt att förorda viss höjning av skattesatserna i syfte att uppväga den minskning i inkomsten från aktiebolaget vin- och spritcentralen, som kan komma att följa av den omläggning av partihandeln med rusdrycker, vartill förslag framlagts av särskilda sakkunniga. Jag är ej beredd att nu taga ställning till sistnämnda fråga men har för avsikt att inom den närmaste tiden underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning. För närvarande vill jag fördenskull allenast förorda en höjning av riksräkenskapsverkets beräkning av inkomsten av omsättningsskatten med 5 miljoner kronor till 35 miljoner kronor. Då ifrågavarande höjning i skattesatserna är avsedd att träda i kraft den 1 juli 1922, är enahanda ökning av inkomsten av omsättningsskatten under samma år att förvänta.

I enlighet med vad jag ovan tillstyrkt skulle skatteinkomsterna komma att å riksstaten för första halvåret 1923 upptagas sålunda:

<i>Mantalspenningar</i>	100,000: —
<i>Prästerskapets till statsverket indragna tionde</i>	50,000: —
<i>Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:</i>	
<i>Inkomst- och förmögenhetsskatt, bevillning:</i>	

Skatt å inkomst och förmögenhet	8,400,000: —	
B-skatt å aktiebolag m.fl.	100,000: —	8,500,000: —
Bevillning av fast egendom samt av inkomst, <i>bevillning</i>		400,000: —
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>bevillning</i>	150,000: —	
Stämpelmedel, <i>bevillning</i>	25,000,000: —	
Lastpenningar, <i>bevillning</i>	250,000: —	34,300,000: —
<i>Tullar och acciser:</i>		
Tullmedel, <i>bevillning</i>	49,000,000: —	
Sockerskatt, <i>bevillning</i>	10,000,000: —	
Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	22,000,000: —	
Brännvinstillverkningskatt, <i>bevillning</i>	6,000,000: —	
Rusdrycksförsäljningsmedel, <i>bevillning</i>	21,000,000: —	
Maltskatt, <i>bevillning</i>	2,200,000: —	29,200,000: —
Omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	35,000,000: —	145,200,000: —
Summa kronor		179,650,000: —.

Beträffande härefter *uppbörd i statens verksamhet* böra de avgifter, vilka användas för bestridande av de med respektive verks och anstalters verksamhet förenade utgifter, upptagas till belopp, som jämväl täcka kostnaderna för dyrtidstillägg vid vederbörande myndighet. Av denna anledning böra samtliga nu avsedda inkomsttitlar höjas utöver vad riksräkenskapsverket föreslagit.

Vidkommande övriga inkomsttitlar under nu ifrågavarande rubrik får jag förorda en höjning av *kontrollstämpelmedlen* från av riksräkenskapsverket upptagna 50,000 kronor till 300,000 kronor, detta med anledning därav, att jag har för avsikt föreslå vidtagande av en höjning i kontrollstämpelavgifterna för vissa arbeten.

Då jag i övrigt icke har något att erinra mot riksräkenskapsverkets beräkningar av inkomsterna av uppbörd i statens verksamhet, böra ifrågavarande inkomsttitlar i riksstaten upptagas sålunda:

Vattendomstolsavgifter	1,000: —
Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten	300,000: —
Avgifter för registrering av automobiler	100,000: —

*Uppbörd
statens verk-
samhet.*

Inkomst av myntning och justering	557,000: —
Bidrag till bankinspektionen	55,000: —
Bidrag till fondinspektionen	50,500: —
Kontrollstämpelmedel	300,000: —
Denatureringsavgifter	71,350: —
Terminsavgifter från läroverken	225,000: —
Avgifter för granskning av biografbilder	39,000: —
Inkomster av statens reproduktionsanstalt	107,000: —
Fyr- och båkmedel	800,000: —
Lotspenningar	750,000: —
Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	613,070: —
Bidrag till försäkringsinspektionen	78,200: —
Inkomster av statens provningsanstalt	137,200: —
Summa kronor	4,184,320: —.

*Inkomster av
postspar-
banksrörelsen.*

Postsparbanksrörelsen har riksräkenskapsverket velat inordna bland statens produktiva fonder. Under erinran att frågan om postsparbankens organisation varit föremål för utredning, vilken torde komma att leda till proposition till innevarande års riksdag, vill jag emellertid för min del förorda, att postsparbanken bibehålles å sin nuvarande plats i riksstaten, intill dess förenämnda organisationsfråga blivit avgjord.

Inkomsttiteln torde böra upptagas till ett belopp av 424,310 kronor eller samma belopp som motsvarande utgiftsanslag.

*Diverse
inkomster.*

Diverse inkomster äro i riksräkenskapsverkets förslag upptagna till 1.7 miljoner kronor, medan titeln i 1922 års riksstat är uppförd med 8 miljoner kronor. Även om räntor å av riksgäldskontoret tillfälligt förräntade medel icke under 1923 kunna förväntas uppgå till samma belopp som under januari—juni 1921, då dessa uppgått till 9.3 miljoner kronor, synes det mig dock knappast föreligga skäl att för första halvåret 1923 nedsätta inkomsttiteln till belopp understigande hälften av 1922 års inkomsttitel, detta så mycket mindre som inkomsttiteln ifråga kan förväntas under 1923 erhålla ett av riksräkenskapsverket oberäknat tillskott om 1.2 miljoner kronor, utgörande staten tillkommande medel vid upplösningen av svenska kronkreditaktiebolaget. Med hänsyn härtill håller jag före, att diverse inkomster böra i riksstaten för första halvåret 1923 uppföras med ett belopp av 4 miljoner kronor.

B. Inkomster av statens produktiva fonder.

I enlighet med det allmänna uttalande jag tidigare gjort beträffande principerna för inkomsternas uppförande å riksstaten böra de affärsdrivande verken upptagas med de överskott, som beräknas inflyta under första halvåret 1923. *Statens affärsverksamhet.*

Vad först *postverket* beträffar, hänför sig det inkomstbelopp, som bör uppföras å övergångsbudgeten, till driftöverskottet för år 1922, vilket i sin helhet inlevereras först under förra hälften av år 1923. Med hänsyn till den sänkning i levnadskostnaderna, varmed man numera synes kunna räkna för år 1922, skulle det kunna ifrågasättas att höja det av generalpoststyrelsen och riksräkenskapsverket beräknade överskottet, 8 miljoner kronor, med beloppet för minskningen i dyrtidstillägget. På grund av den osäkerhet, som alltid måste vidlåda beräkningar av ifrågavarande slag, anser jag emellertid, att någon höjning i överskottet av nu nämnda anledning ej bör beräknas.

Jag torde böra omnämna, att generalpoststyrelsen i sitt yttrande angående överskottet under år 1923 jämväl meddelat en av riksräkenskapsverket icke återgiven beräkning av inkomster och driftkostnader för år 1923, enligt vilken på första halvåret skulle falla inkomster med 36 miljoner kronor och driftkostnader med 31 miljoner kronor, vadan överskottet enligt denna beräkningsgrund skulle bliva 5 miljoner kronor.

I sammanhang med beräkningen av överskottet från *postverket* har riksräkenskapsverket, med anledning av de försenade inlevereringarna av överskottsmedel från affärsverken, framhållit nödvändigheten av att de affärsdrivande verken genom anslag för kapitalökning förses med tillräckligt rörelsekapital, för att icke överskotten skola tillgripas såsom ersättning för sådant kapital och därigenom beräkningen å riksstatens inkomstsida av de tillgångar, varmed anslagen å utgiftssidan skola bestridas, göras värdelös. Jag vill här erinra, att för statens järnvägar och vattenfallsverk frågan om kassaförlag torde för normala förhållanden vara löst ävensom att för telegrafverkets och domänverkets del förslag i ämnet är avsett att nu föreläggas riksdagen. Beträffande *postverket* torde spørsmålet med det snaraste böra upptagas till prövning.

I avseende å *telegrafverkets* överskott finner jag ej heller anledning föreslå ändring i riksräkenskapsverkets beräkning, enligt vilket överskottet skulle upptagas till 8.3 miljoner kronor, varav 5 miljoner kronor hänföra sig till inkomst under år 1923 och återstoden avser överskott

för tidigare år. Därest på grund av sänkning av levnadskostnaderna utgifterna för dyrtidstillägg skulle komma att väsentligen nedgå, synes nämligen ej böra av sådan anledning vidtagas höjning av det beräknade överskottet från telegrafverket, enär sagda kostnadsminskning kan behöva tillgodogöras för eventuell ytterligare nedsättning av taxorna vid telegrafverket.

Det ovan angivna beloppet för överskott, som beräknas kunna under år 1923 inlevereras, skiljer sig endast i ringa mån från det av telegrafstyrelsen beräknade, på första halvåret 1923 belöpande överskottet, 7.8 miljoner kronor.

För *statens järnvägar* har riksräkenskapsverket upptagit ett överskott av 17 miljoner kronor såsom inkomst under 1923 års första hälft. Av sagda belopp utgöra 9 miljoner kronor på år 1922 belöpande inkomst. Då riksräkenskapsverket räknat med sistnämnda belopp, har verket utgått från att statens järnvägar, därest på grund av taxenedsättningar ingen inkomst under år 1922 erhålles, genom direkt anslag å riksstaten beredes ersättning härför. Jag kan för min del icke ansluta mig till denna uppfattning, vilken synes föranleda onödig omgång utan att innebära någon verklig fördel. Efter den taxenedsättning, som Kungl. Maj:t numera beslutat, torde någon nämnvärd inkomst från statens järnvägar — bortsett från malintrafiken — icke vara att för år 1922 förvänta. Jag anser nämligen, att även om på grund av sjunkande dyrtidstillägg under år 1922 driftutgifterna komma att nedgå, man ej bör räkna med ökad inkomst, enär det kan bli nödvändigt att utnyttja sänkningen i driftkostnaden för nedsättning av vissa tariffer, som ligga relativt högt. I enlighet härmed torde i det överskott från statens järnvägar, som beräknas inflyta under första halvåret 1923, icke böra inräknas någon vinst för år 1922.

Då järnvägsstyrelsen räknat med att kunna under första halvåret 1923 inleverera ett belopp av 8 miljoner kronor, har styrelsen utgått från att någorlunda normala trafikförhållanden under 1923 skulle återinträda samt att den på de första sex månaderna belöpande inkomsten skulle uppgå till 14 miljoner kronor. Även om en viss tvekan kan hysas, om denna förutsättning kommer att bli uppfylld, synes man dock med hänsyn till den avsevärda minskning i utgifterna för dyrtidstillägg, som för år 1923 skulle inträda vid den av mig förutsatta sänkningen av levnadskostnaderna, kunna i riksstaten uppföra inkomsten av statens järnvägar med 8 miljoner kronor.

Den för *statens vattenfallsverk* i riksräkenskapsverkets beräkning upptagna inkomsten, 7.05 miljoner kronor, avser överskott för år 1922,

vilket inlevereras först under år 1923. Driftöverskottet för de sex första månaderna 1923 beräknar vattenfallsstyrelsen till 3.85 miljoner kronor. I likhet med riksräkenskapsverket anser jag, att förstnämnda belopp bör å riksstaten uppföras.

Beträffande *statens domäner* har riksräkenskapsverket, med stöd av ett utav domänstyrelsen den 22 oktober 1921 avgivit yttrande, icke upptagit någon inkomst å övergångsstaten. I skrivelse den 17 december 1921 har emellertid domänstyrelsen ånyo yttrat sig i ämnet. Då denna skrivelse synes mig vara av allmänt intresse, torde den få här återgivas. Skrivelsen är av följande innehåll:

»Vid avgivande den 28 nästlidna november av underdånigt generalförslag för år 1922 har domänstyrelsen anhållit att, sedan resultatet av höstens skogsauktioner blivit känt, före den 15 innevarande månad få till Eders Kungl. Maj:t inkomma med beräkning i fråga om inkomsterna från statens domäner under år 1922.

Från samtliga överjägmästare hava numera inkommit uppgift å beräknade inkomster av skogsmedel under år 1922. Enligt dessa uppgifter komma skogsmedlen att uppgå till följande bruttobelopp:

Övre Norrbottens distrikt		kronor	2,832,000
Nedre d:o	»	»	1,235,700
Skellefteå	»	»	784,700
Umeå	»	»	653,400
Härnösands	»	»	706,000
Mellersta Norrlands	»	»	789,600
Dalarnas	»	»	2,291,000
Bergslagsdistriktet		»	860,000
Stockholm-Gävle distrikt		»	1,017,000
Östra distriktet		»	1,579,300
Västra »		»	1,558,000
Smålands distrikt		»	1,111,200
Södra distriktet		»	971,400

Summa kronor 16,389,300,

vilken summa torde kunna avjämnas till 16,000,000 kronor.

Läggas härtill ej mindre de till 2,000,000 kronor beräknade inkomsterna för statens jordbruksdomäner än även de till 20,000,000 kronor uppgående köpeskillingarna för försålt virke, för vilka betalningsanstånd lämnats till olika tider under år 1922, skulle domänverkets inkomster för år 1922 komma att uppgå till 38,000,000 kronor.

Det är dock synnerligen vanskligt att beräkna det driftöverskott, som kan uppkomma under nu nämnda år, enär man — därest med driftöverskott menas skillnaden mellan uppdebiterade inkomster och utgifter — därvid måste taga hänsyn till faktorer, vilka för närvarande äro svåra att bedöma, bland annat den omfattning, i vilken virkesförsäljningar komma att äga rum såväl hösten 1922 som hösten 1923. Styrelsen anser därför försiktigheten bjuda

att icke avgiva någon beräkning i fråga om 1922 års driftöverskott; och vad nu sagts beträffande år 1922 gäller i än högre grad driftöverskottet för år 1923.

I fråga om de överskottsmedel, som beräknas kunna inlevereras till statsverket under åren 1922 och 1923 tillåter styrelsen sig till en början meddela, att vid utgången av innevarande år ett belopp av 22,000,000 kronor torde komma att innestå å domänstyrelsens giroräkning. Av detta belopp utgöra dock 18,000,000 kronor behållningen å markinköpsfonden och förnyelsefonden för återväxtkostnader, vadan — då dessa medel icke äro avsedda att ingå bland överskottsmedlen — endast 4,000,000 kronor bliva disponibla att inlevereras till statsverket.

Under första hälften av år 1922 stå emellertid till styrelsens förfogande inga andra medel än nämnda 4,000,000 kronor jämte 2,000,000 kronor arrendemedel för jordbruksdomäner eller tillhopa 6,000,000 kronor. Å andra sidan har styrelsen i sitt den 28 nästlidna november avgivna generalförslag för år 1922 beräknat årets driftkostnader till 18,000,000 kronor, varav hälften, eller 9,000,000 kronor, torde kunna beräknas avse första halvåret. Utgifterna komma sålunda att överstiga inkomsterna med 3,000,000 kronor, vilket belopp därest icke genom särskilt anvisade medel rörelsekapitalet ställes till styrelsens förfogande, måste täckas genom förskott från de fonderade medlen.

Det nu anförda giver alltså vid handen, att domänverkets rörelse under första halvåret 1922 beräknas lämna ett underskott av 3,000,000 kronor, vid vilket förhållande självfallet inga medel kunna till statsverket inlevereras.

Under senare hälften av år 1922 beräknas inflyta dels de 20,000,000 kronor, som utgöra köpeskillingar för virke, för vilka betalningsanstånd lämnats intill den 1 juli 1922, dels de av överjägmästarna beräknade 16,000,000 kronor för virkesförsäljningar innevarande höst och nästkommande vår eller tillhopa 36,000,000 kronor. Utgifterna under samma tid av år 1922 utgöra dels återbetalning till fondmedlen av under första halvåret förskjutna 3,000,000 kronor, dels hälften av de i generalförslaget för år 1922 såsom driftkostnader upptagna 9,000,000 kronor eller tillhopa 12,000,000 kronor. Överskottet vid utgången av år 1922 skulle alltså, bortsett från fondmedlen, bliva (36,000,000 — 12,000,000) 24,000,000 kronor.

Av detta överskott måste 15,000,000 kronor reserveras till rörelsekapital under första hälften av år 1923. Under sistnämnda period komma emellertid att inflyta 2,000,000 kronor arrendemedel för jordbruksdomänerna, vadan vid utgången av juni månad år 1923 skulle — då köpeskillingarna för å 1922 års skogsauktioner försålt virke inflyta först under senare hälften av år 1923 — finnas, utöver de fonderade medlen, ett disponibelt belopp av 11,000,000 kronor.

De nu gjorda beräkningarna utgå emellertid därifrån, att dels de 20,000,000 kronor, med vilkas inbetalning anstånd beviljats till den 1 juli 1922, dels ock de 16,000,000 kronor, som av överjägmästarna beräknats utgöra försäljningsmedel för under hösten 1921 och våren 1922 försålt virke, verkligen komma att inflyta under år 1922. Då det är att hoppas dels att virkesköparna efter vårens skeppningar skola bliva i tillfälle att infria sina förbindelser till kronan, dels att konjunkturerna å trävarumarknaden skola så förbättras, att åtminstone större delen av de utav överjägmästarna beräknade skogsförsäljningsmedlen komma att inflyta under år 1922, skulle styrelsen under första halvåret

1923 kunna inleverera till statsverket förslagsvis 10,000,000 kronor. Som emellertid under rådande förhållanden mer än vanlig hänsyn måste tagas till oberäkneliga omständigheter, anser styrelsen försiktigheten bjuda att icke beräkna inlevereringarna till statsverket under första hälften av år 1923 till högre belopp än 5,000,000 kronor.»

Frågan om inleverering av domänverkets överskottsmedel är uppenbarligen i hög grad beroende på huru verkets kassaförlagsförhållanden ordnas. Efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet har jag vunnit den uppfattningen, att såsom rörelsekapital å domänfonden böra kunna användas 5 miljoner kronor av de för inköp av skogbärande eller för skogsbörd tjänlig mark avsedda medel. Med anledning härav torde under första halvåret 1923 kunna inlevereras ett belopp av 10 miljoner kronor. Frågan om överförande av medel från den så kallade markinköpsfonden till rörelsekapital torde chefen för jordbruksdepartementet framdeles komma att underställa Kungl. Maj:ts prövning.

Jag vill beträffande affärsverkens inkomster till slut framhålla, att därest man i stället för de inlevererade beloppen å riksstaten uppförde de på första halvåret 1923 belöpande inkomsterna för post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk, skulle siffran visa ungefär belopp som vid tillämpning av den förra principen.

I enlighet med vad jag ovan förordat böra affärsverkens överskott å övergångsbudgeten upptagas sålunda:

<i>Postverket, bevillning</i>	8,000,000: —	
<i>Telegrafverket</i>	8,300,000: —	
<i>Statens järnvägar</i>	8,000,000: —	
<i>Statens vattenfallsverk:</i>		
Statens kanalverk	— —	
Statens kraftverk	7,000,000: —	
Statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning	50,000: —	7,050,000: —
<i>Statens domäner</i>		10,000,000: —
	Summa kronor	41,350,000: —.

I fråga om *statens aktieinkomst* har jag ej annan erinran mot riks- *Statens aktier* räknenskapsverkets förslag än att någon inkomstitel för utdelning från svenska stenkolsaktiebolaget Spetsbergen icke synes böra i riksstaten uppföras, förrän inkomst från sagda bolag är att förvänta, vilket i varje fall icke är fallet för år 1923. Vid sådant förhållande torde inkomstitlarna under statens aktier böra uppföras sålunda:

Utdelning i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag:

Enligt 1907 års överenskommelse	— —
Enligt 1908 års överenskommelse	638,750: —
Enligt 1913 års överenskommelse	— —
Enligt 1918 års överenskommelse	— — 638,750: —
<i>Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet</i>	8,990,000: —
Summa kronor	9,628,750: —

*Statens ut-
låningsfonder.*

Inkomsterna av *statens utlåningsfonder* synas böra beräknas i enlighet med riksräkenskapsverkets förslag, dock att någon titel för lånefonden för räntefria studielån icke torde böra upptagas i riksstaten, enär inkomst från fonden ej tidigare beräknats och ej heller är att förvänta under den nu ifrågavarande budgetperioden. Med hänsyn härtill och med viss, av den nya departementsindelningen betingad ändring i ordningen för de särskilda fonderna skulle ifrågavarande inkomstitlar uppföras på följande sätt:

Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby	92,000: —
Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare	50,000: —
Allmänna järnvägslånefonden	375,000: —
Bibanelånefonden	— —
Vattenkraftslånefonden	90,000: —
Allmänna byggnadslånefonden	— —
Odlingslånefonden	25,000: —
Egnahemslånefonden	3,310 000: —
Fiskerilånefonden	95,000: —
Dräneringsfonden	100: —
Norrländska nyodlingsfonden	20,000: —
Jordförmedlingsfonden	25,000: —
Lånefonden för inköp av ädla avelsston	100: —
Täckdikningslånefonden	1,000: —
Allmänna nyodlingsfonden	3,000: —
Norrländska andelsmejerifonden	4,000: —
Kraftledningslånefonden	220,000: —
Gödselvårdslånefonden	20,000: —
Lånefonden för mindre linberedningsanstalter	7,000: —
Norrbottens nybyggeslånefond	500: —
Lånefonden för inköp av renar	100: —
Kolonisternas kreaturslånefond	1,000: —

Hantverkslånefonden	6,000: —
Rederilånefonden	270,000: —
Torvindustrilånefonden	115,000: —
Summa kronor	4,729,800: —.

Ränteavkastningen av *statsverkets fond av rusdrycksmedel*, vilken *Rusdrycksmedelsfonden.* skall avsättas såsom kapitalökning å fonden, torde i enlighet med riksräkenskapsverkets förslag upptagas till 0.4 miljoner kronor.

C. Andel i riksbankens vinst.

Riksräkenskapsverket har i sin inkomstberäkning icke upptagit *Andel i riksbankens vinst.* någon *andel i riksbankens vinst* för år 1921. Enligt vad förste deputeraden i riksbanken meddelat mig, möter emellertid icke hinder att av bankovinsten för sagda år, vilken enligt verkställt räkenskapssammandrag uppgår till 15,404,032 kronor 91 öre, för budgetändamål taga i anspråk 12 miljoner kronor. På grund härav torde sagda belopp uppföras å riksstatsförslaget.

D. Andel i aktiebolaget vin- och spritcentralens vinst.

I anslutning till vad jag förut anfört beträffande avkastningen av omsättningsskatten och utskänkningsskatten å rusdrycker bör till följd av den omläggning av partihandeln med rusdrycker, som är avsedd att äga rum från och med den 1 juli 1922, den beräknade *andelen i aktiebolaget vin- och spritcentralens vinst* för år 1922 sänkas från av riksräkenskapsverket upptagna 10 miljoner kronor till 5 miljoner kronor. *Andel i aktiebolaget vin- och spritcentralens vinst.*

E. I anspråk tagna kapitaltillgångar.

Från och med riksstaten för år 1916 hava *i anspråk tagna kapitaltillgångar* fördelats i två grupper, nämligen kapitaltillgångar uppkomna av egentliga statsinkomster och tillgångar uppkomna av låne- *Kapitaltillgångar uppkomna av andra inkomster än lånemedel.* medel. Denna indelning synes mig icke vara fullt tillfredsställande,

enär bland tillgångar uppkomna av egentliga inkomster måste uppföras jämväl medel — exempelvis behållningar å kassafonden — vilka icke kunna anses härflyta allenast av egentliga statsinkomster utan även av överskott å de produktiva fonderna. Det är fördenskull riktigare att i detta sammanhang i stället för beteckningen »egentliga statsinkomster» använda uttrycket »andra statsinkomster än lånemedel».

Såsom jag förut antytt, böra, i den utsträckning så lämpligen kan ske, sådana reservationer å äldre anslagstitlar, som icke vidare äro för sitt ursprungliga syfte behövliga, disponeras för statsregleringsändamål.

Härutinnan tillåter jag mig erinra därom, att det i kungörelsen den 22 juni 1921 angående framställningar, som kunna påkalla äskanden hos riksdagen rörande riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923, (nr 341) föreskrivits, att ämbetsmyndigheterna i samband med äskanden å övergångsstaten skola förebringa utredning, i vad mån reservationer å äldre riksstatsanslag kunna påräknas vara förefintliga den 31 december 1922, och i vad mån dessa reservationer kunna antagas bliva erforderliga för fullgörandet av tidigare vidtagna dispositioner.

De uppgifter, som i anledning av berörda föreskrift inkommit, har jag, på sätt jag förut anfört, sedermera låtit bearbeta och komplettera. I de fall, då den reservation, som kan tagas i anspråk, uppgår allenast till belopp understigande 10,000 kronor, synes mig tillräcklig anledning ej föreligga att disponera densamma för budgetens finansiering. Jag bortser fördenskull i förevarande sammanhang från dylika mindre reservationer, som lämpligen torde böra genom Kungl. Maj:ts beslut direkt överföras till kassafonden, och anhåller jag att senare få återkomma till frågan härom. Vad åter angår sådana reservationer, där det disponibla beloppet belöper sig till minst 10,000 kronor, återfinnes den verkställda utredningen i en i ämnet upprättad promemoria, vilken såsom bilaga A torde få fogas till detta protokoll.

Under hänvisning till nämnda promemoria, däri anslagen ifråga blivit departementvis sammanförda, får jag tillstyrka, att vid 1922 års utgång påräkneliga reservationer å nedan angivna anslagstitlar må för finansiering av riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 tagas i anspråk med följande belopp, nämligen:

Justitiedepartementet:

R. 1920.	II. E. 9.	Byggnads- och ändringsarbeten vid centralfängelset å Långholmen	40,000: —	
T. 1919.	II. B. 9.	Vissa reparationsarbeten m. m. vid de gamla fängelsebyggnaderna å slottsholmen i Malmö	65,000: —	105,000: —

Försvarsdepartementet:

R. 1921.	IV. 3. B. 1.	Sjökrigshögskolan	31,469: 90	
T. 1918.	IV. K. 1.	Kostnader för tryggnad av rikets neutralitet under år 1918	125,000: —	
R. 1913.	V.	Till anskaffning av båtmaterial för sjöpositioner	13,678: 33	170,148: 23

Socialdepartementet:

R. 1922.	V. B. 31.	Anordnande av erkända alkoholistanstalter	40,000: —	
R. 1922.	V. C. 17.	Avlöning åt civila läkarstipendiater	100,000: —	
R. 1918.	VI. F. 22.	Spetälskesjukhus i Dalarna	104,869: 25	
R. 1913.	VI.	Till utvidgning och ändring av den elektriska anläggningen vid Lunds hospital och asyl	19,221: 58	
R. 1911.	VI.	Till anläggning av ett hospital i närheten av Västervik	10,248: 40	
R. 1910.	VI.	Till uppförande vid Göteborgs hospital av en byggnad, avsedd för sinnessjuka av första betalningsklassen	20,991: 52	295,330: 75

Kommunikationsdepartementet:

R. 1922.	VI. D. 14.	Nytt landsstatshus i Göteborg	50,000: —	
R. 1921.	VI. D. 9.	Om- och påbyggnadsarbeten å de i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm befintliga byggnaderna	200,000: —	
T. 1921.	VI. B. 4.	Täckande av merkostnader å vissa pågående byggnadsföretag	78,000: —	
T. 1921.	VI. B. 6.	Inredande till tjänstelokaler av vinden i gamla riksdagshuset	72,000: —	
T. 1919.	VII. F. 11.	Merkostnader för pågående byggnadsföretag m. m.	45,000: —	445,000: —

Inkomsterna.*Finansdepartementet:*

R. 1922.	VII. B. 4.	Bestridande av de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader	2,200,000: —
----------	------------	--	--------------

Ecklesiastikdepartementet:

R. 1921.	VIII. I. 71.	Nybyggnad för hantverksskolan i Kristinehamn för blindas ...	40,000: —	
R. 1920.	VIII. H. 16.	Byggnader m. m. för en vårdanstalt för blindas med komplicerat lyte	100,000: —	140,000: —

Jordbruksdepartementet:

R. 1920.	IX. K. 15.	Bidrag till odlingsföretag m. m.	3,000,000: —	
R. 1912.	IX.	Till understödjande av sådana myrutdikningar och vattenavtappningar inom andra delar av riket än Norrland och Dalarna, vilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd (allmänna frostminskningsanslaget)	191,022: 27	3,191,022: 27.

Handelsdepartementet:

R. 1922.	X. B. 14.	Säkerhetsanstalter för sjöfarten	107,850: —	
T. 1918.	IX. A. 14.	Utdikning av staten tillhöriga bränntorvmossar	72,000: —	
R. 1917.	IX. C. 44.	Åtgärder för ökning av torvtillverkningen inom landet	42,436: 68	222,286: 68.

Pensionsväsendet:

R. 1922.	XI. B. 23.	Blesserade över- och underofficerare	90,142: 71.
Summa kronor			6,858,930: 64.

Enär öretal icke förekomma i riksstaten, lärer sistnämnda belopp böra upptagas med jämnt 6,858,930 kronor.

För bestridande av anslag till engångskostnader för försvaret å 573,356 kronor bör motsvarande belopp av värnskattefonden uppföras under i anspråk tagna kapitaltillgångar.

Då det för regleringen av övergångsstaten erforderliga beloppet av kassafonden utgör 67,993,834 kronor, och då jag ej har något att

erinra mot riksräkenskapsverkets beräkning av återbetalningen å allmänna byggnadslånefonden, torde i anspråk tagna kapitaltillgångar, uppkomna av andra statsinkomster än lånemedel, å riksstaten uppföras sålunda:

Reservationer å vissa riksstatsanslag	6.858,930: —
Statsverkets kassafond.....	67,993,834: —
Allmänna byggnadslånefonden.....	500: —
Värnskattefonden	573,356: —

Summa kronor 75,426,620: —

Beträffande kapitaltillgångar, uppkomna av lånemedel, torde i enlighet med riksräkenskapsverkets förslag böra uppföras återbetalning till allmänna järnvägs-lånefonden med 112,000 kronor.

*Kapital-
tillgångar
uppkomna av
lånemedel.*

F. Lånemedel.

I enlighet med vad jag redan förut anfört böra av kapitalökningsutgifterna å övergångsbudgeten 35,443,100 kronor täckas med lånemedel. Hela detta belopp torde böra anskaffas genom fast upplåning.

*Fast
upplåning.*

Tabell rörande vissa statsinkomster ävensom riksräkenskapsverkets och fullmäktiges i riksgäldskontoret åberopade skrivelser torde få bifogas detta protokoll såsom bilagor, betecknade respektive B, C och D.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att upptaga inkomsterna i riksstaten för tiden
1 januari—30 juni 1923 enligt nedan intagna

Specifikation av statens inkomster.

				Kronor
A. Egentliga statsinkomster.				
I. Skatter:				
1.	Mantalspenningar		100,000	
2.	Prästerskapets till statsverket indragna tionde		50,000	
3.	Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:			
	a. Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i> :			
	α. Skatt å inkomst och förmögenhet	8,400,000		
	β. B-skatt å aktiebolag			
	m. fl.	100,000	8,500,000	
	b. Bevillning av fast egendom samt av inkomst, <i>bevillning</i>		400,000	
	c. Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>bevillning</i> . .		150,000	
	d. Stämpelmedel, <i>bevillning</i>	25,000,000		
	e. Lastpenningar, <i>bevillning</i>	250,000	34,300,000	
4.	Tullar och acciser:			
	a. Tullmedel, <i>bevillning</i>	49,000,000		
	b. Sockerskatt, <i>bevillning</i>	10,000,000		
	c. Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	22,000,000		
	d. Brännvinstillverknings-skatt, <i>bevillning</i>	6,000,000		
	e. Rusdrycksförsäljningsmedel, <i>bevillning</i>	21,000,000		
	f. Maltskatt, <i>bevillning</i>	2,200,000	29,200,000	
	g. Omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	35,000,000	145,200,000	179,650,000

		Kronor
II. Uppbörd i statens verksamhet:		
1. Vattendomstolsavgifter	1,000	
2. Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten	300,000	
3. Avgifter för registrering av automobiler	100,000	
4. Inkomst av myntning och justering	557,000	
5. Bidrag till bankinspektionen	55,000	
6. Bidrag till fondinspektionen	50,500	
7. Kontrollstämpelmedel	300,000	
8. Denatureringsavgifter	71,350	
9. Terminsavgifter från läroverken	225,000	
10. Avgifter för granskning av biografbilder	39,000	
11. Inkomster av statens reproduktionsanstalt	107,000	
12. Fyr- och båkmedel	800,000	
13. Lotspenningar	750,000	
14. Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	613,070	
15. Bidrag till försäkringsinspektionen	78 200	
16. Inkomster av statens provningsanstalt	137,200	4,184,320
III. Inkomster av postsparbanksrörelsen		424,310
IV. Diverse inkomster		4,000,000
Säger för egentliga statsinkomster 188,258,630 kronor.		
B. Inkomster av statens produktiva fonder.		
I. Statens affärsverksamhet (överskott):		
1. Postverket, beviljning	8,000,000	
2. Telegrafverket	8,300,000	
3. Statens järnvägar	8,000,000	
4. Statens vattenfallsverk:		
a. Statens kanalverk	—	
b. Statens kraftverk	7,000,000	
c. Statens vattenfallsverks fastighetsför- valtning	50,000	7,050,000
5. Statens domäner	10,000 000	41,350,000
II. Statens aktier:		
1. Utdelning i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag:		
a. Enligt 1907 års överenskommelse	—	
b. Enligt 1908 års överenskommelse	638,750	
c. Enligt 1913 års överenskommelse	—	
d. Enligt 1918 års överenskommelse	638,750	
2. Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet	8,990,000	9,628,750

		Kronor
III. Statens utlåningsfonder (överskott):		
1. Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby . . .	92,000	
2. Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare	50,000	
3. Allmänna järnvägslånefonden	375,000	
4. Bibanelånefonden	—	
5. Vattenkraftslånefonden	90,000	
6. Allmänna byggnadslånefonden	—	
7. Odlingsslånefonden	25,000	
8. Egnahemsslånefonden	3,310,000	
9. Fiskerilånefonden	95,000	
10. Dräneringsfonden	100	
11. Norrländska nyodlingsfonden	20,000	
12. Jordförmedlingsfonden	25,000	
13. Lånefonden för inköp av ädla avelsston	100	
14. Täckdikningslånefonden	1,000	
15. Allmänna nyodlingsfonden	3,000	
16. Norrländska andelsmejerifonden	4,000	
17. Kraftledningslånefonden	220,000	
18. Gödselvärdslånefonden	20,000	
19. Lånefonden för mindre linberedningsanstalter	7,000	
20. Norrbottens nybyggeslånefond	500	
21. Lånefonden för inköp av renar	100	
22. Kolonisternas kreaturslånefond	1,000	
23. Hantverksslånefonden	6,000	
24. Rederilånefonden	270,000	
25. Torvindustrilånefonden	115,000	
		4,729,800
IV. Statsverkets fond av rusdrycksmedel		400,000
<i>Säger för. inkomster av statens produktiva fonder 56,108,550 kronor.</i>		
C. Andel i riksbankens vinst för år 1921		12,000,000
D. Andel i aktiebolaget Vin- och Spritcentralens vinst för år 1922 . .		5,000,000
E. I anspråk tagna kapitaltillgångar.		
I. Uppkomna av andra statsinkomster än lånemedel:		
1. Reservationer å vissa riksstatsanslag	6 858,930	
2. Statsverkets kassafond	67,993,834	
3. Allmänna byggnadslånefonden	500	
4. Värnskattefonden	573,356	
		75,426,620

	Kronor
II. Uppkomna av lånemedel:	
1. Allmänna järnvägslånefonden	112,000
Säger för i anspråk tagna kapitaltillgångar 75,538,620 kronor.	
F. Lånemedel.	
I. Fast upplåning	35,443,100
Summa	372,348,900

De av departementschefen sålunda i avseende
å beräkningen av statens ovan onförmälda tillgångar
och därmed sammanhängande ämnen gjorda hem-
ställanden och förslag, däri statsrådets övriga leda-
möter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Olga Gjörloff.

*Bil. Litt. A.***P. M.**

**angående sådana vid 1922 års utgång påräkneliga reservationer
å äldre anslagstitlar, vilka synas kunna tagas i anspråk
för statsregleringsändamål.**

Den inom finansdepartementet verkställda utredningen angående sådana vid 1922 års utgång påräkneliga reservationer å äldre anslagstitlar, vilka synas kunna tagas i anspråk för statsregleringsändamål, har i vad angår reservationer, där det belopp, som i varje fall kan komma ifråga, uppgår till minst 10,000 kronor, givit följande resultat.

Anslag under justitiedepartementet:

Enligt av fängvårdsstyrelsen gjord beräkning kunna följande reservationer den 31 december 1922 väntas bli förefintliga å nedannämnda anslag, nämligen:

R. 1920. II. E. 9.	Byggnads- och ändringsarbeten vid central-fängelset å Långholmen	kr.	40,000: —
T. 1919. II. B. 9.	Vissa reparationsarbeten m. m. vid de gamla fängelsebyggnaderna å slottsholmen i Malmö	»	65,000: —.

Jämlikt fängvårdsstyrelsens uppgift komma ifrågavarande två reservationer icke att bli erforderliga för fullgörande av vidtagna dispositioner.

Anslag under försvarsdepartementet:

Inhämtade upplysningar hava givit vid handen, att å nedannämnda anslags-titlar följande vid 1922 års utgång påräkneliga reservationer kunna för andra än ursprungligen avsedda ändamål tagas i anspråk, nämligen:

R. 1921. IV. 3. B. 1.	Sjökrigshögskolan	kr.	31,469: 90
T. 1918. IV. K. 1.	Kostnader för tryggnad av rikets neutralitet under år 1918	»	125,000: —
R. 1913. V.	Till anskaffning av båtmaterial för sjö-positioner	»	13,678: 33

Vad angår anslaget å 1918 års tilläggsstat till kostnader för tryggnad av rikets neutralitet under sagda år må påpekas, att anslaget ursprungligen ägde natur av förslagsanslag, högst, men att riksdagen sedermera i skrivelse den 19 december *Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.*

1918 (nr 32) medgav, att anslaget finge efter år 1918 tagas i anspråk icke blott för gäldande av sådana kostnader, som vore en följd av under samma år eller tidigare vidtagna dispositioner för neutralitetsskyddets upprätthållande, utan jämväl för bestridande av sådana utgifter, som kunde uppstå i samband med avvecklingen av det dåvarande neutralitetsskyddet.

Jämlikt uppgift från försvarsdepartementet utgjorde per den 1 december 1921 den återstående behållningen å ifrågavarande anslag omkring 132,000 kronor, varav vid 1922 års slut minst 125,000 kronor kunna beräknas vara disponibla för andra än det med anslaget avsedda ändamål.

I detta sammanhang torde böra anmärkas, att särskilt åtskilliga byggnadsarbeten, som falla under försvarsdepartementets ämbetsområde, för närvarande äro tillsvidade inställda i avvaktan på det resultat, vartill den pågående försvarsrevisionen kan leda. Uteslutet är därför icke, att vissa anvisade anslagsbelopp komma att vid utgången av år 1922 alltjämt vara odisponerade. I utredningsarbetets nuvarande läge har det emellertid ej ansetts möjligt att avgöra, huruvida dylika behållningar kunna bli disponibla för andra ändamål.

Anslag under socialdepartementet:

Enligt uppgift från socialstyrelsen funnos å det senast å 1922 års riksstat under femte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till anordnande av erkända alkoholistanstalter den 31 augusti 1921 tillgängliga bortåt 80,000 kronor. För år 1922 hava ytterligare anvisats 10,000 kronor. Då den förefintliga behållningen högst väsentligt överstiger det genomsnittliga årsbehovet, torde, även om anslag för ändamålet ej äskas för första halvåret 1923, ett belopp av förslagsvis 40,000 kronor kunna disponeras för andra syften.

Å det senast å 1922 års riksstat under femte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till avlöning åt civila läkarstipendiater kan enligt meddelande från medicinalstyrelsen vid 1922 års utgång beräknas en behållning av omkring 134,500 kronor, vilken icke är erforderlig för fullgörande av tidigare vidtagna dispositioner. Med utgångspunkt från styrelsens uppgift, att det årliga medelsbehovet för närvarande ej torde överstiga 15,000 kronor, synes, även om anslag för ändamålet ej begäres å övergångsstaten, av ifrågavarande reservation ett belopp av 100,000 kronor kunna överföras å budgetens inkomstsida.

Det å 1918 års rikstat uppförda reservationsanslaget till spetälskesjukhus i Dalarna utvisar för närvarande en odisponerad behållning av 104,869: 25 kronor. Då enligt uppgift från medicinalstyrelsen det tidigare förslaget att uppföra ett spetälskesjukhus i Dalarna numera torde få anses förfallet, lär det hinder ej möta att för andra budgetändamål använda sagda reservation.

Enligt uppgift från medicinalstyrelsen förefinnas vidare å 1913 års anslag till utvidgning och ändring av den elektriska anläggningen vid Lunds hospital och asyl, å 1911 års anslag till anläggning av ett hospital i närheten av Västervik samt å 1910 års anslag till uppförande vid Göteborgs hospital av en byggnad, avsedd för sinnessjuka av första betalningsklassen, odisponerade behållningar å 19,221: 58 kronor, 10,248: 40 kronor och 20,991: 52 kronor, vilka belopp böra kunna tagas i anspråk.

I enlighet med ovanstående skulle sålunda av reservationer å anslag under socialdepartementet kunna vid utgången av år 1922 disponeras följande belopp:

R. 1922. V. B. 31.	Anordnande av erkända alkoholistanstalter	kr. 40,000: —
R. 1922. V. C. 17.	Avlöning åt civila läkarstipendiater	» 100,000: —
R. 1918. VI. F. 22.	Spetälskesjukhus i Dalarna	» 104,869: 25
R. 1913. VI.	Till utvidgning och ändring av den elektriska anläggningen vid Lunds hospital och asyl	» 19,221: 58
R. 1911. VI.	Till anläggning av ett hospital i närheten av Västervik	» 10,248: 40
R. 1910. VI.	Till uppförande vid Göteborgs hospital av en byggnad, avsedd för sinnessjuka av första betalningsklassen	» 20,991: 52

Anslag under kommunikationsdepartementet:

Enligt vad uppgift från byggnadsstyrelsen giver vid handen, böra vid 1922 års slut följande reservationer kunna disponeras för andra än de med anslagen avsedda ändamålen, nämligen:

R. 1922. VI. D. 14.	Nytt landsstatshus i Göteborg	kr. 50,000: —
R. 1921. VI. D. 9.	Om- och påbyggnadsarbeten å de i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm befintliga byggnaderna	» 200,000: —
T. 1921. VI. B. 4.	Täckande av merkostnader å vissa pågående byggnadsföretag	» 78,000: —
T. 1921. VI. B. 6.	Inredande till tjänstelokaler av vinden i gamla riksdagshuset	» 72,000: —
T. 1919. VII. F. 11.	Merkostnader för pågående byggnadsföretag m. m.	» 45,000: —

Anslag under finansdepartementet:

Från mynt- och justeringsverket har inhämtats, att den reserverade behållningen å anslaget till bestridande av de med mynt- och justeringsverkets drift föränaade kostnader (1922. VII. B. 4) den 31 december 1921 kan beräknas till 3,093,412: 82 kronor, att mynt- och justeringsverkets inkomster under år 1922 torde komma att uppgå till sådant belopp, att de förslå till täckande av verkets utgifter för samma år, att däremot något avsevärdare inkomstöverskott för år 1922 ej synes vara att emotse, samt att alltså reservationen den 31 december 1922 torde bli ungefär densamma som vid slutet av år 1921.

Vid nu angivna förhållande lär ej möta att av den vid 1922 års utgång förefintliga reservationen å ifrågavarande anslag för statsregleringsändamål taga i anspråk ett belopp av förslagsvis 2,200,000 kronor.

Anslag under ecklesiastikdepartementet:

Enligt vad framgår av uppgift från byggnadsstyrelsen, böra vid utgången av år 1922 följande reservationer kunna användas för andra än de med anslagen avsedda ändamålen, nämligen:

R. 1921. VIII. I. 71.	Nybyggnad för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda	kr. 40,000: —
R. 1920. VIII. H. 16.	Byggnader m. m. för en vårdanstalt för blinda med komplicerat lyte	» 100,000: —

Anslag under jordbruksdepartementet:

Å det senast å 1920 års riksstat uppförda reservationsanslaget till bidrag till odlingsföretag m. m. förefanns enligt budgetredovisningen för år 1920 vid nämnda års slut en reserverad behållning av 10,250,000 kronor. Genom beslut av 1921 års riksdag har av sagda behållning för andra budgetändamål tagits i anspråk ett belopp av tillhopa 5,000,000 kronor.

Statens odlingskommitté har på förfrågan uppgivit, att enligt dess beräkningar reservationen å anslaget ifråga vid utgången av år 1921 kommer att uppgå till i runt tal 3,000,000 kronor, att enligt kommitténs uppskattning den vid slutet av år 1922 förefintliga reservationen å anslaget på grund av återlevereringar av medel kommer att ganska väsentligt överstiga den vid 1921 års slut befintliga reservationen, dock att kommittén ännu icke anser sig kunna beräkna storleken av de belopp, som kunna komma att återlevereras, samt att de reserverade medlen icke komma att tagas i anspråk för odlingsorganisationens verksamhet.

De sålunda lämnade uppgifterna synas giva vid handen, att vid utgången av år 1922 av ifrågavarande anslags reservation ett belopp av förslagsvis 3,000,000 kronor kan disponeras för statsregleringsändamål.

Enligt budgetredovisningen för år 1920 förefanns vid slutet av nämnda år å det senast å 1912 års rikstat upptagna anslaget till understödjande av sådana myrutdikningar och vattenavtappningar inom andra delar av riket än Norrland och Dalarna, vilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd (allmänna frostminskningsanslaget) en reservation av 191,022: 27 kronor. Då, sedan bidrag för det ändamål, som förevarande anslag varit avsett att tillgodose, från och med år 1913 utgår från allmänna och norrländska avdikningsanslagen, allmänna frostminskningsanslaget icke vidare anlitas, torde, enligt vad från lantbruksstyrelsen inhämtats, den kvarstående behållningen å anslaget ifråga kunna tagas i anspråk för budgetens finansiering.

I enlighet med ovanstående skulle sålunda av reservationer å anslag under jordbruksdepartementet kunna vid slutet av år 1922 för statsregleringsändamål användas följande belopp:

R. 1920. IX. K. 15.	Bidrag till odlingsföretag m. m.	kr. 3,000,000: —
R. 1912. IX.	Till understödjande av sådana myrutdikningar och vattenavtappningar inom andra delar av riket än Norrland och Dalarna, vilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd (allmänna frostminskningsanslaget)	» 191,022: 27

Anslag under handelsdepartementet:

Enligt vad en av lotsstyrelsen verkställd utredning utvisar, finnas å de reservationsanslag, som under åren 1914—1921 anvisats till olika säkerhetsanstalter för sjöfarten, behållningar å anslagsposter för arbeten, som numera slutförts, till belopp av omkring 107,850 kronor. Nämnade belopp torde utan olägenhet kunna överföras å budgetens inkomstsida.

På sätt framgår av budgetredovisningen för år 1920 förefunnos vid berörda års slut å det å 1918 års tilläggsstat uppförda anslaget till utdikning av staten tillhöriga bränntorvmossar samt å det å 1917 års riksstat upptagna anslaget till åtgärder för ökning av torvtillverkningen inom landet reserverade behållningar å 72,000 kronor resp. 42,436: 68 kronor. Då, enligt vad från kommerskollegium meddelats, dessa reservationer icke äro vidare behövlige för sitt ändamål, torde desamma kunna tagas i anspråk för statsregleringen.

Å anslag under handelsdepartementet torde sålunda följande reservationer kunna disponeras, nämligen:

R. 1922. X. B. 14.	Säkerhetsanstalter för sjöfarten.....	kr. 107,850: —
T. 1918. IX. A. 14.	Utdikning av staten tillhöriga bränntorvmossar »	72,000: —
R. 1917. IX. C. 44.	Åtgärder för ökning av torvtillverkningen inom landet	» 42,436: 68

Till pensionsväsendet hörande anslag:

Senast å 1922 års riksstat finnes under elfte huvudtiteln upptaget ett reservationsanslag till bleserade över- och underofficerare (1922. XI: B. 23) med 2,400 kronor. Den reserverade behållningen å anslagstiteln utgör, med inbegripande av nämnda belopp, 90,142: 71 kronor. Då utbetalningar från anslaget sedan lång tid tillbaka icke förekommit och icke heller framdeles lära vara att förvänta, synes den förefintliga reservationen utan olägenhet kunna disponeras för andra ändamål.

Stockholm den 31 december 1921.

Kurt Bergendal.

Bil. Litt. B.

Tabell rörande vissa statens inkomster.
Skatter.

Mantalspenningar.		Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
År 1918		962,634: 26	850,000: —
» 1919		934,101: 63	850,000: —
» 1920		950,748: 65	900,000: —
» 1921		—	900,000: —
» 1922		—	900,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 100,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 100,000: —		
Prästerskapets till statsverket indragna tionde.			
År 1918		1,031,891: 84	1,032,000: —
» 1919		1,410,003: 30	1,431,000: —
» 1920		1,693,558: 10	1,841,000: —
» 1921		—	2,176,140: —
» 1922		—	2,426,100: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 50,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 50,000: —		

Inkomst- och förmögen- hetsskatt.	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten beräknad inkomst		
		Skatt å inkomst och förmögenhet Kronor	B-skatt å aktiebolag m. fl. Kronor	Summa Kronor
År 1918 ¹	207,613,013: 95	—	—	102,000,000: —
» 1919 ¹	272,184,664: 39	—	—	196,000,000: —
» 1920	299,720,248: 69	216,000,000: —	6,500,000: —	222,500,000: —
» 1921	—	233,000,000: —	5,000,000: —	238,000,000: —
» 1922	—	178,000,000: —	7,000,000: —	185,000,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923:				
Skatt å inkomst och förmögenhet			kronor 8,400,000: —	
B-skatt å aktiebolag m. fl.			» 100,000: —	8,500,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923:				
Skatt å inkomst och förmögenhet			kronor 8,400,000: —	
B-skatt å aktiebolag m. fl.			» 100,000: —	8,500,000: —

¹ Inkl. extra inkomst- och förmögenhetsskatt.

Tabell rörande vissa statens inkomster.

		Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Bevillning av fast egendom samt av inkomst.			
År 1918		3,821,665: 16	2,200,000: —
» 1919		4,572,522: 89	3,100,000: —
» 1920		5,679,873: 07	3,800,000: —
» 1921		—	4,600,000: —
» 1922		—	4,600,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor		400,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 »		400,000: —	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.			
År 1918		154,727: 86	250,000: —
» 1919		283,240: 01	250,000: —
» 1920		392,534: 84	200,000: —
» 1921		—	200,000: —
» 1922		—	200,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor		150,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 »		150,000: —	

Stämpelmedel.	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten beräknad inkomst		
		Arvsskatt och skatt för gåva Kronor	Övriga stämpel- medel Kronor	Summa Kronor
År 1918	74,026,998: 65	7,500,000: —	19,000,000: —	26,500,000: —
» 1919	66,900,368: 71	8,500,000: —	31,500,000: —	40,000,000: —
» 1920	60,143,222: 81	15,000,000: —	37,000,000: —	52,000,000: —
» 1921	—	—	—	55,000,000: —
» 1922	—	—	—	54,000,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923..... kronor		22,000,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 »		25,000,000: —		

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Lastpenningar.		
År 1918	450,179: 89	900,000: —
» 1919	579,387: 78	900,000: —
» 1920	864,435: 05	800,000: —
» 1921	—	800,000: —
» 1922	—	500,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 250,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 250,000: —		
Byggnadsskatt.		
År 1921	—	6,500,000: —
» 1922	—	5,500,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 200,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » —		
Tullmedel.		
År 1918	36,479,355: 88	70,000,000: —
» 1919	99,952,781: 68	70,000,000: —
» 1920	144,674,951: 92	70,000,000: —
» 1921	—	110,000,000: —
» 1922	—	110,000,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 49,000,000: —		
Av departementschefen beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 49,000,000: —		
Sockerskatt.		
År 1918	11,463,271: 10	21,000,000: —
» 1919	17,536,164: 88	15,600,000: —
» 1920	26,646,281: 82	15,600,000: —
» 1921	—	19,000,000: —
» 1922	—	27,000,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 10,000,000: —		
Av departementschefen beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 10,000,000: —		

Tabell rörande vissa statens inkomster.

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Tobaksskatt.		
År 1918	28,715,775: 66	15,500,000: —
» 1919	43,495,993: 03	19,500,000: —
» 1920	45,638,745: 93	30,000,000: —
» 1921	—	40,000,000: —
» 1922	—	35,000,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 16,000,000: —		
Av departementschefen beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 22,000,000: —		
Brännvinstillverkningsskatt.		
År 1918	3,281,102: 35	8,225,000: —
» 1919	6,479,308: 56	2,800,000: —
» 1920	17,739,918: 70	8,000,000: —
» 1921	—	15,000,000: —
» 1922	—	17,000,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 6,000,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 6,000,000: —		
Rusdrycksförsäljningsmedel.		
År 1918	8,228,078: 77	4,000,000: —
» 1919	12,098,539: 49	6,000,000: —
» 1920	28,840,598: 84	12,000,000: —
» 1921	—	20,000,000: —
» 1922	—	30,000,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 21,000,000: —		
Av departementschefen beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 21,000,000: —		

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Maltskatt.		
År 1918	747,071: 16	3,000,000: —
» 1919	2,616,204: 45	500,000: —
» 1920	4,423,902: 32	1,800,000: —
» 1921	—	6,000,000: —
» 1922	—	4,400,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923 kronor 2,200,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923 » 2,200,000: —		
Omsättningsskatt och utskänkningsskatt å sprit- drycker.		
År 1921	—	41,000,000: —
» 1922	—	62,000,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923 kronor 30,000,000: —		
Av departementschefen beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923 » 35,000,000: —		

Uppbörd i statens verksamhet.

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Vattendomstolsavgifter.		
År 1919	40: —	15,000: —
» 1920	1,911: 70	40,000: —
» 1921	—	40,000: —
» 1922	—	40,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923 kronor 1,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923 » 1,000: —		

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Bidrag till försäkringsrådet och riks försäkrings- anstalten.		
År 1918	—	240,000: —
» 1919	653,431: 31	240,000: —
» 1920	993,493: 94	240,000: —
» 1921	—	640,000: —
» 1922	—	670,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor	300,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 »	300,000: —	
Avgifter för registrering av automobiler.		
År 1918	8,736: —	21,700: —
» 1919	101,359: —	22,500: —
» 1920	252,584: 55	10,000: —
» 1921	—	75,000: —
» 1922	—	250,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor	100,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 »	100,000: —	
Inkomst av myntning och justering.		
År 1918	882,101: 86	915,000: —
» 1919	333,099: 96	1,060,000: —
» 1920	487,183: 66	1,060,000: —
» 1921	—	1,060,000: —
» 1922	—	1,060,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor	530,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 »	557,000: —	

	Behållen inkomst enligt budget- recovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Bidrag till bankinspektionen.		
År 1918	86,986: 55	67,000: —
» 1919	109,585: 70	80,500: —
» 1920	111,386: 15	80,500: —
» 1921	—	81,150: —
» 1922	—	81,150: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 45,250: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 55,000: —		
Bidrag till fondinspektionen.		
År 1921	—	85,150: —
» 1922	—	85,150: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 43,750: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 50,500: —		
Kontrollstämpelmedel.		
År 1918	213,817: 88	100,000: —
» 1919	242,782: 20	100,000: —
» 1920	254,783: 76	125,000: —
» 1921	—	150,000: —
» 1922	—	150,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 50,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 ... » 300,000: —		
Denatureringsavgifter.		
År 1920	7,800: —	7,800: —
» 1921	—	93,600: —
» 1922	—	120,700: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 60,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 71,350: —		

Tabell rörande vissa statens inkomster.

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen	I riksstaten be- räknad inkomst
	Kronor	Kronor
Terminsavgifter från läroverken.		
År 1918	618,023: 75	550,000: —
» 1919	657,678: 32	550,000: —
» 1920	685,871: 44	550,000: —
» 1921	—	550,000: —
» 1922	—	650,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 225,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 225,000: —	
Avgifter för granskning av biografbilder.		
År 1918	38,371: 50	30,000: —
» 1919	83,454: 25	33,000: —
» 1920	103,216: 53	35,000: —
» 1921	—	60,000: —
» 1922	—	60,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 30,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 39,000: —	
Inkomster av statens reproduktionsanstalt.		
År 1921	—	155,000: —
» 1922	—	155,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 100,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 107,000: —	
Fyr- och båkmedel.		
År 1918	1,816,798: 04	2,500,000: —
» 1919	1,976,580: 49	2,500,000: —
» 1920	2,967,421: 50	2,500,000: —
» 1921	—	2,500,000: —
» 1922	—	2,500,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 800,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 800,000: —	

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Lotspenningar.		
År 1918	3,357,049: 84	1,200,000: —
» 1919	2,435,980: 10	1,200,000: —
» 1920	2,272,406: 17	1,200,000: —
» 1921	—	1,200,000: —
» 1922	—	1,800,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 750,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 750,000: —		
Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter.		
År 1918	1,394,333: 22	540,600: —
» 1919	1,146,472: 90	540,600: —
» 1920	1,143,244: 43	771,200: —
» 1921	—	777,600: —
» 1922	—	970,440: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 565,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 613,070: —		
Bidrag till försäkringsinspektionen.		
År 1918	188,427: 95	59,300: —
» 1919	202,620: 42	59,300: —
» 1920	336,850: 26	85,200: —
» 1921	—	85,200: —
» 1922	—	130,400: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 5,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 78,200: —		

Tabell rörande vissa statens inkomster.

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Inkomster av statens provningsanstalt.		
År 1920	239,421: 07	220,400: —
» 1921	—	279,050: —
» 1922	—	290,950: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	kronor 135,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923.....	» 137,200: —	

Inkomster av postsparbanksrörelsen.

	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
År 1921	718,995: —
» 1922	647,615: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	kronor 358,840: —
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	» 424,310: —

Diverse inkomster.

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
År 1918	2,958,798: 88	2,036,000: —
» 1919	9,083,217: 99	1,970,740: —
» 1920	16,653,018: 72	2,429,431: —
» 1921	—	2,800,000: —
» 1922	—	8,000,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	kronor 1,700,000: —	
Av departementschefen beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	» 4,000,000: —	

Statens aktier.

	Behållen inkomst enligt budget-redovisningen			I riksstaten beräknad inkomst		
	Enligt 1907 och 1908 Årens över- enskom- melser	Enligt 1913 och 1918 Årens över- enskom- melser	Summa	Enligt 1907 och 1908 Årens över- enskom- melser	Enligt 1913 och 1918 Årens över- enskom- melser	Summa
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Utdelning i Luos- savaara — Kilruna- vaara aktiebolag.						
År 1918	{ 901,682: 86 162,500: — }	{ — — }	{ 1,064,182: 86	{ 1,275,000: — 162,000: — }	{ — — }	{ 1,437,000: —
» 1919	{ 1,864,679: 78 481,250: — }	{ — 350,000: — }	{ 2,695,929: 78	{ 938,000: — 162,000: — }	{ — 350,000: — }	{ 1,450,000: —
» 1920	{ 640,504: 80 481,250: — }	{ — 350,000: — }	{ 1,471,754: 80	{ 1,200,000: — 481,250: — }	{ — 1,050,000: — }	{ 2,731,250: —
» 1921	{ — — }	{ — — }	{ —	{ 2,797,500: — 476,250: — }	{ 4,887,500: — 1,050,000: — }	{ 9,211,250: —
» 1922	{ — — }	{ — — }	{ —	{ 1,550,000: — 635,000: — }	{ — 950,000: — }	{ 3,135,000: —

Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923:

Enligt 1907 års överskommelse	kronor	—
» 1908 »	»	638,750: —
» 1913 »	»	—
» 1918 »	»	638,750: —

Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923:

Enligt 1907 års överskommelse	»	—
» 1908 »	»	638,750: —
» 1913 »	»	—
» 1918 »	»	638,750: —

	Behållen inkomst en- ligt budget- redovis- ningen Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet.		
År 1918	4,770,000: —	4,500,000: —
» 1919	7,685,000: —	4,500,000: —
» 1920	7,685,000: —	5,000,000: —
» 1921	—	6,380,000: —
» 1922	—	9,000,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 8,990,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 8,990,000: —	

Statens utlåningsfonder (överskott).

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby.		
År 1918	62,184: 44	50,000: —
» 1919	70,543: 88	65,000: —
» 1920	78,916: 23	68,000: —
» 1921	—	85,000: —
» 1922	—	100,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923..... kronor 92,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923..... » 92,000: —		
Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare.		
År 1918	83,805: 51	75,000: —
» 1919	64,768: 22	50,000: —
» 1920	73,150: 22	60,000: —
» 1921	—	115,000: —
» 1922	—	115,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923..... kronor 50,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923..... » 50,000: —		
Allmänna järnvägs-lånefonden.		
År 1918	1,531,446: 72	1,500,000: —
» 1919	2,773,717: 69	1,700,000: —
» 1920	1,831,051: 98	1,725,000: —
» 1921	—	1,819,000: —
» 1922	—	1,900,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923..... kronor 375,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923..... » 375,000: —		
Bibanelånefonden.		
År 1922	—	97,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923..... kronor —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923..... » —		

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Vattenkraftslånefonden.		
År 1921	—	80,000: —
» 1922	—	80,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor	90,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 »	90,000: —	
Allmänna byggnadslånefonden.		
År 1918	6,245: 13	26,000: —
» 1919	45,002: 23	24,500: —
» 1920	15,202: 76	23,000: —
» 1921	—	22,000: —
» 1922	—	20,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor	—	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 »	—	
Odlingslånefonden.		
År 1918	379,288: 32	350,000: —
» 1919	427,038: 94	350,000: —
» 1920	237,940: 68	400,000: —
» 1921	—	400,000: —
» 1922	—	400,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor	25,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 »	25,000: —	
Egnahemslånefonden.		
År 1918	1,698,424: 45	1,675,000: —
» 1919	1,815,699: 06	1,880,000: —
» 1920	2,073,660: 55	2,060,000: —
» 1921	—	2,190,000: —
» 1922	—	2,570,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor	3,310,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 »	3,310,000: —	

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Fiskerilånefonden.		
År 1918	79,454: 15	75,000: —
» 1919	80,564: 91	74,000: —
» 1920	79,420: 45	77,000: —
» 1921	—	89,000: —
» 1922	—	107,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 95,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 95,000: —	
Dräneringsfonden.		
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 100: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 100: —	
Norrländska nyodlingsfonden.		
År 1918	31,348: 41	34,000: —
» 1919	28,728: 92	36,000: —
» 1920	24,748: 79	40,000: —
» 1921	—	32,000: —
» 1922	—	23,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 20,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 20,000: —	
Jordförmedlingsfonden.		
År 1918	35,905: 87	40,000: —
» 1919	55,321: 99	60,000: —
» 1920	45,796: 95	50,000: —
» 1921	—	70,000: —
» 1922	—	70,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 25,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 25,000: —	

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Lånefonden för inköp av ädla avelsston.		
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 100: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 100: —		
Täckdikningslånefonden.		
År 1918	12,175: 83	12,000: —
» 1919	11,647: 50	16,000: —
» 1920	9,944: 27	17,000: —
» 1921	—	8,000: —
» 1922	—	8,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 1,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 1,000: —		
Allmänna nyodlingsfonden.		
År 1918	5,148: 71	6,000: —
» 1919	5,780: 84	7,000: —
» 1920	4,588: 17	8,000: —
» 1921	—	4,000: —
» 1922	—	5,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 3,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 3,000: —		
Norrländska andelsmejerifonden.		
År 1919	187: 50	5,000: —
» 1920	500: —	5,000: —
» 1921	—	6,000: —
» 1922	—	3,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 kronor 4,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923 » 4,000: —		

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Kraftledningslånefonden.		
År 1920	94,409: 89	100,000: —
» 1921	—	125,000: —
» 1922	—	320,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 220,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 220,000: —	
Gödselvärdslånefonden.		
År 1920	14,195: 34	30,000: —
» 1921	—	23,000: —
» 1922	—	30,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 20,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 20,000: —	
Lånefonden för mindre linberedningsanstalter.		
År 1921	—	10,000: —
» 1922	—	10,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 7,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 7,000: —	
Norrbottnens nybyggeslånefond.		
År 1921	—	5,000: —
» 1922	—	5,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 500: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 500: —	
Lånefonden för inköp av renar.		
År 1922	—	200: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 100: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 100: —	

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
Kolonisternas kreaturslånefond.		
År 1922	—	5,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 1,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 1,000: —	
Hantverkslånefonden.		
År 1918	3,301: 97	3,000: —
» 1919	6,283: 88	5,000: —
» 1920	7,492: 13	6,700: —
» 1921	—	6,800: —
» 1922	—	9,900: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 6,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 6,000: —	
Rederilånefonden.		
År 1918	472,342: 86	450,000: —
» 1919	536,291: 51	500,000: —
» 1920	582,880: 19	600,000: —
» 1921	—	600,000: —
» 1922	—	600,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 270,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 270,000: —	
Torvindustrilånefonden.		
År 1918	84,534: 28	120,000: —
» 1919	89,737: 59	130,000: —
» 1920	137,507: 04	200,000: —
» 1921	—	200,000: —
» 1922	—	200,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad in- komst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	kronor 115,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1923	» 115,000: —	

Tabell rörande vissa statens inkomster.
Statsverkets fond av rusdrycksmedel.

	Behållen inkomst enligt budget- redovisningen Kronor	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
År 1918	379,362: 82	200,000: —
» 1919	348,003: 10	300,000: —
» 1920	1,498,394: 99	360,000: —
» 1921	—	400,000: —
» 1922	—	400,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	kronor 400,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	» 400,000: —	

Andel i riksbankens vinst.

	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
År 1922	3,500,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	kronor —
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	» 12,000,000: —

Andel i aktiebolaget vin- och spritcentralens vinst.

	I riksstaten be- räknad inkomst Kronor
År 1922	10,000,000: —
Av riksräkenskapsverket beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	kronor 10,000,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1923	» 5,000,000: —

Bil. Litt. C.

Till Konungen.

Enligt § 8 av den för riksräkenskapsverket gällande instruktion åligger det detta ämbetsverk att varje år före den 10 december till Eders Kungl. Maj:t inkomma med förslag till beräkning av statsverkets inkomster vid nästföljande statsreglering ävensom med upplysning rörande

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

2 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

de förhållanden i övrigt, som äro av beskaffenhet att böra bringas till Eders Kungl. Maj:ts kännedom i och för uppgörande av Eders Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående statsverkets tillstånd och behov.

När riksräkenskapsverket nu till åtlydnad av denna föreskrift går att för första gången inför Eders Kungl. Maj:t framlägga en inkomstberäkning, är det under förhållanden, som i två väsentliga hänseenden skilja sig från dem, under vilka statskontoret förut haft att fullgöra samma åliggande. Riksräkenskapsverket syftar härmed å ena sidan på depressionen, vilken i år är vida mera framträdande än under närmast föregående år, och å andra sidan på omläggningen av budgetåret, som skall verkställas under år 1923.

I fråga om depressionen och dess sannolika varaktighet har riksräkenskapsverket sökt inhämta upplysningar ur föreliggande ekonomisk statistik, särskilt tabellerna i den inom kommerskollegium och socialstyrelsen med anlitande av tillkallade sakkunniga utarbetade och den 12 november 1921 från trycket utgivna »Översikt över det allmänna ekonomiska och sociala läget». Av dessa tabeller är det lätt att se, att för närvarande saknas den jämvikt mellan produktionskostnader och värdet å producerad vara, utan vilken produktionen icke kan komma i gång. Däremot är det givetvis vanskligt att förutsäga, huru länge detta tillstånd kan komma att vara. Då det likvisst är nödvändigt att göra något antagande i detta hänseende, har riksräkenskapsverket trott, att man på grund av den omständigheten, att depressionen är internationell, kan draga någon slutsats för vårt lands vidkommande av dess förlopp i andra länder. Ljusning i en internationell lågkonjunktur visar sig enligt äldre erfarenhet ofta först i Amerikas Förenta Stater, medan återverkan därav på svenska förhållanden icke kommer till synes förrän omkring ett år senare. Då nu, enligt ovannämnda översikt (sid. 14), meddelanden och rapporter om konjunkturerna i Förenta Staterna sedan någon tid tillbaka tala om en långsam men stadig förbättring i affärläget, torde man kunna hoppas, att i vårt land en vändning till det bättre skall inträda under loppet av nästkommande år.

Från och med mediet av år 1923 skall budgetåret omläggas till att hädanefter omfatta tiden 1 juli—30 juni. Härav följer, att den riksstat, som skall av 1922 års riksdag upprättas och angående vilken riksräkenskapsverket nu har att avgiva förslag, kommer att avse endast det första halvåret av år 1923. Den blivande omläggningen har också redan på förhand fört med sig, att det blivit en ofrånkomlig nödvändighet för bokföringen av statsregleringen vidkommande belopp att så-

som inkomst upptaga endast vad som verkligen till statsregleringen influtit och såsom utgift avföra endast vad som verkligen utbetalats. Under normala förhållanden har hittills denna kassabokföringsprincip icke behövt medföra någon ändring i avseende på beräkningen av de inkomstbelopp, som under ett visst år kunna förväntas från ett aflärsdrivande verk, eftersom förskjutningen av inkomster från ett år till ett annat blivit ungefär densamma i fråga om två på varandra följande år. Men såsom redan nämnts äro förhållandena för närvarande icke normala, och det ena året kan icke väntas bliva likt det andra. Härtill kommer, vad särskilt nu föreliggande beräkning beträffar, att den endast skall avse ett halft år. Av dessa skäl måste särskilt undersökas icke blott vilka inkomster som belöpa utan även vilka som inflyta under budgetperioden.

Riksräkenskapsverkets förslag till inkomstberäkning för första halvåret 1923 innefattas i bifogade tabell A. Vid upprättande härav har riksräkenskapsverket fäst avseende dels därpå, huruvida de å de särskilda inkomstitlarna under de senaste åren enligt räkenskaperna influtna belopp haft stigande eller fallande tendens, i vilket hänseende åberopas här bifogade, över de senaste fem årens egentliga statsinkomster upprättade tabell B, dels ock på de vid inkomstitlarna förekommande särskilda förhållanden, för vilka riksräkenskapsverket här nedan närmare redogör. I fråga om titlar under rubriken A II »Uppbörd i statens verksamhet», avsedda att upptaga avgifter från enskilda och bolag till bestridande av kostnaderna för nämnda verksamhet, har riksräkenskapsverket antagit, att, sedan verksamheten kommit över organisationsåren, avgifterna skola så bestämmas, att därmed även dyrtidstillägg och tillfällig avlöningsförbättring åt personalen kunna bestridas.

I de sifferuppgifter, som följa härafter, hava i allmänhet öretal avjämnats till närmaste krontal.

A. Egentliga statsinkomster.

I. Skatter.

Mantalspenningar. Å denna inkomstitel, som i riksstaterna för 1917, 1918 och 1919 var upptagen till 850,000 kronor och från och med 1920 höjts till 900,000 kronor, inflöto under år 1916 879,831 kronor, år 1917 887,240 kronor, år 1918 962,634 kronor, år 1919 934,102 kronor och år 1920 950,749 kronor.

4 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

Ehuru den egentliga uppbörden å denna och de tre följande titlarna försiggår under allmänna uppbördsterminerna i slutet av kalenderåret, torde dessa titlar dock böra med några mindre belopp uppföras även i en riksstat, som blott avser månaderna januari—juni, alldenstund alltid vissa sedan föregående år resterande belopp pläga inflyta under nämnda månader. Sålunda hava mantalspenningar influtit under första hälften av vartdera av åren 1918—1921 med respektive 139,473 kronor, 116,913 kronor, 120,927 kronor och 102,002 kronor. Riksräkenskapsverket föreslår därför, att titeln upptages i riksstaten för första halvåret 1923 med 100,000 kronor.

Prästerskapets till statsverket indragna tionde. Denna titel har i riksstaten för år 1922 upptagits till ett belopp av 2,426,100 kronor. Till grund för bestämmandet av detta inkomstbelopp låg en av kammarkollegium verkställd utredning angående den ersättning för prästerskapets tionde, som skall utgå från statsverket till kyrkofonden jämlikt 4 § i lagen om indragning till statsverket och avskrivning av prästerskapets tionde samt om ersättning därför den 9 december 1910. Enligt uppgift från kammarkollegium hava vid nu verkställd ny utredning ersättningarna för den tionde och de avgifter, som med nedannämnda eklelesiastikår indragits, upptagits till följande belopp:

år 1914—1915	fastställt belopp.....	kronor	32,584: 81
» 1915—1916	»	»	99,746: 59
» 1916—1917	»	»	353,646: 96
» 1917—1918	»	»	588,589: 97
» 1918—1919	»	»	683,957: 58
» 1919—1920	»	»	644,401: 22
» 1920—1921	»	»	692,129: 63
» 1921—1922	»	»	582,253: 79
» 1922—1923	beräknat	»	404,450: —
» 1923—1924	»	»	212,570: —

Summa kronor 4,294,330: 55.

På grund härav har kammarkollegium föreslagit, att det i riksstaten upptagna förslagsanslaget till ersättning för prästerskapets tionde måtte för första halvåret 1923 bestämmas till 2,147,200 kronor, och det bland inkomsterna under förevarande inkomstitel upptagna belopp samtidigt fastställas till 1,288,320 kronor.

Riksräkenskapsverket vill emellertid erinra därom, att enligt § 4 i ovanberörda lag den 9 december 1910 den av kammarkollegium jämlikt § 3

fastställda summan skall för varje ecklesiastikår *vid dess början* inlevereras från statsverket till kyrkofonden, under det att enligt § 6 i samma lag den till statsverket indragna tionden skall debiteras, uppbäras och redovisas i samband med kronouppbörden, således i slutet av kalenderåret. I riksstaten för första halvåret 1923 synes därför anslaget böra upptagas med hela sitt årsbelopp, i runt tal således 4,294,400 kronor, men inkomsttiteln endast med det belopp, som kan väntas inflyta i början av år 1923 av vad som vid uppbörden under år 1922 kommit på restlängd. Då under de första sex månaderna av vartdera av åren 1918—1921 å denna inkomsttitel influtit respektive 34,760 kronor, 31,013 kronor, 29,763 kronor och 115,724 kronor, har riksräkenskapsverket i tabell A upptagit ett runt belopp av 50,000 kronor.

Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse. Inkomst- och förmögenhetsskatt, bevillning, tillförde statsregleringen en behållen inkomst år 1919 av 145,127,652 kronor.

Vid nämnda års riksdag beslötos väsentliga ändringar i nådiga förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt den 28 oktober 1910. Dessa ändringar, vilka promulgerats genom nådiga förordningen den 31 oktober 1919 (Svensk författningssamling nr 733), innebära bland annat en förskjutning av skattetrycket från mindre till större inkomster och i fråga om beskattningen av aktiebolag och solidariska bankbolag införandet av en skatt å icke utdelad vinst, »B-skatten». En annan viktig ändring är, att skatten skall utgå med viss av riksdagen för varje särskilt år bestämd procent av de enligt i förordningen angivna grunder uträknade grundbelopp. För år 1920, då procenttalet var 155, uppgick den behållna inkomsten till följande belopp:

Skatt å inkomst och förmögenhet.....	kronor	289,097,447
B-skatt å aktiebolag m. fl.	»	10,622,801.

För år 1921 är procenttalet bestämt till 175, och i riksstaten för samma år upptogs skatten sålunda:

α. Skatt å inkomst och förmögenhet	kronor	233,000,000
β. B-skatt å aktiebolag m. fl.	»	5,000,000
		238,000,000.

Enligt från länsstyrelserna inkomna uppgifter har skatten detta år uttaxerats med 317,275,208 kronor.

I likhet med föregående inkomsttitlar inflyter denna skatt till sin vida övervägande del under de allmänna uppbördsterminerna under årets två sista månader. Vad som under första delen av ett år tillföres statsverket utgöres huvudsakligen av inbetalda restantier och på grund av

6 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

efterdebitering influtna belopp. Sålunda har under första halvåret 1921 influtit följande inkomstbelopp å denna skattetitel:

Skatt å inkomst och förmögenhet	kronor 8,453,137
B-skatt å aktiebolag m. fl.	» 107,587.

För 1922 utgår skatten liksom innevarande år med 175 procent av grundbeloppet och är i riksstaten uppförd med 185,000,000 kronor, därav skatt å inkomst och förmögenhet 178,000,000 kronor och B-skatt å aktiebolag 7,000,000 kronor.

Den ekonomiska depression, som redan i början av detta år föranledde Eders Kungl. Maj:t och riksdagen att sänka den beräknade statsinkomsten för år 1922 å förstnämnda undertitel med 55,000,000 kronor i förhållande till beräkningen i 1921 års riksstat, torde, såsom i det föregående antytts, få antagas komma att fortfara under en stor del av år 1922. Det synes därför icke vara osannolikt, att, ehuru skatten för år 1922 i riksstaten beräknas väsentligt lägre än för år 1920, det vid årsskiftet 1922—1923 på restlängd förda beloppet blir ungefär lika med det som restförts vid slutet av år 1920. Kan man sedermera för första halvåret 1923 hoppas på en begynnande återhämtning i ekonomiskt hänseende, vilket icke torde kunna betecknas såsom alltför sangviniskt, bör man för sistnämnda tidrymd hava rätt att beräkna en uppbörd å förevarande skattetitel ungefär motsvarande den som, enligt vad ovan anförts, förekommit under första halvåret 1921.

På grund härav har riksräkenskapsverket i tabell A uppfört inkomst- och förmögenhetsskatten sålunda:

α. Skatt å inkomst och förmögenhet	kronor 8,400,000
β. B-skatt å aktiebolag m. fl.	» 100,000 8,500,000.

Bevillning av fast egendom samt av inkomst, bevillning, i riksstaten för år 1922 upptagen till 4,600,000 kronor, har influtit under januari—juni 1918—1921 med respektive 254,963, 264,775, 399,704 och 484,519 kronor. Under erinran om vad riksräkenskapsverket här ovan anført om den allmänna kronouppbörden, uppför riksräkenskapsverket denna titel med 400,000 kronor. Till samma belopp torde även det å sjunde huvudtiteln anvisade extra reservationsanslaget »Bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting» böra upptagas.

Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, bevillning. Under denna titel sammanfattas de särskilda avgifter, som enligt förordningen den 23 oktober 1908 erläggas av vissa handlande och handels-expediter samt för vissa offentliga föreställningar, varförutom hit även

föras avgifter för rättighet till skogsfång och kolningsfrihet på allmänningar. Den behållna inkomsten av dessa avgifter har uppgått:

	Första halvåret	Hela året
år 1918 till	kronor 84,561	154,727
» 1919 »	» 121,669	283,240
» 1920 »	» 186,842	392,534
» 1921 »	» 203,060.	

Då inkomstiteln i 1921 — liksom i 1922 — års riksstat beräknats tillföra statsverket 200,000 kronor, förefinnes, enligt förestående tabell, redan vid juni månads utgång en behållning i förhållande till den beräknade årsinkomsten av 3,000 kronor. På grund härav torde uppbörden å inkomstiteln för första halvåret 1923 kunna utan fara beräknas till 150,000 kronor.

Stämpelmedel, bevillning, hava i den mån de till statsverket inlevererats, utgjort:

	Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor 35,003,599	74,026,999
» 1919	» 38,167,524	66,900,369
» 1920	» 37,310,525	60,143,222
» 1921	» 32,041,263.	

Enligt i statistiska centralbyrån utarbetade uppgifter å beloppet av de stämplat, som använts till nedannämnda handlingar, har detta belopp under åren 1917—1920 utgjort:

	1917	1918	1919	1920
Handlingar till lagfartsprotokollet	9,812,823	16,545,033	13,492,965	15,362,319
Handlingar till intecknings- och tomträttsprotokollen	1,028,598	1,483,696	2,132,093	2,420,490
Handlingar till äktenskapsförordsprotokoll	9,620	10,000	10,125	8,845
Handlingar till bouppteckningsprotokoll:				
Bouppteckningar	10,420,376	11,939,850	16,767,160	15,706,967
Testamenten, till vilka hänsyn ej tagits vid bouppteckningens stämpelbeläggning	902	1,673	210	2,512
Morgongävebrev	35	—	535	209
Avhandlingar om lösöre köp	7,907	14,827	28,252	37,015
Till länsstyrelserna avgivna deklarationer om gäva	2,127,432	2,854,591	4,786,082	1,223,305
Summa	23,407,693	32,849,670	37,217,422	34,761,662

8 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

Rörande arvsskatt och skatt för gåva utfärdades den 19 november 1914 nådig förordning (nr 381), vilken trätt i kraft den 1 januari 1915. Till dessa skatter äro av de i förestående statistik upptagna avgifter hänförliga, utom avgifterna för bouppteckningar och testamenten samt deklarationerna om gåva, även de i beloppen för rubriken »handlingar till lagfartsprotokollet» ingående stämpelavgifterna för gåvobrev och fideikommissbrev rörande fast egendom. Sammanlagt hava ifrågavarande skatter belöpt sig till:

år 1916	kronor	7,425,711
» 1917	»	12,969,997
» 1918	»	15,208,955
» 1919	»	21,728,394
» 1920	»	17,056,152.

Vid bedömandet av dessa siffror bör erinras, att från och med den 1 januari 1918 skattetariffen blivit ändrad genom nådiga förordningen den 19 juni 1917 (Svensk författningssamling nr 325). Vid framläggande av förslag härom ansåg föredragande departementschefen åtskilliga skäl tala för, att en ökning av arvsskattens avkastning kunde vara att förvänta såsom i hög grad sannolik. Så torde man med fullt skäl kunna antaga för visst, att genom penningvärdets påtagliga nedgång och därigenom uppkommen höjning av värdet å alla andra tillgångar behållningarna i bouppteckningarna komme att förete en avsevärd stegring redan på denna grund. Men även av andra orsaker borde man kunna beräkna en höjning av bouppteckningssummorna. De på många områden gynnsamma konjunkturerna för handel och industri samt även för jordbruket hade bidragit till skapandet av nya och ökning av redan befintliga förmögenheter, och denna förmögenhetstillväxt torde, enligt vad erfarenheten syntes bestyrka, hava orsakat en förskjutning med avseende å förmögenheternas fördelning i sådan riktning, att de törre förmögenheterna ökats till antalet och även till sitt belopp. Då nu den föreslagna höjningen av arvsskatten vore avsedd att träffa de större förmögenheterna, syntes det naturligt, att den inträdda förmögenhetstillväxten i förening med skatteförhöjningen skulle leda till en vida större årlig avkastning av arvsskatten än tidigare kunnat beräknas. Huru stor denna ökning kunde förväntas bliva, kunde naturligtvis icke exakt angivas. Många tecken, särskilt den erfarenhet, som vunnits genom den senaste tidens taxeringsresultat, tydde dock på att densamma bleve betydande. För sin del ansåg departementschefen, att förmögenhetstillväxten och den föreslagna skatteförhöjningen borde kunna

tillsammans åstadkomma en höjning av arvsskattens för år 1918 till 6,000,000 kronor beräknade belopp med åtminstone 25 procent eller sålunda med minst 1,500,000 kronor.

Sedermera har skattetariffen ånyo ändrats genom nådiga förordningen den 16 juli 1919 (Svensk författningssamling nr 422). Genom denna förordning, som trädde i kraft den 1 januari 1920, hava de för skattens beräknande uppgjorda tarifferna i medeltal höjts med 25 procent. I riksstaten för år 1920 beräknades med hänsyn till denna höjning inkomsten av arvs- och gåvoskatten till 15,000,000 kronor.

Vid sina inkomstberäkningar för åren 1921 och 1922 ansåg statskontoret, att på grund av redan då nedgående konjunkturer beräkningen av nu ifrågavarande skatt måste sänkas, för år 1921 till 13,000,000 och för år 1922 till 10,000,000 kronor. Då samma skäl till försiktighet nu göra sig gällande med ökad styrka, torde man för första halvåret av 1923 knappt kunna göra sig räkning på större skattebelopp än 4,000,000 kronor.

Vid propositionen nr 368 till innevarande års riksdag finnes fogad en av generalpoststyrelsen avgiven, den 14 maj 1921 dagtecknad inkomstberäkning rörande stämpelmedlen, däri bland annat anförts:

»Vad stämpelintäkterna för de fyra första månaderna år 1921 beträffar hava dessa, enligt postverkets räkenskaper, belöpt sig till

för januari	kronor 6,680,080	
» februari.....	» 5,040,367	
» mars.....	» 5,046,984	
» april.....	» 5,679,678	kronor 22,447,109.

Beloppen för motsvarande månader år 1920 hava, likaledes enligt postverkets räkenskaper, utgjort:

för januari	kronor 8,708,875	
» februari.....	» 5,370,372	
» mars.....	» 5,982,466	
» april.....	» 7,164,020	kronor 27,225,733.

Stämpelmedlen visa således en minskning under första tredjedelen av år 1921 av kronor 4,778,624.

Om man antager, att stämpelmedlen skulle uppgå till lika stora belopp under vart och ett av årets tertial, skulle årssumman för år 1921 belöpa sig till 67,341,327 kronor. Jämför man emellertid från år 1915, då postverket övertog stämpelväsendets handhavande, influtna stämpelmedel under de fyra första månaderna av varje år med vad som i stämpel-

10 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

medel inkommit under andra och tredje tredjedelen av samma år, visar det sig, att till och med år 1917 stämpelintäkterna varit högre under de två senare tertialen än under det första, att under år 1918 intäkterna under andra tertialet varit mindre och under tredje tertialet större än under det första, samt att från och med år 1919, då en omsvängning ägde rum, stämpeluppbörden varit störst under första tertialet. Minskningen under påföljande fyramånadersperioder i förhållande till årets första tertial har, uttryckt i procent, utgjort:

andra tertialet år 1919	29.2	procent
tredje » » »	24.0	»
andra » » 1920	20.5	»
tredje » » »	26.0	»

Under antagande att stämpelinkomsterna under återstoden av innevarande år skulle ställa sig proportionsvis lika som under år 1920, skulle man vid kalkylerandet av beloppet utav stämpelmedlen för hela innevarande år erhålla följande siffror:

influtna stämpelmedel under första tertialet	kronor	22,447,109
beräknade » » andra » , minskning 20.5 procent å 22,447,109 kronor	»	17,845,452
beräknade stämpelmedel under tredje tertialet, minskning 26.0 procent å 22,447,109 kronor	»	16,610,861
Summa kronor		56,903,422

eller avrundat 57,000,000 kronor.

Erfarenheterna från föregående år i fråga om de verkliga stämpelintäkternas förhållande till de i riksstaten beräknade kunde möjligen giva anledning att räkna med något större siffra än 57,000,000 kronor. På grund av den rådande ekonomiska depressionen synes detta dock knappast vara tillrådligt.»

Vad beträffar stämpelmedlen för år 1922, ansåg generalpoststyrelsen, att, under antagande att man icke behövde räkna med större depression än under år 1921, man möjligen skulle kunna höja det i statsverkspropositionen beräknade beloppet, 50,300,000 kronor, till samma belopp, som, enligt vad ovan sagts, dåmera ansetts kunna beräknas inflyta under år 1921, eller 57,000,000 kronor. Försiktigheten torde emellertid få anses bjuda att icke upptaga så högt belopp. Vilken summa man skulle kunna räkna med, vore givetvis mycket vanskligt att avgöra. Så vitt emellertid då kunde bedömas, torde åtskilliga skäl tala för att ett belopp av 54,000,000 kronor skulle komma verkligheten så nära som det över huvud taget, med ledning av nuvarande förhållanden, vore möjligt att förutse.

Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923. 11

I skrivelse den 25 oktober 1921 till riksräkenskapsverket meddelar generalpoststyrelsen:

»De sammanlagda stämpelintäkterna i runda tal, månad för månad, under år 1920 samt t. o. m. utgången av september månad av år 1921 framgå av nedanstående tablå, vari jämväl utsatts kvartalssummorna och minskningen uttryckt i procent år 1921 i förhållande till motsvarande kvartal år 1920:

M å n a d	Å r 1 9 2 0		Å r 1 9 2 1		
	Uppbörd per månad miljoner kronor	Uppbörd per kvartal miljoner kronor	Uppbörd per månad miljoner kronor	Uppbörd per kvartal miljoner kronor	Minskning från år 1920 i %
Januari.....	8.71	20.08	6.69	16.80	16.3
Februari	5.38		5.06		
Mars.....	5.99		5.05		
April	7.16		5.68		
Maj	4.69	17.22	4.37	13.24	23.1
Juni	5.37		3.19		
Juli	8.06		4.76		
Augusti	3.61		2.44		
September	4.03	15.70	2.81	10.01	36.2
Oktober	6.71		—		
November	4.83		—		
December.....	5.19		—		
Summa	—	¹ 69.23	För 9 månader	40.05	—

De i stämpeluppbörden ingående belopp för stämpel å aktiebrev m. m. hava utgjort:

K v a r t a l	År 1920 miljoner kronor	Å r 1 9 2 1	
		Miljoner kronor	Minskning i förhållande till 1920 i %
1:a kvartalet.....	3.106	1.561	49.7
2:a »	2.040	1.504	26.3
3:e »	1.708	1.059	38.0
4:e »	2.264	—	—
Summa	9.138	4.124	—
		för 9 månader	

¹ Detta belopp innefattar hos postverket under ifrågavarande år influtna stämpelmedel inklusive punschskatt, och är icke jämförbart med det här ovan angivna beloppet, 60,143,222 kronor, av till statsverket under samma år inlevererade stämpelmedel.

12 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

Under tiden 1—20 oktober 1921 har aktiestämpelskatten belöpt sig till endast cirka 248,000 kronor.

Om man räknar med, att stämpelintäkterna under årets sista kvartal skulle förhålla sig till sagda intäkter under 4:e kvartalet 1920 liksom desamma göra under 3:e kvartalen av de båda åren, skulle de för 4:e kvartalet 1921 komma att uppgå till (16.23 miljoner med avdrag av 36.2 % därå) cirka 10.35 miljoner och för hela året till i runt tal 50.4 miljoner. Med hänsyn emellertid till den stadiga nedgång, stämpeluppbörden visar, synes anledning förefinnas att för återstoden av året räkna med ännu större minskning mot föregående år än förenämnda 36.2 %, och generalpoststyrelsen anser för sin del försiktigheten bjuda att icke räkna med högre stämpeluppbörd under år 1921 än 47 miljoner. Detta skulle innebära en nedsättning utav det i riksstaten upptagna beloppet, 57 miljoner, med icke mindre än 10 miljoner. Generalpoststyrelsen anser sig emellertid böra uttala, att enligt styrelsens åsikt en ännu större nedgång i stämpeluppbörden under sista kvartalet än vad av ovanstående framgår måhända kan vara att befara.

För år 1922 äro inkomsterna av stämpelmedlen i riksstaten upptagna till 54 miljoner. Om man icke behövde taga i beräkning en ännu större depression under år 1922 än under innevarande år, skulle man möjligen även för år 1922 kunna räkna med en stämpeluppbörd av 47 miljoner. Uteslutet är ju icke heller, att det ekonomiska läget kan komma att ljusna så mycket under året, att verkningarna därav bliva märkbara även på stämpelinkomsterna. Det synes emellertid, som talade åtskilliga skäl för att snarare räkna med minskning än ökning uti desamma. Under antagande att minskningen i förhållande till det i riksstaten upptagna beloppet skulle bliva lika stor under år 1922 som ovan beräknats för år 1921, skulle stämpeluppbörden under år 1922 komma att uppgå till omkring 44 miljoner.

För första halvåret 1923 är, såsom ligger i sakens natur, ännu vanskeligare att med någon grad av tillförlitlighet kunna kalkylera stämpelintäkternas storlek. Såsom förhållandena nu äro anser generalpoststyrelsen sig icke kunna framlägga annan kalkyl, än att stämpeluppbörden under första halvåret 1923 upptages till ungefär samma belopp som för halva år 1922, eller i runt tal 22 miljoner.»

Riksräkenskapsverket har sedermera från generalpoststyrelsen erhållit uppgift om att stämpelmedlen influtit

1 oktober—31 december 1920 med	kronor	16,230,616
--------------------------------------	--------	------------

1 januari—30 september 1921	»	» 40,006,642
-----------------------------	---------	--------------

Summa kronor	56,237,258.
--------------	-------------

Häri ingå för försålda överlåtelsestämplar följande belopp:

1 oktober—31 december 1920	kronor	865,411
1 januari—30 september 1921	»	1,714,080

Summa kronor 2,579,491.

Riksräkenskapsverket, som i likhet med generalpoststyrelsen inser vanskligheten under nuvarande förhållanden av en noggrannare kalkyl, har i tabell A upptagit stämpelmedlen till 22,000,000 kronor.

Lastpenningar, bevilling, hava lämnat en behållen inkomst

	Första halvåret	Hela året
år 1918	273,614	450,180
» 1919	242,812	579,388
» 1920	393,755	864,435
» 1921	237,732.	

I det statsrådsprotokoll, som under rubriken »Inkomsterna» är bilagt innevarande års statsverksproposition, läses å sid. 35 följande anförande av statsrådet och chefen för finansdepartementet.

»I sitt yttrande rörande inkomstberäkningen i samband med framläggandet av statsverkspropositionen för 1920 års riksdag meddelade dåvarande chefen för finansdepartementet, att frågan, huruvida lastpenningarna borde bibehållas eller ej, vore föremål för utredning inom generaltullstyrelsen. Utredningen ifråga avsåge även spörsmålet om en eventuell omreglering av fyr- och båkmedlen.

Uti sitt i ämnet avgivna den 22 januari 1920 till finansdepartementet inkomna utlåtande har generaltullstyrelsen dels funnit sig böra ifrågasätta lastpenningarnas avskaffande och att för detta ändamål åtgärder måtte vidtagas för upphävande av § 14 tulltaxeförordningen, dels ock förklarat sig anse, att frågan om fyr- och båkavgiftens omläggning borde hänskjutas till särskild utredning. I ett den 13 mars 1920 gemensamt avgivet utlåtande hava sedermera kommerskollegium och statskontoret anslutit sig till den av generaltullstyrelsen uttalade uppfattningen, att lastpenningarna böra avskaffas. Beträffande frågan om fyr- och båkavgiften anmälde kommerskollegium i samma utlåtande, att kollegium senare komme att avgiva yttrande i ärendet.

Under dessa omständigheter har jag ansett det böra tagas under allvarligt överbäggande, huruvida lastpenningarna alltjämt böra bibehållas. Då emellertid kommerskollegium sedermera i ett den 6 december 1920 avgivet yttrande rörande spörsmålet om ändrad grund för fyr- och båkavgiftens utgående m. m. hemställt, att det måtte uppdragas

14 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

åt särskilda sakkunniga att verkställa en allsidig utredning angående möjligheten och lämpligheten av en ändring av nuvarande system för beräklandet och uppbörden av allmänna sjöfartsavgifter med undantag av lotsavgifter, har jag funnit övervägande skäl tala för att icke för närvarande upptaga frågan om lastpenningarna till avgörande utan att låta densamma bli föremål för fortsatt bedömande i samband med spörsmålet om sjöfartsavgifterna i övrigt.

På grund härav har jag bibehållit lastpenningarna i staten och där föreslagit dem till uppförande med det av statskontoret angivna belopp».

Då riksräkenskapsverket hos kommerskollegium inhämtat, att den utredning angående lastpenningar i samband med spörsmålet om sjöfartsavgifterna i övrigt, som i anförandet till statsrådsprotokollet antydes, icke på ännu ett år kan väntas bli slutförd, läser titeln böra uppföras även i riksstaten för första halvåret 1923. I riksstaten för år 1922 är den beräknad till 500,000 kronor. Riksräkenskapsverket har ansett sig kunna i tabell A upptaga den till 250,000 kronor.

Byggnadsskatt, bevillning. Under denna titel skall enligt förordningen om byggnadsskatt den 19 november 1920 (nr 765) under vartdera av åren 1921 och 1922 i städer, köpingar och andra samhällen, där byggnadsstadgan för rikets städer är gällande, till staten utgöras en särskild skatt för beredande av medel till främjande av bostadsproduktionen. Skatten är i riksstaterna för åren 1921 och 1922 upptagen med belopp av respektive 6,500,000 kronor och 5,500,000 kronor och motsvaras å utgiftssidan i riksstaten för 1921 av ett reservationsanslag å 6,500,000 kronor (1921 : V F 1) till understöd åt kommuner m. fl. för uppförande av vissa bostadsbyggnader, att av byggnadsskatt direkt utgå, samt i riksstaten för 1922 dels av ett reservationsanslag å 1,500,000 kronor (1922 : V F 1) för enahanda ändamål, dels under utgifter för kapitalökning (VI. Återbetalning av tillfälliga lånemedel) av ett förslagsanslag, högst å 4,000,000 kronor till återbetalning av det å 1920 års tilläggsstat under sjätte huvudtiteln anvisade reservationsanslag till understöd åt kommuner m. fl. för uppförande av vissa bostadsbyggnader.

Någon inkomst under denna skattetitel har under första halvåret 1921 icke tillförts statsverket, enär densamma skall uppbäras och redovisas i enahanda ordning som allmänna bevillningen och i samband med denna. Därest Eders Kungl. Maj:t och riksdagen besluta, att denna skatt skall utgå även under år 1923, komma i allt fall, med samma bestämmelser om uppbörden därav, som nu gälla, endast inflytande restantier från år 1922 att vara att påräkna såsom inkomst

för första halvåret 1923. Denna inkomst har riksräkenskapsverket, med ledning av förhållandena vid inkomst- och förmögenhetsskatten, beräknat till ett belopp av 200,000 kronor.

Då emellertid inflytande medel under denna titel äro avsedda att utgå till understöd för bostadsbyggande, torde, i händelse av inkomstitelns uppförande i riksstaten för första halvåret 1923, densamma böra å utgiftssidan motsvaras av ett anslag till samma belopp.

Tullar och acciser.

Tullmedel, bevillning, hava lämnat en behållen inkomst

		Första halvåret	Hela året
år 1918	av kronor	17,564,946	36,479,355
» 1919	» »	32,962,109	99,952,782
» 1920	» »	73,037,723	144,674,952
» 1921	» »	46,320,700.	

I riksstaten för år 1922 äro tullmedel upptagna till ett belopp av 110,000,000 kronor.

Den avsevärda stegring av tulluppbörden, som inkomstsiffrorna för åren 1918—1920 angiva, har, såsom synes, under innevarande år efterträts av en betydande nedgång. Tydligt är ock, att den rådande lågkonjunkturen och den stagnation i affärslivet, som denna för med sig, måste i fråga om denna del av statsmedelsuppbörden spela en högst väsentlig roll. Generaltullstyrelsen synes också förvänta en fortsatt minskning av tullintäkterna även för första halvåret 1923. I en till riksräkenskapsverket inkommen promemoria äro nämligen tullmedlen för denna tid, med stöd av förhållandena under innevarande år, beräknade till 50,000,000 kronor. Avdragas härifrån avkortningar och restitutioner, enligt erfarenheten för innevarande år beräknade till 1,000,000 kronor, återstå 49,000,000 kronor, med vilket belopp riksräkenskapsverket uppfört denna titel i förslagstabellen.

Sockerskatt, bevillning. Enligt den av 1905 års lagtima riksdag antagna beskattningen av socker skulle för allt socker, som efter den 1 september 1906 inom riket tillverkades eller dit infördes, vid sockrets utlämnande till fritt bruk erläggas en skatt med 13 öre för kilogram. För socker, som till riket infördes, skulle därjämte erläggas tull enligt tulltaxan. 1908 års riksdag höjde emellertid skattesatsen för åren 1909—1911 till 15 öre, för år 1912 till 15 1/2 öre och för tiden där- efter till 16 öre för kilogram. Från denna höjning undantogs dock

16 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

det socker, som tillverkades vid de redan anlagda råsockerfabrikerna i Östergötland och Västergötland samt vid den under anläggning varande råsockerfabriken på Öland, för vilket sockerskatten fortfarande intill 1913 års utgång skulle utgå med det gamla beloppet eller 13 öre per kilogram. 1913 års riksdag medgav de förenämnda råsockerfabrikerna ytterligare lindring i sockerskatten och fastställde skattebeloppet för socker från dessa fabriker för tiden intill 1918 års utgång till 12 öre för kilogram. För det socker, som vid mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolags råsockerfabriker i Östergötland och Västergötland samt på Öland tillverkas av betor, odlade annorstädes än i Skåne, Halland och Blekinge samt på Gottland, och utlämnas till fritt bruk antingen omedelbart från samma fabriker eller från raffinaderiet i Lidköping efter där verkställd raffinering, utgår skatten under tiden till 1921 års utgång med 12 öre för varje kilogram, enligt kungl. förordningen den 16 maj 1918 (Svensk författningssamling nr 362).

I riksstaten för år 1922 har sockerskatten beräknats giva en inkomst av 27,000,000 kronor.

Den behållna uppbörden å inkomstiteln har utgjort:

		Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor	7,453,830	11,463,271
» 1919	»	7,911,060	17,536,165
» 1920	»	13,156,315	26,646,282
» 1921	»	11,231,100.	

I en till riksräkenskapsverket avgiven P. M. den 18 sistlidne oktober anför chefen för kontrollstyrelsen:

»Under åren 1914, 1915 och 1921 hava under första halvåren utlämnats till fritt bruk följande mängder socker, beräknat såsom råsocker, nämligen 1914 70,592 ton, 1915 69,702 ton och 1921 65,987 ton eller sammanlagt 206,281 ton. I medeltal har alltså under ifrågasvarande år utlämnats 68,760 ton, vilket omräknat till raffiad utgör 61,884 ton eller i runt tal 62,000 ton raffiad.

Det kan i detta sammanhang förtjäna att erinras, att utlämning till fritt bruk av socker under första halvåret av år 1921 varit avsevärt liten och att i följd härav det icke är osannolikt, att konsumtionen under första halvåret av kommande år, även om depressionen komme att fortfara, bleve åtminstone något tusental ton större.

Om man utgår från att konsumtionen under första halvåret 1923 kommer att bliva ungefär densamma, som medelförbrukningen under åren

1914, 1915 och 1921, och då endast en skattesats under sagda halvår kommer att tillämpas, eller 16 öre per kilogram, kan sockerskatten för sagda halvår beräknas till 9,920,000 kronor eller i runt tal 10,000,000 kronor.»

Med detta belopp har riksräkenskapsverket infört sockerskatten i sin förslagstabell.

Tobaksskatt, bevillning, är i 1922 års riksstat upptagen till 35,000,000 kronor.

I skrivelse den 11 oktober detta år har aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, med framhållande av svårigheten att bedöma, i vad mån depressionen och arbetslösheten kunna komma att öva inflytande på tobaksförbrukningen, meddelat, att under de senast tilländalupna månaderna en högst betydande minskning i cigarrförbrukningen iakttagits, vilket visade att cigarrökare i stor utsträckning övergått till förbrukning av billigare tobaksvaror. »Nedgång i förbrukningen förekommer även beträffande andra tobaksvaror ehuru i mindre grad. Otvivelsaktigt är en fortsatt genomsnittlig nedgång av värdet å konsumtionen av tobaksvaror under den närmaste tiden att förvänta. Huruvida dylik nedgång kommer att fortsätta även under 1923, är, ehuru troligt, omöjligt att med bestämdhet förutse; härtill kommer att omsättningen under årets första månader i regel är mindre än under sommarmånaderna.»

På grund av vad sålunda anförts föreslår bolaget, att skatten skall för tiden januari—juni 1923 upptagas till 16,000,000 kronor, vilket belopp bolaget dock anser vara högt beräknat.

Den sålunda föreslagna siffran understiger vad som under första halvåret 1920 och 1921 influtit å denna skattetitel, eller respektive 18,286,649 och 17,218,238 kronor, med i runda tal respektive 2,300,000 kronor och 1,200,000 kronor. Med hänsyn till de ovan anförda omständigheterna bjuder emellertid försiktigheten att beräkna tobaksskatten för första halvåret 1923 till det av bolaget angivna beloppet 16,000,000 kronor, som av riksräkenskapsverket uppförts i tabell A.

Brännvinstillverkningskatt, bevillning, är i riksstaterna för nedan-nämnda år uppförd med följande belopp:

år 1918	med kronor	8,225,000
» 1919	»	2,800,000
» 1920	»	8,000,000
» 1921	»	15,000,000
» 1922	»	17,000,000.

18 **Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.**

Den behållna inkomsten har utgjort:

		Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor	1,751,551	3,281,102
» 1919	»	3,351,498	6,479,309
» 1920	»	7,703,784	17,739,919
» 1921	»	4,228,179.	

I skrivelse av den 12 oktober 1921 har kontrollstyrelsen meddelat, att brännvinstillverkningsskatten kunde antagas för första halvåret 1923 komma att inflyta med 6,000,000 kronor. Vid denna beräkning har man, efter vad chefen för kontrollstyrelsen anför i sin under rubriken »sockerskatt» citerade P. M. den 18 oktober, »utgått från en något minskad konsumtion för hela år 1923, i följd varav skatten skulle lämna ett nettobelopp av 16,000,000 kronor. En sådan nedräkning av skattens belopp, i jämförelse med de belopp, vartill skatten beräknats i 1922 års riksstat, torde vara befogad med hänsyn till rådande restriktioner i avseende å rusdrycksförsäljningen.»

»För erhållande av siffran för första halvåret under år 1923 har man att iakttaga, att tillverkningsskatten icke likformigt inflyter i statskassan under ett kalenderår. På grund av rättigheten att för det å allmänt nederlag inlagda brännvinet erhålla påföringsbevis bliva de kontanta inbetalningarna för påford skatt i allmänhet större under senare halvåret. Skatten kan därför under första halvåret 1923 beräknas giva allenast 6,000,000 kronor, under det att återstoden, 10,000,000 kronor, skulle inflyta under senare halvåret 1923.»

Riksräkenskapsverket har i tabell A uppfört brännvinstillverknings-skatten med 6,000,000 kronor.

Rusdrycksförsäljningsmedel. Å denna titel, som är avsedd att upptaga rusdrycksbolagens vinstmedel för föregående år, hava till statsverket influtit i behållen inkomst under nedanstående år följande belopp:

		Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor	8,096,366	8,228,079
» 1919	»	12,062,994	12,098,539
» 1920	»	28,824,839	28,840,599
» 1921	»	37,383,088.	

I 1921 års riksstat äro rusdrycksförsäljningsmedlen upptagna till 20,000,000 kronor och i 1922 års riksstat till 30,000,000 kronor, en höjning i beräkningen, som, enligt vad kontrollstyrelsen i skrivelse den 26 oktober 1921 erinrar, företogs med hänsyn till resultatet av rusdrycksförsäljningsbolagens verksamhet under 1920 och 1921.

I samma skrivelse anför kontrollstyrelsen vidare, att styrelsen »numera infordrat uppgifter om de belopp, de olika bolagen kunna beräknas lämna i vinst av rörelsen under år 1921 — dessa vinstbelopp skola inbetalas till statsverket inom mars månads utgång 1922. Därvid har det visat sig, att det sammanlagda beloppet av denna vinst icke uppgår till mera än ungefär 21,000,000 kronor. Såsom medverkande orsaker till denna betydande nedgång av vinstmedlen i jämförelse med föregående år må anföras *dels* den allmänna depressionen, som åstadkommit att konsumenterna numera förbruka billigare varor, varå försäljningsvinsten blir mindre, *dels* en nedgång i konsumtionen, framkallad av konjunkturförsämringen, den starka beskattningen av spritdrycker genom omsättnings- och utskänkningsskatten samt på många orter av en skärpning av restriktionerna, *dels ock* av den höjda inkomst- och förmögenhetsskatten, som medfört att bolagen varit nödsakade att göra betydande reservationer för skatter.

Då försiktigheten synes bjuda, att man för första halvåret av år 1923 icke räknar med större inkomst av här ifrågavarande medel än som kan komma att inflyta under år 1922, torde rusedrycksförsäljningsmedlen i förslaget till riksstat för första halvåret 1923 böra beräknas till 21,000,000 kronor.»

Detta belopp har av riksräkenskapsverket uppförts i bilaga A.

Maltskatt, bevillning, tillförde statsverket under nedannämnda år följande inkomstbelopp:

		Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor	425,593	747,071
» 1919	»	590,645	2,616,204
» 1920	»	1,891,331	4,423,902
» 1921	»	1,525,929.	

Vid en jämförelse mellan sifbertalen för första och andra halvåren av 1918—1920 visar sig således, att under 1918 något över hälften av årsinkomsten faller på första halvåret, medan under 1919 och 1920 den vida övervägande delen influtit under senare halvåret. Detta beror emellertid, enligt meddelande från kontrollstyrelsen på under sistnämnda år rådande tillfälliga förhållanden; för framtiden läser man kunna räkna på, att uppbörden å denna skattetitel kommer att jämnt fördela sig över hela året.

Kontrollstyrelsen anförde 1920 angående denna skatt, bland annat, att det syntes vara ganska sannolikt, att under de närmaste åren någon tillverkning av maltdrycker av klass III icke skulle komma att påbörjas.

»Med hänsyn härtill», fortsätter styrelsen, »och då för tillverkning av malt-drycker av klass III åtgår större mängd malt än för tillverkning av samma kvantitet andra maltdrycker, kan det antagas, att av denna orsak någon väsentligare höjning av maltskattens influtna belopp icke kommer att ske. Å andra sidan kan det antagas, att maltskatten för framtiden icke kommer att vara underkastad någon — i varje fall mera avsevärd — sänkning, enär, enligt vad erfarenheterna under 1920 giva vid handen, allmänheten i stor utsträckning övergått till att förtära maltdrycker av klass II — de enda skattepliktiga maltdrycker, som för närvarande tillverkas, och denna förbrukning torde icke komma att i någon mera märkbar grad minskas.» På grund av sålunda angivna omständigheter ansåg kontrollstyrelsen, att man med största sannolikhet kunde räkna med att malt-skatten under åren 1921 och 1922 komme att inflyta med ungefär samma belopp som under 1920, eller omkring 4,400,000 kronor. Med detta belopp är skatten även uppförd i 1922 års riksstat, medan den för 1921 är beräknad till 6,000,000 kronor och alltså efter all sannolikhet, såvitt man kan döma efter inkomstsiffran för första halvåret, kommer att vid årsskiftet förete en avsevärd brist.

I sin av riksräkenskapsverket förut åberopade skrivelse den 12 oktober uttalar kontrollstyrelsen den uppfattningen, att maltskatten kan antagas under första halvåret 1923 inflyta med 2,200,000 kronor, och förutsätter styrelsen därvid en årsinkomst av 4,400,000 kronor, eller samma belopp som är upptaget i riksstaten för 1922.

Riksräkenskapsverket har i förslagstabellen uppfört maltskatten med det av kontrollstyrelsen beräknade beloppet, 2,200,000 kronor.

Riksräkenskapsverket vill här erinra, att 1 § av förordningen den 18 juli 1913 (nr 199) angående statsverkets fond av rusdrycksmedel enligt förordningen den 22 juni 1921 (nr 365) har följande lydelse: »Av statsverkets inkomster av brännvinstillverkningsskatt, maltskatt och rusdrycksförsäljningsmedel ävensom den år 1920 beslutade mertull å arrak och rom skall, efter avdrag av vad på grund av särskilda bestämmelser restituerats av brännvinstillverkningsskatte-, maltskatte- eller tullmedlen, till en särskild fond avsättas vad som för varje år över-skjuter ett belopp av 18,800,000 kronor.

Skulle för tre på varandra följande år medeltalet av ovannämnda inkomster understiga 18,800,000 kronor, skall därefter vad som över-skjuter detta medeltalsbelopp avsättas till fonden. På enahanda sätt förfares, om därefter vid årligen verkställd uträkning befinnes, att medeltalet av ovannämnda inkomster under närmast föregående tre år ytterligare nedgått.»

Ordet »år», som här användes, blir tvetydigt, när budgetåret icke längre kommer att sammanfalla med kalenderåret. Det torde få ersättas med »budgetår», eftersom de i paragrafen uppräknade inkomstitlarna hänföra sig till budgetår.

Vad första hälften av övergångsåret 1923 beträffar, torde lämpligen bestämmelsen i den återopade paragrafen få tillämpas på detta halvår såsom om det vore helt år, då en stor del av den uppbörd, varom här är fråga, särskilt rusdrycksförsäljningsmedel, inflyter under första halvåret.

Omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker, bevilning. Dessa skatter utgå från och med den 1 juli 1920, och inkomstiteln uppfördes första gången å samma års tilläggsstat med ett till 20,000,000 kronor beräknat belopp samt har därefter uppförts jämväl å 1921 och 1922 årens riksstater med respektive 41,000,000 kronor och 62,000,000 kronor.

Den behållna inkomsten har utgjort under senare halvåret av 1920 17,349,748 kronor och under första halvåret av 1921 18,425,525 kronor, varav 3,653,703 kronor inlevererats under januari månad. Då skatten skall inbetalas till statsverket månaden näst efter den, under vilken den upptagits, betecknar således den sistnämnda siffran det under december 1920 upptagna beloppet; härvid är att märka, att inköpen under denna månad i allmänhet torde vara större än under någon av årets övriga månader.

Enligt nådiga förordningen den 22 juni 1920 (nr 330) utgjorde omsättningsskatten 25 procent av det belopp, för vilket rusdrycksförsäljningsbolagen inköpa spritdrycker, och utskänkningsskatten 2 kronor för varje liter, vilka skattesatser således ligga till grund för de ovan angivna inbetalningarna under 1920 och 1921. Genom nådiga förordningen den 22 sistlidne juni (nr 325) hava emellertid från och med den 1 juli 1921 skattesatserna fördubblats till respektive 50 procent och 4 kronor, en ökning, vars förutsatta inverkan på riksstaten för nästa år framträtt i inkomstitelns höjande till 62,000,000 kronor.

I en P. M. av den 14 maj 1921 anförde kontrollstyrelsen: »I jämförelse med försäljningen under första kvartalet av år 1920 — försäljningen under detta kvartal kan måhända anses hög, enär under detta kvartal för första gången på flera år fri försäljning rådde — utvisar försäljningen under första kvartalet av år 1921 en nedgång av 10 procent i fråga om utminuterings- och 30 procent i fråga om utskänkningen. Depressionen har sålunda haft större inverkan beträffande det senare slaget av rörelse. Detta torde i finansiellt hänseende innebära dels att

bolagens vinst av detta slags rörelse kommer att minskas, *dels* att utskänkningsskatten kommer att proportionsvis kraftigare nedgå, *dels ock* att, då försäljningen utskänkingsvis proportionsvis omfattar flera finare och därmed dyrare varuslag än utminuterings, försäljningen av de mera vinstgivande varorna kommer att proportionsvis starkare minskas än försäljningen av mindre vinstgivande varor. Detta sistnämnda förhållande kommer att vara av betydelse för omsättningsskatten, vilken, som bekant, utgår efter varornas värde. I fråga om utminuterings torde även förmärkas den inverkan av krisen, att en övergång från dyrare till billigare varor äger rum, vilket i sin tur påverkar resultatet av omsättningsskattens beräkning.»

Vidare har kontrollstyrelsens chef i sin här förut berörda P. M. den 18 oktober gjort följande uttalande:

»I högre grad än någon annan rusdrycksförsäljningsskatt är omsättnings- och utskänkningsskatten beroende på konjunkturerna. Under goda år, då konsumenterna övergå till dyrare varor, ökas omsättnings- skatten, som ju är en värdeskatt, utan att konsumtionen därmed behöver ökas, och under dåliga år, då konsumenterna köpa övervägande billigare varor, minskas skattens belopp, utan att konsumtionen behöver undergå en motsvarande minskning. Nuvarande lågkonjunktur har åstadkommit, att den influtna omsättnings- och utskänkningsskatten sjunkit, så att den under juli månad gav 5,310,000 kronor samt under augusti 5,015,000 kronor, allt i runt tal, och beräknas under september inflyta med ungefär 4,800,000 kronor. Under ett kvartal har sålunda från och med den 1 juli den förhöjda skatten lämnat i runt tal 15,000,000 kronor, vilket, under förutsättning att skatten icke ytterligare kommer att nedgå, skulle innebära att skatten under helt år gäve 60,000,000 kronor och för ett halvt år 30,000,000 kronor. Då tillräckliga fakta icke ännu torde föreligga för en mera exakt beräkning vad omsättnings- och utskänkningsskatten kan komma att giva under första halvåret 1923, har det ansetts, att omsättnings- och utskänkningsskatten under sagda halvår tillsvidare bör beräknas till 30,000,000 kronor.»

Till grund för detta uttalande ligger antagandet, att ovanberörda förordning den 22 juni 1921 (nr 325), som endast gäller intill utgången av år 1922, får förlängd giltighet. Under detta antagande och under förutsättning att den ekonomiska depressionen med dess naturliga inverkan i fråga om övergång från dyrare till billigare varor icke kommer att mera avsevärt skärpas, synes erfarenheten från den gångna delen av innevarande år giva vid handen, att det belopp, kontrollstyrelsen föreslagit till eventuellt uppförande under denna inkomsttitel i riksstaten

för första halvåret 1923, eller 30,000,000 kronor, ej är för högt beräknat. Ehuru frågan om upptagande av dessa skatter även under år 1923 skall avgöras först vid 1922 års riksdag, har riksräkenskapsverket likväl ansett sig böra i sin förslagstabell införa skattetiteln med detta belopp. Ämbetsverket vill dock samtidigt erinra, att till följd av föreskriften om tiden för skattebeloppens inbetalning till statsverket en uppbörd, som, att döma efter inlevereringen under sistlidne januari, bör komma att röra sig omkring en siffra av 7,000,000 kronor, under alla förhållanden torde vara att påräkna för statsregleringen under 1923 års första hälft.

II. Uppbörd i statens verksamhet.

Vattendomstolsavgifter. I vattenlagen den 28 juni 1918 stadgas i 11 kap. 95 §, enligt den lydelse denna paragraf fått genom lagen 11 juni 1920 (nr 459):

»Lämnas jämlikt denna lag medgivande till byggande i vatten för vattnets tillgodogörande såsom drivkraft eller till vattenreglering eller till torrlägningsföretag, som avses i 7 kap., eller meddelas i syfte att vinna ökad möjlighet att utnyttja vattenkraft ändrade bestämmelser rörande hushållningen med vattnet, åligge sökanden att, innan medgivet arbete må påbörjas, eller, där fråga är om ändrade hushållningsbestämmelser, dessa må tillämpas, erlägga viss avgift såsom bidrag till kostnaden för vattendomstolarnas organisation och verksamhet.

Avgift, som nu nämnts, skall beträffande byggnad för vattnets tillgodogörande såsom drivkraft bestämmas i förhållande till den förut icke tillgodogjorda vattenkraft, som beräknas kunna vid lågvatten uttagas vid byggnaden, dock med avdrag för den vattenkraft, för vilken i samband med regleringsföretag avgift förut erlagts. Där med vattenreglering eller med ändrade hushållningsbestämmelser åsyftas ökning i uttagbar vattenkraft, skall avgiften bestämmas i förhållande till ökningen i den vattenkraft, som vid lågvatten kan uttagas i sökandens eller, då fråga är om vattenreglering enligt 3 kap. 1 §, samtliga till reglerings-samfälligheten hörande strömfall. Avses att möjliggöra utnyttjande av förut uttagbar vattenkraft på fördelaktigare sätt, varde avgiften bestämd i förhållande till den ökning i vattenkraftens värde, som genom företaget eller genom de ändrade hushållningsbestämmelserna beredes. Är ändamålet med vattenreglering jämväl torrläggning av mark, skall avgift tillika utgå i förhållande till värdet av den båtnad, som i nämnda hänseende vinnes genom företaget. Vad nu sagts äge ock tillämpning i fråga om företag enligt 7 kap. Där till grund för avgiften skall läggas storleken av viss vattenkraft, skall den utgå med en krona för

24 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

varje hästkraft till och med 5,000, femtio öre för varje hästkraft över 5,000 till och med 10,000, samt 25 öre för varje hästkraft över 10,000, men må ej utom då fråga är om vattenreglering, överstiga 20,000 kronor. Skall avgiften beräknas efter ökningen i värde å vattenkraft eller efter båtnad, som beredes mark, varde den erlagd med en för tusen av värdeökningen eller båtnaden.

Avgift, som efter ovan nämnd beräkning skulle uppgå till mindre belopp än tio kronor, skall icke erläggas.»

Inkomsttiteln är i såväl 1921 som 1922 års riksstat upptagen till 40,000 kronor.

Riksräkenskapsverket saknar möjlighet att beräkna den uppbörd, som kan vara att förvänta under ifrågavarande titel. De ytterst små belopp, respektive 1,369 och 905 kronor, som influtit under januari—juni månader av 1920 och 1921, antyda emellertid, att någon avsevärd inkomst icke torde vara att motse för första halvåret 1923. I tab. A har riksräkenskapsverket förslagsvis uppfört ett belopp av 1,000 kronor.

Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten. Under denna titel upptagas de bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet, som enligt 16 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 skola till statsverket erläggas för varje försäkring i riksförsäkringsanstalten ävensom av sådant försäkringsbolag, vari enligt 4 § av nämnda lag försäkring för olycksfall må äga rum.

Den behållna inkomsten å denna titel har utgjort:

	Första halvåret	Hela året
år 1919	kronor 296,842	653,431
» 1920	» 457,022	993,494
» 1921	» 324,944.	

Jämlikt från riksförsäkringsanstalten erhållet förslag beräknar riksräkenskapsverket för första halvåret 1923 denna inkomsttitel till 300,000 kronor. Därvid är att märka, att i detta belopp icke ingå de bidrag, som erläggas av vissa i lagen avsedda ömsesidiga försäkringsbolag, enär dessa bidrag inbetalas under senare delen av året och alltså icke äro att påräkna för en statsreglering, som endast omfattar första halvåret.

Avgifter för registrering av automobiler. Till grund för denna inkomsttittels uppförande i riksstaten för första halvåret 1923 kan man, enligt uttalande från sakkunnigt håll, lämpligen lägga registreringen under motsvarande tid av 1921, utom i fråga om den inkomst, som

härflyter av efterbesiktning å motorcyklar, i vilket avseende en betydande ökning anses kunna förväntas.

Under januari—juni innevarande år hava i riket nyregistrerats 4,000 automobiler och 3,000 motorcyklar, övergått till nya ägare 800 automobiler och 200 motorcyklar samt anmälts till avförande ur registret 600 automobiler och 530 motorcyklar, allt i runda tal, vilka siffror således antagas beteckna enahanda förändringar i automobilregistret även under första halvåret 1923. Dessutom beräknas, likaledes i runda tal, 770 automobiler och 500 motorcyklar bliva under samma tid efterbesiktigade.

Inkomsttiteln är i 1921 och 1922 årens riksstater upptagen till respektive 75,000 och 250,000 kronor. Under januari—juni 1921 har uppbörden utgjort 100,071 kronor, vilket belopp således med över 25,000 kronor överstiger den i riksstaten för hela innevarande år uppförda siffran.

I enlighet med den här ovan angivna beräkningen och med stöd av bestämmelserna i § 3 av nådiga kungörelsen den 12 november 1915 (nr 449) om automobilregisters förande m. m. torde inkomsttiteln böra i 1923 års riksstat för första halvåret uppföras med ett avrundat belopp av 100,000 kronor.

Inkomst av myntning och justering. Denna inkomsttitel och det häremot svarande, under sjunde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till bestridande av de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader avvägas mot varandra och upptagas i riksstaten med samma belopp. Därest överskott uppstår, reserveras detta å utgiftsanslaget för de med anslaget förenade ändamål.

Inkomsttiteln och motsvarande anslag äro i riksstaten för år 1922 upptagna till 1,060,000 kronor. I skrivelse den 14 sistlidne oktober har mynt- och justeringsverket hemställt, att vid beräkningen av statsverkets inkomster för första halvåret 1923 inkomst av myntning och justering måtte upptagas till 530,000 kronor, eller hälften av det för år 1922 beräknade beloppet. Riksräkenskapsverket har uppfört denna siffra i sin förslagstabell.

Bidrag till bankinspektionen. Under denna titel upptagas i statsverkets räkenskaper de bidrag till bestridande av kostnaden för bankinspektionens organisation och verksamhet, som det, enligt 239 § i lagen om bankrörelse den 22 juni 1911 med den ändrade lydelse detta lagrum erhållit genom lagen den 28 januari 1921, åligger bankbolag att årligen erlägga, och vilka för närvarande, jämlikt nådiga kungörelsen av sistnämnda dag, för varje år och varje bolag uppgå till tolv tusendels

procent av bolagets egna fonder vid utgången av nästföregående kalenderår. Av denna och närmast efterföljande inkomstitel utgår anslaget (1922: VII B 13) »upprätthållande av bank- och fondinspektionens verksamhet».

Efter vad riksräkenskapsverket inhämtat har bank- och fondinspektionen i underdånig skrivelse den 28 sistlidne september beräknat anslagsbehovet för inspektionen för år 1922 — fränsett kostnaderna för fondstämpelgranskning — till ett belopp av 181,600 kronor, att med 92,825 kronor bestridas av bidrag till bankinspektionen och med 88,775 kronor av bidrag till fondinspektionen. Då det i riksstaten för året uppförda anslag, 166,300 kronor, således icke skulle komma att förslå för ändamålet, erfordras att å tilläggsstat för samma år uppföres ett anslag å 15,300 kronor. Av sistnämnda belopp böra 11,675 kronor utgå av bidrag till bankinspektionen och 3,625 kronor av bidrag till fondinspektionen. Vidare beräknar inspektionen de utgifter, som böra bestridas av bankbolagens bidrag för första halvåret 1923, till 45,250 kronor. Med detta belopp torde även inkomstiteln böra i riksstaten för samma tid uppföras.

Bidrag till fondinspektionen. Under denna titel upptagas de bidrag, som det enligt 41 § i lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet den 16 maj 1919 åligger fondkommissionärer att årligen erlägga. Dessa bidrag tillsammans med det under nästföregående inkomstitel uppförda inkomstbelopp motsvaras av ett å sjunde huvudtiteln anvisat reservationsanslag till upprätthållande av bank- och fondinspektionens verksamhet (1922: VII B 13). Såsom under föregående inkomstitel anmärkts, är emellertid det å 1922 års riksstat beviljade anslaget otillräckligt, så att å tilläggsstat för samma år böra beräknas bidrag till fondinspektionen med ett belopp av 3,625 kronor. För första halvåret 1923 torde, enligt vad bank- och fondinspektionen meddelat, inkomstiteln kunna beräknas till 43,750 kronor, vilket belopp är avsett att täcka utgifterna för inspektionens verksamhet i vad den rör fondinspektionen.

Riksräkenskapsverket har i tabell A. upptagit förevarande inkomstitel med detta belopp.

Kontrollstämpelmedel, som i 1912—1914 årens riksstater upptagits med 95,000 kronor och i 1915—1919 årens riksstater med 100,000 kronor, höjdes i 1920 års riksstat till 125,000 kronor och i 1921 års riksstat till 150,000 kronor, till vilket belopp inkomstiteln beräknats även i 1922 års riksstat.

Den behållna inkomsten har utgjort:

	Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor 94,170	213,818
» 1919	» 109,055	242,782
» 1920	» 122,660	254,784
» 1921	» 38,089.	

Kontrollstämpelmedlen, som under flera år visat en uppåtgående tendens, hava således, på sätt även mynt- och justeringsverket i skriftelse den 14 sistlidne oktober framhållit, under 1921 visat en kraftig nedgång. Mynt- och justeringsverket anser därför, att det, med hänsyn till den nu rådande allmänna depressionen, vilken av allt att döma ej torde bliva så kortvarig, är säkrast att ej räkna med högre inkomst-belopp under denna titel för första halvåret 1923 än 50,000 kronor.

Riksräkenskapsverket har i tabell A. uppfört kontrollstämpelmedlen med detta belopp.

Denatureringsavgifter. Denna inkomstitel upptogs första gången i riksstaten för 1920 med 7,800 kronor, motsvarande arvodet till särskild föredragande inom kontrollstyrelsen för ärenden angående skattefri sprit m. m., vilket arvode anvisades att utgå från ett å sjunde huvudtiteln upptaget, lika benämnt reservationsanslag till samma belopp (1920: VII F. 9). För år 1921 höjdes såväl inkomstiteln som reservationsanslaget (1921: VII C 6 b), vilket nu omfattade avlöningen till den med ifrågakvarande ärendens handläggning sysselsatta personalen, till 93,600 kronor; och i riksstaten för 1922 hava denatureringsavgifterna uppförts med samma belopp som det däremot svarande reservationsanslaget VII C 7, eller med 120,700 kronor.

Efter vad riksräkenskapsverket inhämtat, lär enahanda anslagssumma vara erforderlig för år 1923, med jämn fördelning på båda halvåren, vadan på första halvåret skulle komma 60,350 kronor. Siffran torde emellertid kunna utjämnas till 60,000 kronor; och då inkomstiteln och anslaget skola till beloppet överensstämja, hemställer riksräkenskapsverket, att denatureringsavgifterna må för första halvåret 1923 beräknas till detta belopp, vilket ämbetsverket förslagsvis uppfört i tabell A.

Terminsavgifter från läroverken. Å denna inkomstitel inflöto:

år 1916	kronor 589,440
» 1917	» 607,210

28 **Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.**

år 1918.....	kronor 618,024
» 1919.....	» 657,678
» 1920.....	» 685,871

eller i medeltal för femårsperioden 631,645 kronor.

Under första halvåren 1918, 1919, 1920 och 1921 har den behållna inkomsten utgjort respektive 206,510 kronor, 241,048 kronor, 208,093 kronor och 226,532 kronor.

Med hänsyn till den jämna stegringstendens, inkomstiteln företer, höjdes beräkningen av densamma från 550,000 kronor i 1921 års riksstat till 650,000 kronor i riksstaten för 1922. Någon anledning att antaga en tillbakagång torde här ej förefinnas.

Under hänvisning till inkomstsiffran för första hälften av innevarande år och då uppbörden under första halvåren visat sig i allmänhet utgöra omkring en tredjedel av årsuppbörden, hemställer riksräkenskapsverket att terminsavgifterna från läroverken upptagas i riksstaten för första halvåret 1923 med 225,000 kronor.

Avgift för granskning av biografbilder. I skrivelse den 13 nästlidne oktober har statens biografbyrå meddelat, att beräklandet av det belopp, vartill dessa avgifter för första halvåret 1923 kunna komma att uppgå, ställer sig särdeles svårt under nuvarande osäkra tidsläge. Med hänsyn därtill, att nedgången i filmtillförseln hittills trots depressionen varit obetydlig, håller byrån likväl före, att man med någorlunda säkerhet kan approximativt beräkna inkomstiteln för sagda tidrymd till 40,000 kronor.

Emellertid har biografbyrån i underdänig skrivelse den 31 sistlidne augusti föreslagit, att det å åttonde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till bestridande av utgifterna för byrån må för samma tid bestämmas till 30,000 kronor, eller hälften av vad som å 1922 års riksstat är för ändamålet anvisat (VIII K. 9). Då nu ifrågavarande inkomstitel och anslag böra till sina belopp överensstämma, föreslår riksräkenskapsverket, att såväl avgifterna för granskning av biografbilder som det däremot svarande anslaget i riksstaten för första halvåret 1923 upptagas till 30,000 kronor.

Inkomster av statens reproduktionsanstalt ävensom däremot svarande utgiftsanslag (IX G. 2) äro i såväl 1921 som 1922 års riksstat upptagna till 155,000 kronor.

Till belysande av huru resultatet av anstaltens verksamhet utfallit under en följd år anser sig riksräkenskapsverket böra nämna, att densamma

alltifrån 1913 till 1920 — med undantag för 1917 — gått med förlust. Denna förlust utgjorde i jämna tal:

år 1913	kronor	1,327
» 1914	»	9,441
» 1915	»	8,057
» 1916	»	2,663
» 1918	»	3,939
» 1919	»	26,138
» 1920	»	6,612.

Det enda undantaget var, såsom nämnts, år 1917, då en vinst uppstod av 5,663 kronor.

I skrivelse den 12 oktober har nu direktören för anstalten meddelat, att inkomsterna under denna titel för första halvåret 1923 kunde beräknas till 100,000 kronor. Till stöd för denna beräkning anföres: »Under de nio första månaderna av 1921 hava till anstalten för utförda arbeten influtit 72,185 kronor. Vid tredje kvartalets utgång hade anstalten dessutom utestående fordringar för utförda arbeten till belopp av i det närmaste 40,000 kronor. Under årets tre sista månader torde arbeten ytterligare komma att fullbordas för belopp av minst 30- à 35,000 kronor, vilka dock ej torde hinna inflyta under året. Sedan de under år 1921 verkställda och under 1922 påtänkta utvidgningarna av anstaltens verksamhet hunnit åtminstone delvis göra verkan, bör till anstalten under 1923 inflyta större belopp på det hela än under föregående år.»

Enligt de sålunda lämnade uppgifterna skulle influtna och påräknade inkomster för hela 1921 belöpa sig till i runt tal 145,000 kronor. I vad mån de oförmålda utvidgningarna av anstaltens verksamhet kunna antagas medföra den beräknade inkomstökningen för år 1923, vilken ju är ganska avsevärd, är riksräkenskapsverket givetvis icke i tillfälle att bedöma. Riksräkenskapsverket förutsätter dock, att verksamheten för framtiden så ordnas, att utgifterna täckas av inkomsterna. Ämbetsverket har därför ansett sig böra i förslagstabellen upptaga inkomsttiteln med det av anstaltens direktör angivna beloppet 100,000 kronor, vartill även det motsvarande utgiftsanslaget torde bestämmas.

Fyr- och båkmedel hava influtit med:

	Första halvåret	Hela året
år 1916	kronor —	2,510,047
» 1917	» —	1,889,809
» 1918	» 981,362	1,816,798

30 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

		Första halvåret	Hela året
år 1919	kronor	785,083	1,976,580
» 1920	»	1,388,143	2,967,422
» 1921	»	798,534.	

Medeltalet för de fem åren 1916—1920 utgör således 2,232,131 kronor.

Efter den ej obetydliga nedgång, som inkomstiteln företedde under åren 1917—1919, har, såsom av tabellen synes, år 1920 inträtt en högst väsentlig stegring. Huruvida denna är av tillfällig art eller antyder en återgång till mera normala förhållanden, är naturligtvis svårt att avgöra. Under första halvåret 1921 har emellertid den behållna inkomsten under denna titel uppgått till 798,534 kronor, och då uppbörden tyckes något så när jämnt fördela sig på båda halvåren, med någon ökning under senare halvåret, förefaller det, som om en fortgående stegring ej skulle vara att påräkna.

Fyr- och båkmöden äro i 1922 års riksstat upptagna till 2,500,000 kronor, till vilket belopp inkomstiteln beräknats i riksstaterna från och med år 1916. För första halvåret 1923 torde densamma ej böra uppföras med högre belopp än som motsvarar uppbörden under januari—juni månader innevarande år, eller i jämnt tal 800,000 kronor.

Lotspenningarna, vilka före år 1915 behållits å den plats, där uppbörden skett, såsom avlöning åt därstädes anställda lotsar och icke upptagits såsom inkomst vare sig i riksstaten eller hos lotsstyrelsen, hava i riksstaterna för åren 1915—1921 uppförts med ett belopp av 1,200,000 kronor och höjdes i 1922 års riksstat till 1,800,000 kronor, på grund av statsmakternas beslut om en från och med den 1 juli 1921 gällande förhöjning med 50 procent av taxorna å lotsavgifter.

Den behållna inkomsten å denna titel har utgjort:

		Första halvåret	Hela året
år 1918	kronor	1,416,057	3,357,050
» 1919	»	752,899	2,435,980
» 1920	»	903,616	2,272,406
» 1921	»	503,939.	

I skrivelse den 7 innevarande månad anför lotsstyrelsen, bland annat: »Sjöfartens omfattning under budgetperioden 1 januari—30 juni 1923 undandrager sig, enligt lotsstyrelsens mening, under nu rådande förhållanden säkert bedömande. Visserligen har, såsom ovan angivits, inkomsten av lotspenningar under innevarande år väsentligt nedgått, så

att densamma — däri inbegripet 50-procentsförhöjningen för senare halvåret — för hela året läser komma att uppgå till allenast omkring 1,000,000 kronor. Emellertid torde man våga räkna därmed, att sjöfarten under första halvåret 1923 skall komma att erhålla ungefär samma omfattning som under åren närmast före 1915.» Under de fem åren 1910—1914 uppgingo lotspenningarna, enligt lotsstyrelsens uppgift, till följande belopp i runda tal:

år 1910	kronor 1,220,900
» 1911	» 1,253,700
» 1912	» 1,352,600
» 1913	» 1,485,000
» 1914	» 1,406,000.

Med erinran, att de lättnader i gällande bestämmelser om lotsplikt, vilka kunna komma att genomföras, otvivelaktigt komma att innebära minskade inkomster av lotspenningarna, anser styrelsen försiktigheten bjuda, att inkomstiteln för första halvåret 1923, utan provisorisk förhöjning av lotstaxorna, beräknas till allenast 500,000 kronor, men att, därest den av Kungl. Maj:t den 10 sistlidne juni fastställda provisoriska förhöjningen i taxorna kommer att gälla även under tiden 1 januari—30 juni 1923, lotspenningarna kunna i riksstaten för denna tidsperiod upptagas till 750,000 kronor.

Med detta belopp har riksräkenskapsverket uppfört lotspenningarna i förslagstabellen.

Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter. Efter vad riksräkenskapsverket inhämtat, har patent- och registreringsverket i underdånig skrivelse den 23 sistlidne september avgivit förslag till stat för ämbetsverket för tiden 1 januari—30 juni 1923, slutande å en summa av 565,000 kronor, med vilket belopp reservationsanslaget å tionde huvudtiteln till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet (1922: X B 15) alltså skulle upptagas i riksstaten för 1923 års första hälft.

I fråga om inkomsterna under den tid, statförslaget avser, anföres i nämnda underdåniga skrivelse, att »visserligen kunna inkomsterna för patent- och varumärken med en viss sannolikhet beräknas, under det däremot avgifterna för bolagsregistreringen äro beroende på konjunkturväxlingar; särskilt under nuvarande förhållanden torde det icke vara möjligt att ens med någon större grad av sannolikhet beräkna desamma. Inkomsterna för första halvåret i år hava uppgått till 598,624 kronor. Under detta halvår hava emellertid genom lag av den 25 februari 1921

avgifterna för registrering av varumärken höjts, ävensom genom kungörelse den 18 mars 1921 höjning vidtagits i fråga om avgifterna för registrering av aktiebolag från och med den 1 april. Med utgång från inkomsterna under maj månad i år skulle inkomsten för helt år bli 1,225,000 kronor. En inkomstökning för årsavgifter för patent bör kunna beräknas för år 1923 dels på grund av de förhöjda avgifterna för patent, beviljade ansökningar, som inkommit efter den 30 juni 1920, dels ock på grund av det ökade antalet patent, som kan väntas bli beviljad under detta och nästkommande år. Det synes kunna antagas, att inkomsterna år 1923 icke komma att understiga 1,300,000 kronor eller 650,000 kronor för halvåret. Utgifterna, som skola bestridas enligt staten, synas således fullt kunna täckas av inflytande inkomster. Däremot skulle, efter den nu gjorda beräkningen, inkomsterna ej bli tillräckliga för utbetalande av tilläventyrs under år 1923 utgående dyrtidstillägg, men i den mån verkningarna av de förhöjda avgifterna för patent komma att göra sig gällande, torde inkomstökningen bli tillräcklig ej mindre att täcka dessa utgifter än även att göra avbetalningar å tilläventyrs erhållna förskott.»

Såsom riksräkenskapsverket här ovan erinrat, slutar patent- och registreringsverkets förslagsstat för första halvåret 1923 på 565,000 kronor. Oavsett det högre inkomstbelopp av nu ifrågavarande avgifter, som verket antager skola komma att under samma tid tillföras statskassan, torde överensstämmelse böra bibehållas mellan riksstatens siffra för inkomsterna under denna titel och det anslag, som anvisas att av dessa medel direkt utgå. Riksräkenskapsverket har fördenskull i tab. A uppfört dessa avgifter med det av patent- och registreringsverket föreslagna anslagsbeloppet.

Bidrag till försäkringsinspektionen. Denna inkomsttitel, som motsvaras av ett reservationsanslag (1922 : X B 17) till upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet, är i riksstaterna för 1921 och 1922 uppförd med respektive 85,200 kronor och 130,400 kronor.

I skrivelse den 13 oktober 1921 lämnar inspektionen följande meddelande:

»Försäkringsanstalternas uppgifter jämlikt kungörelsen angående försäkringsanstalternas bidrag till bestridande av kostnaden för försäkringsinspektionen den 21 december 1917 granskas av försäkringsinspektionen för varje år under höstens lopp, varefter desamma översändas till Konungens befallningshavande, som har att ofördröjligen vidtaga åtgärder för bidragens indrivning och redovisning samt inleverering till statskontoret. Bidragen till försäkringsinspektionen inflyta således under

sista halvåret, i regel under sista kvartalet. Allenast resterande bidrag torde inbetalas under början av påföljande år.

I sitt utlåtande till Kungl. Maj:t den 11 januari 1921 i anledning av budgetårskommitténs betänkande med förslag till budgetårets förläggande till tiden den 1 juli—den 30 juni yttrade försäkringsinspektionen beträffande finansieringen av övergångsbudgeten följande: »Vad — — — beträffar frågan om finansieringen av övergångsbudgeten vill försäkringsinspektionen erinra därom, att redan nu förefinnes en avsevärd reservation å de bidrag, vilka under årens lopp från försäkringsbolagen inbetalts till statsverket för upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet». — — — »Det synes sannolikt, att de årliga bidrag, som inflyta från försäkringsbolagen, åtminstone under den närmaste framtiden torde komma att förslå till täckande av de årliga utgifterna för försäkringsinspektionen».

I fråga om reservationen å anslaget till upprätthållande av inspektionens verksamhet (1920 : VI H 1) vill riksräkenskapsverket erinra, att densamma vid 1920 års utgång enligt budgetredovisningen uppgick till 649,186 kronor 56 öre.

Med hänsyn till vad försäkringsinspektionen i sin åberopade skrivelse påpekar beträffande tiden för bidragens inbetalning till statsverket, och då under första halvåret 1921 dessa bidrag influtit med allenast 4,415 kronor, synes inkomstiteln liksom densamma motsvarande anslag böra i riksstaten för första halvåret 1923 upptagas endast med ett mindre belopp, förslagsvis 5,000 kronor.

Inkomster av statens provningsanstalt. Enligt vad riksräkenskapsverket inhämtat har styrelsen för denna anstalt i underdånig skrivelse den 30 sistlidne augusti beräknat inkomsterna för första halvåret 1923 till 135,000 kronor och utgifterna å det mot inkomstiteln svarande förslagsanslaget (1922 : X B 18) till 135,725 kronor.

Anstalten har ännu icke nått den grad av utveckling, vartill den givetvis bör sträva, att nämligen kunna bestrida sin driftkostnad med egna inkomster. Någon ändring torde därför icke ännu kunna göras i det förhållandet, att inkomstitel och anslag icke till beloppet motsvara varandra, och ej heller i den omständigheten, att anslaget har karaktär av förslagsanslag och icke reservationsanslag. Riksräkenskapsverket, som förvissat sig om att anslagsposten här ovan icke kan, med hänsyn till innevarande års erfarenhet, anses för högt beräknad, har upptagit inkomstiteln, i enlighet med styrelsens förslag, till 135,000 kronor.

Beträffande *inkomster av postsparbanksrörelsen*, vilka i riksstaten för år 1922 upptagits under rubriken A III, hänvisar riksräkenskapsverket till vad här nedan anföres under rubriken B I 6.

III. Diverse inkomster.

Under denna titel sammanfattas från och med år 1912 dels vad som förut i allmänhet bokförts under benämningen »Extra uppbörd», dels bötesmedel, dels ock ränteinkomsten å riksgäldskontorets tillsvidare förräntade medel.

Vad sistnämnda inkomst beträffar, har riksräkenskapsverket från riksgäldskontoret erhållit meddelande, att densamma för första halvåret 1923 beräknas uppgå till 500,000 kronor.

Beloppet av övrig till titeln »diverse inkomster» hörande uppbörd har enligt rikshuvudböckerna för de senaste åren utgjort:

år 1916	kronor 1,350,648
» 1917	» 1,409,280
» 1918	» 2,267,084
» 1919	» 2,594,799
» 1920	» 3,502,317,

då härvid frånräknats sådan uppbörd, som antingen icke längre förekommer — såsom år 1919 av järnvägsstyrelsen inbetald ränta å från statskontoret förskotterade medel — eller som år 1922 kommer att motsvaras av inkomster under andra titlar, nämligen spirituosaaccis och tobaksstämpelmedel för år 1916. Medeltalet för femårsperioden har således uppgått till 2,224,826 kronor.

Enligt uppgift från byggnadsstyrelsen lära de från den för statsverket inköpta fastigheten nr 6 i kvarteret Rosenbad inflytande hyrorna, som uppdebiteras bland »diverse inkomster», för första halvåret 1923 kunna beräknas inflyta med omkring 76,650 kronor.

Inkomsttiteln, som i riksstaten för år 1922 upptagits till 8,000,000 kronor och å vilken under januari—juni månader innevarande år influtit 10,585,320 kronor, visar, såsom ovan synes, en stadigt fortskridande stegring.

Emellertid bör uppmärksammas, vad sist omnämnda belopp, 10,585,320 kronor, beträffar, att av detsamma utgöra riksgäldskontorets räntor huvudparten med över 9,300,000 kronor.

Då det gäller att erhålla en något så när tillförlitlig siffra för första halvåret 1923, är det således nödvändigt, att särskild hänsyn toges till det ringa räntebelopp, riksgäldskontoret ställt i utsikt för denna tid. Med fäst avseende härå och under antagande, att den övriga uppbörden

skall komma att ungefär motsvara vad som i sådant hänseende influtit under första halvåret 1921, har riksräkenskapsverket ansett sig böra i sin förslagstabell uppföra »Diverse inkomster» med allenast 1,700,000 kronor.

B. Inkomster av statens produktiva fonder.

I. Statens affärsverksamhet.

I riksstaterna från och med 1912 hava de för statsregleringen påräkneliga överskotten å de affärsdrivande verkens rörelse uppförts efter en jämförande kalkyl mellan inkomsterna — brutto — och utgifterna. Den sålunda kalkylerade inkomstposten stödde sig naturligtvis på av vederbörande ämbetsverk lämnade uppgifter.

Då riksräkenskapsverket nu haft att uppgöra förslag till en inkomstberäkning för ett halvår — första halvåret av 1923 — och man såsom inkomster av statens affärsverksamhet för denna tid huvudsakligen har att räkna med de större eller mindre överskottsbelopp, som till statskassan inlevereras av det, enligt vederbörande verks bokslut, å dess rörelse under nästföregående kalenderår uppkomna nettot, har det varit ogenomförbart att ställa det sålunda påräkneliga och beräknade beloppet i relation till vissa inkomst- och utgiftsposter, brutto, som givetvis sakna allt verkligt underlag. Vad exempelvis vattenfallsverken beträffar, vilkas hela överskott för år 1922 antages komma att levereras under första halvåret 1923 och sålunda bör för denna tid uppföras i riksstaten, skulle man för detta *halvår* nödgas kalkylera med siffror, som hade sin motsvarighet i beräkningen för *hela* det föregående året.

Ur denna synpunkt och med framhållande av att, till följd av budgetårets omläggning, riksdagen i varje fall hädanefter måste för kommande kalenderår och utan direkt sammanhang med den för budgetår uppgjorda riksstaten fatta beslut angående de affärsdrivande verkens inkomst- och utgiftsstat, uppför riksräkenskapsverket för dessa verk i förslagstabellen endast de av vederbörande ämbetsverk såsom beräkneliga angivna levereringar av överskottsbelopp.

Härigenom komma också beräkningarna och bokföringen att ske efter samma metod.

Riksräkenskapsverket övergår nu till en redogörelse för de olika affärsverkens uppfattning av de möjligheter — i vissa fall ytterst ringa — som förefinnas att för här ifrågakvarande tidsperiod lämna tillskott för statsregleringen.

36 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

1. *Postverket.* I skrivelse den 25 sistlidne oktober anför generalpoststyrelsen följande:

»Den tid, generalpoststyrelsen enligt den för styrelsen gällande nya instruktionen har sig tillmätt för avgivande av sina förslag till driftkostnadsstat för år 1922 och eventuell inkomstberäkning för första halvåret 1923, är fastställd till den 15 nästa november. Innan dessa förslag kunna avlämnas, måste generalpoststyrelsen givetvis låta verkställa noggranna inkomst- och utgiftskalkyler, därvid i första hand, för att erhålla en rätt utgångssiffra vid beräklandet av driftresultaten för år 1922 och första halvåret 1923, gäller att så nära som möjligt framkomma till det *verkliga* driftresultatet för innevarande år. Det är således av vikt att kunna tillgodogöra sig erfarenheten från största möjliga del av året 1921. Förarbetena för driftkostnadsstaten och inkomstberäkningen hava ännu icke fortskridit så långt, att generalpoststyrelsen är i tillfälle bilda sig ett slutgiltigt omdöme om utfallet av postverkets bokslut ens för innevarande år.»

Efter erinran därom, att i riksstaten för 1921 resultatet av postverkets rörelse är upptaget sålunda:

inkomster, beviljning	78,200,000	
driftkostnader	73,700,000	
överskott		4,500,000,
fortsätter styrelsen:		

»Uti en från generalpoststyrelsens sida i maj 1921 avgiven reviderad inkomstberäkning (bil. 4 till Kungl. Maj:ts proposition nr 368 till 1921 års riksdag) äro inkomsterna kalkylerade till 75.3 miljoner, därav dock 2.3 miljoner beräknades inflyta på grund av de taxeförhöjningar, varom Kungl. Maj:t avlätit proposition. Med avdrag av dessa taxeförhöjningar, vilka sedermera av riksdagen avslogos, skulle således inkomsterna stiga till

73.0 miljoner	
Samtidigt uppskattades utgifterna vid en genomsnittlig prisstegringsindex för beräkande av dyrtidstillägg under senare halvåret av 235 till	72.4 »
och driftöverskottet alltså till	0.6 miljoner.

Det anmärktes emellertid även, att besparingar å andra anslag än dyrtidstilläggsanslaget voro påräkneliga till ett belopp av 1.2 å 1.5 miljoner.»

I fråga om denna beräkning framhåller generalpoststyrelsen sedermera i underdånig skrivelse den 15 nästlidne november i samband med framläggande av förslag till beräkning av inkomstöverskottet av postverkets rörelse under år 1923, att densamma »gjordes vad inkomsterna

beträffar under beaktande av att, om man bortser från verkningarna av portoförhöjningarna, frankoteckensuppbörden, som utgör den övervägande delen av postverkets inkomster, under år 1920 sjunkit i jämförelse med år 1919 med cirka 7.5 procent och uppbörden under första kvartalet 1921 visat en ungefär enahanda nedgång i förhållande till första kvartalet 1920. Enligt postverkets räkenskaper för tiden januari—september 1921 samt en överslagsvis gjord beräkning för oktober har emellertid nedgången i uppbörden vid jämförelse med tiden januari—oktober 1920 stannat vid mellan 5 och 6 procent. Det synes fördenskull styrelsen, som om man nu skall våga räkna med, att postverkets inkomster under året skola komma att uppgå till omkring 75,000,000 kronor. Om någon oberäknat större ökning eller nedgång i rörelsen under årets två sista månader inträder, håller givetvis denna beräkning icke streck.»

I förestående inkomstsumma, 75,000,000 kronor ingår dock, påpekar styrelsen, ett belopp av över 3,500,000 kronor, utgörande ersättning från vissa utländska postverk för transitbefordran genom Sverige av post under krigsåren. I och med inflytande till postverket av ovan nämnda belopp skulle de största fordringarna av ifrågavarande slag hava likviderats, och under alla förhållanden torde man ej kunna påräkna, att något ytterligare belopp komme att inflyta under år 1921.

Styrelsen övergår därefter i sin underdåniga skrivelse av den 15 november till en mera definitiv beräkning av resultatet av postverkets rörelse under 1921 och 1922 och yttrar härom följande:

»När man nu kommit närmare årets slut och kan tillgodogöra sig erfarenheterna till och med oktober månads utgång, beräknar generalpoststyrelsen, att utgifterna skola kunna begränsas till i runt tal 66,500,000 kronor. Minskningen är föranledd av verkställda personalindragningar, nedgången i utgifterna för dyrtidstillägg, inskränkningar i postbefordringslägenheter å såväl järnvägs- som landsvägslinjer samt det inträffade prisfallet å åtskilliga förnödenheter m. m.

Så vitt nu kan bedömas skulle således det ekonomiska resultatet av postverkets rörelse för år 1921 ställa sig sålunda:

inkomster	kronor 75,000,000
driftkostnader	» 66,500,000
överskott	kronor 8,500,000.

För år 1922 är postverkets driftresultat i riksstaten upptaget på följande sätt:

inkomster	kronor 72,700,000
driftkostnader	» 69,700,000
överskott	kronor 3,000,000.

Vad inkomsterna beträffar får generalpoststyrelsen framhålla följande. Även om nedgången under år 1921 i posttrafiken och därmed — om man bortser från de belopp, som inflyta på grund av de vidtagna portoförhöjningarna — i postverkets inkomster, enligt vad ovan anförts, visat sig bliva mindre än den tidigare beräknade, så visar dock rörelsen under år 1921 obestriddligen en avsevärd nedgång. Vid sådant förhållande och då det kan vara att befara, att depressionen skall komma att fortsätta och måhända än ytterligare förvärras, vill det synas generalpoststyrelsen, som om klok förtänksamhet bjöde att nu icke räkna inkomsterna för år 1922 så högt som de i riksstaten upptagits. Styrelsen föranledes så mycket mera att förorda iakttagande av största försiktighet vid kalkylerandet av inkomsterna för sistnämnda år, som något större belopp icke torde vara att påräkna såsom inkomst av utrikes rörelsen. Generalpoststyrelsen vill i sådant hänseende understryka vad förut anförts, nämligen att någon mot det under år 1921 influtna beloppet av cirka 3,500,000 kronor tillnärmelsevis svarande summa för transitbefordran av post genom Sverige under de gångna krigsåren icke kommer att hädanefter inflyta.

Vidare är att märka, att man måhända torde behöva räkna med en ej oväsentlig minskning i postverkets inkomst av tidningsrörelsen. Den nedgång i de tidningsutgivarna tillkommande prenumerationsavgifterna, som av en del tidningar redan genomförts och av andra ställts i utsikt, återverkar nämligen med nuvarande grunder för beräkning av postverkets ersättning på det belopp, som inflyter till postverket av tidningsrörelsen.

Vad beträffar postverkets ersättning för bestyret med kronoskatteuppbörden å landsbygden är denna ersättning till en del beroende på antalet medelst skattepostanvisningar inbetalade belopp. Därest, såsom det måhända kan vara att befara, restantiernas antal under nuvarande ekonomiska svårigheter för skattebetalare skulle ökas, kommer detta jämväl att öva inflytande på postverkets inkomstbelopp för ifrågakvarande bestyr.

Ävenledes torde törhända någon minskning komma att inträda i gottgörelsen till postverket för dess handhavande av stämpelväsendet. Stämpeluppbörden är nämligen avhängig av det allmänna affärsläget och den ekonomiska situationen över huvud taget. En, åtminstone avse-

värdare, nedgång i stämpeluppbörden torde öva inflytande på postverkets ersättningsbelopp, som beräknas i förhållande till den tid, som åtgår för stämpelgörörelsens handläggning, och man kan givetvis utgå från, att en minskad stämpeluppbörd även föranleder minskad arbetsbörda för postverkets personal.

På grund av vad sålunda anförts anser generalpoststyrelsen för sin del icke tillrådligt, att postverkets inkomster för år 1922, med bibehållande av de posttaxor, som nu tillämpas och äro fastställda att gälla till och med utgången av sistnämnda år, beräknas till högre belopp än 70,000,000 kronor.

Såsom ett ytterligare skäl att upptaga just denna inkomstsumma får generalpoststyrelsen framhålla, att styrelsen därvid räknat med att frankoteckensuppbörden — om man bortser från de belopp, som hänföra sig till de vidtagna portoförhöjningarna — skall komma att stiga till ungefärligen det belopp, som erhålles vid beräkning av en kontinuerlig ökning med 4 procent årligen av 1911 års frankoteckensuppbörd. Även om man vid tidigare tidpunkt skulle hava kunnat kalkylera med en större ökningsprocent, synes det styrelsen, som om de närvarande förhållandena icke böra föranleda till att räkna med större kontinuerlig ökning än nyss nämnts.

Med beräkning av så låg inkomstsiffra för år 1922 som förestående skulle emellertid, såvitt generalpoststyrelsen nu kan bedöma, överskottet av postverkets rörelse komma att uppgå till icke mindre än 8,000,000 kronor, eller således närmare tredubbla det i riksstaten upptagna beloppet. I samtidigt härmed ingivet förslag till driftkostnadsstat för år 1922 beräknar nämligen generalpoststyrelsen postverkets utgifter till 62,000,000 kronor.»

Med hänvisning till att enligt generalpoststyrelsens instruktion överskottsmedlen skola inlevereras till statskassan, sedan räkenskaperna för varje år avslutats, samt att, då kalenderåret även efter budgetårets omläggning skall bibehållas såsom kapitalbokslutsår, inlevereringen ej kan ske förr än under året näst efter det räkenskaperna avse, erinrar styrelsen, att statskassan icke kommer att under år 1923 tillföras någon inkomst av postverkets rörelse, som hänför sig till rörelsen under samma år. Då överskottet för år 1921 beräknas komma att i sin helhet inlevereras under år 1922, blir sålunda det belopp, som, enligt vad styrelsen nu kan bedöma, kommer att tillföras statskassan från postverket under år 1923, driftöverskottet för år 1922, »och generalpoststyrelsen saknar för närvarande anledning antaga, att styrelsen icke skall bliva i stånd inleverera detta under förra hälften av år 1923».

Det av styrelsen, enligt vad ovan anförts, beräknade överskottsbeloppet för år 1922, 8,000,000 kronor, har för den skull av riksräkenskapsverket upptagits i bil. A.

Med anledning av generalpoststyrelsens nyssberörda yttrande, att styrelsen »för närvarande saknar anledning antaga, att styrelsen icke skall bliva i stånd inleverera» 1922 års överskott under förra hälften av år 1923, kan riksräkenskapsverket emellertid icke underlåta att framhålla nödvändigheten av att de affärsdrivande verken genom anslag för kapitalökning förses med tillräckligt rörelsekapital för att icke överskotten skola tillgripas såsom ersättning för sådant kapital och därigenom beräkningen å riksstatens inkomstsida av de tillgångar, varmed anslagen å utgiftssidan skola bestridas, göras värdelös. I detta hänseende torde här få återupprepas vad riksräkenskapsverket anför å sid. 30 i sin revisionsberättelse den 31 mars 1921: »Anledningen till att postverkets överskott för år 1919 icke förrän under sistförflutna januari månad inlevererats är tydligen att söka i det förhållandet, att postverkets rörelsekapital, 1,200,000 kronor, visat sig otillräckligt såsom kassaförlag under den depressionsperiod, som det nästförflutna året varit för verket. Riksräkenskapsverket anser sig emellertid böra erinra därom, att generalpoststyrelsen utan medgivande under längre tid uppskjutit inlevereringen av ifrågavarande överskottsmedel. Enligt § 4 av den för generalpoststyrelsen nu gällande instruktionen av den 30 juni 1920 skall styrelsen, sedan räkenskaperna för varje år avslutats, till statskontoret inleverera vad av postverkets medel »befinnes överstiga det belopp, som postverket, enligt särskilt av Kungl. Maj:t meddelat beslut, äger att såsom kassaförlag behålla». Här citerade bestämmelse är ordagrant lika lydande med § 15 i den före nyssnämnda instruktion gällande instruktionen av den 31 december 1909, och då man till följd därav möjligen skulle kunna få den uppfattningen, att postverkets behov av rörelsekapital, i likhet med vad förhållandet var före genomförandet av 1911 års budgetreform, fortfarande kan tillgodoses genom innehållande av överskottsmedel, tillåter sig riksräkenskapsverket erinra, att detta icke står i överensstämmelse med budgetreformens principer. En av grundprinciperna i nämnda reform var nämligen, att kapitalökning för de affärsdrivande verken icke vidare skulle få förekomma under form av överskottsmedels innehållande, utan skulle all kapitalökning ske genom anslag å riksstaten».

2. *Telegrafverket.* I underdånig skrivelse den 11 sistlidne november anför telegrafstyrelsen:

»Storleken av telegrafverkets *inkomster* och deras årliga stegring under senaste tioårsperioden framgår av följande tablå:

År	Kronor	Ö k n i n g	
		Absolut	I %
1911	15,589,343	1,256,040	8.76
1912	17,267,005	1,677,662	10.76
1913	18,358,005	1,091,000	6.32
1914	20,863,571	2,505,566	13.65
1915	24,765,674	3,902,103	18.70
1916	29,038,938	4,273,264	17.25
1917	35,014,127	5,975,189	20.58
1918	52,301,357	17,287,230	49.37
1919	69,853,125	17,551,768	33.56
1920	90,132,351	20,279,226	29.03.

För år 1921 beräknar telegrafstyrelsen nu inkomsterna till omkring 98,500,000 kronor, innebärande en ökning från år 1920 med 8,367,649 kronor eller nära 8.5 procent. I 1921 års riksstat äro inkomsterna upptagna till 90,000,000 kronor samt i 1922 års riksstat till 99,500,000 kronor.

Vid beräkning av inkomsterna för år 1922 har telegrafstyrelsen utgått från att abonnemangstaxan nedsättes från den 1 januari 1922 i enlighet med ett denna dag avgivet förslag, under det att de senast fastställda taxorna för samtal och för telegram bliva oförändrade under hela år 1922. Telegrafstyrelsen har därvid förutsatt, att samma inkomster av samtalsutväxlingen och av telegramtrafiken som under år 1921 skola vara att påräkna under år 1922. Någon ökad inkomst av den utländska telegramväxlingen under år 1922 på grund av taxeökning är icke att förvänta, enär den planerade internationella telegrafkonferensen, vid vilken sådan höjning möjligen skulle beslutas, icke synes komma till stånd så tidigt, att dess beslut kunna tillämpas redan under år 1922. Med dessa förutsättningar kan för år 1922 beräknas en inkomst av 87,800,000 kronor, utgörande en minskning från år 1921 av 10,700,000 kronor eller ungefär 10.9 procent.

Driftkostnaderna för år 1921, vilka i riksstaten äro upptagna till 88,956,900 kronor, komma enligt nu verkställda beräkningar att uppgå till 76,200,000 kronor. I det förslag till stat för telegrafverkets driftkostnader år 1922, som samtidigt härmed avgives, hava samma kostnader upptagits till 72,500,000 kronor.

Överskottet av telegrafverkets rörelse har under senaste tioårsperioden utgjort:

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

År	Kronor	% i medeltal disponerat kapital
1911	5,258,568	7.32
1912	6,438,971	8.45
1913	6,292,442	7.69
1914	7,887,209	8.96
1915	10,708,045	11.55
1916	12,324,733	12.50
1917	14,496,879	10.45
1918	8,076,545	5.52
1919	931,219	0.52
1920	10,582,519	5.49.

Enligt ovan gjorda beräkningar över inkomster och driftkostnader skulle överskottet för år 1921 bliva 22,300,000 kronor och för år 1922 15,300,000 kronor. Enär det kapital, som under år 1922 skall förräntas, torde kunna uppskattas till omkring 250,000,000 kronor, skulle avkastningen för år 1922 således motsvara omkring 6.1 procent.

Då det gäller att uppskatta det ekonomiska resultatet under år 1923 äro under nu rådande förhållanden allt för många faktorer obekanta för att några anspråk på tillförlitlighet skulle kunna ställas på en sådan beräkning.

Driftkostnaderna torde kunna beräknas komma att uppgå till ungefär samma belopp som för år 1922. Ehuru vissa utgiftsposter utan tvivel komma att stegras under år 1923, torde man dock kunna beräkna, att denna stegring skall motverkas genom minskning i andra poster, exempelvis dyrtidstilläggen. Inkomsterna ligger det i statsmakternas händer att reglera genom taxornas ändring. Inkomsterna torde därför böra beräknas så mycket högre än driftkostnaderna, att ett överskott erhålles, motsvarande omkring 6 procent å det disponerade kapitalet. Detta beräknas år 1923 komma att uppgå till omkring 260,000,000 kronor. Sex procent härå utgör 15,600,000 kronor. För uppnående av denna avkastning måste således telefon- och telegraftaxorna så beräknas, att totala inkomsten kommer att utgöra omkring 88,100,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts, får telegrafstyrelsen föreslå, att telegrafverket för år 1923 upptages i riksstaten sålunda:

		1:sta halvåret	2:dra halvåret	Summa
Inkomster.....	kronor	44,050,000	44,050,000	88,100,000
Driftkostnader.....	»	36,250,000	36,250,000	72,500,000
Överskott kronor		7,800,000	7,800,000	15,600,000.

Storleken av det belopp, som kommer att *inlevereras* under första halvåret 1923, beräknar telegrafstyrelsen sålunda:

a) av sådana överskott, som belöpa å tidigare år, kronor 3,300,000	
b) av sådana överskott, som belöpa å första halvåret 1923.....	» 5,000,000.»

Med åberopande av vad riksräkenskapsverket här ovan å sid. 35 anfört angående upphävandet av sambandet mellan riksstaten och de affärssdrivande verkens inkomst- och utgiftsstater föreslår ämbetsverket, att överskottet å telegrafverkets rörelse för första halvåret 1923 må i riksstaten upptagas till det av telegrafstyrelsen angivna beloppet av beräknad inleverering under samma tid, eller 8,300,000 kronor vilken siffra riksräkenskapsverket alltså infört i tabell A.

Statens järnvägar. I underdånig skrivelse den 8 december 1920 anförde järnvägsstyrelsen in fråga om beräkningen av 1922 års ekonomiska resultat, bland annat, följande:

»Vissa utgifterna reglerande förhållanden hava numera vunnit en viss grad av stabilitet, där de icke föranleda en successivt fortskridande utgiftsminskning. Avlöningsprinciperna äro fastställda enligt grunder, som möjliggöra en åtminstone någorlunda tillförlitlig beräkning av personalkostnaderna, handeln på stenkol har i det närmaste frigivits i England, varför man bör kunna hysa grundade förhoppningar på ytterligare fallande pris för bränsle, och även övriga varupris torde ha överskridit toppunkterna.

Å andra sidan har inträtt en period av avtagande produktion, om vilkens längd och räckvidd det är omöjligt att döma. Den trafik- och inkomstminskning, som, länge märkbar, under de senaste månaderna tagit stark omfattning, är såsom redan nämnts en verkan härav. Det är möjligt att depressionen år 1922 skall vara övervunnen, men den kan också detta år vara lika stark eller starkare än den nu är.

Ovissheten i fråga om de ekonomiska faktorer, som under förutsättning av oförändrade tariffer väsentligt reglera järnvägarnas avkastning, är således beträffande år 1922 knappast mindre än den varit för tidigare år, vilkas behållning styrelsen haft att beräkna.»

Emellertid fann styrelsen skäl föreligga för antagandet, att under förutsättning av en någorlunda normal trafikomfattning icke blott jämvikt vunnits mellan inkomster och utgifter i statsbanerörelsen, utan att även en mot räntan å för statens järnvägar disponerade lån svarande behållning kunde motses.

Styrelsen beräknade därefter ett driftöverskott för 1922 av 37,000,000 kronor, en siffra som i statsverkspropositionen av hänsyn till utgiftsminskning, som kunde motses i fråga om dyrtidstillägg, höjdes till 42,000,000 kronor, i vilket belopp dock ingick en tvistig fordran hos Luossavara-Kirunavaara aktiebolag för beräknad driftförlust under år 1921.

Sedermera har järnvägsstyrelsen i underdånig skrivelse den 28 sistlidne april i fråga om allmän taxenedsättning uttalat, att med dåvarande tariffer och under de gynnsamma förutsättningarna, att prisnivån för levnadskostnaderna komme att ytterligare avsevärt nedgå och kolpriset stabiliseras vid 40 kronor, ett överskott av 41.9 miljoner kronor skulle kunna ligga inom möjligheternas område, om den nämnda fordran för driftförlust å malmbanorna därvid inberäknades, men ansåg, att en så stor skillnad mellan tariffnivå och allmän prisnivå, som därvid förutsattes, icke vore hållbar, och att, om det skulle visa sig, att den pågående deflationen fortsatte, tarifferna givetvis borde, när tidpunkten ur järnvägsekonomisk synpunkt vore inne, även sänkas och så avpassas, att blott täckning av de direkta driftkostnaderna vunnes. Enligt en styrelsen förebragt utredning skulle, vid en taxenedsättning med 20 % och under ovan angivna förutsättningar i övrigt, för år 1922 möjligen kunna beräknas uppstå ett driftöverskott av 11.5 miljoner kronor, däri inberäknat fordran för driftförlust å malmbanorna.

Av vad järnvägsstyrelsen anfört ansåg statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet framgå, att det icke vore möjligt att ens tillnärmelsevis bedöma, huru det ekonomiska resultatet kunde gestalta sig för statens järnvägar under år 1922. Emellertid syntes övervägande skäl tala för att tillsvidare utgå från att något överskott ej borde påräknas för samma år å statsbanerörelsen, en uppfattning som även blev av riksdagen godkänd, vadan i 1922 års riksstat ej heller något driftöverskott finnes beräknat, utan äro inkomster och driftkostnader upptagna till varandra motsvarande belopp av 260,000,000 kronor.

I underdånig skrivelse den 25 nästlidne november med förslag till beräkning av den behållna inkomsten för 1923 anför järnvägsstyrelsen bland annat följande:

»Enligt vad senast kända månadsresultat av driften giva vid handen kunna statens järnvägars inkomster för år 1922, även om nuvarande taxa bibehålles, icke förväntas uppgå till ovan angivna belopp för bruttoinkomsten, 260 miljoner kronor. Visserligen beräknas den taxenedsättning, som från och med den 1 augusti 1921 företogs, icke förorsaka fullt så stor minskning av inkomsterna som vid uppgörandet av förslag till riksstat beräknades beträffande då föreliggande förslag till taxe-

reglering, men däremot har den med konjunkturernas krisartade vikande följande nedgången i trafik varit väsentligen större, än vad som vid nämnda tidpunkt förutsattes.

Styrelsen vågar under nuvarande förhållanden icke räkna med högre totalinkomst än cirka 231 miljoner kronor, varvid styrelsen vid beräkningen av detta inkomstbelopp förutsatt en trafikrörelse något mindre än den under de senaste månaderna konstaterade samt utgått från nu gällande taxa och tariffer. Beträffande den i beloppet ingående inkomsten av lapplandsmalm har dock en särskild beräkning blivit verkställd. Vidare har tilläggsersättningen för posttransporter räknats blott 120 procent mot för år 1921 beviljade 150 procent på den ordinarie taxan.

Liksom föregående år har styrelsen i sitt samtidigt avgivna förslag till kostnadsstat uppdelat driftsutgifterna på sådana för statsbanenätet, exklusive bandelen Luleå—Riksgränsen, och på utgifter för denna bandel, nedan i korthet benämnd malmbanan. I dessa senare utgifter inbegripas dock icke bandelens andel av allmänna, för nätet eller distriktet gemensamma utgifter utom beträffande avsättning till förnyelsefond. I analogi härmed har inkomsten beräknats dels av statsbanerörelsen, exklusive trafik av lapplandsmalm, och dels av sistnämnda trafik. Förstnämnda inkomstbelopp uppgår till 209.0 miljoner, det senare till 22.1 miljoner kronor.

Styrelsen har därvid liksom fallet var för innevarande år även för år 1922 upptagit viss fordran för driftförlust å malmbanorna såsom inkomst. Den hittills utkrävda fordran för sådan driftförlust, som styrelsen jämlikt kontrakt mellan staten och Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag äger, utgör i sin helhet cirka 50.4 miljoner kronor med följande specifikation:

År 1915		kronor	46,631: 41
» 1916		»	774,892: 48
» 1917		»	4,228,698: 64
» 1918		»	16,182,474: 22
» 1919		»	13,519,032: 91
» 1920		»	15,659,479: 75

Summa kronor 50,411,209: 41.

Det för år 1920 angivna beloppet har framgått ur en vid början av innevarande år företagen preliminär beräkning, den senare uppgjorda exakta avräkningen visar en driftförlust av 13,470,943 kronor 79 öre. Ifrågavarande minskning å cirka 2.2 miljoner kronor kompenseras

46 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

emellertid av ett förestående krav på ytterligare ersättning för åren 1915—1919.

För år 1921 beräknas approximativt motsvarande förlust att av bolaget garanteras och täckas till omkring 8 miljoner kronor. Beloppet kan emellertid närmare fastställas, debiteras och bokföras först på senhösten 1922.

Såsom av Kungl. Maj:t är väl känt, har Luossavaara—Kiiruna-vaara aktiebolag ej velat godkänna nämnda fordringar, men som styrelsen förut anfört måste dessa enligt styrelsens uppfattning vara i huvudsak fullt säkra, och det förhållandet, att deras infriande även framdeles kan komma att uppskjutas, kan icke numera, sedan kriget upphört, få utgöra hinder för upptagande som inkomst för kommande år av den beräknade fordran å kontraktsevenligt garanterade ersättning för närmast föregående års driftförlust av malmtrafiken, som vid normalt förlopp skulle då likvideras och bokföras.

Ovan angivna inkomstsummor fördela sig uti de verkställda beräkningarna på följande sätt:

Exklusive malmtrafiken:

Persontrafik	kronor	86,400,000
Post	»	5,100,000
Godstrafik	»	110,300,000
Inkomst av hyresverksamhet	»	4,000,000
Extra och diverse inkomster	»	3,200,000
Summa kronor		209,000,000

Malmtrafik:

Fraktinkomster	kronor	14,300,000
Ersättning för garanterad drift- förlust under 1921	»	7,800,000
Summa kronor		22,100,000.

Parallellt med nedgången i inkomster har gått en ännu starkare minskning av utgifterna beroende på förutom nedgången i trafikarbetet i huvudsak sänkning av materialpriser och löner samt en mängd företagna åtgärder för besparingar i driften.

Det uppgjorda förslaget till kostnadsstat slutar, såsom i den samtidiga underdåniga skrivelsen angående kostnadsstaten anmäls, på en totalsumma, stor 198,099,000 kronor

varav 14,675,400 kronor på malmbanorna
samt 183,423,600 » » övriga nätet.

Motställas inkomster och utgifter, fås följande sammanställning:

	Statens järnvägar exklusive malmbanorna	Malmbanorna	Summa
Inkomster	209,000,000	22,100,000	231,100,000
Utgifter	183,423,600	14,675,400	198,099,000
Överskott	25,576,400	7,424,600	33,001,000.

För räkenskapsåret 1922 skulle alltså, under ovan angivna förutsättningar, kunna räknas med ett överskott av 33 miljoner kronor, vilken siffra är att jämföra med det för förräntning av lånekapitalet detta år erforderliga beloppet, cirka 37 miljoner kronor.

Som bekant kräver emellertid en enig och stark opinion bland den trafikerande allmänheten ytterligare taxesänkningar vid järnvägarna. och även järnvägsstyrelsen ligger det om hjärtat att kunna med taxenivån följa den allmänna prisnivåns fall, så långt detta med hänsyn till statsbaneaffärens ekonomi kan vara möjligt.

Riksdagen har på sin tid som direktiv beträffande taxornas avpassande uttalat, att i normala tider böra statens järnvägar icke blott bära sina egna driftkostnader, utan även lämna överskott till förräntning av det i statsbanorna såsom helhet betraktade nedlagda kapitalet och att under extra-ordinära förhållanden bör i allt fall så vitt möjligt förhindras uppstående av direkt förlust å driften.

Nu torde ingen kunna hävda annat än att nuvarande och närmast emotsebara förhållanden för näringslivet måste betraktas såsom alldeles extra-ordinära, och i kraft härav torde man ej lämpligen, ifall man fortfarande vill ställa sig detta riksdagens aldrig återkallade direktiv till efter rättelse, kunna låta den trafikerande allmänheten vidkännas högre taxor och tariffer än som erfordras för att med tämlig trygghet skydda statens järnvägar för direkt driftförlust.

Det är också i överensstämmelse härmed järnvägsstyrelsens mening att snarast underställa Kungl. Maj:t till prövning och beslut ett förslag till nedsättning av såväl person- som de hittills ej, eller endast i mindre grad, lättade högre godstarifferna, så avvägt, att den ovan beräknade inkomsten av trafikrörelsen under 1922 på statens järnvägar exklusive malmbanorna kommer att reduceras till blott ungefärlig täckning av den för samma del av nätet beräknade driftkostnaden.

I händelse av en starkare nedgång framdeles i driftkostnaderna, exempelvis genom lägre dyrtidstillägg, än vad i ovan berörda beräkningar kunnat antagas, har järnvägsstyrelsen likaledes för avsikt att då

dylika kostnadsminskningar kunnat konstateras dels föreslå ytterligare allmän sänkning av tarifferna, där så utan föregripande menlig inverkan på den framtida permanenta taxan ske kan, dels och framförallt fortgå med beviljandet av sådana individuella nedsättningar, som kunna vara för affärsföretagen särskilt hjälpande.

Under sådana förhållanden skulle alltså fortfarande icke vara att beräkna något annat överskott av 1922 års drift än det som faller på malmбанan, nämligen ovan angivna 7.4 miljoner kronor. Då det emellertid fortfarande är alldeles ovisst, om gruvbolaget vill godvilligt utbetala detta bolaget kontraktsevenligt påvilande garantibelopp, synes det styrelsen, att vid upprättandet av övergångsbudgeten 1 januari—30 juni 1923 man näppeligen bör räkna med något under nämnda tid inlevererat överskott från statens järnvägar, hänförande sig till behållning under år 1922.

Styrelsen övergår härefter till yttrande angående 1923 års ekonomiska resultat.

Med hänsyn till den nuvarande produktionskrisen samt de osäkra världsekonomiska förhållandena i övrigt äro några beräkningar av värde rörande en period liggande så långt fram i tiden givetvis icke möjliga. För den händelse krisen skulle fortfara och ekonomiskt obestånd alltfört breda sig i landet, måste väl som en konsekvens av riksdagens ovan nämnda direktiv samma utomordentliga hänsyn till näringslivets behov av stöd tagas vid de då efter hand eventuellt erforderliga taxeregleringarna, och under sådana förhållanden böra tydligen inkomster och utgifter vid statens järnvägar exklusive malmбанan även för år 1923 upptagas till samma belopp, förslagsvis 147 miljoner kronor eller 1922 års kostnadsstat minskad med cirka 20 procent. För malmбанorna, där förräntningen är garanterad, torde inkomster och utgifter kunna antagas till respektive 19 och 12 miljoner och alltså hela statens järnvägar beräknas lämna ett överskott av 7 miljoner kronor. Detta överskott belöper sig på grund av trafikinkomsternas fördelning i sin helhet på senare halvåret.

Vågar man däremot antaga återinträdandet på nytt av någorlunda normala trafikförhållanden, böra taxorna, med försiktigt avväggande efter landets allmänna prisnivå och efter vad de enskilda järnvägarna behöva för sitt bestånd, kunna så hållas, att statens järnvägars inkomst blir tillräcklig icke blott för täckning av verkets egna driftkostnader utan iämväl för förräntning av statens järnvägars andel av hela statsskulden, för vilket ändamål ifrågavarande år torde krävas ett belopp av cirka 39 miljoner kronor. Härvid måste emellertid förutsättas en med den allmänna prisnivåns sannolika nedgång fortgående sänkning av utgifterna

och främst då av lönekostnaderna. Det torde förtjäna erinras, att ensamt dyrtidstilläggen belöpa sig, vid den för beräkningen av 1922 års kostnadsstat antagna levnadskostnadsindex 220, till cirka 45 miljoner kronor.

Vid detta lyckligare alternativ synes det styrelsen därför, att man bör för hela statens järnvägars nät räkna med en ungefärlig utgift av 163 miljoner kronor och alltså genom taxans anpassande en inkomst av 202 miljoner kronor med följande approximativa fördelning å första och andra halvåret:

	Första halvåret	Andra halvåret	Summa
Inkomster..... kronor	95,000,000	107,000,000	202,000,000
Utgifter..... »	81,000,000	82,000,000	163,000,000
Överskott kronor	14,000,000	25,000,000	39,000,000.

Av det sålunda uppskattade överskottet för första halvåret böra om antagandena i övrigt hålla streck, 8 miljoner kronor kunna beräknas inlevererade under samma tid».

Järnvägsstyrelsens här ovan uttalade avsikt att till Eders Kungl. Maj:t inkomma med förslag till sänkning av taxorna, så avpassat att det beräknade driftöverskottet för 1922 skulle komma att reduceras till blott ungefärlig täckning av den beräknade driftkostnaden, vilket förslag således innebär, att överskottet skulle användas för taxenedsättningarna, ger emellertid riksräkenskapsverket anledning till ett par erinringar.

Den tankegång, som ligger till grund för järnvägsstyrelsens förestående uttalande, innefattar följande premisser:

att även statens järnvägar böra vara organ för sådana sociala eller kulturella ändamål, som statsmakterna finna nödiga eller nyttiga;

att även statens järnvägars överskott bör vara disponibelt för sådana ändamål; och

att, i stället för att på vanligt sätt för ifrågavarande ändamål anslå visst belopp på riksstaten under vederbörande huvudtitel, man i nu förevarande fall kan enklare vinna sitt syfte genom att järnvägsstyrelsen får på förhand disponera överskottsmedel, som annars eventuellt skulle hava uppkommit, för taxenedsättningar ända till den punkt, att överskottet är förbrukat.

Mot de två första av dessa premisser är ingenting att invända. Enkelheten i den tredje kan icke heller bestridas, men den medför ur
Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

andra synpunkter sådana statsfinansiella faror, att riksräkenskapsverket måste uttala en bestämd varning mot användning av den av järnvägsstyrelsen förordade metoden. Det torde vara tillräckligt att här påvisa några av de principiella olägenheter, som vidlåda densamma.

Viktigast är, att om icke kostnader för åtgärder, som av ett statens affärsverk vidtagas i rent affärsmässigt syfte, hållas klart och noggrant skilda från kostnader för andra ändamål, höljes affärsverksamheten av ett dunkel, i vilket det blir svårt eller omöjligt att utrona, om de kostnader, som göras för affärsändamål, äro praktiska eller om möjligen slöseri med statens medel föreligger.

Vidare kommer genom den metod, järnvägsstyrelsen vill tillämpa, dess sätt att sköta statens förnämsta affärsverk att framstå i en orättvis och oförmånlig dager, och det kan icke vara likgiltigt i statsfinansiellt hänseende, om beträffande ett statens affärsverk, i vilket ett kapital av mera än 1 miljard är nedlagt, rikshuvudboken kommer att utvisa alls ingen avkastning.

Det torde slutligen icke heller kunna förnekas, att, alldenstund nyssnämnda kapital till stor del anskaffats på lånevägen, det av järnvägsstyrelsen förordade förfaringssättet gör det svårare för statsmakterna att tillse, att de icke frånträda principen, att lånemedel endast få användas för produktiva ändamål.

Av nu anförda skäl vill riksräkenskapsverket icke tyda järnvägsstyrelsens härovan anförda uttalande så, att den ämnar skjuta åt sidan de sunda statsfinansiella principer, som föranlett riksdagen att å tilläggsstat för detta år bland verkliga utgifter bevilja ett anslag för ersättning till statens järnvägar för genom taxenedsättning föranledd inkomstminskning. Av samma skäl förutsätter riksräkenskapsverket, att taxenedsättningen under år 1922 kommer att finansieras genom riksstatsanslag. Följaktligen bör det överskott av 33,000,000 kronor, som styrelsen i sin underdåniga skrivelse den 25 november ställt i utsikt för år 1922, bliva disponibelt dels för statsregleringen under samma år, dels för statsregleringen under första halvåret 1923. Beräknar man proportionen mellan dessa delar efter samma grunder som järnvägsstyrelsen gjort i avseende på 1923 års överskott, så skulle av 1922 års överskott, 33,000,000 kronor, ett belopp av ungefär 9,000,000 kronor vara att påräkna för statsregleringen under första halvåret 1923. Läggas härtill den del av det beräknade överskottet på 1923 års drift, som enligt järnvägsstyrelsens åsikt kan antagas bliva levererat under samma tid, eller 8,000,000 kronor, skulle alltså de inflytande järnvägsmedlen under första halvåret 1923 uppgå till 17,000,000 kronor, med

vilket belopp riksräkenskapsverket även har upptagit denna inkomstitel i sin förslagstabell.

4. *Statens vattenfallsverk.* Det i 1922 års riksstat upptagna överskottet å denna inkomstitel utgör 8,670,000 kronor, fördelade på statens kanalverk, statens kraftverk samt statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning med respektive 20,000 kronor, 8,600,000 kronor och 50,000 kronor.

Vid avgivande av sin beräkning av överskotten å vattenfallsverkens rörelse för nämnda år yttrar vattenfallsstyrelsen i underdånig skrivelse den 13 november 1920: »I jämförelse med motsvarande beräkning för år 1921 har vattenfallsstyrelsen nu måst räkna med en jämförelsevis kraftig ökning av driftkostnaderna, beroende dels på de starkt ökade personalkostnaderna, dels på den utvidgade kommunala skattskyldigheten för statens fastigheter och affärsrörelse».

Den av styrelsen vid detta tillfälle beräknade slutsiffran, 8,350,000 kronor, höjdes sedermera i statsverkspropositionen till 8,670,000 kronor med hänsyn till den utgiftsminskning, som kunde föranledas av jämkningen med avseende å dyrtidstilläggen, vilken minskning uppskattades till 320,000 kronor.

I underdånig skrivelse den 14 sistlidne maj avgav vattenfallsstyrelsen sedermera en reviderad inkomstberäkning rörande de påräkneliga driftöverskotten för 1921 och 1922, varvid de senare upptogos till sammanlagt 9,000,000 kronor, så fördelade att på kanalverken kommo 350,000 kronor, på kraftverken 8,600,000 kronor och på fastighetsförvaltningen 50,000 kronor.

Vid ärendets föredragning inför Eders Kungl. Maj:t anförde statsrådet och chefen för finansdepartementet:

»Mot de nya beräkningarna, såvitt de avse kraftverken och fastighetsförvaltningen, har jag ej något att erinra. Vad kanalverken angår, påpekas i skrivelsen, att inkomsterna beräknats under förutsättning, att av vattenfallsstyrelsen framlagda förslag om ändring i kanaltaxorna bifallas av Kungl. Maj:t. Skulle däremot kommerskollegii förslag härutinnan vinna bifall, komme det med största sannolikhet att uppstå driftförluster för kanalverken för åren 1921 och 1922 i likhet med åren 1919 och 1920. Då frågan om kanaltaxorna ännu icke avgjorts av Kungl. Maj:t, anser jag försiktighet böra iakttagas vid beräkning av driftöverskottet å kanalverken för år 1922. Enär, om ingen behållning beräknas för kanalverken, det sammanlagda överskottet å statens vattenfallsverk skulle reduceras med 0.35 miljoner till 8.65 miljoner, vilken summa ungefär svarar mot det i statsverkspropositionen upptagna beloppet av

52 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

8.67 miljoner, synas mig tillräckliga skäl ej föreligga att med avseende å slutsumman för vattenfallsverken ändra statsverkspropositionens beräkning, och har för ernående av denna slutsumma överskottet å kanalverken upptagits till 0.02 miljoner.»

Den av Eders Kungl. Maj:ti öfverensstämmelse med chefens för finansdepartementet sålunda uttalade uppfattning i proposition den 6 sistlidne juni (nr 368) för riksdagen framlagda beräkningen blev sedermera av riksdagen godkänd, och faställdes i enlighet härmed överskotten å statens vattenfallsverk i 1922 års riksstat till de här ovan först angivna beloppen.

I skrivelse till riksräkenskapsverket den 21 oktober 1921 har vattenfallsstyrelsen meddelat uppgifter rörande dels det ungefärliga resultatet av 1921 års verksamhet, dels ock de överskottsmedel, styrelsen beräknat erhålla för år 1922. Därvid yttrar styrelsen:

»Förutskickas bör emellertid, att angivna belopp visserligen äro grundade på nyligen gjorda beräkningar men i alla händelser approximativa, enär flera på årsresultatet inverkande faktorer först i och med bokslutet framkomma fullt definitiva.

Överskott för år 1921.

Kraftverken	kronor 6,770,000
Fastighetsförvaltningen.....	» 110,000
Summa kronor 6,880,000.	

Överskott för år 1922.

Kraftverken	kronor 7,230,000
Fastighetsförvaltningen.....	» 30,000
Summa kronor 7,260,000.	

För kanalverken har icke uppförts något överskottsbelopp, beroende därpå, att kanalverkens rörelse från och med år 1919 gått med förlust, för åren 1921 och 1922 av vattenfallsstyrelsen beräknad till 270,000, respektive 78,000 kronor. För täckande av dessa förluster har emellertid vattenfallsstyrelsen begärt särskilt anslag å 1922 års tilläggsstat.»

Sedermera har vattenfallsstyrelsen i underdånig skrivelse den 14 nästlidne november avgivit följande förslag i fråga om beräkningen av de till vattenfallsverken hörande olika rörelsegrenarnas bruttoinkomster, driftkostnader och överskott för år 1923:

»Statens vattenfallsverk:

Kraftverk:

inkomster	15,300,000	
driftkostnader	7,500,000	
överskott		7,800,000

Kanalverk:

inkomster	1,050,000	
driftkostnader	1,050,000	
överskott		— —

Fastighetsförvaltning:

inkomster	400,000	
driftkostnader	350,000	
överskott		50,000

Säger för statens vattenfallsverk:

inkomster	16,750,000	
driftkostnader	8,900,000	
överskott		7,850,000.»

Av det sålunda beräknade driftöverskottet för 1923 anser styrelsen 3,850,000 kronor kunna antagas belöpa på första halvåret och omkring 4,000,000 kronor på senare halvåret.

Överskottet för 1922, av styrelsen nu beräknat till 7,050,000 kronor, kommer, enligt uppgift i samma underdåniga skrivelse, att inlevereras till statsverket under första halvåret 1923. Riksräkenskapsverket har för den skull upptagit detta belopp i sin förslagstabell, bil. A.

Statens domäner. I underdånig skrivelse den 10 december förlidet år beräknade domänstyrelsen driftöverskottet för statens domäner under år 1921 till 17,000,000 kronor och under år 1922 till 21,000,000 kronor, vilket senare belopp i statsverkspropositionen till 1921 års riksdag höjdes med 200,000 kronor på grund av den utgiftsminskning, som föranleddes av jämkningen med avseende å dyrtidstilläggen.

Till följd av de starkt rörliga ekonomiska förhållandena och då den ökade allmänna depressionen i väsentlig grad rubbat de förutsättningar, som legat till grund för den för riksdagen framlagda finansplanen, ansågs emellertid nödigt att för riksdagen framlägga i erforder-

liga delar reviderade inkomstberäkningar. I den med anledning härav infordrade förnyade kalkyl rörande driftresultatet av statens domäner, som domänstyrelsen i skrivelse till statsrådet och chefen för finansdepartementet den 12 sistlidne maj avgav, beräknades nettobehållningen för 1921 till 15,000,000 kronor och för 1922 till 9,000,000 kronor. Nu har domänstyrelsen i skrivelse den 22 sistlidne oktober meddelat, »att 1921 års utgifter torde komma att överstiga inkomsterna med omkring 12,000,000 kronor; att under år 1922 intet driftöverskott kan beräknas komma att uppstå; samt att under första halvåret 1923 intet överskott för år 1922 eller tidigare år kan tänkas komma att kontant inlevereras till statskassan, icke ens om försäljningar i större utsträckning komma att ske vid skogsauktionerna hösten 1922, enär likvid för dessa försäljningar i huvudsak erläggas tidigast under augusti månad 1923.»

De sålunda av domänstyrelsen under den korta tidrymden av elva månader lämnade vitt skiljaktiga beräkningarna, utvisande fluktuationer för 1921 från 17,000,000 kronors överskott till 12,000,000 kronors brist och för 1922 från 21,000,000 kronors överskott till ± 0 , utgöra mera än något annat ett tydligt bevis på svårigheten att under närvarande förhållanden uppgöra en sådan inkomstberäkning, att icke den största sannolikhet förefinnes för att verkligheten sedermera kommer att på mycket väsentliga punkter ganska hårdhänt korrigera densamma.

Med anledning av vad domänstyrelsen anfört har riksräkenskapsverket givetvis icke kunnat i förslagstabellen upptaga något överskott å statens domäner, men har dock infört själva titeln för att genom angivande av dess nomenklatur och plats i riksstaten bevara sistnämnda handlings överskådlighet.

5. *Postsparbanken.* Med anledning av postsparbankens särskilda ställning inom statsförvaltningen och såsom motiv för det förslag, riksräkenskapsverket här nedan kommer att framställa, anser sig riksräkenskapsverket böra till en början erinra om postsparbankens hittillsvarande utveckling.

Postsparbanken inrättades vid 1883 års riksdag för att »genom lätt tillgänglighet särskilt till förmån för den stora del av Sveriges arbetarebefolkning, som år efter år på de mest olika ställen av landet såsom vid järnvägsbyggnader, flottningar m. m. söker sig arbete, möjliggöra uppsamlandet av även de minsta besparingar, i ett omfång, vartill hittillsvarande sparbanker torde få anses oförmögna».

Enligt nådiga förordningen den 22 juni 1883 (nr 22) angående

en postsparbank för riket är bankens ändamål »att, under statens garanti, emottaga penningar, desamma förränta och genom räntas läggande till kapitalet ytterligare förkovra samt medlen i stadgad ordning vederbörande tillhandahålla».

Bland övriga bestämmelser i postsparbanksförordningen vill riksräkenskapsverket här erinra om den, som innehålles i § 19:

»Mom. 1. De med postsparbankens förvaltning förenade utgifter skola bestridas med den räntevinst, som på postsparbankens rörelse kan uppkomma.

Mom. 2. Till en början och så länge icke denna räntevinst därtill lämnar full tillgång, bör av postverket förskjutas vad utöver räntevinsten kan för ändamålet erfordras.

Mom. 3. Sedan vad sålunda förskjutits blivit postverket ersatt, skola de överskott, som kunna uppkomma, användas uteslutande för postsparbankens egna ändamål».

Postsparbanken sköttes till en början såsom en byrå av generalpoststyrelsen, men ombildades vid 1911 års riksdag till en självständig institution. I sin skrivelse (nr 230) i anledning av Eders Kungl. Maj:ts proposition med förslag till utgiftsstat för postsparbanken m. m. anförde riksdagen sistnämnda år bland annat:

»Postsparbankens utveckling under det sista årtiondet har väl icke i allo varit så gynnsam som önskligt hade varit. Sitt egentliga ändamål att vara en uppsamlingsanstalt för små besparingar synes postsparbanken emellertid hava fyllt på ett fullt tillfredsställande sätt. Och även om postsparbanken ännu någon tid framåt kommer att få kämpa mot vissa svårigheter i finansiellt avseende, torde man dock kunna hysa förhoppning, att banken genom ett oavlåtligt aktgivande från dess ledning på vad tidsförhållandena kunna kräva i fråga om arbetsplan och arbetsmetoder samt bankens skötsel över huvud taget så småningom skall övervinna dessa svårigheter och i ökad mån bliva skickad att motsvara sitt betydelsefulla ändamål. Vid sådant förhållande och då det icke synes föreligga några positiva skäl till bibehållande av det nuvarande provisoriska tillståndet, har riksdagen ansett sig böra medgiva, att banken erhåller en för sin uppgift avpassad organisation och att de till banken hörande tjänster vardas uppförda på stat.»

Enligt samma skrivelse medgav riksdagen, att postsparbanken må äga att vid behov av medel för bedrivande av sin rörelse få i riksgäldskontoret tillgodonjuta kredit till ett belopp av högst 5,000,000 kronor mot gottgörelse, motsvarande den effektiva ränta jämte lånekostnader, som riksgäldskontoret enligt sina beräkningar har att själf utgiva å

sålunda försträckta medel, ävensom på de villkor i övrigt, som genom överenskommelse mellan fullmäktige i riksgäldskontoret och styrelsen för postsparbanken varda fastställda.

Sedan fråga uppkommit om postsparbankens införande i riksstaten från och med år 1921, erinrade dess styrelse i infordrat utlåtande, att jämlikt § 19 mom. 3 i postsparbanksförordningen — vilken paragraf finnes här ovan återgiven — eventuella överskott å postsparbanksrörelsen skola användas uteslutande för postsparbankens egna ändamål. I följd härav kunde, enligt styrelsens förmenande, postsparbanken i specifikationen av statens inkomster icke uppföras under rubriken »inkomster av statens produktiva fonder». Då bankens inkomster icke heller ansågos lämpligen kunna uppföras under rubriken »uppbörd i statens verksamhet», blevo desamma, på förslag av statskontoret, inrangerade under en särskild avdelning III av de egentliga statsinkomsterna.

Vid granskning hos riksräkenskapsverket av postsparbankens räkenskaper för år 1919 anmärktes, att bankens kapitaltillgångar i obligationer och dylika värdehandlingar vid 1919 års utgång utgjorde nominellt 64,761,551 kronor 63 öre. Nämnade tillgångar voro bokförda till ett värde av 60,186,464 kronor 94 öre, eller således i medeltal omkring 7 procent lägre än det nominella värdet. Någon nedskrivning av obligationerna hade icke ägt rum år 1919. Vid sådant förhållande, och då en stor del av berörda kapitaltillgångar löpa med ränta under 5 procent, syntes ifrågavarande tillgångar i flera fall hava bokförts till ett avsevärt högre värde, än desamma skulle betinga vid en eventuell försäljning. Detta syntes stå i strid med det av riksdagen i dess skrivelse nr 230 år 1911 gjorda uttalande i fråga om obligationernas bokföringsvärde.

Med anledning härav avlät riksräkenskapsverket den 30 mars 1921 en skrivelse till styrelsen för postsparbanken med framhållande av att det på grund av anförda förhållanden vore önskligt, att bokföringsvärdet i möjligaste mån bringades i överensstämmelse med realisationsvärdet. Vidtagandet av en sådan anordning vore enligt riksräkenskapsverkets åsikt så mycket angelägnare som efter den omläggning av rikshuvudboken, vilken bebadats uti det vid proposition nr 201 till innevarande års riksdag fogade statsrådsprotokollet, rikshuvudboken skall omfatta samtliga statens tillgångar, upptagna till sådant värde, att bokföringen ger en tillförlitlig bild av det statsfinansiella läget vid tiden för bokslutet.

I anledning härav anhöll riksräkenskapsverket om meddelande, huruvida möjligheter för postsparbanken förefunnes att vidtaga ytter-

ligare nedskrivningar uti obligationernas bokföringsvärde eller, därest hinder härför mötte, huruvida styrelsen hade för avsikt att vidtaga åtgärder för hindrens undanrödjande eller på annat sätt söka avhjälpa nu påpekade olägenheter.

I sin svarsskrivelse den 15 april 1921 yttrade styrelsen, att det icke torde vara möjligt för postsparbanken att vid varje boksluts uppgörande bokföra obligationerna till det realisationsvärde, de då äga, och att någon möjlighet för postsparbanken att under den närmaste tiden nedskriva sina obligationers värde sannolikt icke vore för handen, beroende särskilt på den av Kungl. Maj:t då nyligen vidtagna höjningen av postsparbankens inlåningsränta.

Vad styrelsen sålunda anfört ansåg styrelsen vara ägnat att stärka tvivlet på lämpligheten av att postsparbanken överhuvudtaget uppfördes i riksstaten.

En av chefen för postsparbanken den 17 september innevarande år avgiven promemoria, vilken med skrivelse den 15 oktober samma år av styrelsen överlämnats till riksräkenskapsverket, innehåller en redogörelse för postsparbankens ekonomiska bärkraft med hänsyn till ställningen den 31 augusti 1921. Av denna redogörelse framgår, att motboksägarnas behållning i runt tal utgjort vid utgången av

år 1914	44.9	miljoner kronor
» 1915	47.9	» »
» 1916	54.0	» »
» 1917	64.3	» »
» 1918	74.7	» »
» 1919	83.0	» »
» 1920	84.4	» »
augusti » 1921	96.9	» »

En sammanställning av å ena sidan postsparbankens inkomster efter avdrag av motboksägarnas räntor och å andra sidan bankens administrationskostnader visar följande resultat:

		Inkomster.	Kostnader.
år 1914	kronor	489,144	319,325
» 1915	»	442,620	321,767
» 1916	»	462,823	335,869
» 1917	»	561,539	425,536
» 1918	»	715,241	733,774
» 1919	»	949,737	1,130,143
» 1920	»	1,011,866	978,958.

»Den stora ökningen i driftkostnaden år 1919», heter det vidare i redogörelsen, »beror på, förutom de höjda krigstidstilläggen och den med årets ingång ikraftträdande nya löneregleringen, en mycket betydande engångskostnad för blanketter och annat tryck, föranledd av det nya postsparbanksreglementets utfärdande. För år 1921 torde administrationskostnaderna komma att uppgå till omkring 920,000 kronor. På grund av nedsättningen i dyrtidstilläggen, som i särskild grad drabbar postsparbankens personal, och en fortgående förenkling av arbetet, torde ifrågavarande kostnad för framtiden kunna beräknas till 850,000 kronor om året. Sannolikt bliva de väsentligen mindre, beroende bland annat på att dels dyrtidstilläggen torde komma att ytterligare nedgå, dels därpå, att postsparbankskommitterade torde komma att föreslå mera genomgripande förändringar i postsparbankens organisation och arbetssätt.»

»I utlåtande den 29 november 1920 rörande bland annat sättet för beredande av medel till täckande av den förlust, som postsparbanken skulle komma att lida, därest dess inlåningsränta, på sätt postsparbankssakkunniga föreslagit, höjdes till 5 procent, beräknade styrelsen, att denna förlust skulle komma att uppgå till omkring 4,000,000 kronor, därav för år 1921 omkring 820,000 kronor, och hemställde styrelsen, att, därest postsparbankssakkunnigas förslag om höjning av inlåningsräntan bifölles, åtgärder måtte vidtagas, för att den kredit, som postsparbanken jämlikt nådigt brev den 22 juni 1911 äger tillgodonjuta hos riksgäldskontoret, finge tillsvidare åtnjutas räntefritt.»

Det ekonomiska resultatet av postsparbankens verksamhet under år 1921 anses emellertid nu komma att ställa sig åtskilligt gynnsammare, än styrelsen beräknade, i det att förlusten för detta år torde komma att uppgå till i runt tal endast 517,000 kronor. Redogörelsens beräkningar för år 1922 och följande år grundar sig på förutsättningen av dels oförändrad motboksstock, d. v. s. runt 97,000,000 kronor, dels en av styrelsen föreslagen sänkning av inlåningsräntan från 5 till 4 procent, vilken numera blivit av Eders Kungl. Maj:t bifallen. Under dessa förutsättningar skulle postsparbanken från och med ingången av 1922 kunna räkna på följande årliga bruttoinkomst:

Obligations- och låneräntor	kronor 4,908,000
Räntor från enskilda banker	» 120,000
Kursvinster å utlottade obligationer	» 60,000
Preskriberade medel	» 65,000

Summa kronor 5,153,000.

Vid en delägarbehållning av 97,000,000 kronor skulle under förutsättning av 4 procent inlåningsränta den årliga utgiften för delägarräntor uppgå till 3,880,000 kronor. I själva verket kommer utgiften att bli något mindre. På insatta och uttagna medel beräknas nämligen ränta endast för hel månad. Antager man, att insättningar och uttagningar fördela sig någorlunda jämnt på årets alla dagar, skulle postsparbanken genom detta ränteberäkningssätt göra en räntevinst, motsvarande en halv månadsränta på omsättningssumman under året, d. v. s. summan av under året insatta och uttagna medel. Då det torde kunna antagas, att omsättningssumman framdeles kommer att uppgå till minst 48,000,000 kronor om året, skulle en halv månads ränta härå efter 4 procent göra 80,000 kronor. Med detta belopp bör delägarnas ovan beräknade ränteinkomst minskas och delägareräntorna alltså upptagas till 3,800,000 kronor. Postsparbankens inkomster efter avdrag av delägareräntorna skulle således uppgå till $5,153,000 - 3,800,000 = 1,353,000$ kronor. Dragas härifrån omkostnaderna, vilka — såsom i det föregående nämnts — kunna beräknas till 850,000 kronor, visar sig, att den årliga nettovinsten för framtiden skulle uppgå till 503,000 kronor. I redogörelsen anmärkes, att den sannolikt blir avsevärt större.

Om den i det föregående omnämnda förlusten under år 1921 heter det i redogörelsen:

»I själva verket kan det ifrågasättas, om den förlust, det här är tal om, icke är, åtminstone till stor del, mera skenbar än verklig, om man nämligen tar hänsyn till den synpunkt, som för bedömande av postsparbankens ekonomiska ställning är den enda avgörande, nämligen postsparbanksportföljens realisationsvärde. Under loppet av 1921 har styrelsen placerat omkring 17,000,000 kronor i engagements, som med hänsyn till det nuvarande ränteläget måste anses synnerligen förmånliga. Verkan av dessa placeringar, som för övrigt avspeglar sig i den för varje månad fortgående stegringen under 1921 av inkomstposten: Räntor av obligationer och lån, är en avsevärd förhöjning av postsparbanksportföljens realisationsvärde, som åtminstone till väsentlig del neutraliserar förlusten under 1921.

Postsparbanksportföljens realisationsvärde vid ett ränteläge av 5 procent understeg det bokförda värdet med

^{31/12} 1916

4,448,295 kronor.

^{31/12} 1919

487,472 kronor.

En utredning av postsparbanksportföljens realisationsvärde den 31 augusti 1921 är igångsatt. Resultatet av denna utredning är det natur-

ligen omöjligt att nu yttra sig om. Så mycket torde dock med en någorlunda stor grad av säkerhet kunna förutsägas, att bristen den ³¹/₁₂ 1919 nu förvandlats till överskott, med andra ord att postsparbanksportföljen ger mera än 5 procents avkastning. En ledning för bedömandet i detta avseende giva de förut gjorda beräkningarna angående postsparbankens framtida bruttoavkastning. Efter avdrag av posten 'preskriberade medel' skulle denna avkastning uppgå till 5,088,000 kronor, vilket vid en delägarbehållning av 97,000,000 kronor gör 5.25 procent. Härtill komma de mera dolda värden, som ligga i framdeles påräkneliga ännu på en tid ej utfallande kursvinster».

I sin ovanberörda skrivelse den 15 oktober 1921 beräknar styrelsen för postsparbanken, i anslutning till vad i redogörelsen anförts, postsparbankens framtida inkomster för helt år till 1,353,000 kronor och för halvt år till 676,500 kronor. Utgifterna upptager styrelsen, med någon höjning av den i redogörelsen gjorda beräkningen, till 317,660 kronor.

På grund av den i samband med budgetårets omläggning avsedda utvidgningen av rikshuvudboken till att omfatta samtliga statens tillgångar, anser sig emellertid riksräkenskapsverket här böra ånyo upptaga frågan om postsparbankens ställning i riksstaten. Riksräkenskapsverket vill i detta hänseende erinra, att på grund av det förslag rörande riksstatens uppställning, som i oktober 1910 avgavs av särskilda kommitterade, riksbankens vinst för ett föregående år upptages i riksstaten såsom en särskild avdelning för sig vid sidan av inkomster av statens produktiva fonder. Mot denna anordning uttalade emellertid tvenne reserveranter bland riksstatskommitterade sina betänkligheter och yttrade därvid:

»Att dessa betänkligheter icke ha ett blott och bart teoretiskt intresse framgår tydligast, om man undersöker vilken verkan den nämnda särställningen för riksbanken har för budgetredovisningen. Rikshuvudbokens redovisning av statsregleringen måste naturligtvis genomgående avse ett och samma år. Är då riksbankens vinst upptagen för ett annat år, måste denna redovisning nöja sig med att, såsom för närvarande sker, bland statsverkets inkomster upptaga en post »bankovinstmedel», men kan icke för riksbanken, såsom exempelvis för statens järnvägar, upptaga en särskild fond, från vars konto årets behållna vinst omföres till statsregleringsfondens konto. Såsom kommitterade anført, ha emellertid statsrevisorerna i sin framställning om rikshuvudbokens fullständiga bland annat just begärt, att rikshuvudboken skulle upptaga jämväl en fond för riksbanken. Denna önskan, i vilken riksdagen genom sin skrivelse i ämnet torde få anses ha instämt, står också i fullkomlig

överensstämmelse med de principer för bestämning av rikshuvudbokens innehåll, som kommitterade uppställt. Rikshuvudboken bör enligt dessa principer redovisa för statens kapitaltillgångar i den mån avkastning av dem plägar tillföras statsregleringen och påräknas som tillgång på riksstaten. Till denna kategori av kapitaltillgångar hör uppenbarligen riksbankens fond. Det måste otvivelaktigt betecknas som en brist, att denna tillgång för närvarande saknas i kapitalkontots balans för tillgångar. Men denna brist skulle bli än mer i ögonen fallande, om rikshuvudboken i enlighet med kommitterades förslag fullständigades, så att nämnda balans i övrigt komme att inbegripa statens alla »produktiva fonder».

I riksstaten ha naturligtvis bankovinstmedlen sin rätta plats under rubriken »inkomster av statens produktiva fonder». Samtliga inkomster av denna karaktär böra, såsom kommitterade framhållit, sammanföras i en summa, vilken anger statens hela inkomst av privatekonomisk art. Om denna siffra icke skall bli vilseledande, måste givetvis riksbankens vinstmedel i densamma inbegripas. Det är alltså även för en lämplig gruppering av riksstatens inkomster särdeles önskvärt att bankovinstmedlen införas i riksstaten på samma sätt som övrig avkastning av produktiva fonder.»

Förslaget avstyrktes av fullmäktige i riksbanken, vilka trodde, att av den föreslagna anordningen lätt bleve en följd, att riksbankens skulder komme att sammanräknas med statens skulder och statens skuldsomma i statistiska redogörelser därmed ökas. Den föreställningen skulle då också, enligt fullmäktiges förmenande, lätt kunna få insteg, att bankens metalliska kassa och andra likvärdiga tillgångar utgjorde säkerhet för statens skuldförbindelser i allmänhet, under det att de i verkligheten avse att utgöra underlag för bankens sedelutgivning.

Statskontoret däremot anslöt sig till reservanternas uppfattning och anförde, att det i reservationen framställda förslaget, som vore en konsekvens av de sakkunnigas förslag i övrigt, vore eftersträfvansvärt, därest icke synnerligen betydande invändningar, om vilka statskontoret icke ägde kännedom, kunde däremot framställas. Därest denna reservation bifölles, komme att i rikshuvudboken uppläggas ett särskilt konto för riksbankens fond, på vilket skulle redovisas såväl riksbankens tillgångar som även dess skulder. Enligt det system, som följes vid rikshuvudbokens uppgörande, komme å detta konto skulderna att direkt avdragas från tillgångarna, så att till rikshuvudbokens balanskonto endast komme att överföras riksbanksfondens nettotillgång. Härigenom förekommes, att riksbankens skulder sammanräknas med statens skulder, och den

fara, som för närvarande torde ligga däri, att statens skuldsomma understundom i statistiska redogörelser — avsedda att belysa statens finansiella ställning — ökas med riksbankens skulder, bleve på det mest avgörande sätt avlägsnad. Efter genomförandet av den av reservanterna föreslagna ordningen skulle det icke heller kunna inträffa, att riksbankens metalliska kassa och andra likvärdiga tillgångar betraktades såsom säkerhet för statens skuldförbindelser i allmänhet, utan det skulle av rikshuvudboken vid en jämförelse mellan riksbanksfondens konto och det allmänna balanskontot med full klarhet framgå, att nämnda kassa med flera tillgångar utgöra underlag för bankens sedelutgivning.

Reservanternas förslag upptogs icke i den proposition till riksdagen, som avsåg budgetreformen, då föredragande departementschefen — såsom orden föllo — icke ansåg sig gent emot riksbanksfullmäktige böra tillstyrka detsamma.

Riksräkenskapsverket har emellertid funnit sig icke kunna underlåta att upptaga reservanternas förslag tillämpat på postsparbanken. Alla de av reservanterna i fråga om riksbanken anförda skälen äga sin fulla giltighet i fråga om postsparbanken. Ensamt för sig avgörande anser riksräkenskapsverket den omständigheten vara, att tillfredsställande redogörelse i rikshuvudboken för postsparbankens tillgångar kan lämnas endast om »postsparbankens fond» får plats bland statens produktiva fonder. Visserligen bör, även enligt riksräkenskapsverkets åsikt, postsparbankens överskott under en följd av år och intill dess postsparbankens ställning blir fullt konsoliderad, användas uteslutande för dess egna ändamål. Detta kan dock på ett enkelt och effektivt sätt ske därigenom, att riksdagen — samtidigt med att den å inkomstsidan bland inkomster av statens produktiva fonder uppför saldot av till postsparbanken ingående räntor och från samma bank bestridda omkostnader samt utgående räntor — å utgiftssidan såsom anslag till kapitalökning uppför samma belopp och ger detta anslag karaktären av förslagsanslag att av postsparbankens överskott direkt utgå.

Huru länge denna anordning skall äga bestånd och huruvida sedermera mom. 3 i § 19 av postsparbanksförrordningen bör upphävas, så att något tillskott till statsregleringen må kunna påräknas från postsparbanken, denna fråga behöver icke och kan icke heller lämpligen nu upptagas till behandling och avgörande, allra helst som, jämlikt nådigt bemyndigande den 16 juni 1920, uppdrag lämnats åt särskilda sakkunniga att uppgöra förslag till en fullständig omorganisation av postsparbanken.

På grund av nu anförda skäl har riksräkenskapsverket i särskild

underdånig skrivelse den 3 november 1921 hemställt, att Eders Kuugl. Maj:t behagade förordna, att postsparbanken skall till statsverket intaga samma ställning, som affärsdrivande verk, vilka till statsverket avlämna sitt överskott, och att *postsparbanksfonden* skall i rikshuvudboken redovisas bland statens produktiva fonder.

I riksstaten för första halvåret 1923 torde med stöd av postsparbanksstyrelsens ovan åberopade skrivelse den 5 oktober 1921 å inkomstsidan bland inkomster av statens produktiva fonder och under rubriken »I. Statens affärsverksamhet» få upptagas

»6. *Postsparbanken:*

överskott kronor 358,840.»

Å utgiftssidan i samma riksstat torde bland utgifter för kapitalökning, att täckas av andra statsinkomster, samt under rubriken »I. Statens affärsverksamhet» och underrubriken »F. Postsparbanken» få upptagas ett anslag:

»I. Avsättning till postsparbanksfonden, *förslagsanslag*, att av postsparbanksens överskott direkt utgå kronor 358,840.»

Sedan riksräkenskapsverket den 3 nästlidne november avlät sin förenämnda underdåniga skrivelse, har den 15 i samma månad ett betänkande angående omorganisation av postsparbanken avgivits av för ändamålet tillkallade sakkunniga. De sakkunniga föreslå däri, att postsparbanken skall med utgången av år 1922 upphöra såsom självständigt ämbetsverk och vid ingången av år 1923 inordnas i postverket. Skulle detta förslag bliva antaget, håller riksräkenskapsverket före, att postsparbanksfonden i allt fall bör utgöra en särskild fond och icke uppgå i postverkets fond. Riksräkenskapsverkets här ovan framförda förslag skulle således i huvudsak bliva oförändrat, och generalpoststyrelsen finge två av statens produktiva fonder under sin förvaltning liksom vattenfallsstyrelsen nu har tre.

II. Statens aktier.

1. *Utdelning i Luossavaara—Kirunavaara aktiebolag.* Med framhållande av att det fortfarande icke är möjligt att bestämt angiva de malmkvantiteter, som under bokföringsåret 1921—1922 kunna komma att bortfraktas från gruvorna i Kiruna och Malmberget har från förenämnda bolag lämnats följande beräkning av de belopp, som antagas kunna under 1922 och första halvåret 1923 inbetalas till statsverket.

64 **Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.**

Inbetalning den 31 december 1922:

Statens utdelning å preferensaktier:

å 2,750,000 ton Kirunamalm å 1 krona	
per ton, för hälften	kr. 1,375,000
å 1,000,000 ton Gällivare-	
malm å 50 öre per ton,	
för hälften	» 250,000 kr. 1,625,000

Royalty enligt 1918 års kontrakt:

Fastställd avgift för år 1922.....	» 350,000 kr. 1,975,000.
------------------------------------	--------------------------

Inbetalning den 15 april 1923:

Royalty enligt 1908 års kontrakt för kalenderåret 1922:

å 222,500 ton Kirunamalm å 2 kronor per	
ton	kr. 445,000
å 77,500 ton Gällivaremalin å 2.50 kronor per	
ton	» 193,750 kr. 638,750.

Riksräkenskapsverket har i förslagstabellen upptagit inkomstiteln med det sist angivna beloppet.

2. *Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet.* I den skriftelse rörande statens inkomst av tobaksmonopolet under år 1922 och första halvåret 1923, som riksräkenskapsverket här ovan under rubriken »tobaksskatt» återopat, har bolaget beräknat den utdelning, som under tiden januari—juni 1923 kommer att till statsverket inbetalas, till 8,990,000 kronor, med vilket belopp riksräkenskapsverket infört denna titel i förslagstabellen bil. A.

3. *Utdelning å statens aktier i svenska stenkolsaktiebolaget Spetsbergen.* I anledning av en av Eders Kungl. Maj:t till 1921 års riksdag avlåten nådig proposition anvisade riksdagen under utgifter för kapitalökning och till utgående av lånemedel dels å tilläggsstat för år 1921 ett reservationsanslag å 1,250,000 kronor, att av Kungl. Maj:t användas för teckning och likvidering av aktier i ett bolag, avsett att bildas för övertagande av den av aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält bedrivna rörelsen, dels ock å extra stat för år 1922 ett reservationsanslag å 750,000 kronor att, därest Kungl. Maj:t funne förhållandena böra därtill föranleda, av Kungl. Maj:t användas för teckning och likvidering av ytterligare aktier i samma bolag.

I enlighet med honom av Eders Kungl. Maj:t meddelat bemyndigande har sedermera statsrådet och chefen för handelsdepartementet den 27

sistlidne juni å Eders Kungl. Maj:ts och kronans vägnar ej mindre under-tecknat kontrakt med aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält av den lydelse, ett vid riksdagens skrivelse i ärendet fogat kontraktsförslag ut-visade, än även i vederbörlig ordning verkställt teckning av aktier till nominellt belopp av 1,250,000 kronor i det nya bolaget, vars namn bestämts till »svenska stenkolsaktiebolaget Spetsbergen».

Genom nådigt brev den 29 sistlidne juni anmodade därefter Eders Kungl. Maj:ts fullmäktige i riksgäldskontoret, att mot erhållande av veder-börligen utställda interimsbevis och med användande av det utav riks-dagen för ändamålet å tilläggsstat för år 1921 anvisade reservations-anslaget å 1,250,000 kronor till styrelsen för ovannämnda bolag, på rekvisition, erlägga likvid med sagda belopp för de av staten tecknade aktierna i bolaget, samt att, sedan interimsbevisen blivit utbytta mot aktiebrev, överlämna de senare till statskontoret för att hos nämnda ämbetsverk förvaras.

Sist omförmälda likvidering lär numera vara verkställd.

Bolagets räkenskapsår löper från och med 1 juli till och med 30 juni; men, efter vad riksräkenskapsverket inhämtat, är ingen utdelning att påräkna för det räkenskapsår, som utgår den 30 juni 1922, varför något belopp å denna titel icke kunnat i förslagstabellen införas.

III. Statens utlåningsfonder (överskott).

Med stöd av i statskontoret verkställda beräkningar (bil. C) och med antagande av förvaltningsbidrag, utgående från lånefonden för ränte-fria studielån med 1,000 kronor och från gödselvärdslånefonden med 10,000 kronor har riksräkenskapsverket i förslagstabellen upptagit ned-anstående belopp. Räntebeloppen från dräneringsfonden, lånefonden för inköp av ädla avelsston samt lånefonden för inköp av renar hava där-vid, trots sina ringa belopp, medtagits för att fondernas plats i bud-geten må varda i riksstaten angiven. Av samma anledning har även lånefonden för räntefria studielån upptagits, ehuru ingen ränta därifrån kan påräknas.

Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby	kronor	92,000
Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare	»	50,000
Vattenkraftslånefonden	»	90,000
Lånefonden för räntefria studielån	»	—
Odlingslånefonden	»	25,000

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

66 **Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.**

Torvindustrilånefonden	kronor	115,000
Egnahemslånefonden	»	3,310,000
Fiskerilånefonden	»	95,000
Dräneringsfonden	»	100
Norrländska nyodlingsfonden	»	20,000
Jordförmedlingsfonden	»	25,000
Lånefonden för inköp av ädla avelsston	»	100
Täckdikningslånefonden	»	1,000
Allmänna nyodlingsfonden	»	3,000
Norrländska andelsmejerifonden	»	4,000
Kraftledningslånefonden	»	220,000
Gödselvårdslånefonden	»	20,000
Lånefonden för mindre linberedningsanstalter	»	7,000
Norrbottens nybyggeslånefond	»	500
Hantverkslånefonden	»	6,000
Rederilånefonden	»	270,000
Lånefonden för inköp av renar	»	100
Kolonisternas kreaturslånefond	»	1,000.

Från riksgäldskontoret har riksräkenskapsverket inhämtat, att räntes-avkastningen för första halvåret 1923 av allmänna järnvägslånefonden beräknats till 375,000 kronor, vilket belopp upptagits i riksräkenskaps-verkets förslagstabell.

Någon räntesavkastning å allmänna byggnadslånefonden eller å bibanelånefonden har däremot icke av riksgäldskontoret beräknats för denna tid.

IV. Statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Avkastningen av denna fond har riksräkenskapsverket i överens- stämmelse med beräkningen i bil. C. upptagit till 400,000 kronor.

C. Andel i riksbankens vinst.

Från riksbanken har riksräkenskapsverket inhämtat, att ingen inkomst för statsverket lär vara att förvänta under denna titel. Riks- räkenskapsverket har dock i tab. A. infört själva titeln av skäl, som här ovan under »Statens domäner» angivits.

D. Andel i aktiebolaget vin- och spritcentralens vinst.

Detta bolag och dess dotterbolag intaga beträffande partihandeln med rusdrycker en monopolställning, vilken uppkommit därigenom, att samtliga rättigheter till handel med vin och spirituosa, brännvinsförsäljningsbolagens rättigheter undantagna, och samtliga spritreningsverk i riket i en eller annan form införlivats med aktiebolaget vin- och spritcentralen (till en början delvis med Aktiebolaget Stockholmssystemet) och därigenom att kontrollstyrelsen (Kungl. Maj:t på underdånigt besvär i förekommande fall) avslagit samtliga inkomna ansökningar om erhållande av rättigheter till partihandel med rusdrycker utom för aktiebolaget vin- och spritcentralen och dess dotterbolag.

Vinstutdelningen till aktieägarna är i fråga om preferensaktier begränsad till sju procent av aktiebeloppet och i fråga om stamaktier till det belopp, som motsvarar genomsnittlig aktiebelåningsränta för räkenskapsåret, uträknad av riksbanken.

Återstående vinst skall enligt § 6 i bolagsordningen efter det avsättningar till reservfond och pensionsfond blivit gjorda, i den mån den ej enligt § 8 användes för inlösen av preferensaktier eller för sådant ändamål avsättes, inlevereras till statskontoret för statsverkets räkning.

På fråga dåvarande chefen för finansdepartementet under hand framställd förfrågan, huru stort belopp under år 1922 kunde påräknas komma att till statsverket inlevereras, har bolagets styrelse i skrivelse den 28 sistlidne maj anförde:

»Det måste givetvis under alla omständigheter vara synnerligen vanskligt att, innan ens halva verksamhetsåret gått till ända, med någon större grad av tillförlitlighet uttala sig om det blivande årsresultatet av ett företags rörelse. Denna svårighet blir i detta fall så mycket större som vårt bolags verksamhet är i avsevärd mån avhängig av åtskilliga förhållanden, rörande vilka ovisshet ännu råder.

I detta avseende tillåta vi oss till en början framhålla, att, därest väckt förslag om genomförande under viss del av året av tillfälligt rusdrycksförbud skulle föranleda sådan åtgärd, vinsten av bolagets rörelse för år 1921 givetvis komme att kännbart påverkas och så gott som omöjliggöra varje beräkning av avkastningens storlek och därpå baserade utfästelser om inleverans av visst belopp till statsverket.

Vidare ha vid innevarande års riksdag i båda kamrarna väckts motioner syftande till en utredning av rusdryckspartihandelns organi-

sation, varvid närmast borde »tagas sikte på en anordning med fri näringsutövning». Motionerna ha ännu icke varit föremål för riksdagens behandling, och det är sålunda ännu ovisst, vilken ställning riksdagen kommer att intaga till desamma. Vi torde ej behöva särskilt framhålla, att, därest den ifrågasatta utredningen komme till stånd på grundval av det av motionärerna angivna programmet och sålunda den möjligheten ånyo föreläge, att en återgång i en eller annan form till tidigare förhållanden kunde genomföras, vårt bolags ställning i avsevärd grad komme att förlora i styrka. En konsekvens härav bleve, att vi måste tillse, att inga åtgärder underlåtes, som kunde vara ägnade att konsolidera bolaget till skydd för ägarna av bolagets aktiekapital, vilket som bekant helt tillskjutits av enskilda medel. Den relativt mycket korta tid, under vilken bolaget hittills varit i verksamhet, och de synnerligen betydande utgifter, det måst ikläda sig för bland annat inlösen av andra företag samt för rörelsens organisation i syfte att omfatta landets hela tillverkning av och handel med spritdrycker och vin, har, då bolagets prispolitik, i full överensstämmelse med den statliga kontrollmyndighetens syften, hittills alltid strävat att tillhandahålla de salubjudna varorna till lägsta möjliga pris, ännu icke möjliggjort en så stark konsolidering, att aktieägarnas eller vår tjänstemanna- och arbetarpersonals ställning kan anses vara fullt tryggad inför alla eventualiteter av nu angivna och därmed jämförlig art. Vi äro därför skyldiga att taga hänsyn till dessa förhållanden vid bedömande av spörsmål av här ifrågasvarande slag.

Jämväl vilja vi ej underlåta framhålla, att en viss försiktighet överhuvud måste iakttagas ifråga om dispositionen av vinstmedlen, så länge bolagets egna kapital ännu icke är av den storlek, som torde vara erforderlig med hänsyn till den mycket betydande omfattning rörelsen efter hand erhållit. Emedan utsikterna att genom nyteckning av kapital med den för våra aktier föreskrivna relativt låga maximiräntan under nuvarande förhållanden måste betecknas såsom synnerligen ringa, vore den lämpligaste vägen för det egna kapitalets ökande helt visst att till reservfonden avsätta möjligast stor del av tillgängliga vinstmedel. Enär bolaget vidare på grund av rörelsens art verkställer flertalet av sina likvider kontant och måste binda en väsentlig del av sina tillgångar i varulager, vilket senare emellertid icke lämpligen kan tjäna såsom underlag för större permanenta krediter, måste företaget sträva efter att söka ordna sin verksamhet så, att den anlitade krediten i möjligaste mån begränsas. I nuvarande läge torde emellertid svårigheter komma att möta för kontant inleverans av de betydande belopp, om vilka

för statsverkets räkning nu är fråga, utan att bolagets kreditförbindelser därigenom ökas och dess allmänna balansställning sålunda försämrass. En väsentlig lättnad skulle i detta avseende vinnas, därest statsverket i en eller annan form kunde tänkas vara villigt att låta leveransmedlen under någon tid innestå hos bolaget. Sedan den situation inträtt, att det egna kapitalet ernått erforderlig storlek och likviditeten blivit tillfredsställande, komme helt naturligt olägenheter av nu antydda art att försvinna och inga svårigheter att möta för kontant inleverans av hela den del av den disponibla vinsten, som överstege aktieägarnas utdelning.

Ehuru bolaget sålunda hittills aldrig fattat sin uppgift såsom avseende att i främsta rummet vara en inkomstkälla för staten, vilja vi emellertid, icke minst med hänsyn till nu rådande statsfinansiella läge, söka i vad på oss ankommer i möjligaste mån förverkliga det av herr statsrådet uttalade önskemålet. Därest därför riksdagen med anledning av ovan åberopade motioner beslutar utredning i sådan riktning, som icke innebure något rubbande av de nuvarande grunderna för vår organisation och verksamhet samt vidare full trygghet beredes oss för att vi tillsammans och i varje fall under den tid utredningen påginge kunde utöva vår rörelse under samma förutsättningar som för närvarande med avseende på omfattning och gestaltning i övrigt samt under hänsynstagande till behovet av erforderlig rörelsefrihet för ernående av ett ur statsverkets synpunkt tillfredsställande vinstresultat, vilja vi icke undandraga oss att för vår del medverka till, att såväl den föreslagna inleveransen av 5 miljoner kronor av 1920 års vinst må komma till stånd som ock att det av herr statsrådet ifrågasatta beloppet av 10 miljoner kronor må kunna levereras såsom statens andel av bolagets vinst för år 1921.

Av det föregående framgår emellertid, att vi härvid dessutom förutsatt, att sådana nu oförutsebara omständigheter, som kunna väsentligt påverka bolagets omsättning eller tillverkning, icke må inträffa.

Tillika vilja vi slutligen påpeka, att den avsikt vi hyst att kunna under återstående delen av året verkställa ytterligare prisnedsättningar å av oss saluförda varor näppeligen torde låta sig förenas med vår önskan att tillmötesgå herr statsrådets anhållan, utan att det av sådan orsak kan finnas erforderligt att begränsa omfattningen av dylika åtgärder samt måhända för ett eller annat varuslag ifrågasätta någon mindre prisjämkning uppåt.

Enär bolagets stamaktieägare enligt den för bolaget gällande ordningen äga att träffa slutligt avgörande rörande disponibla vinstmedels fördelning, har styrelsen ansett nödigt, att herr statsrådet finge känne-

dom jämväl om stamaktieägarnas mening och har därför delgivit dem förslaget till förestående yttrande. Med anledning därav har stamaktieägarna till oss avlåtit den skrivelse, som här bifogas.»

I sist omnämnda skrivelse meddelade stamaktieägarna, att de för sin del anslöto sig till de av styrelsen gjorda uttalanden, samt att de voro villiga att »under där angivna förutsättningar medverka till, att såväl den föreslagna inleveransen av 5 miljoner kronor av 1920 års vinst må bli verkställd som ock att det av herr statsrådet ifrågasatta beloppet av 10 miljoner kronor må kunna levereras såsom statens andel av bolagets vinst för år 1921.»

Om än genom denna förklaring statsverkets rätt till andel i bolagets vinst får anses vara erkänd, synes dock icke all anledning att befara tvist i detta hänseende vara avlägsnad. Den bestämmelse om inleverering till statskontoret, som nu innehålles i § 6, enligt vad ovan påpekats, förefanns icke i den vid konstituerande stämma den 17 oktober 1917 antagna bolagsordningen. I § 16 av denna ordning bestämmes aktieägarnas rösträtt på bolagsstämma, och i § 15 av samma ordning uppräknas bland ärenden, som skola till behandling förekomma å ordinarie bolagsstämma »fråga om användning av den vinst, som å bolagets rörelse uppkommit, samt, därest vinstutdelning beslutes, när densamma får av aktieägarna lyftas».

Någon omformulering av dessa bestämmelser vidtogs icke, när § 6 ändrades på sätt i det föregående angivits. Det torde vara härpå styrelsen syftar, då den säger, att »bolagets stamaktieägare enligt den för bolaget gällande ordningen äga att träffa slutligt avgörande rörande disponibla vinstmedels fördelning.» Man finner också av styrelsens förvaltningsberättelse för år 1920, att styrelsen föreslagit, att till bolagsstämman förfogande stående medel, nämligen årets vinst kronor 9,162,266.86 jämte från år 1919 kvarstående vinstsaldo

» 24,974.54

kronor 9,187,241.40

disponeras sålunda, att till aktieägare utdelas samt till

reserv- och pensionsfond avsättas sammanlagt » 4,004,800.00

medan av återstoden, kronor 5,182,441.40,

endast 5,000,000 kronor skulle till statsverket inlevereras, men resten balanseras å vinst- och förlustkonto. Detta styrelsens förslag lär sedermera hava blivit av bolagsstämman antaget.

Med anledning av den ovisshet, som råder i fråga om denna inkomstkälla för statsverket, och då icke ens nyssnämnda 5,000,000 kronor ännu blivit till statskontoret levererade, har riksräkenskapsverket den 8

sistlidne oktober avlåtit en skrivelse till bolagets styrelse med förfrågan om anledningen till den uteblivna leveransen och med anhållan om meddelande, dels huruvida och i så fall till vilket ungefärliga belopp statens andel i bolagets vinst för 1922 kan nu beräknas, dels ock huru stor del av den eventuellt beräkneliga vinsten kan till statsverket inlevereras under första halvåret 1923.

I svarsskrivelse den 14 i samma månad anför styrelsen angående dessa frågor:

»Med anledning härav tillåter sig bolagets styrelse värdsamt meddela, att anledningen till, att här berörda belopp av 5,000,000 kronor ännu icke till statsverket inlevererats, är att söka i den omständigheten, att, då bolagets rörelsekapital är relativt begränsat, den ifrågavarande inleveransen hittills under året icke kunnat ske, utan att beloppet skulle ha upplånats. Enär en dylik åtgärd, bland annat på grund av den därmed förenade räntekostnaden, syntes styrelsen mindre lämplig, har styrelsen ansett sig handla till bolagets bästa, utan att samtidigt något statsintresse åsidosatts, genom att uppskjuta inleveransen till sådan tidpunkt, då beloppet kunde bli disponibelt av bolagets löpande medel. Så torde bliva fallet i slutet av nästinstundande november eller början av december månad, och kommer beloppet sålunda att vid nämnda tidpunkt till statsverket inlevereras.

Vad åter beträffar statens andel i bolagets vinst för år 1922 är bolaget i närvarande stund tyvärr icke i tillfälle att därom lämna något meddelande. Liksom det alltid måste vara ytterligt vanskligt att beräkna ett affärsföretags avkastning för ett kommande år, så ökas denna svårighet i hög grad, när det såsom i här förevarande fall gäller en verksamhet, vilken, enligt vad icke minst innevarande års erfarenhet givit vid handen, är ifråga om sin omfattning beroende av konsumtionens ofta mycket avsevärda växlingar. Det är av sådan anledning icke möjligt att för närvarande ens approximativt verkställa någon beräkning av det eventuella vinstresultatet för år 1922. En dylik kalkyl torde tidigast kunna ske under senare hälften av sistnämnda år.»

För belysning av uppgiften, att bolagets rörelsekapital är relativt begränsat, har riksräkenskapsverket tagit del av dess balansräkning den 31 december 1920, enligt vilken tillgångarna utgjorde:

Fastigheter	kronor	7,461,771: 91
Maskiner, apparater och lösegendom	»	3,049,556: 30
Tomfat	»	298,614: 57
Aktier (enligt särskild förteckning)	»	27,546,216: —

72 Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.

Depositioner	kronor	1,852,000: —
Varulager	»	29,477,099: 97
Fordringar hos diverse personer:		
Kungl. Kontrollstyrelsen ..	kr.	7,077,765: 78
dotterbolagen	»	4,758,577: 67
övriga	»	5,723,988: 77
		» 17,560,332: 22
Tillgodohavanden hos banker	»	220,322: 38
Bons Nationaux Frs. 2,000,000 à 30: 25	»	605,000: —
Kassabehållning:		
hos filialerna	kr.	117,066: 21
» huvudkontoret	»	8,519: 78
		» 125,585: 99
		Kronor 88,196,499: 34.

Det skall icke förnekas, att denna tablå ger stöd åt styrelsens uppgift, att bolagets rörelsekapital är begränsat, då en jämförelsevis stor del av tillgångarna äro fast placerade. Riksräkenskapsverket anser sig emellertid icke kunna underlåta att fästa uppmärksamheten på, att, så länge bolagsordningen icke inrymmer någon rätt för staten att inverka på placeringen och så länge samma ordning väl föreskriver att men icke *när* viss andel av vinsten skall inlevereras till statsverket, statens rätt kan göras mer eller mindre illusorisk, även om icke bolagsstämman anser sig, med stöd av § 15, hava rätt att utan avseende på föreskriften i § 6 besluta om vinstutdelning och vinstfördelning.

Riksräkenskapsverket, som i underdånig skrivelse den 3 november 1921 hemställt, att Eders Kungl. Maj:t ville taga under öfvervägande, huruvida och på vilket sätt rättelse må kunna åvägabringas i här ovan påpekade missförhållanden, får såsom sin mening uttala, att någon vinst från ifrågavarande aktiebolag för år 1922 bör beräknas tillkomma statsverket att levereras under första halvåret 1923. Beträffande beloppet har riksräkenskapsverket, i saknad av annan ledning för sitt omdöme, i tab. A upptagit inkomstiteln med det belopp, vartill den beräknats i riksstaten för år 1922, eller 10,000,000 kronor.

E. I anspråk tagna kapitaltillgångar.

Statsverkets kassafond. Denna fond bildades på förslag av riksstatskommitterade vid ingången av år 1912 genom sammanslagning av de två förut befintliga fonderna: »fonden för reserverade medel» och »statsverkets kassaförlagsfond». Av kommitterades betänkande (sid. 120

och 121) inhämtas, att *till* denna fond skulle vid årssluten överföras överskott å statsregleringen, under det att *från* samma fond skulle överföras de medel, som behövdes till täckande av brist i statsregleringen. Kommitterade fortsätta:

»Något anslag i riksstaten till täckande av brist i statsregleringen behövde alltså icke ifrågakomma, liksom heller aldrig överskott från statsregleringen kunde påräknas som tillgång i riksstaten. Genom överskott från statsregleringarna skulle statsverkets kassafond småningom bringas upp till ett belopp, som kunde anses tillräckligt, för att fonden skulle motsvara sitt ändamål och särskilt kunna fylla eventuella brister i statsregleringarna, utan att därigenom alltför mycket medtagas.»

För att kassafonden med säkerhet skall kunna fylla sitt ändamål att täcka de brister, som må uppkomma å olika riksstatstitlar, måste de tillgångar, som från andra titlar tillföras densamma, vara likvida. Detta villkor kommer att framdeles desto mera bliva uppfyllt, ju fullständigare tillämpningen av kassabokföringsprincipen, som är en av statsbokföringsreformens grunder, hinner bliva genomförd. Men under den gångna tiden har denna fond i stor skala fått mottaga riksstatsinkomster, vilka endast förefunnits på papperet såsom debiterade, men icke varit för sitt ändamål disponibla, om de omedelbart hade behövts. Riksräkenskapsverket har låtit göra en utredning i detta hänseende, vilken innehålles i bifogade tablå (bil. D). Av denna tablå framgår, att under tiden från och med 1912 de verkligen influtna inkomsterna understigit de i rikshuvudboken debiterade under åren 1912, 1914, 1915, 1916, 1917 och 1918, men överstigit dem under åren 1913, 1919 och 1920. Hade kassabokföringsprincipen varit tillämpad under nämnda år, skulle kassafonden vid slutet av åren hava, i stället för de av rikshuvudboken angivna beloppen, utvisat följande behållningar, uttryckta i miljoner kronor:

År	Enligt kassa- bokförings- principen	Enligt riks- huvud- boken
1912	12.8	42.7
1913	43.3	68.9
1914	41.0	69.8
1915	— 29.9	57.8
1916	— 26.0	127.9
1917	65.0	389.3
1918	— 156.4	256.4
1919	57.6	441.5
1920	323.8	490.0

Minustecknet för åren 1915, 1916 och 1918 anger, att för dessa år behållningen förbytts till brist.

De enligt förestående tablå icke likvida tillgångarna i kassafonden vid slutet av 1920 utgjorde $490.0 - 323.8 = 166.2$ miljoner kronor. Denna summa anger tillgångar, vilka under åren 1912—1920 debiterats i rikshuvudboken men i verkligheten icke före 1920 års utgång influtit till statsverket. Därutöver innefatta de gemensamt placerade statsmedlen andra icke likvida tillgångar under titlarna förskott, proprietalanser etc. Kassafondens fullt likvida tillgångar den 31 december 1920 uppgingo endast till omkring 250 miljoner kronor.

Bristen på likviditet medför faran, att statsmedlen vid vissa tillfällen behöva för sina ändamål använda diverse medel, som för helt andra ändamål överlämnats till statsmyndigheternas förvaltning. Det har också inträffat, att statsmedlen i så övervägande grad varit placerade i icke likvida tillgångar, att icke ens tillgripandet av utvägen att för kontanta utgifters bestridande använda anförtrödda medel varit tillräckligt för statsregleringens behov av likvida medel, utan att statskassans ställning nödvändiggjort, att statskontoret med Eders Kungl. Maj:ts tillstånd fått begära kassaförstärkning från riksgäldskontoret. Detta har varit fallet under största delen av tiden från och med år 1912, nämligen från och med den 14 augusti 1912 till och med den 1 december samma år samt från och med den 1 september 1914 till och med den 5 december 1919.

Vad riksräkenskapsverket nu anført visar önskvärdheten av att man genom fortsatt och konsekvent genomförd tillämpning av kassabokföringsprincipen må kunna komma därhän, att kassafonden blir redovisad i fullt likvida tillgångar, för att bokföringen av denna fond icke må giva ett sken av större kapacitet, än fonden i verkligheten äger.

I tilläggsstaten för innevarande år och i riksstaten för år 1922 hava av kassafondens medel tagits i anspråk för statsregleringen respektive 39,211,613 och 74,943,098 eller tillsammans 114,154,711 kronor. Till vilket belopp kassafondens tillgångar, sedan den minskats med nämnda summa och med det belopp, som må komma att erfordras till täckande av brister i statsregleringarna för innevarande och nästföljande år, kunna komma att uppgå, därom kan riksräkenskapsverket ännu icke avgiva något omdöme. Men säkerligen blir fonden utsatt för starka påfrestningar, och redan den utredning, som i bilaga D lämnats, visar nödvändigheten att iakttaga stor försiktighet vid anlitande av kassafonden för andra ändamål än de med densamma ursprungligen avsedda. Enligt statsverkspropositionen och proposition nr 368 till innevarande

års riksdag skulle 150 miljoner kronor av kassafondens medel anses reserverade för möjliggörande av budgetårets omläggning. Riksräkenskapsverket har i bilaga A under huvudrubriken »I anspråk tagna kapitaltillgångar» och underrubriken »Statsverkets kassafond» uppfört sistnämnda belopp, 150,000,000 kronor.

Beträffande *allmänna byggnadslånefonden* och *allmänna järnvägs-lånefonden* har riksräkenskapsverket i bilaga A infört de belopp, som från riksgäldskontoret uppgivits kunna tagas i anspråk.

I behandlingen av detta ärende hava utom undertecknade deltagit byråchefen Litzén och t. f. byråchefen Wahlestedt.

Stockholm den 6 december 1921.

Underdånigst
CHR. L. TENOW.

K. BECKMAN.

/ G. Åman-Nilsson.

Bil. A.

Statsverkets inkomster.

			Kronor
A. Egentliga statsinkomster.			
I. Skatter:			
1.	Mantalspenningar	100,000	
2.	Prästerskapets till statsverket indragna tionde.	50,000	
3.	Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
a.	Inkomst- och förmögenhetsskatt, bevillning:		
α.	Skatt å inkomst och förmögenhet	8,400,000	
β.	B-skatt å aktiebolag m. fl.	100,000	8,500,000
b.	Bevillning av fast egendom samt av inkomst, bevillning	400,000	
c.	Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, bevillning . .	150,000	
d.	Stämpelmedel, bevillning	22,000,000	
e.	Lastpenningar, bevillning	250,000	
f.	Byggnadsskatt, bevillning	200,000	31,500,000
4.	Tullar och acciser:		
a.	Tullmedel, bevillning	49,000,000	
b.	Sockerskatt, bevillning	10,000,000	
c.	Tobaksskatt, bevillning	16,000,000	
d.	Brännvinstillverknings-skatt, bevillning	6,000,000	
e.	Rusdrycksförsäljningsmedel, bevillning	21,000,000	
f.	Maltskatt, bevillning	2,200,000	29,200,000
g.	Omsättningsskatt och utskänkningskatt å spritdrycker, bevillning	30,000,000	134,200,000
			165,850,000

		Kronor
II. Uppbörd i statens verksamhet:		
1. Vattendomstolsavgifter	1,000	
2. Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten	300,000	
3. Avgifter för registrering av automobiler	100,000	
4. Inkomst av myntning och justering	530,000	
5. Bidrag till bankinspektionen	45,250	
6. Bidrag till fondinspektionen	43,750	
7. Kontrollstämpelmedel	50,000	
8. Denatureringsavgifter	60,000	
9. Terminsavgifter från läroverken	225,000	
10. Avgifter för granskning av biografbilder	30,000	
11. Inkomster av statens reproduktionsanstalt	100,000	
12. Fyr- och båkmedel	800,000	
13. Lotspenningar	750,000	
14. Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	565,000	
15. Bidrag till försäkringsinspektionen	5,000	
16. Inkomster av statens provningsanstalt	135,000	3,740,000
III. Diverse inkomster		1,700,000
 B. Inkomster av statens produktiva fonder.		
I. Statens affärsverksamhet:		
1. <i>Postverket:</i>		
överskott	8,000,000	
2. <i>Telegrafverket:</i>		
överskott	8,300,000	
3. <i>Statens järnvägar:</i>		
överskott	17,000,000	
4. <i>Statens vattenfallsverk:</i>		
a. Statens kanalverk:		
överskott	—	
b. Statens kraftverk:		
överskott	7,000,000	

			Kronor
c. Statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning:			
överskott	50,000	7,050,000	
5. Statens domäner:			
överskott		—	
6. Postsparbanken:			
överskott		358,840	40,708,840
II. Statens aktier:			
1. Utdelning i Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag:			
a. Enligt 1907 års överenskommelse ...	—		
b. Enligt 1908 års överenskommelse ...	638,750		
c. Enligt 1918 års överenskommelse ...	—	638,750	
2. Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet		8,990,000	
3. Utdelning i svenska stenkolsaktiebolaget Spetsbergen		—	9,628,750
III. Statens utlåningsfonder (överskott):			
1. Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby ...		92,000	
2. Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare		50,000	
3. Allmänna järnvägslånefonden		375,000	
4. Bibanelånefonden		—	
5. Vattenkraftslånefonden		90,000	
6. Allmänna byggnadslånefonden		—	
7. Lånefonden för räntefria studielån		—	
8. Odlingslånefonden		25,000	
9. Torvindustrilånefonden		115,000	
10. Egnahemslånefonden		3,310,000	
11. Fiskerilånefonden		95,000	
12. Dräneringsfonden		100	
13. Norrländska nyodlingsfonden		20,000	
14. Jordförmedlingsfonden		25,000	
15. Lånefonden för inköp av ädla avelsston		100	
16. Täckdikningslånefonden		1,000	
17. Allmänna nyodlingsfonden		3,000	
18. Norrländska andelsmejerifonden		4,000	
19. Kraftledningslånefonden		220,000	

		Kronor
20.	Gödselvärdslånefonden	20,000
21.	Lånefonden för mindre linberedningsanstalter	7,000
22.	Norrbottnens nybyggeslånefond	500
23.	Hantverkslånefonden	6,000
24.	Rederilånefonden	270,000
25.	Lånefonden för inköp av renar	100
26.	Kolonisternas kreaturslånefond	1,000
IV.	Statsverkets fond av rusdrycksmedel	4,729,800
		400,000
	C. Andel i riksbankens vinst	—
	D. Andel i aktiebolaget Vin- och Spritcentralens vinst för år 1922	10,000,000
	E. I anspråk tagna kapitaltillgångar.	
I.	Uppkomna av egentliga statsinkomster:	
1.	Statsverkets kassafond	150,000,000
2.	Allmänna byggnadslånefonden	500
		150,000,500
II.	Uppkomna av lånemedel:	
1.	Allmänna järnvägslånefonden	112,000
	Summa	386,869,890

		För år 1916.
A. Egentliga statsinkomster.		
I. Skatter:		
1. <i>Mantalspenningar</i>	879,831	
2. <i>Prästerskapets till statsverket indragna tionde</i>	—	
3. <i>Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:</i>		
a. <i>Inkomst- och förmögenhetsskatt, bevillning:</i>		
α. <i>Skatt å inkomst och förmögenhet</i>	64,670,861	
β. <i>B-skatt å aktiebolag m. fl.</i>	—	
b. <i>Bevillning av fast egendom samt av inkomst, bevillning</i>	2,194,353	
c. <i>Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, bevillning</i>	214,481	
d. <i>Stämpelmedel, bevillning</i>	25,106,655	
e. <i>Lastpenningar, bevillning</i>	788,303	
f. <i>Byggnadsskatt, bevillning</i>	—	
4. <i>Tullar och acciser:</i>		
a. <i>Tullmedel, bevillning</i>	60,956,020	
b. <i>Sockerskatt, bevillning</i>	20,314,834	
c. <i>Tobaksskatt, bevillning</i>	15,289,929	
d. <i>Brännvinstillverkningsskatt, bevillning</i>	17,330,361	
e. <i>Rusdrycksförsäljningsmedel, bevillning</i>	18,301,733	
f. <i>Maltskatt, bevillning</i>	5,843,562	
g. <i>Omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker, bevillning</i>	—	
	Säger	231,890,923
II. Uppbörd i statens verksamhet:		
1. <i>Vattendomstolsavgifter</i>	—	
2. <i>Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten</i>	—	
3. <i>Avgifter för registrering av automobiler</i>	79,436	
4. <i>Inkomst av myntning och justering</i>	1,376,632	
5. <i>Bidrag till bankspektionen</i>	60,385	
6. <i>Bidrag till fondinspektionen</i>	—	
7. <i>Kontrollstämpelmedel</i>	138,581	
8. <i>Denatureringsavgifter</i>	—	
9. <i>Terminsavgifter från läroverken</i>	589,440	
10. <i>Avgifter för granskning av biografbilder</i>	38,013	
11. <i>Inkomster av statens reproduktionsanstalt</i>	—	
12. <i>Fyr- och båkmedel</i>	2,510,047	
13. <i>Lotspenningar</i>	4,789,659	
14. <i>Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter</i>	707,145	
15. <i>Bidrag till försäkringsinspektionen</i>	113,513	
16. <i>Inkomster av statens provningsanstalt</i>	—	
	Säger	10,402,851
III. Inkomster av postsparbanksrörelsen		
		—
IV. Diverse inkomster		
		1,740,703
	Summa	244,034,477

Enligt räkenskaperna							Beräknade i riksstaten för år 1922
För år 1917.	För år 1918.	För år 1919.	För år 1920.	Medium.	Årlig ökning i medeltal.	Årlig minskning i medeltal.	
887,240	962,634	934,102	950,749	922,911	17,730	—	900,000
—	1,031,892	1,410,003	1,693,558	1,378,484	330,833	—	2,426,100
110,779,892	127,611,465	145,127,652	289,097,447	147,455,463	56,106,647	—	178,000,000
—	—	—	10,622,801	10,622,801	—	—	7,000,000
3,063,358	3,821,665	4,572,523	5,679,873	3,866,354	871,380	—	4,600,000
176,633	154,727	283,240	392,534	244,323	44,513	—	200,000
52,653,656	74,026,999	66,900,369	60,143,222	55,766,180	8,759,142	—	54,000,000
451,876	450,180	579,388	864,435	626,836	19,033	—	500,000
—	—	—	—	—	—	—	5,500,000
42,535,692	36,479,355	99,952,782	144,674,952	76,919,760	20,929,733	—	110,000,000
10,669,012	11,463,271	17,536,165	26,646,282	17,325,913	1,582,862	—	27,000,000
18,874,863	28,715,775	43,495,993	45,638,746	30,403,061	7,587,204	—	35,000,000
3,111,219	3,281,102	6,479,309	17,739,919	9,588,382	102,390	—	17,000,000
14,249,766	8,228,079	12,098,539	28,840,599	16,343,743	2,634,717	—	30,000,000
3,086,185	747,071	2,616,204	4,423,902	3,343,385	—	354,915	4,400,000
—	—	—	—	—	—	—	62,000,000
260,539,392	296,974,215	401,986,269	637,409,019	—	—	—	—
—	—	40	1,912	976	1,872	—	40,000
—	—	653,431	993,494	823,463	340,063	—	670,000
23,753	8,736	101,359	252,585	93,174	43,287	—	250,000
553,323	882,102	333,100	487,184	726,468	—	222,362	1,060,000
61,829	86,987	109,586	111,386	86,035	12,750	—	81,150
—	—	—	—	—	—	—	85,150
178,085	213,818	242,782	254,784	205,610	29,051	—	150,000
—	—	—	7,800	7,800	—	—	120,700
607,210	618,024	657,678	685,871	631,645	24,108	—	650,000
37,719	38,372	83,454	103,217	60,155	16,301	—	60,000
—	—	—	—	—	—	—	155,000
1,889,809	1,816,798	1,976,580	2,967,422	2,232,131	114,344	—	2,500,000
5,569,940	3,357,050	2,435,980	2,272,406	3,685,007	—	629,313	1,800,000
1,103,803	1,394,333	1,146,473	1,143,244	1,099,000	109,025	—	970,440
151,994	188,428	202,620	336,850	198,681	55,834	—	130,400
—	—	—	239,421	239,421	—	—	290,950
10,177,465	8,604,648	7,943,083	9,857,576	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	647,615
1,489,770	2,958,793	9,083,218	16,653,019	6,385,101	3,728,079	—	8,000,000
272,206,627	308,537,656	419,012,570	663,919,614	—	—	—	—

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

P. M.

Under första halvåret 1923 kunna enligt verkställda beräkningar antagas skola inflyta till statens under kungl. statskontorets förvaltning ställda utlåningsfonder nedannämnda räntebelopp:

Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby	kronor	92,000: —
Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare	»	50,000: —
Vattenkraftslånefonden	»	90,000: —
Lånefonden för räntefria studielån	»	100: —
Odlingsslånefonden: för amorteringstiden belöpande räntor	»	25,000: —
Torvindustrilånefonden	»	115,000: —
Egnahemsslånefonden	»	3,310,000: —
Fiskerilånefonden	»	95,000: —
Dräneringsfonden	»	100: —
Norrländska nyodlingsfonden	»	20,000: —
Jordförmedlingsfonden	»	25,000: —
Lånefonden för inköp av ädla avelsston	«	100: —
Täckdikningslånefonden	»	1,000: —
Allmänna nyodlingsfonden	»	3,000: —
Norrländska andelsmejerifonden	»	4,000: —
Kraftledningsslånefonden	»	220,000: —
Gödselvärdsslånefonden	»	30,000: —
Lånefonden för mindre linberedningsanstalter	»	7,000: —
Norrbottens nybyggeslånefond	»	500: —
Hantverksslånefonden	»	6,000: —
Rederilånefonden	»	270,000: —
Lånefonden för inköp av renar	»	100: —
Kolonisternas kreaturslånefond	»	1,000: —
Statsverkets fond av rusdrycksmedel	»	400,000: —

Förvaltningsbidrag torde under samma tid ifrågakomma till utbetalning från allenast följande två av nyssnämnda fonder, nämligen:

Lånefonden för räntefria studielån	kronor	1,000: —
Gödselvärdsslånefonden	»	10,000: —

Med utbetalande av förvaltningsbidrag från *egnahemsslånefonden*, för hela år 1923 beräknat till vid pass 410,000 kronor, torde måhända lämpligen böra anstå till senare halvåret.

Till *täckdikningslånefonden* äro räntorna i allmänhet att införvänta först under senare halvåret. — Kungl. Maj:t har också i sin hand att till dess låta anstå med utbetalande av förvaltningsbidrag, för år 1923 måhända uppgående till vid pass 45,000 kronor.

För de fonder, från vilka allenast i *enstaka fall* och *efter särskild prövning* kan ifrågakomma *gottgörelse för liden förlust*, torde förvaltningskostnader av sådan art i detta sammanhang ej behöva i förväg beräknas.

Stockholm och statskontorets fondbyrå den 15 oktober 1921.

Arvid Vide.

Bil. D.

Jämförande tablå över ställningen av statsverkets kassafond under åren 1912—1920 med tillämpning av kassabokföringsprincipen och enligt rikshuvudboken.

1912.	Enligt kassa- bokföring	Enligt riks- huvudboken
Ingående balans:		
Behållningen hos statsverkets kassaförlagsfond vid utgången av år 1911	15,000,000: —	15,000,000: —
Överföring till statsverkets kassafond av den hos fonden för reserverade medel vid 1911 års utgång redovisade behållningen	18,751,357: 18	18,751,357: 18
Nettoöverskott	—	12,951,088: 05
Summa	33,751,357: 18	46,702,445: 23
Överföring till telegrafverkets fond	4,049,581: 24	4,049,581: 24
Nettobrist	16,869,441: —	—
(Skillnaden mellan debiterade och levererade riks- statsinkomster = 29,820,529: 05)		
Utgående balans:		
Behållning vid 1912 års slut	12,832,334: 94	42,652,863: 99
Summa	33,751,357: 18	46,702,445: 23.
1913.		
Ingående balans:		
Behållning vid 1913 års början	12,832,334: 94	42,652,863: 99.
Nettoöverskott	30,440,467: 53	26,234,796: 90
(Skillnaden mellan levererade och debiterade riks- statsinkomster = 4,205,670: 63)		
Summa	43,272,802: 47	68,887,660: 89
Utgående balans:		
Behållning vid 1913 års slut	43,272,802: 47	68,887,660: 89
Summa	43,272,802: 47	68,887,660: 89.
1914.		
Ingående balans:		
Behållning vid 1914 års början	43,272,802: 47	68,887,660: 89
Nettoöverskott	—	895,264: 38
Summa	43,272,802: 47	69,782,925: 27

84 **Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.**

	Enligt kassa- bokföring	Enligt riks- huvudboken
Nettobrist	2,300,137: 49	—
(Skillnaden mellan debiterade och levererade riks- statsinkomster = 3,195,401: 87)		
Utgående balans:		
Behållning vid 1914 års slut	40,972,664: 98	69,782,925: 27
Summa	43,272,802: 47	69,782,925: 27.
1915.		
Ingående balans:		
Behållning vid 1915 års början	40,972,664: 98	69,782,925: 27
Utgående balans:		
Skuld vid 1915 års slut	29,932,512: 49	—
Summa	70,905,177: 47	69,782,925: 27
Nettobrist	70,905,177: 47	11,993,775: 67
(Skillnaden mellan debiterade och levererade riks- statsinkomster = 58,911,401: 80)		
Utgående balans:		
Behållning vid 1915 års slut	—	57,789,149: 60
Summa	70,905,177: 47	69,782,925: 27.
1916.		
Ingående balans:		
Behållning vid 1916 års början	—	57,789,149: 60
Nettoöverskott	25,219,377: 63	91,411,283: 59
(Skillnaden mellan debiterade och levererade riks- statsinkomster = 66,191,905: 96)		
Utgående balans:		
Skuld vid 1916 års slut	25,996,234: 86	—
Summa	51,215,612: 49	149,200,433: 19
Ingående balans:		
Skuld vid 1916 års början	29,932,512: 49	—
Utgift	585,000: —	585,000: —
I anspråk tagna kapitaltillgångar ...	20,698,100: —	20,698,100: —
Utgående balans:		
Behållning vid 1916 års slut	—	127,917,333: 19
Summa	51,215,612: 49	149,200,433: 19.
1917.		
Ingående balans:		
Behållning vid 1917 års början	—	127,917,333: 19
Nettoöverskott	90,957,464: 12	261,340,042: 72
(Skillnaden mellan debiterade och levererade riks- statsinkomster = 170,382,578: 60)		
Summa	90,957,464: 12	389,257,375: 91

Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923. 85

	Enligt kassa- bokföring	Enligt riks- huvudboken
Ingående balans:		
Skuld vid 1917 års början	25,996,234: 86	—
Utgående balans:		
Behållning vid 1917 års slut	64,961,229: 26	389,257,375: 91
Summa	90,957,464: 12	389,257,375: 91.

1918.

Ingående balans:		
Behållning vid 1918 års början	64,961,229: 26	389,257,375: 91
Nettoöverskott	240,201,902: 08	328,745,118: 17
(Skillnaden mellan debiterade och levererade riks- statsinkomster = 88,543,216: 09)		
Utgående balans:		
Skuld vid 1918 års slut	156,409,215: 66	—
Summa	461,572,347: —	718,002,494: 08.
I anspråk tagna kapitaltillgångar	461,572,347: —	461,572,347: —
Utgående balans:		
Behållning vid 1918 års slut	—	256,430,147: 08
Summa	461,572,347: —	718,002,494: 08.

1919.

Ingående balans:		
Behållning vid 1919 års början	—	256,430,147: 08
Nettoöverskott	416,100,672: 89	387,187,061: 51
(Skillnaden mellan levererade och debiterade riks- statsinkomster = 28,913,611: 38)		
Summa	416,100,672 89	643,617,208: 59.
Ingående balans:		
Skuld vid 1919 års början	156,409,215: 66	—
I anspråk tagna kapitaltillgångar	202,119,955: —	202,119,955: —
Utgående balans:		
Behållning vid 1919 års slut	57,571,502: 23	441,497,253: 59
Summa	416,100,672: 89	643,617,208: 59.

1920.

Ingående balans:		
Behållning vid 1920 års början	57,571,502: 23	441,497,253: 59
Nettoöverskott	381,891,496: 35	164,146,361: 90
(Skillnaden mellan levererade och debiterade riks- statsinkomster = 217,745,134: 45)		
Summa	439,462,998: 58	605,643,615: 49.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

86 **Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för första halvåret 1923.**

	Enligt kassa- bokföring	Enligt riks- huvudboken
I anspråk tagna kapitaltillgångar	115,675,001: —	115,675,001: —
Utgående balans:		
Behållning vid 1920 års slut	323,787,997: 58	489,968,614: 49
Summa	439,462,998: 58	605,643,615: 49.

Stockholm, riksräkenskapsverkets riksbokslutsbyrå den 30 september 1921.

Erik Lindström.

Revisor.

Bil. Litt. D.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava äran härmed överlämna förslagsvis uppgjorda beräkningar över sådana riksgäldskontorets inkomster och utgifter under tiden 1 januari—30 juni 1923, som böra upptagas i riksstaten för samma budgetperiod.

Stockholm den 13 oktober 1921.

EMIL KINANDER.

G. LAGERBJELKE.

G. KOBBER.

John Hägglund.

Förslagsberäkning över riksgäldskontorets inkomster och utgifter,
som böra upptagas i riksstaten för första halvåret 1923.

INKOMSTER.

Egentliga statsinkomster.

Diverse inkomster.

Å denna titel redovisade riksgäldskontoret såsom
behållen inkomst

år 1919	kr.	3,236,945: 34
» 1920	»	12,558,932: 61.
Motsvarande belopp för år 1921 beräknas uppgå till omkring	»	15,600.000: —
För år 1922 har inkomsten beräknats till	»	6,500,000: —.
Till ifrågavarande titel hänföras räntorna å riksgäldskontorets förräntade medel, uppköpta statsobligationer och tillgodohavanden hos banker, kursdifferenser å utländska valutor, värdet av pre-skriberade kuponger, inkomst av försålt riksdagstryck m. m.		
I en betydande inkomstökningen å ifrågavarande titel under de senaste åren beror på ränteinkomsten å de kassabehållningar, som riksgäldskontoret emottagit från statskontoret och förräntat hos privatbanker. Då dessa behållningar emellertid visat en avsevärd nedgång torde för första halvåret 1923 å titel »Diverse inkomster», i vad den rör riksgäldskontoret, kunna beräknas en inkomst av		
	»	500,000: —.

Inkomster av statens produktiva fonder.

Statens utlåningsfonder (överskott):

Allmänna järnvägslånefonden.

Av till betalning förfallna räntor å lån till enskilda järnvägsanläggningar tillfördes statsverket ett överskott av

under år 1918	kr. 1,531,446: 72	under 1:a halvåret 1918	kr. 215,986: 88
» » 1919	» 2,773,717: 69	» » » 1919	» 1,050,173: 93
» » 1920	» 1,831,051: 98	» » » 1920	» 336,010: 36
		» » » 1921	» 283,718: 97

och beräknas överskottet för år 1921 uppgå till kr. 1,680,000: —.

I 1922 års riksstat har fondens överskott upptagits till kr. 1,900,000: —
och torde för första halvåret 1923 kunna beräknas till kr. 375,000: —.

Allmänna byggnadslånefonden.

Samtliga räntor å lån tillhörande allmänna byggnadslånefonden förfalla under senare delen av kalenderåret. Någon inkomst för statsverket kan alltså icke beräknas i riksstaten för första halvåret 1923.

I anspråk tagna kapitaltillgångar.

Uppkomna av egentliga statsinkomster.

Allmänna byggnadslånefonden.

Av till betalning förfallna kapital å lån utgivna från allmänna byggnadslånefonden tillfördes statsverket

under år 1918	kr. 17,437: 58	under 1:a halvåret 1918	kr. 6,314: 94
» » 1919	» 59,243: 23	» » » 1919	» 27,268: 65
» » 1920	» 27,879: 95	» » » 1920	» 6,290: 21
		» » » 1921	» 8,764: 54

och beräknas inflyta för år 1921 kr. 39,000: —.

I 1922 års riksstat har beräknats inflyta 29,000: —.

Under första halvåret 1923 kan väntas inflyta i kapitalavbetalning å räntefritt byggnadslån kr. 500: —.

Uppkomna av lånemedel.

Allmänna järnvägslånefonden.

Av till betalning förfallet kapital å lån till enskilda järnvägsanläggningar tillfördes statsverket

4 Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.

under år 1918	kr.	393,294: 04	under 1:a halvåret 1918	kr.	48,711: 09
» » 1919	»	8,103,738: 18 ¹	» » » 1919	»	7,391,449: 42 ¹
» » 1920	»	742,513: 56	» » » 1920	»	74,972: 86
			» » » 1921	»	118,999: 25,

samt beräknas inflyta under år 1921 kr. 1,000,000: —.

I 1922 års riksstat beräknas inflyta kr. 1,000,000: —.

Under första halvåret 1923 kan beräknas inflyta kr. 112,000: —.

UTGIFTER.

Verkliga utgifter.

Riksdags- och revisionskostnader m. m.

1. Riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus, förslagsanslag.

Utgifterna å denna titel hava uppgått till

under år 1918	kr.	3,294,244: 63	första halvåret 1918	kr.	1,846,682: 60
» » 1919	»	4,537,612: 28	» » 1919	»	2,570,000: 19
» » 1920	»	4,699,511: 72	» » 1920	»	2,920,042: 03
			» » 1921	»	3,442,699: 55

I 1922 års riksstat har beräknats kr. 4,000,000: —.

I riksstaten för första halvåret 1923 torde anslaget upptagas till kr. 3,000,000: —.

2. Avlöningar och pensioner m. m. vid riksgälds- och riksdagsförvaltningen, förslagsanslag.

Utgifterna å denna titel uppgingo till

under år 1918	kr.	364,727: 70	första halvåret 1918	kr.	184,317: 91
» » 1919	»	500,449: 51	» » 1919	»	226,405: 59
» » 1920	»	610,985: 69	» » 1920	»	299,899: 41
			» » 1921	»	340,464: 70

I 1922 års riksstat har beräknats kr. 600,000: —.

I riksstaten för första halvåret 1923 torde anslaget upptagas till kr. 300,000: —.

¹ Däri inberäknat i samband med inköp av Orsa—Svegs järnväg kvittningsvis avräknat belopp kr. 6,929,256: 42.

3—5. *Kostnader för riksdagsbiblioteket.*

Utgifterna å dessa titlar beräknas i riksstaten för första halvåret 1923 till hälften av i 1922 års riksstat anvisade belopp:

3. <i>Avlöningar, arvoden m. m. vikariatersättningar och expenser, förslagsanslag</i>	kr.	31,000: —
4. <i>Kostnader för riksdagsbibliotekets komplettering och utvidgning, reservationsanslag</i>	»	7,500: —
5. <i>Anslag för bindning av svensk officiell statistik m. m., reservationsanslag</i>	»	2,000: —

6. *Kontorsexpenser, inlösningsprovisioner och andra omkostnader för statsskulden, förslagsanslag.*

Utgifterna å denna titel uppgingo till					
under år 1918	kr. 397,167: 78	första halvåret 1918	kr. 49,356: 71		
» » 1919	» 440,465: 53	» » 1919	» 113,079: 19		
» » 1920	» 218,842: 66	» » 1920	» 133,023: 11		
		» » 1921	» 214,323: 54.		

I 1922 års riksstat har beräknats kr. 300,000: —.

I riksstaten för första halvåret 1923 torde anslaget upptagas till kr. 150,000: —.

7. *Avlöningar, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag.*

Utgifterna å denna titel hava utgjort					
år 1918	kr. 42 006: 42	första halvåret 1918	kr. 23,487: 20		
» 1919	» 72,118: 91	» » 1919	» 43,264: 89		
» 1920	» 82,249: 64	» » 1920	» 36,900: 66		
		» » 1921	» 35,950: 04.		

I 1922 års riksstat har beräknats kr. 75,000: —.

I riksstaten för första halvåret 1923 torde anslaget upptagas till kr. 40,000: —.

8. *Avlöningar, resekostnader och expenser för militieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag.*

Utgifterna å denna titel uppgingo till					
under år 1918	kr. 48,277: 68	första halvåret 1918	kr. 26,288: 78		
» » 1919	» 76,844: 18	» » 1919	» 37,874: 46		
» » 1920	» 83,713: 34	» » 1920	» 32,331: 04		
		» » 1921	» 35,880: 21.		

I 1922 års riksstat har beräknats kr. 80,000: —.

I riksstaten för första halvåret 1923 torde anslaget upptagas till kr. 40,000: —.

Räntor å statsskulden m. m.

A. De fonderade statslånen.

Nedan föreslagna ränteutgifter för första halvåret 1923 äro beräknade under den förutsättning, att riksgäldskontoret icke inom utgången av sagda tid begagnar sig av den rätt, som detsamma euligt kontrakt för respektive lån eventuellt kan äga att öka amorteringen av eller i sin helhet återbetala statslån, löpande med 3, 3 1/2, 3,6 och 4 1/2 % räntefot.

1. 3 6/10 % statslånet, förslagsanslag, högst.

Av detta lån äro för närvarande utelöpande obligationer till ett nom. belopp av kr. 83,689,260 och åtgår för dessas förräntning under första halvåret 1923 kr. 1,506,408:48 eller avrundat kr. 1,506,420:—

2. 1880 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag.

Under den förutsättning att den utelöpande andelen av lånet under år 1922 amorteras med de belopp, som i 1922 års riksstat beräknats, bör såsom *förslagsanslag* för täckande av ränteutgiften å detta lån för första halvåret 1923 i riksstaten uppföras ett belopp av » 659,800:—

3. 1886 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag.

Under samma förutsättning, som ovan angivits med avseende å 1880 års lån, bör för första halvåret 1923 uppföras ett *förslagsanslag* till ränta å 1886 års lån av » 894,500:—

4. 1888 års 3 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta för första halvåret 1923 å de för närvarande utelöpande obligationerna, kr. 24,183,111:11 av 1888 års lån utgör kr. 362,746:67 och utjämnas till » 362,750:—

5. 1890 års 3½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Under förutsättning att lånet t. o. m. 1922 amorteras enligt amorteringsplanen, beräknas för första halvåret 1923 såsom förslagsanslag, högst en ränteutgift av kr. 349,900: —

6. 1894 års 3 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränteutgiften för första halvåret 1923 för återstående skuld, kr. 16,878,600 utgör kr. 253,179 och bör upptagas likaledes såsom förslagsanslag, högst, till » 253,180: —

7. 1899 års 3½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Under förutsättning att lånet t. o. m. 1922 amorteras enligt amorteringsplanen, bör för första halvåret 1923 såsom förslagsanslag, högst, beräknas en ränteutgift av kr. 499,558: 50, som bör utjämnas till » 499,600: —

8. 1900 års 3½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 3½ % å kr. 36,320,000 » 635,600: —

9. 1904, 1906 och 1907 års 3½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 3½ % å kr. 125,856,000 » 2,202,480: —

10. 1908 års 3½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 3½ % å kr. 54,480,000: — kr. 953,400: —

11. 1911 års 3½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 4 % å kr. 72,000,000 » 1,440,000: —

12. 1913 års 4½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 4½ % å kr. 72,000,000 » 1,620,000: —

8 Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.

13. 1914 års 5 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 5 % å kr. 163,100,000 kr. 4,077,500: —

14. 1916 och 1917 års 5 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 5 % å kr. 187,030,000 » 4,675,750: —

15. 1918 års 5 % statslån, förslagsanslag.

Ränta à 5 % å kr. 93,314,400. Då ifrågakörande lån ännu icke är avslutat torde anslaget för ränteutgiften därå för första halvåret 1923 uppföras såsom förslagsanslag och utjämnas till » 2,333,000: —

16. 1919 års 6 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 6 % å kr. 93,250,000 » 2,797,500: —

17. 1921 års 6 % statslån, förslagsanslag.

Ränta à 6 % å kr. 71,388,400. Då ifrågakörande lån ännu icke är avslutat torde anslaget för ränteutgiften därå för första halvåret 1923 uppföras såsom förslagsanslag och utjämnas till » 2,142,000: —

18. 1921 års premieobligationslån, förslagsanslag, högst.

Till de vinster, som utlottas vid dragning i december 1922 och förfalla till betalning under första halvåret 1923 åtgår ett belopp av » 3,000,000: —

B. Övrig statsskuld.

1. Ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning, förslagsanslag.

Å anslagen till utgifter att täckas av lånemedel, anvisade å stater t. o. m. 1921 års tilläggsstat, återstår att utbetala kr. 192,468,400: —

I 1922 års riksstat har anvisats lånemedel till ett belopp av » 80,633,900: —

Säger kr. 273,102,300: —

Av dessa lånemedelsanslag beräknas komma att tagas i anspråk och upplånas intill 1922 års slut omkring 225 milj. kr., å vilket belopp ränta efter 5 1/2 % bör beräknas under första halvåret 1923. kr. 6,200,000: —

Därjämte bör hänsyn tagas till följande.

Statskontoret har hos riksgäldskontoret en fordran för till förvaltning överlämnade kassabehållningar å sammanlagt 100 milj. kr., vilka medel av riksgäldskontoret till största delen redan disponerats dels för utbetalningar av lånemedelsanslag dels för slutlikviderande av återstående skuld, omkring 55.48 milj. kr., å krediten å ursprungligen 550 milj. kr. hos vissa enskilda banker till finansiering av kristidskommissionerna. Under förutsättning att statskontoret före utgången av år 1922 återfördrar hela detta belopp och riksdagen icke dessförinnan anvisat täckning för nämnda likvid av kommissionskrediten samt ej heller Bränslekommissionen verkställer mera avsevärda återbetalningar å sin skuld till riksgäldskontoret, nu uppgående till omkring 56 milj. kr., bör förräntning under första halvåret 1923 böra beräknas jämväl å berörda 100 milj. kr. efter 5 1/2 %, på grund varav tillkomma ytterligare » 2,750,000: —

Förestående ränteanslag torde följaktligen böra beräknas för första halvåret 1923 till sammanlagt » 8,950,000: —

Härtill bör läggas ränta å den upplåning, som kan komma ifråga i anledning av de anslag, som bliva anvisade att utgå av lånemedel å 1922 års tilläggsstat.

Skulle riksgäldskontoret under första halvåret 1923 nödgas tillhandahålla statskontoret kassaförstärkningar, böra förestående anslag ökas jämväl med den ränta, som upplåningen av dessa medför för riksgäldskontoret.

Ränta å följande av staten övertagna lån:

2. Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags 4 % obligationslån av år 1895, förslagsanslag, högst kr. 9,220: —
3. Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån av år 1902, förslagsanslag, högst .. » 12,680: —

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

10 Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.

Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligationslån, förslagsanslag, högst:

4. Av $\frac{1}{7}$ 1896 à 4 %	kr.	22,960: —
5. » $\frac{1}{9}$ 1896 à 4 %	»	5,780: —
6. » år 1903 à $4\frac{1}{2}$ %	»	60,190: —
7. » » 1914 à $5\frac{1}{2}$ %	»	24,750: —
8. Ränta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm, reservationsanslag	»	45,000: —
9. Ränta å Konung Carl XIII:s hemgiftskapital, reservationsanslag	»	3,750: —

UTGIFTER FÖR KAPITALÖKNING.

Avbetalning å statsskulden.

De fonderade statslånen.

Amortering.

1. 1880 års $3\frac{1}{2}$ % statslån, förslagsanslag, högst.

I riksstaten för första halvåret 1923 torde uppföras såsom förslagsanslag, högst, amorteringsbeloppet per $\frac{1}{4}$ 1923 enligt utlottningsplanen..... kr. 4,138,200: —

2. 1886 års $3\frac{1}{2}$ % statslån, förslagsanslag, högst.

I riksstaten för första halvåret 1923 torde uppföras såsom förslagsanslag, högst, amorteringsbeloppet per $\frac{1}{6}$ 1923 enligt utlottningsplanen kr. 712,444: 44 utjämnat till..... » 712,450: —

3. 1890 års $3\frac{1}{2}$ % statslån, förslagsanslag, högst.

I riksstaten för första halvåret 1923 torde uppföras såsom förslagsanslag, högst, amorteringsbeloppet per $\frac{1}{3}$ 1923 enligt utlottningsplanen..... » 816,000: —

Övertagna lån.

Mora—Vänerns $4\frac{1}{2}$ % obligationslån av år 1903, förslagsanslag, högst kr. 79,000: —

Eventuell avsättning till fonden för statsskuldens amortering torde lämpligen göras å riksstaten för budgetåret 1923—1924.

S a m m a n d r a g.

Förslagsberäkning över riksgäldskontorets inkomster och utgifter,
som böra upptagas i riksstaten för första halvåret 1923.

	Kronor.	
INKOMSTER.		
Egentliga statsinkomster.		
Diverse inkomster.		
Räntor å riksgäldskontorets tillfälligt förräntade medel m. m.	500,000	—
Inkomster av statens produktiva fonder.		
Statens utlåningsfonder (överskott):		
<i>Allmänna järnvägslånefonden.</i>		
Ränteinbetalningar	375,000	—
<i>Allmänna byggnadslånefonden.</i>		
Ränteinbetalningar	—	—
I anspråk tagna kapitaltillgångar.		
Uppkomna av egentliga statsinkomster.		
Allmänna byggnadslånefonden	500	—
Uppkomna av lånemedel.		
Allmänna järnvägslånefonden	112,000	—
Summa kronor	987,500	—

UTGIFTER.

Verkliga utgifter.

Riksdags- och revisionskostnader m. m.

		Kronor.	
1.	Riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus, förslagsanslag	3,000,000	—
2.	Avlöningar och pensioner m. m. vid riksgälds- och riksdagsförvaltningen, förslagsanslag	300,000	—
	Kostnader för riksdagsbiblioteket:		
3.	Avlöningar, arvoden m. m., vikarärs- ersättningar och expenser, förslagsanslag..... kr. 31,000: —		
4.	Kostnader för riksdagsbibliotekets komplettering och utvidgning, reservationsanslag..... » 7,500: —		
5.	Anslag för bindning av svensk officiell statistik m. m., reservationsanslag..... » 2,000: —	40,500	—
6.	Kontorsexpenser, inlösningsprovisioner och andra omkostnader för statsskulden, förslagsanslag	150,000	—
7.	Avlöningar, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag	40,000	—
8.	Avlöningar, resekostnader och expenser för militieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag	40,000	—
Summa kronor		3,570,500	—

Räntor å statsskulden m. m.

		Kronor.	Kronor.
<i>A. De fonderade statslånen.</i>			
1. A 3 $\frac{6}{10}$ % lånet, förslagsanslag, högst	1,506,420	—	
2. » 1880 års 3 $\frac{1}{2}$ % lån, förslagsanslag	659,800	—	
3. » 1886 » 3 $\frac{1}{2}$ % » »	894,500	—	
4. » 1888 » 3 % » förslagsanslag, högst	362,750	—	
5. » 1890 » 3 $\frac{1}{2}$ % » » »	349,900	—	
6. » 1894 » 3 % » » »	253,180	—	
7. » 1899 » 3 $\frac{1}{2}$ % » » »	499,600	—	
8. » 1900 » 3 $\frac{1}{2}$ % » » »	635,600	—	
9. » 1904, 1906 och 1907 års 3 $\frac{1}{2}$ % lån, förslagsanslag, högst	2,202,480	—	
10. » 1908 års 3 $\frac{1}{2}$ % lån, förslagsanslag, högst	953,400	—	
11. » 1911 » 3 $\frac{1}{2}$ % » » »	1,440,000	—	
12. » 1913 » 4 $\frac{1}{2}$ % » » »	1,620,000	—	
13. » 1914 » 5 % » » »	4,077,500	—	
14. » 1916 och 1917 års 5 % lån, förslagsanslag, högst	4,675,750	—	
15. » 1918 års 5 % lån, förslagsanslag	2,333,000	—	
16. » 1919 » 6 % lån, förslagsanslag, högst	2,797,500	—	
17. » 1921 » 6 % lån, förslagsanslag	2,142,000	—	
18. » 1921 » premieobligationslån, förslagsanslag, högst	3,000,000	—	30,403,380
<i>B. Övrig statsskuld.</i>			
1. Ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning, förslagsanslag	8,950,000	—	
2. Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags 4 % obligationslån av år 1895, förslagsanslag, högst	9,220: —		

14 Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.

		Kronor.	Kronor.
3. Järnvägsaktiebolaget Mal- mö—Kontinentens obli- gationslån av år 1902, förslagsanslag, högst 12,680:— Mora—Vänerns järnvägs- aktiebolags obligations- lån, förslagsanslag, högst:			
4. Av $\frac{1}{7}$ 1896 à 4 % 22,960:—			
5. » $\frac{1}{9}$ 1896 » 4 % 5,780:—			
6. » år 1903 » $4\frac{1}{2}$ % 60,190:—			
7. » » 1914 » $5\frac{1}{2}$ % 24,750:—			
8. Ränta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvar- teret Lejonet i Stock- holm, reservationsan- slag 45,000:—			
9. Ränta å konung Carl XIII:s hemgiftskapital, reser- vationsanslag 3,750:—			
Summa kronor		184,330 —	9,134,330 —
		—	39,537,710 —

Avbetalning å statsskulden.

	Kronor.	Kronor.
<i>De fonderade statslånen.</i>		
1. 1880 års 3½% lån, förslagsanslag, högst	4,138,200 —	
2. 1886 » 3½% » » »	712,450 —	
3. 1890 » 3½% » » »	816,000 —	5,666,650 —
<i>Övertagna lån.</i>		
Mora—Vänerns 4½ % obligationslån av år 1903, förslagsanslag, högst		79,000 —
Summa	— —	5,745,650 —

Utgifterna.

För flera huvudtitlar gemensamma frågor.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson föredrager
vidare följande, för flera huvudtitlar gemensamma frågor och anför:

1. Grundsatser för beräkningen av utgifterna å övergångsstaten.

Tidigare i dag har jag förelagt Kungl. Maj:t inkomstberäkning för
riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923. Jag anhåller nu att få
till behandling upptaga vissa allmänna grundsatser, som synas böra
följas vid beräkningen av anslag å samma stat, vanligen benämnd över-
gångsstaten.

Det ligger i sakens natur, att en halvårsbudget, sådan som nu
avses, skall komma att i stort sett omfatta hälften av de utgifter, som,
i händelse budgetårets omläggning icke kommit till stånd, skulle hava
upptagits å den helårsstat, som i så fall skulle hava upprättats. Emeller-
tid gäller detta endast såsom regel, då självfallet den omständigheten,
att utgiftsbelastningen, vad vissa anslag beträffar, redan i normala fall
ställer sig olika under kalenderårets förra och senare hälft, påkallar
undantag i såväl ena som andra riktningen. Härtill kommer, att man
nu vid budgetårets omläggning på grund av svårigheten att finansiera
Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

övergångsstaten nödgas att, i den mån sådant är förenligt med en sund finanshushållning, söka överskjuta utgifter, som tidigare skett under det förra halvåret, å det senare.

Vad angår sistnämnda synpunkt må påpekas, att budgetårskommittén i sitt den 30 november 1920 avgivna betänkande angående omläggning av budgetåret framhöll vikten av, att övergångsbudgeten för tiden 1 januari—30 juni 1923 befriades från alla utgifter, som utan olägenhet kunde överskjutas på en följande helårsriksstat. Angelägenheten härav underströks jämväl av statskontoret i dess utlåtande över sagda betänkande samt av dåvarande chefen för finansdepartementet i hans anförande till statsrådsprotokollet den 11 mars 1921. Även riksdagen hävdade i sin skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 juni 1921, nr 334, samma uppfattning, och föreskrevs i kungörelse den 22 juni 1921, nr 341, angående framställningar, som kunna påkalla äskanden hos riksdagen rörande riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923, att ämbetsmyndigheterna vid avgivande av ifrågavarande framställningar skulle noga iakttaga, att å nämnda riksstat icke borde begäras anslag för utgifter, vilka lämpligen kunde anstå till riksstaten för budgetåret 1923—1924.

Anslag till
nya ändamål.

I anslutning till vad sålunda tidigare förekommit vill jag såsom ett allmänt rättesnöre för anslagsäskandet å övergångsstaten framhålla angelägenheten av att inga anslag till *nya ändamål* ifrågasättas, där så icke är oundgängligen påkallat. En dylik återhållsamhet synes så mycket hellre kunna iakttagas, som det uppskov med respektive ändamåls tillgodoseende, som härav föranledes, ju icke avser en längre tidrymd än ett halvt år.

Anslag till
ändamål, som
tidigare till-
godosetts å
riksstaten.

Beträffande därefter frågan, huru förfaras skall med anslag för *ändamål, till vilka medel tidigare plägat beviljas å riksstaten*, torde det vara erforderligt att skilja mellan olika anslagskategorier.

Avlönings-
anslag.

Vidkommande till en början *anslag till avlöning av statens* befattningshavare så fördela sig dithörande utgifter i stort sett jämnt över hela året. Visserligen kan exempelvis den omständigheten, att semesterledigheter i övervägande grad inträffa under den senare hälften av kalenderåret, föranleda, att utgiftsbelastningen under nämnda hälft blir något större än under den förra. Fall torde ock förekomma, då den drygare delen av utgifterna hänför sig till första halvåret. Anledning synes dock näppeligen föreligga att låta mindre variationer av dylik art inverka på anslagsberäkningen för övergångsstaten, utan torde i

regel anslagen böra upptagas till hälften av det belopp, som, därest det gällt att uppgöra en helårsbudget, skulle hava erfordrats.

I detta sammanhang ber jag få fästa uppmärksamheten på att alla stater för ämbetsverk och myndigheter äro uppgjorda för helt år. Det synes mig icke böra ifrågasättas att för övergångshalvåret fastställa särskilda halvårsstater, och detta icke ens då en större del än hälften av vederbörande anslag anses böra äskas för första halvåret 1923. Även för sådana fall, då på grund av lönereglering eller av annan orsak ny stat kommer att fastställas från och med den 1 januari 1923, torde staten böra erhålla form av helårsstat, låt vara att det anslag, som beviljas, kommer att avse allenast ett halvt år.

Vad angår *andra anslag för statens egen förvaltningsverksamhet* än avlöningsanslag bör, såvitt lämpligt ske kan, eftersträvas att genom en inskränkning under förevarande halvår av verksamheten ifråga åstadkomma en minskning av utgiftsbelastningen å övergångsstaten. I avslutning till vad budgetårskommittén framhållit, vill jag emellertid uttala, att det likväl ej bör ifrågakomma att på sådant sätt överflytta utgifter till budgeten 1923—1924, att därigenom denna riksstat skulle belastas med mer än ett års normala behov.

*Andra anslag
för statens
egen förvalt-
ningsverk-
samhet.*

Vidkommande slutligen den stora grupp av anslag å budgeten, som avse *statsbidrag till icke-statlig verksamhet och därmed jämförliga ersättningar av statsmedel*, så torde här större möjligheter föreligga att befria övergångsstaten från viss utgiftsbelastning. Frågan gäller då, i vilken utsträckning detta kan ske, utan att sunda budgetmässiga principer trädas för nära. Följande allmänna riktlinjer synas kunna angivas.

*Statsbidrag
till icke-statlig
verksamhet
m. m.*

Bland ifrågavarande statsbidrag och ersättningar av statsmedel avser en del, såsom exempelvis det under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till ersättning till städerna för mistad tolag, det nästföregående kalenderåret. I dylika fall kan anslaget varken helt eller delvis utslutas från övergångsstaten utan bör detsamma i sin helhet därå upptagas. Motsvarande är förhållandet beträffande bland annat anslag till vissa stipendier och understöd, vilka avse läsåret 1922—1923.

Det stora flertalet av förevarande anslag hänför sig emellertid till det löpande kalenderåret. Beträffande dylika anslag hava hittills, såsom budgetårskommittén påpekar, utbetalningarna i stor utsträckning skett på ett tidigare stadium än som kan anses vara av omständigheterna påkallat. Häri synes, framhåller kommittén, ändring böra vidtagas i samband med budgetårets omläggning, vilket icke blott skulle under-

lätta finansieringen av övergångsbudgeten utan även med hänsyn till statens kassaförlag bliva av varaktig betydelse.

För egen del ansluter jag mig till denna budgetårskommitténs mening och får alltså uttala, att det bör tillses, att, där så utan avgörande olägenhet kan ske, utbetalandet av medel av ifrågavarande slag uppskjutes till tid efter den 1 juli. Genom ett dylikt förfaringssätt torde övergångsbudgeten i rätt betydande omfattning kunna befrias från sådana anslag, varom här är fråga. Jag vill emellertid i anslutning till vad budgetsårskommittén anfört påpeka, att det beträffande en del av dessa anslag är genom författningsföreskrift bestämt, att utbetalningen skall äga rum under första hälften av kalenderåret. I sådana fall kan en ändring av vederbörande stadgande bliva av nöden, varvid undantagsvis även riksdagens medverkan kan bliva erforderlig. På spørsmålet härom torde jag dock ej behöva i detta sammanhang närmare inlåta mig.

Uppenbarligen låter det sig ej göra att från övergångsstaten avlyfta alla det löpande kalenderåret avseende anslag till statsbidrag och ersättningar av statsmedel.

I vissa fall torde det tvärtom visa sig nödigt eller lämpligt att redan under första halvåret 1923 disponera hela årsanslaget. Detta gäller sålunda exempelvis bidrag till internationella institutioner, till vilka vederbörande bidrag pläгат utbetalas i början av året. Dessa anslag äro emellertid av jämförelsevis ringa storlek. Men även i fråga om andra anslag, beträffande vilka det är av vikt för vederbörande att redan på ett tidigt stadium äga visshet om medelstillgången och som röra sig om så små belopp, att deras uppförande å övergångsstaten är av underordnad betydelse för statens finansierande, synes uppdelning ej utan vidare erforderlig.

Ifråga om åtskilliga anslag torde det visserligen vara möjligt att överskjuta en större eller mindre del av utbetalningarna från det förra till det senare halvåret, ehuru väl det icke låter sig göra, att å förra hälften av året helt undvara medel från samma anslag.

I detta sammanhang ber jag få fästa uppmärksamheten vid att särskilt under sjätte och nionde huvudtitlarna åtskilliga anslag, avseende statsbidrag för olika ändamål, förekomma, från vilka visserligen utbetalningar, åtminstone i mera betydande omfattning, icke behöva göras förrän efter den 1 juli men beträffande vilka det dock är nödvändigt att bidragen redan dessförinnan bestämmas och utdelas.

I dylika fall torde ej kunna genom en allmän regel fastslås, huruvida anslag skola behöva äskas redan å övergångsstaten, eller om där-

med skall kunna anstå till nästa halvårsbudget. I detta avseende torde böra erinras, att man under den förberedande behandlingen av frågan om budgetårets omläggning utgått från, att efter det omläggningen genomförts mera brådskande anslagsfrågor skola av riksdagen behandlas särskilt tidigt före vederbörande huvudtitel i övrigt. Denna anordning förutsätter givetvis ett visst samarbete under hand mellan departementen och vederbörande riksdagsutskott vid bedömande av frågan, vilka ärenden böra behandlas med dylik förtursrätt. I den mån det kan beräknas att 1923 års riksdag kan hinna att fatta sina beslut i nu åsyftade anslagsärenden, så tidigt, att de ifrågavarande bidragen ej behöva dessförinnan utdelas, torde det vara tillräckligt, att anslag för ändamålet äskas å helårsbudgeten för åren 1923—1924.

Därest så icke kan beräknas bliva fallet, bör i första rummet väljas anordningen att anslag äskas å övergångsstaten. Till buds står visserligen ock den av budgetårskommittén anvisade utvägen, enligt vilken Kungl. Maj:t av 1922 års riksdag skulle lämnas medgivande att för år 1923 bevilja statsbidrag till visst belopp, varefter detta av sistberörda års riksdag skulle i mån av behov uppföras å budgeten för 1923—1924. Men detta förfarande, mot vilket betänkligheter kunna hysas, synes mig böra tillämpas allenast beträffande de under nionde huvudtiteln uppförda norrländska och allmänna avdikningsanslagen, i fråga om vilket senare anslag ett liknande förfaringssätt använts av 1921 års riksdag. Skulle möjligen i sistnämnda fall av de för år 1923 beviljade understöden någon del behöva utbetalas under första halvåret, vilket dock endast rent undantagsvis lärer inträffa, får härför erforderligt belopp betridas av reservationerna å vederbörande anslag. Jag lämnar öppet, huruvida ifrågavarande anordning bör komma till användning även å en framtida helårsbudget.

Budgetårskommittén har påpekat, att förefintligheten över huvudtaget av odisponerade besparingar å reservationsanslag bör föranleda, att vissa eljest årligen återkommande anslag icke behöva uppföras å övergångsstaten, samt att av samma skäl åtskilliga anslag torde kunna upptagas å berörda stat med belopp, understigande hälften av normalt årsanslag.

Vissa reservationsanslag.

Jag tillåter mig ock erinra därom, att det i kungörelsen den 22 juni 1921 angående framställningar, som kunna påkalla äskanden hos riksdagen rörande riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923, (nr 341) föreskrivits, att ämbetsmyndigheterna i samband med äskanden å övergångsstaten skola förebringa utredning, i vad mån reservationer å äldre

riksstatsanslag kunna påräknas vara förefintliga den 31 december 1922 och i vad mån dessa reservationer kunna antagas bliva erforderliga för fullgörandet av tidigare vidtagna dispositioner.

För finansierandet av halvårsbudgeten kunna reservationer komma till användning antingen på det sätt, att vissa behållningar å reservationsanslag tagas i anspråk för budgetens inkomstsida, eller ock så att anslagsbeloppet å viss utgiftstitel utmätas med hänsyn till förefintlig tillgång å ifrågakommande reservationsanslag. I finansplanen har jag redan angivit i vad mån reservationer tagits i anspråk på inkomstsidan. Vad nu angår budgetens utgiftssida torde de synpunkter, som framförts av budgetårskommittén och som uppenbarligen ligga bakom ovannämnda föreskrift i kungörelsen den 22 juni 1921, vid statförslagets upprättande böra beaktas. Å övergångsstaten torde alltså icke böra upptagas anslag för ändamål, som kunna tillgodoses av förefintliga odisponerade reservationer, och då vederbörande reservation är otillräcklig för ändamålet, bör i varje fall ej äskas anslag till högre belopp än det, varmed reservationen beräknas understiga medelsbehovet.

Den formella
behandlingen
av anslag,
å vilka medel
icke äskas
å övergångs-
staten.

Vidkommande slutligen spørsmålet, huruvida och på vad sätt riksstatsanslag, vilka för normala fall skulle hava uppförts å budgeten, men å vilka vad övergångsstaten angår medel icke anses behöva anvisas, böra komma till synes i sistnämnda stat, synes mig böra förfaras sålunda, att samtliga dylika *ordinarie* anslag visserligen upptagas å sina sedvanliga platser i staten men utföras i sifferkolumnen allenast med ett streck. De efterbetalningar från föregående budgetår, som eventuellt kunna förekomma å ett sådant anslag, komma då att avföras från vederbörande riksstatstitel, varvid, beroende på om anslaget är förslagsanslag, förslagsanslag, högst, reservationsanslag eller bestämt anslag, utgifterna komma att täckas i förstnämnda båda fall av kassafonden och i de senare två fallen av anslagets reservationer, respektive av vederbörande huvudtitels allmänna besparingsfond.

Däremot torde anledning icke föreligga att över huvud taget å övergångsstaten upptaga *extra* anslag, som plägat uppföras å budgeten men å vilka på övergångsstaten medel anses obehövlige. Vad angår eventuella efterbetalningar från tidigare budgetår å dylika anslag, böra desamma med tillämpning av för motsvarande fall nu gällande bestämmelser avföras å det föregående årets anslagstitel. Att anslagstiteln sålunda icke upptages i staten utesluter självfallet icke, att redogörelser lämnas i de olika huvudtitlarna för hithörande anslagsfrågors läge.

2. Behandlingen av de s. k. förstärkningsanslagen.

Då under kristiden på grund av de fortgående förändringarna i prisnivån och därmed i statsutgifterna svårigheter uppstodo att kunna någorlunda exakt beräkna de olika medelsbehoven, begagnade man sig i stor utsträckning av den utvägen att i stället för att höja anslag, som visat sig vara eller antogos bliva för sina respektive ändamål otillräckliga, bevilja särskilda tilläggsanslag, s. k. förstärkningsanslag. Dylika anslag hava i stor utsträckning uppförts å de senare årens tilläggsstater.

De s. k. förstärkningsanslagens uppkomst och användning.

De förstärkningsanslag, som sålunda anvisats, hava varit ganska skiftande såväl till beskaffenhet som benämning.

Förstärkningsanslag hava sålunda avsetts dels till förstärkning av å riksstat uppförda hela anslagstitlar — förstärkningsanslag i budgetteknisk bemärkelse — dels ock till förstärkning av vissa poster inom en anslagstitel. Vad benämningen angår gives det exempel på förstärkningsanslag i budgetteknisk bemärkelse, i vilkas benämning uttrycket »förstärkning» icke förekommer, medan å andra sidan samma uttryck felaktigt använts beträffande anslag, där det ej bort förekomma.

Beträffande beteckningen, bokföringen och dispositionen av förstärkningsanslagen i budgetteknisk bemärkelse hava inom såväl förvaltningen som riksdagen delade meningar gjort sig gällande. För att åstadkomma utredning härutinnan ävensom rörande de åtgärder i övrigt, som utan att rubba de principer, varpå den s. k. statsbokföringsreformen vore grundad, kunde finnas lämpliga för vinnande av ökad klarhet och fullständighet med avseende å statens budgetredovisning bemyndigade Kungl. Maj:t den 12 september 1921 chefen för finansdepartementet att för deltagande i utredningen, som skulle verkställas inom departementet, närmast genom chefen för dess budgetbyrå, tillkalla två särskilda sakkunniga, därav en representant för riksräkenskapsverket.

Budgetredovisnings-sakkunniga.

De sakkunniga hava den 15 oktober 1921 avgivit följande yttrande och förslag rörande bokföringen, dispositionen och beteckningen av de s. k. budgettekniska förstärkningsanslagen:

»De s. k. förstärkningsanslagen hava från och med år 1918 i det närmaste undantagslöst betecknats såsom förslagsanslag, högst. Å 1921 års riksstat och tilläggsstat finnas exempelvis endast ett par förstärkningsanslag med annan beteckning, nämligen beteckningen 'reservationsanslag'. Anledningen till att förstärkningsanslagen i så övervägande grad erhållit naturbeteckningen 'förslagsanslag, högst' framgår av följande:

I december 1916 framlade numera generaldirektören P. Södermark efter därtill erhållet uppdrag förslag till de extra anslagens beteckning, därvid föreslogs, att av de extra anslagen en del måtte betecknas såsom 'förslagsanslag, högst' och en del såsom reservationsanslag, men att de s. k. förstärkningsanslagen — enär ju besparingar å dessa naturligtvis borde behandlas på samma sätt som besparingar å moderanslagen — måtte lämnas *utan beteckning*. Departementschefen ansåg åter, att förslaget's huvudsakliga syfte kunde uppnås, om man med särskild beteckning försåg de anslag, som borde behandlas såsom 'förslagsanslag, högst', under det att de anslag, som borde behandlas såsom reservationsanslag, lämnades utan beteckning. I sådant fall erfordrades emellertid en särskild åtgärd i fråga om förstärkningsanslagen; och om dessa anförde departementschefen, att 'dessa, då de i det övervägande antalet fall fortfarande såsom hittills lära komma att under budgetåret överföras till de respektive anslag, de äro ämnade att förstärka, utan olägenhet kunde i regel förses med beteckningen 'förslagsanslag, högst'.

Riksdagen biträdde sakkunnigförslaget att även de anslag, som vore av reservationsanslags natur, borde få denna natur i riksstaten uttryckligen angiven. Ifråga om förstärkningsanslagen åter lämnades departementschefens förslag utan erinran.

Något verkligt klarläggande beslut angående dispositionen av förstärkningsanslagen fattades således icke av riksdagen. Följden har ock blivit, att olika åsikter gjorts gällande i frågan. Å ena sidan har man förfäktat den meningen, att de såsom förslagsanslag, högst, betecknande förstärkningsanslagen skulle behandlas liksom övriga anslag med dylik beteckning och alltså eventuella besparingar överföras till statsverkets kassafond. Å andra sidan åter har man hävdad den åsikten, att förstärkningsanslagen, oavsett deras beteckning, skulle disponeras enligt enahanda bestämmelser, som dem, vilka gälla för moderanslagen, och förty i sin helhet omföras till dessa.

Till den förstnämnda meningen har anslutit sig räkenskapsverket, som, bland annat, i sin den 31 mars 1921 avgivna revisionsberättelse, beträffande förstärkningsanslagen gjort det uttalandet, att såsom förslagsanslag, högst, betecknade dylika anslag borde endast i den mån, de därför erfordrades, omföras till de anslag, de vore avsedda att förstärka, ävensom att redan den omständigheten, att ett förstärkningsanslag betecknats såsom förslagsanslag, högst, givetvis måste innebära, att anslaget också verkligen skulle behandlas såsom förslagsanslag, dock under iakttagande, att det såsom 'högst' angivna beloppet icke finge överskridas. I överensstämmelse med denna åsikt har ock riksräkenskapsverket i sin budgetredovisning för år 1920 i regel överfört besparingar å förstärkningsanslag, som varit försedda med beteckningen 'förslagsanslag, högst', till statsverkets kassafond.

Den uppfattning i förevarande fråga, som hävdats av riksräkenskapsverket, har även tidigare framträtt enligt vad framgår av dåvarande chefen för lantförsvarsdepartementet, statsrådet E. A. Nilsons anförande till statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 7 januari 1920 (proposition nr 2, fjärde huvudtiteln, sid. 48) ifråga om möjligheten att taga i anspråk det till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till lega av hästar för truppförbandens övningar å extra stat för år 1919 anvisade förslagsanslag, högst

å 700,000 kronor till bestridande av utgifter för år 1920 å ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar, i vilket anslag reservationsanslaget till lega av hästar för nämnda övningar från och med år 1920 uppgått. Statsrådet Nilson anförde nämligen, att, då ifrågavarande förstärkningsanslag vore av förslagsanslags natur och av förebragt utredning framginge, att anslaget ej behövt under år 1919 tagas i anspråk, detsamma skulle överföras till statsverkets kassafond, vadan alltså riksdagens medgivande till att anslaget finge användas för berörda ändamål jämväl under år 1920 borde utverkas.

Den andra åsikten åter har förfäktats av bland andra statskontoret, som bland annat i underdåniga utlåtanden den 15 april och 22 augusti 1921 angående dispositionen av det å tilläggsstat för år 1920 uppförda anslaget till förstärkning av reservationsanslaget till remontering hävdade, att förstärkningsanslagen, för så vitt icke annat för visst fall bestämts, stode till vederbörandes förfogande under enahanda villkor som huvudanslagen och lämpligen borde till dessa senare omedelbart omföras. Såsom framgår av kungl. brev i ämnet den 22 april och 12 september 1921 vann ock i förevarande fall denna statskontorets åsikt Kungl. Maj:ts gillande.

Enahanda uppfattning har ock av riksdagens statsutskott uttalats uti punkt 9 (sid. 40) i dess utlåtande den 31 maj 1921, nr 3 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1922 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet. Emellertid blev berörda punkt av kamrarna återremitterad till utskottet, men i sitt i anledning av sagda återremiss avgivna utlåtande, nr 219, har utskottet allenast anført, att vad som föranlett punktens återremiss torde hava varit uppkomna tvivelsmål om lämpligheten att i *detta sammanhang* från riksdagens sida lämna allmänna direktiv rörande dispositionen och bokföringen av de s. k. förstärkningsanslagen. Med anledning därav, fortsätter utskottet, och då olika meningar i frågan syntes föreligga, hade utskottet funnit, att densamma icke med nödvändighet behövde få sin lösning i förevarande sammanhang, utan att *den borde göras till föremål för närmare prövning vid början av nästa riksdag*.

Detta statsutskottets senare uttalande lämnades av riksdagen utan erinran, vadan alltså från riksdagens sida ännu icke föreligger något allmänt direktiv rörande förstärkningsanslagens behandling.

För båda de olika meningsriktningar, som framkommit i förevarande fråga kunna skäl anföras. Tager man vid bedömandet av frågan uteslutande hänsyn till det förhållandet, att 'förslagsanslag, högst' av riksdagen definierats såsom 'sådana till maximibelopp fixerade anslag, vilka ej få disponeras efter budgetårets utgång och som alltså i den mån, de ej under sagda år tagits i anspråk, skola till kassafonden överföras', kommer man med avseende å dessa anslags behandling till den slutsatsen, att de endast få disponeras för moderanslagets utgifter för vederbörande budgetår, och att således omföring från förstärkningsanslag till moderanslag endast får ske till belopp, som här för erfordras.

Å andra sidan kan åter framhållas, att, om man tager i betraktande de uttalanden, som gjorts i samband med införandet av beteckningen 'förslagsanslag, högst' å förstärkningsanslagen och syftet med dessa anslag, det kan så att säga anses ligga i sakens natur, att sagda anslag få disponeras under ena-

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

handa villkor som respektive moderanslag, därest icke för visst fall annat särskilt bestämts. Detta innebär återigen, att ett anslag, som skall förstärka ett reservationsanslag, d. v. s. ett sådant anslag, som även efter vederbörande budgetårs utgång står till förfogande och ej är avsett endast för utgifter under ett visst år, kunde för moderanslagets ändamål disponeras med samma frihet från begränsning i tiden som moderanslaget.

Beträffande åter användningen av sådana förstärkningsanslag, som äro avsedda att förstärka förslagsanslag, förslagsanslag, högst, och å ordinarie stat uppförda bestämda anslag, d. v. s. anslag utan naturbeteckning, kunde en sådan frihet ifråga om tidsbegränsning icke anses förefinnas, beroende därpå att å moderanslagen uppkommande besparingar skola vid budgetårets utgång tillföras, i de båda första fallen statsverkets kassafond och i sista fallet vederbörande huvudtitels allmänna besparingsfond.

Härav skulle följa, att med undantag av de anslag, som skola förstärka ordinarie bestämda anslag, förstärkningsanslagen i regel böra omedelbart efter ingången av vedebörande budgetår omföras till sina respektive moderanslag.

Genom en sådan åtgärd skulle även enkelhet och reda i bokföringen befordras, när därigenom vunnnes den fördelen, att reservation, respektive omföring till kassafonden kunde ske å allenast ett konto i stället för två.

För oss har emellertid vid behandlingen av förevarande spörsmål framstått såsom främsta önskemål att i görligaste mån för framtiden avlägsna alla anledningar till oklarhet och tvekan ifråga om behandlingen av de s. k. förstärkningsanslagen, och, då oklarheten har sin rot i själva anslagsbeteckningen, hava vi funnit den lämpligaste lösningen vara, att en särskild naturbeteckning införes å de förstärkningsanslag, som äro avsedda att till hela beloppet omföras till respektive moderanslag och där disponeras för dessas ändamål enligt de bestämmelser, som i sådant avseende gälla. En sådan särskild anslagsbeteckning bör självfallet giva ett så tydligt uttryck som möjligt åt ifrågavarande förstärkningsanslags speciella karaktär; och har det för oss med detta syftemål för ögonen syntts lämpligast, att dessa anslag erhålla beteckningen 'omföringsanslag'. Förstärkningsanslag, som icke äro avsedda att till hela sitt belopp omföras till moderanslagen, torde däremot böra betecknas såsom förslagsanslag, högst.

Med denna indelningsgrund ifråga om förstärkningsanslagens beteckning skulle givetvis under alla förhållanden såsom förslagsanslag, högst fortfarande betecknas sådana anslag, som äro avsedda att förstärka anslag, vilka avbörda sina besparingar till huvudtitlarnas allmänna besparingsfonder, d. v. s. ordinarie bestämda anslag, enär i motsatt fall besparingar å dessa anslag skulle komma att användas för andra ändamål än dem, för vilka anslagen beviljats. Beträffande åter sådana förstärkningsanslag som skola förstärka reservationsanslag, förslagsanslag och förslagsanslag, högst, torde beteckningen 'omföringsanslag' i regel böra komma till användning.

Vad sedan vidkommer de förstärkningsanslag, vilka av riksdagen redan beviljats, hava vi icke ansett oss böra föreslå några generella bestämmelser med avseende å dylika anslag å 1921 och föregående årens stater. Då nämnda stater ju redan antingen äro tillämpade eller under tillämpning, har det nämligen syntts oss lämpligast, att uppkommande spörsmål rörande behand-

lingen av å dessa stater uppförda förstärkningsanslag prövas från fall till fall. Beträffande åter de å riksstat för år 1922 uppförda förstärkningsanslagen torde generella föreskrifter angående deras disposition och bokföring böra meddelas.

Vid avgivande av förslag till sådana föreskrifter har man att välja mellan två olika alternativ. Antingen kan man åtnöja sig med att endast meddela bestämmelser i sådana fall, där förstärkningsanslagen äro av annan naturbeteckning än moderanslagen — enär föreskrifter rörande behandlingen av förstärkningsanslag med samma beteckning som moderanslagen givetvis saknar reell betydelse — eller ock kan man meddela bestämmelser rörande samtliga förstärkningsanslags behandling. Ehuru, såsom redan antytts, det sistnämnda tillvägagångssättet ur realsynpunkt icke är av behovet påkallat, hava vi dock, i betraktande av önskvärdheten att ifråga om förstärkningsanslagens disposition och bokföring åstadkomma största möjliga reda och ordning, ansett oss böra välja det senare alternativet.

Vi hava därvid i analogi med vad vi här förut föreslagit ifråga om framtida förstärkningsanslag och i betraktande av de uttalanden, som gjorts i samband med införandet av beteckningen 'förslagsanslag, högst' å förstärkningsanslagen ävensom med hänsyn till syftet med dessa anslag för vår del funnit oss böra beträffande de å 1922 års riksstat såsom förslagsanslag, högst anvisade förstärkningsanslag förorda, att föreskrift av riksdagen meddelas, att de förstärkningsanslag, som äro avsedda att förstärka förslagsanslag, förslagsanslag, högst och reservationsanslag skola — där ej beträffande sistnämnda kategori av förstärkningsanslag för visst fall annat särskilt bestämts eller kommer att bestämmas — omföras till sina respektive moderanslag för att där enligt de bestämmelser, som gälla för moderanslagens användning, disponeras för dessas ändamål. De förstärkningsanslag, åter, som förstärka ordinarie bestämda anslag, böra givetvis behandlas i enlighet med sin beteckning, d. v. s. såsom vanliga förslagsanslag, högst.»

Beträffande en viss detalj i de sakkunnigas yttrande och förslag gjorde en av de sakkunniga ett särskilt uttalande av följande innehåll:

»Undertecknad har biträtt ett denna dag av inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga avgivet yttrande angående dispositionen av såsom förslagsanslag, högst betecknade förstärkningsanslag. I fråga om anslag å 1922 eller följande års riksstater innebär detta yttrande, att ingen del av ett såsom förslagsanslag betecknat anslag får, utan riksdagens särskilda och uttryckliga medgivande, användas för utgifter, som icke hänföra sig till det budgetår, i vars riksstat det blivit uppfört. Då emellertid detta erkännande av riksdagens rätt att härvid vara ensam bestämmande är i vårt gemensamma yttrande tydligt uttalat endast i fråga om anslag å 1922 och följande års stater, har jag velat härtill lägga ett framhållande av att detsamma gäller även för äldre anslag, eftersom ur konstitutionell synpunkt ingen skillnad kan påvisas mellan t. ex. anslag å 1921 och 1922 årens stater.»

I ärendet hava avgivits infordrade yttranden av statskontoret och *Statskontoret.* av riksräkenskapsverket.

Statskontoret framhåller i sitt utlåtande, att de sakkunnigas förslag synes ägnat att på ett enkelt sätt avlägsna den osäkerhet rörande dispositionen

och bokföringen av förstärkningsanslagen, som på vissa håll föranletts av dessa anslags nuvarande beteckning.

Statskontoret anför vidare, att enär de sakkunnige utgå från att beteckningen omföringsanslag med därav följande rätt att disponera medlen under samma villkor som moderanslagen icke skulle kunna förekomma beträffande anslag till förstärkning av bestämda anslag, enär dessa avbördade sina besparingar till vederbörande huvudtitels besparingsfond, riktigheten av denna uppfattning torde kunna sättas i fråga. Då riksdagen, när ett bestämt anslag befinnes vara för lågt beräknat, beviljar särskilda medel till dess förstärkning, synes — yttrar statskontoret — av samma skäl som ifråga om moderanslagen riksdagen väl kunna tänkas vilja medgiva, att eventuella besparingar må genom överförande till besparingsfonden ställas till Kungl. Maj:ts förfogande under de för dessa fonder gällande allmänna villkor.

Statskontoret utvecklar vidare, hurusom därest förstärkningsanslag till ett bestämt anslag icke skulle omföras till moderanslaget, utan tagas i anspråk blott i den mån detta senare icke lämnade tillgång till de nya utgifterna, inga som helst besparingar någonsin kunde uppstå å moderanslaget, vilket därigenom komme att i själva verket ändra natur och förvandlas från ett bestämt anslag till ett förslagsanslag, högst. Detta kan, säger ämbetsverket, knappast hava varit riksdagens mening.

Statskontoret, framhåller att i de fall, då utbetalningarna äga rum genom flera myndigheter, svårigheter även uppstå vid bokföringen, därest icke förstärkningsanslaget får omföras till moderanslaget och samtliga utgifter alltså avföras å ett enda anslag.

Vidkommande de sakkunnigas förslag att beträffande de å riksstat för år 1922 uppförda förstärkningsanslagen saken skulle underställas riksdagen gör statskontoret endast samma erinran, som verket anført i fråga om anslag till förstärkning av bestämda anslag.

Vad slutligen angår förstärkningsanslag, upptagna å 1921 och föregående års riksstater, anser statskontoret det vara mest ändamålsenligt, att ett generellt beslut av Kungl. Maj:t meddelas om omföring, i den mån sådan ej redan skett, av de i 1920 och 1921 års riksstater och tilläggsstater upptagna anslag till förstärkning av reservationsanslag och bestämda anslag.

Riksräkenskapsverket.

Riksräkenskapsverket hänvisar i sitt utlåtande till den utredning i frågan, som ämbetsverket den 31 mars 1921 förebragt å sid. 37—41 i sin till Kungl. Maj:t avgivna revisionsberättelse, vilken till trycket befordrats.

Såsom av de sakkunnigas yttrande framgår, innebär riksräkenskapsverkets i sagda berättelse uttalade uppfattning, att såsom förslagsanslag, högst, betecknade förstärkningsanslag endast böra i den mån, de därför erfordras, omföras till de anslag, de äro avsedda att förstärka. Till stöd för denna sin åsikt anförde riksräkenskapsverket i revisionsberättelsen, bland annat, följande:

»Syftet med ett förstärkningsanslag får givetvis anses vara att ställa medel till förfogande för bestridande av motsedda merutgifter å det anslag, till vilket förstärkningsanslaget utgör förstärkning, sålunda att möta ett visst behov. Men genom att till det ursprungliga anslaget överföra hela för-

stärkningsanslaget även för det fall, att det förra anslaget visar sig för avsett ändamål tillräckligt, *tillgodoser* man icke något behov.»

Ämbetsverket åberopade vidare i berättelsen, hurusom 1917 års riksdag i sin skrivelse nr 16 angående sättet för de extra anslagens behandling betecknat »förslagsanslag, högst», såsom sådana till maximibelopp fixerade anslag, vilka ej få disponeras efter budgetårets utgång och som alltså i den mån de ej under sagda år tagits i anspråk skola till kassafonden överföras.

Den i revisionsberättelsen sålunda uttalade uppfattningen vidhåller riksräkenskapsverket i föreliggande utlåtande och understryker densamma ytterligare. Ämbetsverket, som anser att de anslagsnaturer, som redan finnas, äro fullt tillräckliga och giva ett klart uttryck för vad riksdagen avsett med varje särskilt anslag, finner de sakkunnigas förslag att införa en ny anslagsnatur onödigt och distraherande för budgettekniken i övrigt. Själva uttrycket »omföringsanslag» betecknar ämbetsverket dessutom såsom oegentligt och vilseledande, då omföringar kunna ske mellan alla anslag.

Riksräkenskapsverket avstyrker förty införandet av den ifrågasatta nya anslagsnaturen, som enligt ämbetsverkets mening endast skulle hava till följd, att medel komme att ställas till myndigheternas förfogande utöver behovet.

Vidare finner riksräkenskapsverket med hänsyn till sin principiella ståndpunkt i frågan icke några särskilda bestämmelser rörande de förstärkninganslag, vilka redan beviljats av riksdagen, vara erforderliga, i enlighet varmed ämbetsverket slutligen hemställer, att de sakkunnigas förslag icke måtte föranleda någon vidare åtgärd.

Såsom förut omnämnts äro de egentliga förstärkningsanslagen föranledda av den utav kristiden förorsakade stegringen i medelsbehoven. De hava av riksdagen anvisats för att förstärka anslag, som på grund av denna stegring visat sig otillräckliga för sina respektive ändamål. Jag finner icke erforderligt att nu ingående uppehålla mig vid den diskussion, som i saken förekommit. Jag inskränker mig till att framhålla, att riksdagen vid förstärkningsanslagens beviljande näppeligen torde hava åsyftat att därigenom skapa eller öka eljest uppkommande besparingar å de anslag, som skulle förstärkas. Därest förstärkningsanslagen skulle utan vidare omföras till ett huvudanslag, som har naturen av reservationsanslag, kommer förstärkningsanslaget att förvandlas till ett reservationsanslag. Jag anser för min del, att förstärkningsanslagen icke böra — annat än i något enstaka undantagsfall då sådant uttryckligen förutsatts — tagas i anspråk för utgifter för huvudanslagen, förr än dessa förbrukats. Beträffande reservationsanslagen synes emellertid icke böra uppställas den fordran, att å dessa anslag tilläventyrs inbalanserade reservationer och uppdebiterade särskilda uppbördsmedel skola hava konsumerats, innan förstärkningsanslagen få anlitas, men väl att de av riksdagen för löpande budgetår anvisade anslagsbeloppen först skola

*Departements-
chefens yt-
rande.*

hava åtgått. Härigenom undgår man att vare sig äventyra det ändamål, som föranlett att huvudanslaget fått karaktären av reservationsanslag eller åsidosätta innebörden av att förstärkningen betecknats som förslagsanslag, högst.

Av vad jag sålunda uttalat torde ock framgå, att införandet av en ny anslagsbeteckning å förstärkningsanslagen icke erfordras, utan böra dessa — i den mån de överhuvud behöva ifrågakomma — enligt min mening betecknas och bokföringsmässigt behandlas såsom förslagsanslag, högst.

Ett tillämpande för framtiden av ovan angivna grundsatser synes mig emellertid ej böra föranleda ett upprivande av 1918 och 1919 års budgetredovisningar, vilka upprättats i huvudsak efter den principen att de budgettekniska förstärkningsanslagen finge användas för huvudanslagens ändamål enligt de bestämmelser, som gällde med avseende å dessa anslags disposition. Ett dylikt upprivande skulle nämligen självfallet föra med sig avsevärda olägenheter, utan att efter vad jag kan finna motsvarande fördel därigenom skulle vinnas.

Icke heller finner jag lämpligt, att härutinnan vidtages en revision av 1920 års budgetredovisning, vari delvis tillämpats strängare principer än dem, jag nyss hävdad. Skulle i något enskilt fall en dylik revision befinnas ofrånkomlig, torde den få ankomma på särskild prövning av Kungl. Maj:t.

Beträffande åter de av riksdagen å 1921 och 1922 års stater redan beviljade budgettekniska förstärkningsanslag, synes mig ifråga om dessa anslags disposition böra tillämpas de principer, vilka jag nyss förordat.

Vidkommande slutligen frågan, huruvida förstärkningsanslagen i budgetteknisk bemärkelse över huvud taget hädanefter böra förekomma i budgeten, kan jag för min del icke annat än finna deras försvinnande vara önskvärt. Anslagen ifråga äro föranledda av kristiden och böra med denna försvinna. Emellertid kan det icke undvikas att särskilt under fjärde huvudtiteln äska dylika anslag å 1922 års tilläggsstat. Vad berörda huvudtitel angår, beror detta emellertid därpå, att å riksstaten för år 1922 avsatts ett särskilt anslagsbelopp om 20,000,000 kronor, vilket avsetts att å tilläggsstaten fördelas på de anslagstitlar, å vilka särskilda dyrtidskostnader visade sig uppstå.

Å riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 däremot torde endast rent undantagsvis förstärkningsanslag böra uppföras, utan synas de erforderliga förstärkningsbeloppen i stället böra inräknas i beloppen för de anslag, vilka skola förstärkas. Härigenom komma visserligen i

många fall de ordinarie anslagen att å övergångsstaten upptagas med mer än hälften av helårsbeloppet. Men då i allt fall de ordinarie anslagen i regel icke komma att upptagas å ifrågavarande stat med sina normala belopp, synes det mig vara skäligen obehöfligt att jämte de reducerade beloppen för de ordinarie anslagen upptaga särskilda förstärkningsanslag. Jag understryker härvid, att de anslagsbelopp, som uppföras å riksstaten för första halvåret 1923, icke på något sätt få anses vara normerande för anslagens tillmätande för framtiden. Under denna förutsättning synas några olägenheter icke behöva följa av det av mig såsom regel förordade förfaringssättet beträffande den budgettekniska behandlingen av de förstärkningsbelopp, som kunna varda erforderliga för första halvåret 1923.

I detta sammanhang vill jag fästa uppmärksamheten därå, att i de stater, som föreläggas 1922 års riksdag, uttrycket »förstärkning» användes allenast då tilläggsanslaget hänför sig till en hel anslagstitel.

3. Införande av kvinnliga befattningar inom den nya lägsta lönegraden.

Jag anhåller härefter att få till behandling upptaga frågan om införande av kvinnliga befattningar inom första lönegraden i avdelningen C av den i 9 § avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartementet och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, intagna lönepplan. I detta avseende vill jag till en början erinra om följande.

Ändamålet med inrättandet av sådana kvinnliga biträdesbefattningar, som äro hänförliga till den nya lägsta lönegraden, finnes närmare angivet i det av 1902 års löneregleringskommitté den 3 november 1920 avgivna betänkandet, delen LXII sidd. 3, 18—19. Kommittén har därvid till en början erinrat, hurusom jag i egenskap av dåvarande chef för finansdepartementet i yttrande till statsrådsprotokollet den 31 december 1919 uttalat, att det syntes böra undersökas, huruvida icke tiden då kunde vara inne att för kvinnliga biträden anordna en ny lönegrad, lägre än den dåvarande första, i syfte att kvinnor med den skolbildning, som folkskolan skänkte, skulle kunna å befattningar inom denna nya lönegrad finna större användning. För egen del framhöll kommittén, att den ditillsvarande lägsta kvinnliga biträdesgraden ursprungligen avsetts för kvinnor med allenast folkskolebildning. Utvecklingen hade dock gått därhän, att dessa befattningar i stor omfattning kommit att besättas med kvinnor med högre utbildning, något som, efter vad kommittén

trott sig finna, åtminstone i någon mån inverkat på utmätandet av avlöningen åt lägre kvinnliga befattningshavare vid kommunikationsverkens lönereglering. Då kommittén anslöte sig till den av mig uttalade uppfattningen och hölle före, att enklare skrivarbeten och andra mindre krävande göromål — vilka vid dåvarande tidpunkt anförtroddes åt kvinnliga biträden med en utbildning i många fall långt utöver den folkskolan gäve — med fördel kunde lämnas åt mindre kvalificerade biträden, ansåg kommittén, att en anordning av angiven art givetvis måste vara att även från ekonomisk synpunkt förorda. I sitt förslag till avlöningsreglemente hade kommittén fördenskull för kvinnliga tjänstemän upptagit en lägsta avlöningsgrad, som enligt kommitténs mening skulle motsvara den, jag åsyftat.

Emellertid ansåg sig kommittén icke utan en närmare undersökning beträffande de olika ämbetsverken kunna angiva de särskilda fall, där den dåvarande första graden borde ersättas av den utav kommittén föreslagna nya graden. I avseende å de dåvarande innehavarna av dittillsvarande första gradens skrivbiträdesbefattningar syntes någon rubbning icke heller kunna ifrågasättas, utan ansåge kommittén densamma böra fortfarande tillerkännas de förmåner, som vore eller komme att bliva förenade med denna eller däremot svarande grad. Det syntes dock lämpligen kunna och böra föreskrivas, att, därest en befattning av denna grad bleve ledig, densamma icke borde tillsättas, förrän utrett blivit, om icke de göromål, som vore med densamma förenade, kunde anförtros åt en befattningshavare med den utbildning, som den föreslagna nya graden avsåge, och följaktligen den lediga befattningen i den mot den dåvarande första svarande graden lämpligen borde ersättas med en befattning av den ifrågasatta nya lönegraden. En allmän föreskrift i sistnämnda hänseende syntes kommittén böra utfärdas av Kungl. Maj:t.

I överensstämmelse härmed föreskrev Kungl. Maj:t genom cirkulär den 31 december 1920 (nr 915) bland annat, att vid inträffande vakans å kvinnlig biträdesbefattning av dittillsvarande första lönegraden vid verk, å vilket det då föreslagna avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, vore avsett att äga tillämpning, den ledigblivna befattningen icke utan Kungl. Maj:ts medgivande finge med ordinarie innehavare återbesättas; och skulle det ankomma på vederbörande myndighet att vid inträffande ledighet å dylik befattning till Kungl. Maj:t inkomma med utredning, huruvida de göromål, som vore med befattningen förenade, kunde anförtros åt befattningshavare med folkskole-

bildning och huruvida vid sådant förhållande den lediga befattningen borde ersättas med en tjänst av första lönegraden i avdelningen C av 9 § i berörda reglementsförslag.

Med anledning av omförmälda cirkulär hava åtskilliga verks styrelser till Kungl. Maj:t inkommit med förslag rörande återbesättande av ledigblivna kvinnliga biträdesbefattningar av den art, varom här är fråga.

Den 22 juni 1921 anbefallde Kungl. Maj:t allmänna civilförvaltningens lönenämnd bland annat att utarbeta och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till införande genom omgruppering eller annorledes vid olika verk och inrättningar av kvinnliga biträdesbefattningar inom första lönegraden i förenämnda löneplan.

På grund härav har lönenämnden den 28 oktober 1921 avgivit förslag i ämnet, därvid nämnden, efter att hava lämnat en redogörelse för vad i fråga om den lägsta kvinnliga lönegraden enligt avlöningsreglementet tidigare förekommit, vidare anfört följande:

»Vid de undersökningar, som lönenämnden företagit för att bilda sig en uppfattning i den föreliggande principfrågan rörande den lämpliga fördelningen av lägre kvinnliga biträdesbefattningar mellan 1:a och 2:a lönegraderna, har nämnden kommit till den uppfattningen, att det icke lämpligen låter sig genomföra att uppställa några gemensamma, för olika verk bindande detaljbestämmelser angående grunderna för ifrågavarande fördelning. Genom besök av en av nämndens medlemmar hos olika myndigheter i avsikt att erhålla en klar uppfattning om sättet för arbetets bedrivande inom här ifråga varande områden och genom inhämtande på annat sätt av upplysningar i ämnet har emellertid nämndens uppmärksamhet kommit att fästas på en del förhållanden, vilka synts nämnden böra föranleda några allmänna uttalanden i ämnet.

I fråga om vissa verk har det sålunda visat sig, att de okvalificerade arbetsuppgifter, som tänkts skola tillkomma den nya, lägsta biträdesbefattningen, under nuvarande förhållanden mera regelbundet anförtratts allenast åt icke-ordinarie personal, detta även i sådana fall, då arbetet varit av fullt permanent art, under det att vid ifrågavarande verk någon ordinarie befattning inom den hittillsvarande första graden icke avsetts uteslutande för sådant enklare arbete, varom nu är fråga. En dylik anordning synes lönenämnden, för så vitt densamma finnes genomförd såsom princip, icke vara fullt riktig, utan torde även sådant mindre kvalificerat arbete, som här avses, i lämplig omfattning böra utföras av ordinarie personal. Därjämte har nämnden fått ett starkt intryck av att förhållandena på många håll för närvarande äro ordnade på sådant sätt, att även om det icke kunnat påvisas, att en viss, speciell befattning avsetts uteslutande eller åtminstone i övervägande grad för arbeten av den enkla beskaffenhet, som skulle tillkomma den nya första graden, det likväl skulle låta sig göra att genom en förändrad fördelning av arbetsuppgifter mellan olika befattningar, stundom i förening med ökat användande

av gemensamma arbetskrafter för olika avdelningar utav ett och samma verk, åstadkomma en sådan uppdelning av arbetet, att vissa befattningar kunde avses uteslutande eller så gott som enbart för de enklaste arbetena och sålunda förvandlas till tjänster av den nya lägsta graden. Sistnämnda synpunkt anser lönenämnden vara av den vikt, att verksstyrelsernas uppmärksamhet lämpligen bör fästas på densamma genom av Kungl. Maj:t utfärdat cirkulär eller på annat lämpligt sätt. Det synes nämligen icke vara tillfyllest, att verksstyrelse allenast vid uppkommande vakans å viss befattning tager under övervägande, huruvida de arbetsuppgifter, vilka förut tillkommit den avgångna befattningshavaren, kunna anförtras åt ett biträde inom den nya lägsta graden, utan torde de ovan utvecklade möjligheterna till organisatoriska omflyttningar även utan samband med uppstående vakanser böra noggrant undersökas, och gäller detta särskilt då fråga uppkommer om inrättande av ny kvinnlig biträdesbefattning. Härigenom torde, ehuru visserligen först efter åtskillig tid, en så vitt möjligt riktig fördelning av de erforderliga tjänsterna inom här ifrågavarande grupper kunna erhållas. För att underlätta ett dylikt resultat synes det även önskvärt, att Kungl. Maj:t må utverka riksdagens bemyndigande att, utan hinder av vad som må vara bestämt rörande antalet ordinarie befattningar inom olika grader vid vederbörande verk, vid uppkommen vakans, då omständigheterna anses sådant medgiva, utbyta kvinnlig kontorsbiträdesbefattning mot kvinnlig skrivbiträdesbefattning.

Arten och omfattningen av de arbeten, som i samband med nu antydda omflyttningar så vitt möjligt synas böra anförtras uteslutande åt den lägsta kvinnliga biträdesbefattningen, kunna givetvis icke fullständigt i detalj angivas. Såsom huvudslag av dylikt arbete torde emellertid kunna angivas renskrivning efter koncept, vars återgivande icke kräver särskild teoretisk utbildning i språkligt eller annat hänseende, samt enklare räkne- eller expeditiönsarbete.

Lönenämnden vill i detta sammanhang betona, att ett dylikt särskiljande av enklare arbetsuppgifter icke bör få verka därhän, att de befattningshavare, som komma att sysselsättas med dessa arbeten, till följd av det mera ensidiga okvalificerade arbetet betagas möjlighet att erhålla befordran till högre tjänst. Även med fullt upprätthållande av de antydda principerna torde det nämligen givas rum för möjligheten att genom tilldelande av vikariat å högre tjänst eller på annat sätt bereda vederbörande tillfälle att utbilda och meritera sig för den högre tjänsten.»

I enlighet härmed har lönenämnden hemställt att Kungl. Maj:t måtte dels anbefalla de verk eller myndigheter, beträffande vilka avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, komme att äga tillämpning, att taga under övervägande, huruvida icke, i sammanhang med återbesättande av ledig befattning eller i samband med nyinrättande av kvinnlig biträdesbefattning, genom förändrad fördelning av arbetet mellan befintliga kvinnliga biträdesbefattningar, eller på annat sätt vissa av dessa befattningar må kunna avses

allenast för de arbetsuppgifter, som ansetts böra tillkomma tjänst inom första lönegraden, avdelning C, uti berörda reglemente, samt till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till de förändringar i sådant hänseende, som må anses påkallade, dels ock i proposition till riksdagen föreslå, att riksdagen ville bemyndiga Kungl. Maj:t, att i de fall, då Kungl. Maj:t må finna sådant av omständigheterna påkallat, låta återbesätta ledigbliven kvinnlig biträdesbefattning, tillhörande andra lönegraden, med dylik befattning, tillhörande första lönegraden.

Vid lönenämndens ifrågavarande förslag var fogat ett av ledamoten i nämnden Berta Kôersner avgivet särskilt yttrande, gående ut på att tillsvidare, eller intill dess att prisnivån på angivet sätt sjunkit, Kungl. Maj:t måtte låta anstå med nedflyttningen av ledigblivna biträdesbefattningar till lägsta lönegraden i avdelningen C av löneplanen. Enahanda hemställan har gjorts av styrelsen för föreningen »Kvinnor i statens tjänst» i en den 5 november 1921 till Kungl. Maj:t ingiven skrift, däri åberopats, bland annat, vissa tablåer över utgifterna för en självförsörjande kvinna i Stockholm hösten 1921.

I huvudsaklig överensstämmelse med vad lönenämnden i sådant hänseende föreslagit har Kungl. Maj:t i cirkulär den 2 december 1921 (nr 713) anbefallt de verk och myndigheter, beträffande vilka avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, komme att äga tillämpning, att taga under övervägande, huruvida icke, i sammanhang med återbesättande av ledig befattning eller i samband med nyinrättande av kvinnlig biträdesbefattning, genom förändrad fördelning av arbetet mellan befintliga kvinnliga biträdesbefattningar eller på annat sätt vissa av dessa befattningar må kunna avses allenast för de arbetsuppgifter, som ansetts böra tillkomma tjänst inom första lönegraden, avdelning C, i berörda reglemente, samt till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, som i anledning därav må anses påkallade.

Vidkommande frågan, huruvida tiden nu kan vara inne att vid de olika verken, i den mån så befinnes lämpligt, införa befattningar av första lönegraden i avdelningen C av den i 9 § avlöningsreglementet den 22 juni 1921 intagna löneplan, ber jag få framhålla, att anledningen till att bestämmelser härom icke meddelades i samband med den definitiva löneregleringens genomförande vid 1921 års riksdag var den, att man icke utan en närmare undersökning beträffande de olika ämbetsverken kunde träffa avgörande om de särskilda fall, där befattningar av den ifrågavarande lönegraden borde införas, varjämte de dåvarande

Departements-
chefen.

innehavarna av dittillsvarande första gradens skrivbiträdesbefattningar icke ansågos kunna nedflyttas till den nya första lönegraden. Jag kan ej finna den omständigheten, att det sedan ett år tillbaka inträffade avsevärda prisfallet icke fortgått ännu längre, utgöra anledning till att icke nu söka sätta i verket beslutet om inrättande av befattningar i den lägsta lönegraden för kvinnliga tjänstemän.

I fråga om sättet för införande i de särskilda fallen av befattningar i den nya första lönegraden ansluter jag mig i huvudsak till lönenämndens förslag. Det successiva utbytet av befattningar i andra lönegraden mot sådana i första lönegraden skulle givetvis underlättas genom att Kungl. Maj:t kunde, utan riksdagens hörande i varje särskilt fall, förordna om dylikt utbyte, där efter verkställd utredning befunnits, att befattning av första lönegraden vore tillfyllest. Det bemyndigande, som Kungl. Maj:t kan komma att av riksdagen begära, synes mig böra innefatta rätt för Kungl. Maj:t att, utan riksdagens hörande i varje särskilt fall, besluta om utbyte, som nyss sagts, ävensom, där sådant utbyte beslutats, vidtaga därav föranledd ändring i den vid avlöningsreglementet den 22 juni 1921 fogade tjänsteförteckning. I staterna för vederbörande ämbetsverk synes i allmänhet icke behöva vidtagas någon ändring allenast i anledning av utbyte av en eller annan kvinnlig befattning i andra lönegraden mot sådan befattning i första lönegraden.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

bemyndiga Kungl. Maj:t att, utan riksdagens hörande i varje särskilt fall, besluta, att ledigbliven befattning av andra lönegraden i avdelningen C av den i 9 § avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, intagna löneplan skall, där sådant finnes av omständigheterna påkallat, utbytas mot befattning av första lönegraden i nämnda avdelning av löneplanen, ävensom vidtaga de ändringar i den vid omförmälda avlöningsreglemente fogade tjänsteförteckning, som föranledas av sådant utbyte.

4. Extra lönetillägg till vissa tjänstemän och betjänte.

Sedan Kungl. Maj:t år 1921 i likhet med vad fallet varit under de senast föregående åren av riksdagen äskat beviljande av medel för beredande av extra lönetillägg åt en del befattningshavare, vilka under senare tider icke fått sina avlöningsförmåner ny- eller omreglerade efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande, anvisade riksdagen för ifrågavarande ändamål å 1922 års riksstat förslagsanslag att enligt vissa angivna grunder utgå med följande belopp, nämligen:

under andra huvudtiteln		kronor	2,500
» fjärde	»	»	625
» femte	»	»	3,000
» sjätte	»	»	4,000
» åttonde	»	»	5,000
» nionde	»	»	1,000

eller sålunda tillsammans kronor 16,125.

Den 7 juli 1921 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse angående extra lönetillägg för år 1922 (nr 392).

Vad beträffar frågan om anslag för berörda ändamål jämväl för tiden 1 januari—30 juni 1923 tillåter jag mig framhålla, att även för denna tid beträffande några få tjänstemän, vilka ännu kvarstå å äldre stater, de omständigheter, som tidigare föranlett beviljande av extra lönetillägg, i samma grad göra sig gällande. Anslag för ändamålet synas mig därför böra beredas jämväl för sagda tid. Medelsbehovet har dock nu i betydande mån nedgått, så att totala anslagsbeloppet kunnat minskas dels med hela de för år 1922 under femte, åttonde och nionde huvudtitlarna uppförda beloppen, vilka befunnits obehövliga, dels ock för år räknat med 1,500 kronor av vad som anvisats under andra huvudtiteln samt 425 kronor av anslaget under fjärde huvudtiteln.

Jag har visserligen haft under övervägande, huruvida icke de skäligen ringa belopp, som sålunda numera erfordras för ifrågavarande ändamål, skulle kunna beredas på annat sätt än genom anslag å riksstaten. Frågan om en ändrad ordning för anvisande av medel till bestridande av de extra lönetillägg, vilka kunna komma att utgå jämväl efter genomförande av nu beslutade eller planerade definitiva löneregler-

ringar, synes emellertid böra anstå till ett annat år, då man har större möjligheter att bedöma i vad mån medel alltjämt behövas för ändamålet.

För tiden 1 januari—30 juni 1923 skulle alltså behöva anvisas

under andra huvudtiteln	kronor	500
» fjärde »	»	100
» sjätte »	»	2,000

eller sålunda tillsammans kronor 2,600.

Framställningar härom torde komma att av vederbörande departementschefer vid behandlingen av frågorna rörande riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 göras under de särskilda huvudtitlarna.

De grunder, efter vilka de extra lönetilläggen komma att utgå för innevarande år och som torde böra erhålla motsvarande tillämpning för första halvåret 1923, äro enligt förenämnda kungörelse den 7 juli 1921 följande:

1:o) Extra lönetillägg utgår, där ej sådant fall är för handen, som under 2:o) sägs, till tjänsteman, vilkens tjänstgöring är förlagd till huvudstaden, med 15 procent å kontant avlöning, dock icke i något fall med högre belopp än 700 kronor, och

till tjänsteman, vilkens tjänstgöring är förlagd till annan ort, med 12 procent å kontant avlöning, dock icke i något fall till högre belopp än 500 kronor, samt,

i vad angår betjante, med 25 procent å kontant avlöning, om tjänstgöringen är förlagd till huvudstaden, men eljest med 20 procent å sådan avlöning.

2:o) Ingår i avlöningen bostads- eller boställsförmån in natura, skall det enligt nästföregående moment beräknade lönetillägget minskas med ett belopp, motsvarande 10 procent av de kontanta avlöningsförmåner, varå tillägget beräknats.

3 o) Från åtnjutande av extra lönetillägg undantagas, förutom häradshövdingarna och de tjänstemän, åt vilka beretts tillfällig löneförbättring för år 1922,

a) de tjänstemän, vilkas avlöningsförmåner av statstjänst, dyrtidstillägg oberäknat, för år 1922 uppgå till högre belopp än 7,700 kronor eller, om deras tjänstgöring är förlagd till annan ort än Stockholm, 7,500 kronor; skollande, i fall nämnda avlöningsförmåner överstiga 7,000 kronor, det extra lönetillägget i intet fall utgå med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan 7,700 kronor eller, om tjänste-

mannen har sin tjänstgöring förlagd till landsorten, 7,500 kronor, å ena, samt förenämnda avlöningsförmåners belopp, å andra sidan,

b) de tjänstemän, vilkas inkomst av arbete, det extra lönetillägget samt dyrtidstillägg oberäknade, under år 1921 av vederbörande taxeringsmyndigheter uppskattats till högre belopp än 7,700 kronor eller, om deras tjänstgöring är förlagd till annan ort än Stockholm, 7,500 kronor; skolande, ifall nämnda inkomster överstiga 7,000 kronor, det extra lönetillägget i intet fall utgå med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan 7,700 kronor eller, om tjänstemannen har sin tjänstgöring förlagd till landsorten, 7,500 kronor, å ena, samt förenämnda inkomsters belopp, å andra sidan,

c) de tjänstinnehavare, vilkas avlöningsförmåner vid riksdagarna åren 1901—1921 ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande.

4:o) Extra lönetillägg må allenast tilläggas tjänstemän och be-
tjänte, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder.

5:o) Extra lönetillägg beräknas endast å avlöningsförmåner, vilka utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel dels ock av andra medel, beräknas extra lönetillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel, dock att åt lärare och tjänstemän vid universiteten extra lönetillägg må beräknas å hela det belopp, vartill avlöningen blivit, på sätt i nästföregående moment sägs, bestämd att minst uppgå, utan avseende därå att till bestridande av universitetens utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel.

6:o) Extra lönetillägg beräknas å följande slag av avlöningsförmåner:

lön;

tjänstgöringspenningar;

kontant bostads- och inkvarteringsersättning;

arvode;

med lön likställt lönetillägg; samt

dagavlöning vid flottan.

7:o) Extra lönetillägg till den, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, utgår endast för en av dessa, nämligen för den, som medför högsta avlöningen, eller, därest denna på mer än ett ställe är lika, för den av dem, till vilken han först blivit befordrad.

8:o) Extra lönetillägget anses tillhöra lönen.

5. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

Såsom jag redan förut i dag erinrat, har riksdagen för tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m. för år 1922 utom huvudtitlarna avsatt ett förslagsanslag, högst, å 4,000,000 kronor.

Vad angår frågan om tillfällig löneförbättring åt vissa grupper av såväl ordinarie som extra personal under första halvåret 1923 får jag framhålla att, då ett av huvudsyftena med budgetårets omläggning är, att tilläggsstaterna om möjligt skola försvinna, det icke synes mig böra ifrågakomma att utom huvudtitlarna avsätta medel för beredande av tillfällig löneförbättring under nämnda halvårsperiod utan böra i stället anslag för berörda ändamål å respektive huvudtitlar anvisas å riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923.

De för beredande av tillfällig löneförbättring anvisade medel hava hittills under de olika huvudtitlarna pläгат uppdelas å två skilda anslag, det ena med benämning »Tillfällig löneförbättring för vissa befattningshavare å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen» och det andra benämnt »Förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel». Då det syntes mig mer praktiskt att för ändamålet uppföra allenast ett anslag under varje huvudtitel, har jag ansett mig böra föreslå, att de till tillfällig löneförbättring för ordinarie och extra befattningshavare avsedda medel sammanföras till en anslagspost, benämnd »Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen». Liksom hittills torde anslagen böra få karaktären av förslagsanslag.

Frågan om tillfällig löneförbättring föreligger ännu icke i det skick, att den kan underställas Kungl. Maj:ts slutliga prövning, vadan särskild proposition i ämnet först senare kommer att kunna föreläggas årets riksdag. I följd härav torde de för ändamålet erforderliga medlen nu, i avvaktan på denna proposition, böra under de särskilda huvudtitlarna allenast beräknas såväl å tilläggsstaten som å riksstaten.

Inom finansdepartementet verkställda överslagsberäkningar hava givit vid handen, att de särskilda anslagen under de olika huvudtitlarna för tillfällig löneförbättring för ordinarie och extra befattningshavare, vad angår tilläggsstaten för år 1922, kunna beräknas till följande avrundade belopp nämligen:

H u v u d t i t e l	Ordinarie personal	Icke-ordina- rie personal	Summa
	kronor	kronor	kronor
Andra huvudtiteln	20,000	70,000	90,000
Fjärde »	28,000	13,000	41,000
Femte »	886,000	100,000	986,000
Sjätte »	8,000	1,000	9,000
Sjunde »	31,000	49,000	80,000
Åttonde »	1,379,000	230,000	1,609,000
Nionde »	191,000	34,000	225,000
Tionde »	308,000	50,000	358,000

Vad angår första halvåret 1923 har av de verkställda beräkningarna framgått, att anslagen kunna beräknas till i runt tal följande belopp, nämligen:

H u v u d t i t e l	Ordinarie personal	Icke-ordina- rie personal	Summa
	kronor	kronor	kronor
Andra huvudtiteln	4,000	35,000	39,000
Fjärde »	14,000	8,000	22,000
Femte »	433,000	25,000	458,000
Sjätte »	4,000	500	4,500
Åttonde »	690,000	115,000	805,000
Nionde »	95,000	17,000	112,000
Tionde »	12,000	1,000	13,000

Vidkommande anslagen å riksstaten hava ifrågavarande beräkningar gjorts under förutsättning, att definitiv löneroglering vid 1922 års riksdag beslutas för vissa grupper av befattningshavare. Därest sådan löneroglering från och med år 1923 genomföres för tullverkets personal, skulle, såvitt nu kan bedömas, något anslag för tillfällig löneförbättring icke behöva anvisas å riksstaten under sjunde huvudtiteln.

Närmare förslag om de på varje huvudtitel å såväl tilläggsstaten som riksstaten belöpande anslagsbelopp torde vid behandlingen av de olika huvudtitlarna få framställas av vederbörande departementschefer.

6. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl.

På sätt jag redan förut i dag omförmält, har riksdagen för beredande under år 1922 av dyrtidstillägg åt olika grupper av befattningshavare och pensionärer m. fl. för samma år såsom förslagsanslag, högst, avsatt ett belopp av 132,000,000 kronor.

Av enahanda skäl, som beträffande tillfällig löneförbättring under nästföregående punkt av mig angivits, synes mig någon avsättning av medel utom huvudtitlarna för beredande av dyrtidstillägg under första halvåret 1923 icke böra ifrågakomma, utan böra i stället anslag för berörda ändamål å respektive huvudtitlar anvisas å riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923.

Frågan om grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. är för närvarande föremål för utredning inom finansdepartementet och kan icke i detta sammanhang underställas Kungl. Maj:ts slutliga prövning, i syfte att proposition i ämnet må kunna föreläggas riksdagen. Såvitt nu kan bedömas, torde emellertid några väsentliga ändringar i de för närvarande gällande grunderna icke komma att föreslås, utan torde det blivande förslaget i ämnet komma att inskränka sig till vissa smärre jämkningar, avseende i första hand sådan ändring av bestämmelserna beträffande befattningshavare, vilka erhållit definitiv lönereglering, att personliga dyrtidstillägg icke behöva förekomma åtminstone i den utsträckning som för närvarande är fallet. Det är emellertid avsett att trots de ändringar, vilka kunna komma i fråga, hålla kostnaderna inom det belopp, som eljest skulle hava erfordrats. Proposition i ämnet torde kunna inom kort avlätas till riksdagen. Tillse vidare lära erforderliga anslagsbelopp få allenast beräknas å såväl tilläggsstaten som riksstaten.

För beredande av dyrtidstillägg under år 1922 bör givetvis i första hand förut omförmälda belopp å 132,000,000 kronor tagas i anspråk. Också har jag vid uppgörande av förslag till tilläggsstat för år 1922 å inkomstsidan upptagit nämnda belopp såsom i anspråk tagen kapitaltillgång. Beloppet, vilket är avsett till bestridande av de kostnader för dyrtidstillägg, för vilka anslag pläгат anvisas under de olika huvudtitlarna, torde komma att överstiga vad i sådant hänseende erfordras. Med beräkning, på sätt jag i finansplanen angivit, av ett genomsnittligt levnadskostnadsindex tal av 205 skulle för samtliga dyrtidstillägg komma att behövas ungefär följande belopp, nämligen:

beträffande de affärsdrivande verken.....	kronor 60,000,000
beträffande mynt- och justeringsverket, bank- och fondinspektionen, postsparbanken, kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., statens biografbyrå, statens reproduktionsanstalt, patent- och registreringsverket samt försäkringsinspektionen	» 773,000
beträffande övriga personalgrupper	» 93,261,000
samt beträffande pensionsstaterna	» 23,300,000.

Vad angår första halvåret 1923 hava verkställda överslagsberäkningar, med utgångspunkt från ett genomsnittligt indextal av 190, givit vid handen, att för samtliga dyrtidstillägg skulle komma att erfordras ungefär följande belopp, nämligen:

beträffande de affärsdrivande verken	kronor 25,000,000
beträffande mynt- och justeringsverket, bank- och fondinspektionen, postsparbanken, kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., statens biografbyrå, statens reproduktionsanstalt, patent- och registreringsverket samt försäkringsinspektionen.....	» 329,000
beträffande övriga personalgrupper.....	» 39,118,000
samt beträffande pensionsstaterna.....	» 9,950,000.

De för »övriga personalgrupper» samt pensionsstaterna beräknade beloppen äro avsedda ej blott för dyrtidstillägg enligt de allmänna författningarna i ämnet utan jämväl för dyrtidstillägg till särskilda personalgrupper utanför den egentliga statsförvaltningen.

Vad angår de affärsdrivande verken samt flottans pensionskassa och statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., lärar böra förfaras på samma sätt som hittills, d. v. s. förklaras, att bidragen skola utgå av de medel, av vilka omkostnaderna för vederbörande verk och institutioner i övrigt bestridas. Beträffande sådana verk som mynt- och justeringsverket m. fl., förutsätter jag, att särskilda anslag till dyrtidstillägg komma att av riksdagen anvisas att utgå av vederbörande verks inkomster. De belopp om tillhoppa 116,561,000 kronor, respektive 49,068,000 kronor, vilka böra å tilläggsstaten och riksstaten beräknas för dyrtidstillägg vid övriga verk och inrättningar och till speciella grupper av personal ävensom till pensionstagare, torde böra uppdelas å de olika huvudtitlarna.

Närmare förslag om de på varje huvudtitel av såväl tilläggsstaten som riksstaten belöpande anslagsbelopp torde vid behandlingen av de olika huvudtitlarna få framställas av vederbörande departementschefer.

7. Rese- och traktamentspenningar.

Såsom framgår av det utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 18 mars 1921, vilket finnes bilagt Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen samma dag, nr 319, angående anslag till rese- och traktamentspenningar m. m., hava de för revision av resereglementet tillkallade sakkunniga under år 1921 avgivit förslag till allmänt resereglemente, varefter åtskilliga myndigheter yttrat sig i ämnet. Av sagda protokollsutdrag inhämtas vidare, att frågan om nytt resereglemente då ansågs böra uppskjutas i avbidan på inträdandet av mera stabila förhållanden i avseende å penningvärdet och varuprisen.

Då förhållandena i nyssberörda hänseenden ännu icke nått den stadga, att det kan anses tillrådligt att lägga dem till grund för helt nya och för framtiden bestående bestämmelser på förevarande område, kan frågan om nytt resereglemente för närvarande icke upptagas till avgörande. Jag har emellertid för avsikt att snarast möjligt för Kungl. Maj:t framlägga förslag till vissa ändringar i det nu gällande resereglementet i syfte att undvika de mest framträdande olägenheterna av detsamma. Då dessa ändringar böra medföra besparing för statsverket, komma några höjningar av de nuvarande anslagen till rese- och traktamentspenningar ej att av nu nämnd anledning påfordras.

Till frågan om fastställande av nytt resereglemente anhåller jag att framdeles få återkomma.

8. Disposition av besparingar å huvudtitlarna.

I sammanhang med framläggande för riksdagen av förslag till riksstat torde riksdagens medgivande böra äskas därtill, att vid statsregleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 de i rikets ständers skrivelse den 12 maj 1841 angivna grunder i avseende å dispositionen av besparingar å huvudtitlarna fortfarande må bli gällande, dock med iakttagande dels att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillsättas, skola tillföras

statsverkets kassafond, dels ock att hinder ej möter att även under pågående riksdag på nämnda sätt disponera besparingarna.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Olga Gjörloff.

Första huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, redogör här-
efter för de frågor, som tillhöra regleringen för tiden 1 januari—30 juni
1923 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande an-
slagen till hov- och slottsstaterna. Under återopande av vad han förut
denna dag under »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» yttrat rörande
sättet för anslagsberäkningen, anför departementschefen därvid följande:

A. Kungl. hovstaten.

1. Kungl. Maj:ts hovhållning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att upptaga det *ordinarie* anslaget till Kungl.
Maj:ts hovhållning, nu kronor 800,000,
med halva beloppet eller » 400,000.

[1.]
Kungl. Maj:ts
hovhållning.
(ordinarie
anslag.)

2. Förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning.

Till förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning an-
visades i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag av 1921 års riksdag dels
å tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 200,000 kronor, dels
Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

[2.]
Förstärkning
av anslaget
till Kungl.
Maj:ts hov-
hållning.
1 (extra anslag.)

- [2.] å extra stat för år 1922 likaledes ett förslagsanslag, högst, 200,000 kronor.

Det ordinarie anslaget för ifrågavarande ändamål torde behöva förstärkas jämväl för första halvåret 1923. På grund av detta anslags särskilda natur synes mig förstärkningen böra beredas icke i form av det ordinarie anslagets höjning utan såsom ett särskilt förstärkningsanslag. Beträffande anslagets belopp vill jag icke för första halvåret 1923 föreslå någon ändring. Emellertid förutsätter jag, att vid beräkning av det belopp, som må komma att för ändamålet ifrågasättas för tiden 1 juli 1923—30 juni 1924, hänsyn skall tagas till de förhållanden, som då kunna väntas föreligga särskilt i avseende å kostnader för personal.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning å *extra* stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett förslagsanslag, högst, kronor 100,000.

3. Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning.

[3.]
Hans Kungl.
Höghet
Kronprinsen s
hovhållning.
(ordinarie
anslag.)

Vidare hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att upptaga det *ordinarie* anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning, nu kronor 180,000, med halva beloppet eller..... » 90,000.

4. Förstärkning av anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning.

[4.]
Förstärkning
av anslaget
till Hans
Kungl. Hög-
het Kron-
prinsens hov-
hållning.
(extra anslag.)

Till förstärkning av anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning anvisades i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag av 1921 års riksdag dels å tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor, dels å extra stat för år 1922 likaledes ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor.

Då det ordinarie anslaget för ifrågavarande ändamål torde behöva i samma grad förstärkas jämväl för första halvåret 1923, får jag, under åberopande i tillämpliga delar av vad jag under punkt 2 nyss anfört, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning å *extra* stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 45,000.

5. Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att upptaga det *ordinarie* anslaget till Hans
Kungl. Höghet Hertigen av Väster-
götland, nu..... kronor 26,000,
med halva beloppet eller » 13,000.

[5.]

Hans Kungl.
Höghet Her-
tigen av Väs-
tergötland.

(ordinarie
anslag.)

6. Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke.

Vidare hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att upptaga det *ordinarie* anslaget till Hans Kungl.
Höghet Hertigen av Närke, nu..... kronor 26,000,
med halva beloppet eller » 13,000.

[6.]

Hans Kungl.
Höghet Her-
tigen av
Närke.

(ordinarie
anslag.)

7. Ved och kol för de kungl. hoven.

Kostnaderna för uppvärmning av de kungl. slotten äro avsedda att bestridas av det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till ved och kol för de kungl. hoven, uppgående till 50,000 kronor. Då det visat sig, att nämnda anslag blivit otillräckligt för ifrågavarande ändamål, hava på 1918—1921 års tilläggsstater måst uppföras särskilda anslag i syfte att möta merkostnaden för uppvärmning av Stockholms och Drottningholms slott under dessa år. Sålunda anvisades av riksdagen för ändamålet ett förslagsanslag å 110,000 kronor för vartdera av åren 1920 och 1921.

[7.]

Ved och kol
för de kungl.
hoven.

(ordinarie
anslag.)

Nu har riksmarskalksämberet i skrivelse den 19 augusti 1921 gjort framställning om anvisande av erforderliga medel för ifrågavarande ändamål jämväl för år 1922. Ämbetet anför därvid, att det för år 1921 anvisade anslaget — särskilt på grund av att den sänkning i bränsleprisen, som ägt rum, icke inträffat så tidigt, att den kunnat komma bränsleperioden 1920—1921 till godo — torde komma att väsentligt överskridas. Några exakta uppgifter rörande storleken av de anslagsbelopp, som för ifrågavarande ändamål kunde bli erforderliga för år 1922, förklarar sig ämbetet icke kunna lämna. Ehuruval den inträdda och i viss mån alltjämt fortgående sänkningen av bränsleprisen — fortsätter ämbetet — torde medgiva betydligt minskade utgifter för eldningsperioden 1921—

- [7.] 1922 och en del bränsle redan funnes i slottens förråd, hade ämbetet dock funnit ett tilläggsanslag, utöver det ordinarie anslaget, vara oundgängligen erforderligt. Beträffande beloppet av ett sådant tilläggsanslag hade ämbetet, med hänsyn till inhämtade uppgifter och i betraktande av rådande prisläge på bränslemarknaden, ansett sig icke böra härvidlag ifrågasätta högre anslag än vad som beviljats för år 1921, utan hölle före, att nu ifrågavarande omkostnader skulle kunna bestridas med,
- utöver det ordinarie anslaget å 50,000 kronor, ett förslagsanslag å tilläggsstaten av 110,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Det synes mig icke kunna undvikas, att jämväl för år 1922 en avsevärd merkostnad uppkommer för uppvärmning av Stockholms och Drottningholms slott. Då emellertid bränsleprisen numera undergått en högst betydande sänkning och jag dessutom torde få förutsätta, att med hänsyn till den synnerligen bekymmersamma statsfinansiella situationen särskild sparsamhet iakttages i avseende å kostnader av förevarande slag, har jag ansett mig kunna föreslå, att anslaget till bestridande av den motsedda merkostnaden för år 1922 bestämmes till 50,000 kronor, inom vilket belopp vederbörande torde böra låta sig angeläget vara att begränsa ifrågavarande merkostnader.

Med hänsyn därtill, att för framtiden något anslag å tilläggsstat för ifrågavarande ändamål icke torde kunna påräknas, och då de nuvarande prisleförhållandena på bränslemarknaden synas mig möjliggöra ett bestämmande på förhand av skäligt anslag för ändamålet, anser jag mig böra föreslå, att erforderliga medel till förstärkning av anslaget till ved och kol för de kungl. hoven hädanefter anvisas å riksstaten. Dessa medel synas mig då också kunna begränsas till belopp, vilka icke få överskridas.

Under hänvisning till vad jag förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande förstärkningsanslagen föreslår jag, att förstärkning av ifrågavarande anslag beredes i form av höjning av det ordinarie anslaget. Förstärkningen av anslaget för första halvåret 1923 torde böra beräknas efter ett årligt belopp av 50,000 kronor; och skulle förty hela anslaget för sagda period komma att beräknas efter ett årsbelopp av 100,000 kronor och sålunda bestämmas till 50,000 kronor. Utan avseende å det belopp, som i enlighet härmed kan varda beviljat för första halvåret 1923, bör anslaget i fråga vid uppgörande av nästa helårsbudget beräknas med hänsyn till då rådande förhållanden; och förutsätter jag, att en dylik beräkning skall kunna grundas på en fullständig utredning i ämnet.

På grund av det anförda får jag, som senare i dag torde få göra

framställning om äskande av erforderliga medel å tilläggsstat för år 1922, under förevarande punkt hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[7.]

att upptaga det *ordinarie* anslaget till ved och kol för de kungl. hoven, nu kronor 50,000,
med » 50,000.

8. Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.

Det *ordinarie* anslaget till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten är i riksstaten för år 1922 upptaget med 56,400 kronor.

[8.]
Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.

Till förstärkning av detta anslag anvisades i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag av 1920 års riksdag dels å tilläggsstat för samma år, dels ock å extra stat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 28,200 kronor samt av 1921 års riksdag å extra stat för år 1922 likaledes ett förslagsanslag, högst, 28,200 kronor.

(ordinarie anslag.)

I skrivelse den 30 september 1921 har nu riksmarskalksämberet — med överlämnande av en av överintendenten och chefen för husgerådskammaren gjord framställning om förstärkning av ifrågavarande anslag för tiden 1 januari—30 juni 1923 med 14,100 kronor — rörande behovet av anslagets förstärkning under sistnämnda tid hänvisat till de vid ämbetets framställningar under åren 1919 och 1920 fogade utredningar samt hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkning av ifrågavarande anslag för första halvåret 1923 å extra stat bevilja ett förslagsanslag, högst, 14,100 kronor.

Den utredning, som låg till grund för Kungl. Maj:ts framställningar i förevarande ämne till 1920 och 1921 års riksdagar, återfinnes under första huvudtiteln, sid. 2—6, i det vid 1920 års statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 7 januari 1920. Av denna utredning framgår, att det ifrågavarande *ordinarie* anslaget, som ifrån början varit avsett för komplettering, underhåll och vård jämte reparationer av staten tillhöriga möbler m. m. samt inventarier av silver, koppar, glas och porslin m. m. i de kungl. slotten, alltsedan år 1864 utgått med samma belopp, 56,400 kronor årligen. Då sedan nämnda tid en fortgående och under världskriget synnerligen betydande prisstegring ägt rum, hade anslaget blivit alldeles otillräckligt

*Departements-
chefen.*

[8.] för sitt ändamål. Enbart utgifterna för löner m. m. till personalen beräknades från och med år 1919 uppgå till 39,700 kronor årligen. För de dyrbara och omfattande samlingarnas egentliga vård och underhåll beräknades en summa av allenast 13,000 kronor om året bliva tillgänglig. Sistnämnda belopp ansågs alltför otillräckligt för en planmässigt genomförd skötsel av samlingarna.

Genom riksmarskalksämbetet har jag låtit infordra uppgifter från chefen för husgerådskammaren rörande utgifterna för ifrågavarande ändamål under år 1921; och har chefen för husgerådskammaren i en till riksmarskalksämbetet ställd, till mig överlämnad skrivelse den 30 november 1921 meddelat, att av de för år 1921 för ändamålet anvisade medel, tillhopa 84,600 kronor, komme att under nämnda år för ordinarie avlöningar jämte dyrtidstillägg utgå 43,820 kronor samt till extra löner, hyresersättningar, skatter etc. cirka 12,000 kronor, eller sammanlagt 55,820 kronor, motsvarande för år 1919 39,700 kronor. Berörda ökning berodde i huvudsak därpå, att husgerådskammarens tjänstemän först under år 1920 erhållit dyrtidstillägg, som i någon mån närmade sig de av motsvarande, i statstjänst anställda tjänstemän uppburna dyrtidstilläggen. Vidare framhålles i skrivelsen, att hyresersättningar och skattebidrag, som inginge i personalens löneförmåner, sedan år 1919 fördubblats.

För den egentliga skötseln av samlingarna skulle sålunda för år 1921 av det ordinarie anslagsbeloppet återstå endast inemot 600 kronor. Även om man för första halvåret 1923 räknar med någon sänkning i de utgifter för löner m. m., som skola bestridas av ifrågavarande anslag, torde dock en förstärkning av anslaget vara ofrånkomlig. Denna förstärkning torde, därest underhållet av de i flera fall hårt åtgångna samlingarna skall kunna ske på ett någorlunda tillfredsställande sätt, icke kunna bestämmas lägre än till hälften av vad i sådant hänseende beviljats för hela år 1922 eller alltså 14,100 kronor.

Under hänvisning till vad jag förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande förstärkningsanslagen föreslår jag, att förstärkning av ifrågavarande anslag beredes i form av höjning av det ordinarie anslaget. För första halvåret 1923 skulle alltså detta anslag uppgå till 42,300 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att upptaga det *ordinarie* anslaget till underhåll
och vård av möbler samt andra staten tillhöriga in-
ventarier i de kungl. slotten, nu..... kronor 56,400,
med » 42,300.

9. Kungl. hovstallets utfodring.

Vidare hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen [19.]
 att upptaga det *ordinarie* anslaget till kungl. *Kungl. hov-*
 hovstallets utfodring, nu kronor 45,000, *stallets utfod-*
 med halva beloppet eller » 22,500. *ring.*
 (ordinarie
 anslag.)

B. Kungl. slottsstaten.

1. Reparationer å Stockholms slott med flera för de kungl. hoven
upplåtna byggnader.

Det ordinarie anslaget till reparationer å Stockholms slott med [10.]
 flera för de kungl. hoven upplåtna byggnader är i riksstaten för år *Reparationer*
 1922 upptaget till 63,000 kronor. *å Stockholms*
 Till förstärkning av detta anslag hava anvisats förslagsanslag, *slott med flera*
 högst, å tilläggsstat för år 1919 samt å extra stat för vardera av *för de kungl.*
 åren 1920—1921 31,500 kronor, å tilläggsstat för sistnämnda år 31,500 *hoven upplåt-*
 kronor samt å extra stat för år 1922 63,000 kronor. *na byggnader.*
 (ordinarie
 anslag.)

I sin förenämnda skrivelse den 30 september 1921 har riksmarskalks-
 ämbetet gjort framställning om förstärkning av anslaget ifråga för tiden
 1 januari—30 juni 1923. Därvid har riksmarskalksämbetet åberopat
 en skrivelsen bifogad framställning från ståthållarämbetet på Stockholms
 slott, däri ståthållarämbetet — under framhållande av att det, med
 hänsyn till att arbetslöner och materialpriser ännu icke stabiliserats,
 svårigen låte sig göra att för närvarande exakt beräkna de erforderliga
 utgifterna för år 1923 men att ståthållarämbetet hölle för sannolikt, att
 samma anslag skulle erfordras för ändamålet under år 1923 som under
 år 1922 — hemställt om ett extra anslag för tiden 1 januari—30 juni
 1923 å 31,500 kronor. Riksmarskalksämbetet har för egen del biträtt
 ståthållarämbetets berörda framställning samt till stöd härför åberopat
 av riksmarskalksämbetet lämnade utredningar och redogörelser i sam-
 band med de under åren 1919 och 1920 gjorda framställningarna om
 förstärkning av ifrågavarande anslag.

[10.]
Departements-
chefen.

Såsom framgår av det utdrag av statsrådsprotokollet över finans-ärenden för den 7 januari 1921, vilket finnes bilagt sistnämnda års statsverksproposition (första huvudtiteln, sid. 5), hade genom sakkunniga verkställt utredning angående vissa mera omfattande reparationsarbeten å Stockholms slott, vilka voro avsedda att bekostas genom särskilda medel. Enligt vad riksmarskalksämberet meddelat, hade de sakkunniga — ståthållaren på Stockholms slott överste Murray och slottsarkitekten professor Tengbom — förklarat sig anse, att, under förutsättning att medel för de nödiga engångskostnaderna beviljades, det årliga behovet av reparationer och underhållsarbeten kunde tillgodoses genom årsanslag, vilka med hänsyn till penningvärdets sedan år 1914 inträdda fall borde höjas till tredubbla beloppet. Med hänsyn likväl till omfattningen av de arbeten, vilka av de sakkunniga ifrågasatts att komma till utförande och bestridas med särskilt anslagna medel, hade det syntts de sakkunniga, att ett ordinarie årsanslag vore tillfyllest, om detsamma utginge med dubbla beloppet av vad som anvisats före kriget, d. v. s. med 126,000 kronor i stället för 63,000 kronor.

Särskilda medel blevo också på Kungl. Maj:ts förslag av riksdagen anvisade för de engångskostnader, vilka voro förenade med de såsom nödiga befunna större reparationsarbetena å slottet. Till förstärkning av det för de årliga reparationerna å ifrågavarande byggnader avsedda ordinarie anslaget anvisades, såsom förut nämnts, å extra stat för år 1922 ett belopp av samma storlek som det ordinarie anslaget, varjämte genom anslag å tilläggsstat för år 1921 de för detta år avsedda medel till förstärkning av det ordinarie anslaget uppbringades till enahanda belopp.

Vad angår behovet av medel för ifrågavarande ändamål för tiden 1 januari—30 juni 1923 har man visserligen, på sätt ståthållarämbetet antytt, att räkna med en del ovissa faktorer i fråga om kostnaderna för arbete och material. Berörda ovisshet lär emellertid icke utesluta, att man för sagda tidsperiod måste räkna med icke obetydligt lägre priser, särskilt å material, än vad som gällde vid tiden för de sakkunnigas nyss omförmälda beräkningar. Med hänsyn härtill har jag ansett nödigt från riksmarskalksämberet inhämta närmare utredning till grund för beräkningen av det anslag, som för ifrågavarande ändamål bör anvisas för den tid, varom nu är fråga; och har ämbetet i anledning härav överlämnat en av ståthållaren på Stockholms slott upprättad promemoria, däri till en början erinras om den av mig nyss omnämnda utredningen samt vad de sakkunniga uttalat angående behovet av förstärkning av anslaget ifråga. Som ytterligare skäl till anslagets höjande med 100 procent påpekas, att det till sitt nuvarande belopp bestämts

[10.]

år 1857 och att sedan denna tid vissa större byggnader, vilka ävenledes skola underhållas av ifrågavarande anslagsbelopp, tillkommit, såsom det nuvarande hovstallet och husbyggnaden med adress Slottsbacken 2 eller f. d. Indebetouska huset, vilka båda vore betydligt större än de för motsvarande ändamål tidigare avsedda lokalerna, varjämte f. d. Oxenstiernska huset betydligt påbyggt och numera krävde ett avsevärt förhöjt underhållsanslag. Vidare uttalas i promemorian, att de för åren 1921 och 1922 anvisade förstärkningsanslagen å för vardera året 63,000 kronor ingalunda varit för stora utan tvärt om knappa, vilket framginge därav, att vissa arbeten, som ansetts böra komma till utförande under nämnda båda år, på grund av bristande medel måst uppskjutas, nämligen år 1921 för ett belopp, beräknat till 105,153 kronor 60 öre, och år 1922 för ett belopp, beräknat till 69,018 kronor 70 öre.

Efter dessa av ståthållarämbetet lämnade upplysningar finner jag mig icke kunna annat än biträda riksmarskalksämbetets förslag om förstärkning av nu förevarande anslag för första halvåret 1923 med belopp motsvarande hälften av det för år 1922 anvisade.

Under hänvisning till vad jag förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande förstärkningsanslagen föreslår jag, att förstärkning av ifrågavarande anslag för första halvåret 1923 beredes i form av höjning av det ordinarie anslaget. Anslaget för nämnda halvårsperiod torde böra beräknas till hälften av det för helt år erforderliga beloppet och skulle alltså uppgå till 63,000 kronor.

Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att upptaga det *ordinarie* anslaget till reparationer å Stockholms slott med flera för de kungl. hoven upplåtna byggnader, nu kronor 63,000,
med » 63,000.

2. Polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott.

Det ordinarie anslaget till polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott är i riksstaten för år 1922 upptaget till 22,500 kronor.

På därom av Kungl. Maj:t efter framställning från riksmarskalksämbetet avgivna förslag beviljades till förstärkning av detta anslag dels av 1920 års riksdag å tilläggsstat för år 1920 samt å extra stat för år 1921 särskilda förslagsanslag, högst, å 22,500 kronor, dels av 1921 års riksdag å extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst, 22,500 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml.

2

[11.]

*Polis-, lys-
och renhåll-
ning vid
Stockholms
slott.*

*(ordinarie
anslag.)*

[11.] Vidare beviljades av 1921 års riksdag till tackande av under år 1919 uppkommen samt till bestridande av för år 1920 beräknad merkostnad för ändamålet å tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 55,616 kronor.

De för polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott å budgeterna för åren 1919—1922 anvisade medel framgå av följande tabell:

	Ord. stat	Extra stat	Tilläggsstat	Summa
1919	22,500	—	—	22,500
1920	22,500	—	22,500	45,000
1921	22,500	22,500	55,616 ¹	100,616
1922	22,500	22,500	—	45,000

De utredningar, som lågo till grund för Kungl. Maj:ts framställningar till 1920 och 1921 års riksdagar om förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott, finnas återgivna under första huvudtiteln i det vid 1920 års statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 7 januari 1920, sid. 8—11, samt under första huvudtiteln i det vid 1921 års statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 7 januari 1921, sid. 7 och 8.

I riksmarskalksämbetets tidigare av mig omnämnda skrivelse den 30 september 1921 har ämbetet gjort framställning om förstärkning av jämväl nu ifrågavarande anslag. Därvid har ämbetet överlämnat en av ståthållarämbetet å Stockholms slott i ämnet gjord framställning, däri ståthållarämbetet meddelat, att, enligt vad tillgängliga siffror utvisade, de för år 1921 anvisade medlen å tillhoppa 45,000 kronor icke torde komma att bli tillräckliga, samt förklarat, att anslagen för nu ifrågavarande ändamål för år 1923 torde böra beräknas till enahanda belopp som för år 1922. Vidare har ståthållarämbetet anført, att detta belopp med all sannolikhet icke komme att bli tillräckligt för år 1923 men att det på grund av vanskligheten att för närvarande kunna bedöma storleken av den brist, som kunde uppkomma, icke syntes ståthållarämbetet lämpligt att nu begära ytterligare anslag men att ståthållarämbetet senare ville göra framställning om bristens tackande. Efter återgivande av vad ståthållarämbetet sålunda anført har riksmarskalks-

¹ Avser under år 1919 uppkommen och för år 1920 beräknad merkostnad.

ämbetet förklarat sig biträda framställningen samt hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ändamålet anvisa, förutom hälften av ordinarie anslaget, till förstärkning av detta å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 ett förslagsanslag, högst, 11,250 kronor.

[11.]

Sedermera har riksmarskalksämbetet i skrivelse den 28 november 1921 gjort framställning om anslag å tilläggsstat för år 1922 till täckande av för år 1921 beräknad merkostnad för ifrågavarande ändamål. Riksmarskalksämbetet har därvid överlämnat en skrivelse från ståthållarämbetet å Stockholms slott, däri ståthållarämbetet beräknat bristen i de för år 1921 för ändamålet anvisade anslagen till 22,000 kronor. Riksmarskalksämbetet vitsordar för egen del ståthållarämbetets beräkning av bristen samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till bestridande av den för år 1921 beräknade merkostnaden för ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för år 1922 anvisa såsom förslagsanslag, högst, 22,000 kronor.

Av den nyss lämnade redogörelsen framgår, att kostnaderna för polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott under de senaste åren avsevärt överstigit de för ändamålet anvisade ordinarie anslagen. Sålunda har för år 1921, oaktat förstärkningen av det ordinarie anslaget med 100 procent, en brist å 22,000 kronor beräknats uppstå. Till täckande av den beräknade bristen synes mig erforderligt anslag böra anvisas å 1922 års tilläggsstat. För första halvåret 1923 torde det bli nödvändigt att räkna med en förstärkning av det ordinarie anslaget i samma omfattning som för år 1922. Då jag alltså härutinnan biträder riksmarskalksämbetets förslag, förutsätter jag emellertid, att några anslag å tilläggsstat för täckande av eventuellt uppkommande brist i de för ifrågavarande ändamål å riksstat anvisade anslagsbeloppen icke vidare skola beviljas. De nuvarande prisförhållandena synas mig också göra det möjligt att för framtiden i stort sett undvika dylik brist.

*Departement-
chefen.*

Under hänvisning till vad jag förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande förstärkningsanslagen föreslår jag, att den av mig ifrågasatta anslagsförstärkningen beredes i form av höjning av det ordinarie anslaget. För första halvåret 1923 torde anslaget böra beräknas till hälften av för helt år erforderligt belopp.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag, som senare i dag torde få göra framställning om anvisande av medel å 1922 års tilläggs-

- [11.] stat för bestridande av omförmälda merkostnad, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att upptaga det *ordinarie* anslaget till polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott,
 nu kronor 22,500,
 med » 22,500.

[12.]
 Brandväsen-
 det och yttre
 lyshållningen
 vid Stockholms
 slott.

3. Brandväsendet och yttre lyshållningen vid Stockholms slott.

Det ordinarie anslaget till brandväsendet och yttre lyshållningen vid Stockholms slott är i riksstaten för år 1922 upptaget till 11,250 kronor.

(ordinarie
 anslag.)

På därom av Kungl. Maj:t efter framställning från riksmarskalks-ämbetet avgivna förslag beviljades till förstärkning av detta anslag dels av 1920 års riksdag å tilläggsstat för år 1920 och å extra stat för år 1921 särskilda förslagsanslag, högst, å 3,800 kronor, dels av 1921 års riksdag å extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst, 3,800 kronor. Vidare beviljades av 1921 års riksdag till tackande av under år 1919 uppkommen samt till bestridande av för år 1920 beräknad merkostnad för ändamålet å tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 14,456 kronor.

De för brandväsendet och yttre lyshållningen vid Stockholms slott för åren 1919—1922 anvisade medel framgå av följande tabell:

	Ord. stat	Extra stat	Tilläggsstat	Summa
1919	11,250	—	—	11,250
1920	11,250	—	3,800	15,050
1921	11,250	3,800	14,456 ¹	29,506
1922	11,250	3,800	—	15,050

De utredningar, som lågo till grund för Kungl. Maj:ts framställningar till 1920 och 1921 års riksdagar om förstärkning av anslaget till brandväsendet och yttre lyshållningen vid Stockholms slott, finnas återgivna under första huvudtiteln i det vid 1920 års statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den

¹ Avser under år 1919 uppkommen och för år 1920 beräknad merkostnad.

7 januari 1920, sid. 11—13, samt under första huvudtiteln i det vid [12.] 1921 års statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 7 januari 1921, sid. 9 och 10.

I sin meranämnda skrivelse den 30 september 1921 har riksmarskalksämberet gjort framställning jämväl om förstärkningsanslag för nu förevarande ändamål. Därvid har riksmarskalksämberet åberopat en framställningen bifogad skrivelse från ståthållarämberet på Stockholms slott, däri ståthållarämberet anför, att förstärkningen borde för år 1923 beräknas till enahanda belopp som för år 1922. Riksmarskalksämberet har biträtt ståthållarämberets berörda förslag samt hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att anvisa, förutom hälften av det ordinarie anslaget, till förstärkning av detta anslag å extra stat för första halvåret 1923 ett förslagsanslag, högst, 1,900 kronor.

I riksmarskalksämberets under föregående punkt omförmälda skrivelse den 28 november 1921 har meddelats, att i anslagen för nu förevarande ändamål brist tidigare väntats skola uppstå jämväl för år 1921 men att, på grund av under sagda år inträdda prissänkningar å, bland annat, beklädnads-, reparations- och diverse utgifter, kostnaderna så nedgått, att någon brist för år 1921 ej torde komma att uppstå.

Såsom av det nyss anförda framgår hava de för år 1921 för ändamålet anvisade anslagen å tillhopa 15,050 kronor visat sig vara tillräckliga för bestridande av de på detta år belöpande utgifter, i följd varav något anslag å tilläggsstaten för år 1922 icke erfordras. För första halvåret 1923 synes det nödvändigt att räkna med ungefär samma medelsbehov för ändamålet som under åren 1921 och 1922. Under hänvisning till vad jag förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anför, rörande förstärkningsanslagen föreslår jag, att den erforderliga anslagsförstärkningen beredes i form av höjning av det ordinarie anslaget, som alltså torde böra beräknas efter ett årligt belopp av i runt tal 15,000 kronor samt förty bestämmas till 7,500 kronor för ifrågavarande tid.

Departements-
chefen.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att upptaga det <i>ordinarie</i> anslaget till brand-	
väsendet och yttre lyshållningen vid Stockholms slott,	
nu	kronor 11,250,
med	» 7,500.

4. Drottningholms slott.

[13.]
Drottning-
holms slott.
(ordinarie
anslag.)

Det ordinarie anslaget till Drottningholms slott är i riksstaten för år 1922 upptaget till 24,600 kronor.

Till förstärkning av ifrågavarande anslag har för ettvarrt av åren 1919—1922 av riksdagen efter Kungl. Maj:ts förslag anvisats ett förslagsanslag, högst, 12,300 kronor.

I sin meranämnda skrivelse den 30 september 1921 har riksmarskalksämbetet, med överlämnande av en av ståthållarämbetet på Drottningholms slott gjord framställning i ämnet, hemställt om förstärkning av ifrågavarande anslag för tiden 1 januari—30 juni 1923 samt därvid anfört följande:

»Ståthållarämbetet på Drottningholms slott har i skrivelse den 30 nästlidna augusti åberopat en av ämbetet under nästlidna år gjord framställning om förhöjning med 15,000 kronor från och med innevarande år av de för närvarande årligen utgående anslagen till underhåll av Drottningholms slott och kungsgård, varigenom dessa anslag skulle komma upp till ett, vid en under år 1914 verkställd utredning, såsom nödvändigt ansett belopp. Då såväl 1920 som 1921 års räkenskaper, på grund av sjunkande inkomster av lantbruket, hade att uppvisa brister, har ståthållarämbetet förnyat sin förra året gjorda framställning och hemställt om anvisande för Drottningholms slott och kungsgård för år 1923 av dels ordinarie anslag, 24,600 kronor, och dels ett extra anslag av tillhoppa 27,300 kronor, båda anslagen att utgå med hälften för tiden 1 januari—30 juni.

Vad vidare angår den härovan berörda frågan om ökat anslag till Drottningholms slott och kungsgård, tillåter sig riksmarskalksämbetet i underdånighet erinra om ämbetets uttalande i ämnet i underdånig skrivelse den 6 december 1920. Därvid framhölls, bland annat, de stora svårigheter, som uppstått att få inkomsterna att räcka för ett något så när tillfredsställande underhåll av byggnader och park. Att så dittills kunnat ske, berodde på undanskjutande av vissa underhållsarbeten samt på att jordbruket under de föregående åren lämnat överskott. Då dylikt inskränkt underhåll av byggnader och park vore olämpligt och i längden oekonomiskt, hade ståthållarämbetet haft för avsikt att under år 1921 söka åstadkomma en förnyad sakkunnig utredning och kostnadsberäkning rörande rationellt underhåll av byggnader, parkens ordnande, parkdammarnas upprensande m. m. Då årsanslaget, även efter tillkomsten av förstärkningsanslaget å 12,300 kronor, visat sig otillräckligt samt inkomsterna av jordbruket, på grund av lägre pris för dess produkter samt ökade arbets- och materialpris, förkortad arbetstid m. m., ansenligt minskades, fann ståthållarämbetet en ökning av nyssberörda förstärkningsanslag med 15,000 kronor till 27,500 kronor erforderlig från och med 1921. Riksmarskalksämbetet ansåg sig likväl, med hänsyn till angelägenheten av att icke under rådande förhållanden ytterligare betunga 1921 års budget, icke böra för det dåvarande hemställa om höjning av anslaget till nämnda slott. Då ståthållarämbetet sedermera vid upprepade tillfällen framhållit svårigheterna vid och vådan av att

[13.]

icke äga tillräckliga medel för ett något så när tillfredsställande underhåll, och nu senast i sin ovanberörda skrivelse av den 30 nästlidna augusti förnyat sin framställning om ökning av det extra anslaget för Drottningholm, anser riksmarskalksämberet, ehuru den här ovan omnämnda, för innevarande år planerade sakkunniga utredningen icke kunnat på grund av mellankommande hinder verkställas, likväl, med fästat avseende å den under 1914 gjorda utredningen och de vägande skäl, som även sedermera av ståthållarsämberet anförts, sig icke nu kunna underlåta att hos Eders Kungl. Maj:t göra framställning om en ökning för år 1923 av förstärkningsanslaget till Drottningholms slott med det av ståthållarsämberet föreslagna, enligt riksmarskalksämberets förmenande lämpligt avvägda beloppet av 15,000 kronor.»

I anslutning till vad riksmarskalksämberet sålunda anført har ämbetet hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkning av ifrågavarande anslag å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett förslagsanslag, högst, 13,650 kronor.

Behov av särskilda medel till förstärkning av ifrågavarande anslag torde med säkerhet komma att föreligga jämväl för tiden 1 januari—30 juni 1923. Vidkommande beloppet av det anslag, som bör för detta ändamål anvisas, har nu riksmarskalksämberet, under framhållande av svårigheterna att få de för ändamålet anvisade medlen att räcka till ett något så när tillfredsställande underhåll av byggnader och park, föreslagit förstärkningsanslagets höjande till ett årligt belopp av 27,300 kronor, varigenom de för slottet tillgängliga anslagsmedel skulle komma att uppgå till det årliga belopp, som vid en år 1914 verkställd utredning ansetts erforderligt. För egen del anser jag, att åtgärder böra vidtagas i syfte att för framtiden säkerställa ett tillfredsställande underhåll av slottsbyggnaderna och parken i Drottningholm. Att emellertid nu på grundvalen av en utredning, som verkställdes år 1914, föreslå en anslagshöjning synes mig icke lämpligt. Efter min mening bör till grund för en anslagshöjning läggas en ny, fullständig utredning i ämnet — avseende jämväl de från kungsgården för ändamålet beräknliga inkomster — och då en sådan, enligt vad riksmarskalksämberet upplyst, är avsedd att igångsättas, torde det vara att förvänta, att man vid åskande av anslag för ändamålet hos 1923 års riksdag skall äga erforderlig ledning för bedömning av de åtgärder, vilka böra vidtagas för åstadkommande av ett tillfredsställande underhåll av ifrågavarande slottsbyggnader m. m. För närvarande anser jag mig böra stanna vid att föreslå en förstärkning av det ordinarie anslaget till Drottningholms slott med samma belopp för år räknat som för år 1922.

*Departements-
chefen.*

Under hänvisning till vad jag förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført rörande förstärknings-

- [13.] anslagen föreslår jag, att förstärkning av ifrågavarande anslag för första halvåret 1923 beredes i form av höjning av det ordinarie anslaget. För nu ifrågavarande halvårsperiod torde anslaget böra beräknas till hälften av det för helt år erforderliga beloppet eller alltså till 18,450 kronor.

Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att upptaga det *ordinarie* anslaget till Drottningholms slott, nu kronor 24,600,
med » 18,450.

5-8. Gripsholms och Ulriksdals slott, Haga lustslott och park samt Strömsholms slott.

- [14.] De ordinarie anslagen till Gripsholms och Ulriksdals slott, Haga lustslott och park samt Strömsholms slott äro i riksstaten för år 1922 upptagna med respektive 6,000 kronor, 8,250 kronor, 8,000 kronor och 3,000 kronor.

*Gripsholms
och Ulriksdals
slott, Haga
lustslott och
park samt
Strömsholms
slott.*

(ordinarie
anslag.)

Till förstärkning av nämnda anslag hava av riksdagen efter Kungl. Maj:ts förslag anvisats dels å tilläggsstat för år 1919, dels å extra stat för ett vart av åren 1920—1922 särskilda förslagsanslag, högst, å respektive 3,000 kronor, 4,200 kronor, 4,000 kronor och 3,000 kronor.

I sin skrivelse den 30 september 1921 har riksmarskalksämberet, som beträffande Ulriksdals slott samt Haga lustslott och park överlämnat skrivelser i ämnet från vederbörande ståthållarämbete, gjort framställning om förstärkning av ifrågavarande anslag för tiden 1 januari—30 juni 1923; och har riksmarskalksämberet, som ansett sig med säkerhet kunna utgå från att behovet av förstärkningsanslag för år 1923 ingalunda komme att bliva mindre än för år 1922, hemställt, att anslag för berörda tidsperiod måtte äskas med hälften av nyss angivna, för ett vart av åren 1919—1922 anvisade belopp.

*Departements-
chefen.*

De utredningar, varå Kungl. Maj:ts framställning om förstärkning av nu ifrågavarande anslag till 1919 års lagtima riksdag grundade sig, finnas återgivna i det vid nämnda års statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 9 januari 1919 (första huvudtiteln, sid. 2—18). Därav framgår, att ståthållarämbeten å nu ifrågavarande slott på angivna skäl hemställt om förstärkning av anslagen med beträffande Ulriksdals slott 150 procent samt beträffande de övriga

slotten 100 procent. Riksmarskalksämberet uttalade, att även ämbetet hölle före, att de årliga anslagen av statsmedel till slotten ifråga borde om möjligt ökas med omkring 100 procent, men ansåg sig ämbetet, med hänsyn till att statsverket under dåvarande ekonomiska förhållanden borde i möjligaste mån besparas ökade utgifter, icke böra ifrågasätta större höjning av anslagen än med i genomsnitt 50 procent med undantag för anslaget till Strömsholms slott, beträffande vilket en höjning av 100 procent av särskilda skäl ansågs nödvändig. Anslagsbeloppen blevo också bestämda i enlighet härmed. Även om man nu beträffande första halvåret 1923 torde kunna räkna med en icke obetydligt lägre prisnivå än år 1919, synes mig en förstärkning av ifrågavarande anslag vara behöflig jämväl för sagda tidsperiod och böra utgå efter samma belopp för år räknat som hittills.

Under hänvisning till vad jag förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande förstärkningsanslagen föreslår jag, att berörda förstärkning beredes i form av höjning av de ordinarie anslagen. För avrundning av huvudtitelns slutsumma torde anslaget till Ulriksdals slott böra bestämmas till 6,250 kronor.

Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

5. upptaga det *ordinarie* anslaget till Gripsholms slott, nu kronor 6,000,
med » 4,500 ;
6. upptaga det *ordinarie* anslaget till Ulriksdals slott, nu kronor 8,250,
med » 6,250 ;
7. upptaga det *ordinarie* anslaget till Haga lustslott och park, nu kronor 8,000,
med » 6,000 ;
samt
8. upptaga det *ordinarie* anslaget till Strömsholms slott, nu kronor 3,000,
med » 3,000.